

ΓΕΡΜΑΝΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ

Ἀπομνημονεύματά τινα τῆς κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Ἑλλήνων
ὀπλοφορίας, καὶ τινῶν πολιτικῶν συμβεβηκότων ἐν
Πελοποννήσῳ κατὰ τὴν πρώτην τῆς διοικήσεως
περίοδον

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΥΠΟ

Γ. Ι. ΠΑΠΟΥΛΑ

ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Ἡ παρῶσα ἐκδοσις ἐγένετο ἐκ παραβολῆς πρὸς τὸ ἐν τῷ τμήματι τῶν
χειρογράφων τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης ἀποκείμενον αὐτόγραφον
τοῦ αἰδίδιμου Γερμανοῦ ὑπὸ τοῦ Ἑπιμελητοῦ κ.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΤΣΑΓΓΑΡΗ

1900

§ (Αδελφ. Γεωργ. Δ' Αρχ. Α.)

*Η υπογραφή αὕτη ἔληφθη ἐξ ἐπιστολῆς γραφείσης τὴν 15
Μαΐου 1826, ἥτις καταχωρισθῆσεται ἐν τέλει μετ' ἄλλων.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἡ Δημητσάνα, ὄρεινὴ κωμόπολις τῆς Γορτυνίας, ἐφημίζετο κατὰ τοὺς ἐπὶ Τουρκοκρατίας χρόνους, διὰ τε τὸ εὐάνδρον αὐτῆς, τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν παιδείαν τῶν κατοίκων, τὸν πλοῦτον ἐκ τε τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, ιδίως τῆς κατασκευῆς νίτρου καὶ πυρίτιδος, καὶ ἐκ τῶν εἰσφορῶν τῶν ἀποδήμων, τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα εἶχε διὰ Σουλτανικῶν φερμανίων καὶ τὴν συνεπῶς σχετικὴν ἐλευθερίαν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἡρησκειάν. Ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της καὶ τῆς παγερότητος τοῦ κλίματος, μὴ παρέχοντος ευκολίαν πρὸς ἀνετον βίον, δὲν κατῴκηθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ὅθεν ἐπανήλθον οἱ εἰς διάφορα μέρη οἰκοῦντες ἐμπορευόμενοι καὶ ἄλλοι ἀπόδημοι, βαθμηδὸν δ' ὁ πληθυσμὸς ἐπολλαπλασιάζετο, συνετέλεσε πρὸς τούτοις καὶ τὸ χρῆμα, ὅπως αἱ πέριξ μοναὶ μὴ ἐνοχληθῶσι καὶ ἡ πόλις ἀπαλλαγῇ τῆς ὀχληρᾶς παρουσίας στρατιωτικοῦ ἢ ἄλλου διοικητοῦ. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1534 καὶ ἐφεξῆς, ὅτε ἀνεδείκνυντο πατριάρχαι Ἱεροσολύμων Δημητσανῖται¹ καὶ κατεσκευάσθη τὸ κουβούκλιον τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐν ᾧ κατέρχεται τὸ ἀνέσπερον φῶς τὴν νύκτα ἐκάστου μεγάλου Σαββάτου, ἡ Δημητσάνα κατέστη περίβλεπτος, τὸ ἄγιον ὄρος τῆς Πελοποννήσου, ἡ χώρα τῶν εὐγενῶν προσφύγων, ἐπολλαπλασιάζεσθαι αἱ ἐκκλησίαι, ἐπλεόναζον οἱ ἱερωμένοι, ἐδιδάσκοντο ἀκωλύτως τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ οἱ μὲν Ὀθωμα-

(1) Πρὸτερον δ' ἦσαν Πατριάρχαι Ἀραβες, πενέστατοι δὲ περιεβάλλοντο σινδῶνας ἀντὶ ἱερατικῶν ἀμφίων. Περὶ τούτων ἀξιεπαίνως ἔγραψεν ὁ κ. Κανδὴλῳρος, δικηγόρος ἐν Πύργῳ, ἐν τῇ ἱστορίᾳ Γορτυνίας, παραλαβὼν καὶ ἐκ τῆς Ἱεροσολυμιάδος (ὄρα καὶ ἀπομν. Ὑψηλάντου).

νοὶ ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς ἱερὰν πόλιν, οἱ δὲ πιστοὶ ὡς νέαν Ἱερουσαλήμ. Οἱ κάτοικοι ἐπολλυπλασιάζθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1678 καὶ ἐφεξῆς, ἐγκαταστχθεῖσων πολλῶν Ἀθηναίων οἰκογενειῶν.¹

Εἰς τὴν καὶ τοιαύτην πόλιν ἐγεννήθη ὁ ἱεράρχης Γερμανὸς τὴν 25ην Μαρτίου 1771, συνέπιπτε δὲ τότε πρὸς τὴν μεγάλην Παρασκευὴν, ἐξ ἐνὸς γκρᾶς Εὐαγγελία, ἐτέρωθεν ὁ Θεάνθρωπος κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου, ἡμέρᾳ πένθους, μᾶλλον συνάδουσα πρὸς τὰς περιστάσεις. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ Τουρκαλβανοὶ ἐδῆουν τὴν Χερσόνησον, ἣτις ἔκτοτε μετωνομάσθη *κατακαῦμιος Μωριάς*. Ἡ Δημητσάνα ὑπέστη τὴν μεγαλητέραν καταστροφὴν· πρῶτον θῦμα ὑπῆρξεν ἡ σφαγὴ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς Ἀνανίου, οἱ κάτοικοι ἦσαν μεμυημένοι τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου κινήματος, τὸ σχολεῖον κατεδαφίσθη, οἱ διδάσκαλοι καὶ πάντες οἱ ἐξέχοντες καὶ δυνάμενοι ἀπεδήμησαν, οἱ μὲν εἰς Ζάκυνθον, οἱ δὲ εἰς Ἀθήνας εὐρόντες προστασίαν παρὰ τῷ συμπολίτῃ αὐτῶν ἱεροδιδασκάλῳ Ἀθανασίῳ Μπουσιοπούλῳ καὶ οὐχὶ Ρουσοπούλῳ ὅπως ἄλλοι ἔγραψαν, καὶ τῇ οἰκογενεῖᾳ Πετράκη, καὶ οἱ πλείστοι εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, οἱ δ' ἀπομείναντες τρόμῳ συσχεθέντες καὶ ῥόβῳ, κατηρῶντο τὸν ὡς πρωταίτιον θεωρούμενον τοῦ κινήματος συμπολίτην αὐτῶν Κύριλλον τὸν Ε' Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Τοιοῦτόν τι παρελάβομεν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων

Τὰ δὲ κατὰ τὸν ἱεράρχην τοῦτον, ἀκριβῶς βιογραφοῦνται ὑπὸ Σάθα² παραλαβόντος ἐκ τοῦ ἀπαθέστερον ἱστοροῦντος Σεργίου τοῦ Μακραιῦ. Ἡ οἰκογένεια Καρκαλλῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων ἐπροστατεύετο ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως, Καρκάλλος δὲ τις ἀδελφὸς τοῦ Κυρίλλου, τότε Νι-

1) Ὑνεκα τοῦ ἐκπατρισμοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, ἐπανεληθόντων καὶ Δημητσανιτῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις διὰ τοῦ Πέτρου υἱοῦ Παπασταμάτη, κτίσαντος τὴν νῦν μονὴν Πετράκη, καὶ τοῦ συγχρόνου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Ἀνθίμου τοῦ Δ' (ἔτους 1655—1679) Δημητσανιτῶν.

2) Σελ. 486 (βιογραφίαι).

κομηδείας ἐν ἔτει 1712 προμηθευτῆς ἐν τῷ Σουλτανιτῷ χαρ-
μῖφ καὶ ἰσχύων παρὰ τῷ ἀρχιευνούχῳ ¹⁾ προεκάλεσε Σουλτανικὸν
Διάταγμα, δι' οὗ ἡ χώρα ἐθεωρήθη ὡς βακούριον τῆς Βασιλομή-
τορος καὶ ἀπηλλότρι τῶν τε φόρων καὶ τῆς παρουσίας τῶν Ὀθω-
μανῶν· ἀλλ' ὁ Κύριλλος, συκοφαντηθεὶς ὑπὸ τῶν Φράγκων, δις
καθέρεθ. Μετὰ τὴν τελευταίαν δ' αὐτοῦ καθαίρεσιν ἐξορισθεὶς
εἰς Σίναιον καὶ δραπετεύσας ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινού-
πολιν καὶ περιῆλθεν εἰς πατριρχικὴν ἀδείαν τὴν Πελοπόννη-
σον ἐν ἔτει 1762· ἐπανελθὼν δὲ καὶ εἰς Δημητσάναν, διέ-
διδε τὴν ἐξ Ἀρκτου ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἑθνους, συγχρόνως δὲ συ-
νίστα τὴν ἀνιδρυσιν Σχολῶν κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ
ἐν Ἀγίῳ Ὄρει συσταθείσης καὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ ὑφισταμένης
τοιούτης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1635, παρὰ τὸν ἀνακκινισθέντα τότε
νκὸν τοῦ Τχζιάρχου Μιχαήλ καὶ πρότερον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγίου
Γεωργίου. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ τούτου νκοῦ, ἐνοριακοῦ τῶν Γα-
θραίων, ὧν εἰς διετέλεσε Μέγας διερμηνεὺς παρανομασθεὶς Μπου-
γιουκλῆς, οὐδεὶς ἔγραψεν ὅπως οὐδὲ περὶ τῶν περὶ αὐτοῦ παν-
τοχρίων τειχῶν. Ἡ δ' ἐν ἔτει 1690 ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλοσόφου
Σχολῆς, ἐγένετο διὰ τὴν συρροὴν τῶν μοναχῶν ἐξ Ἀθηνῶν ἰδίως,
ἐνεκεν τῶν περιστάσεων. Αὐτὸς οὗτος ὁ ἱεράρχης παρεκίνησε τὸν
Γεράσιμον Γούναν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς νέας Σχολῆς, ἀλλὰ τὸ
κατ' αὐτοῦ μῖσος τῶν συμπολιτῶν του ἦτο τοιοῦτον, ὥστε οὐδὲ
μνείας αὐτοῦ ὡς πατριάρχου ἠξιώθη ὑπὸ τῶν Καστόρχη καὶ Μι-
χαήλ Οἰκονόμου.

Ἐκρηγέντος δὲ τοῦ ἀτυχοῦς κινήματος, ὁ Κύριλλος ἠσύχαζεν
ἐν Ἀγίῳ Ὄρει μετὰ δύο ἄλλων Πατριαρχῶν, ἐπιστέλλων εἰς
τὸν Ἀνθιμον, ἐπίσκοπον Μεθώνας καὶ τοῦτον ἐκ τῶν Καρχαλά-
λων, ὅστις ἀπέδρα εἰς Τεργέστην, λαβὼν δ' ἐκεῖ σύνταξιν παρὰ
τῆς Ρωσσικῆς Κυβερνήσεως, εἰ καὶ ἔζη μετὰ τῶν πλουσίων
συγγενῶν του, ἐμισήθη παρὰ τῶν συμπολιτῶν του· ἐλέγετο δ' ὅτι

1) Ἀπομν. Ὑψηλάντου.

Ρωσικά χρήματα ἔφαγαν οἱ κοκκαλοχαυτίδες, σπαταλήσαντες τὰ πατριαρχικά.

Ὁ πατὴρ τοῦ ἱεράρχου, χρυσοχόος τὸ ἐπάγγελμα, ὠνομάζετο Ἰωάννης Γκοζίας ἢ Γκοζιόπουλος, κατὰ τὴν ἐγχώριον συνήθειαν, ἔλκων πιθανῶς τὸ γένος αὐτὸς ἢ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου τοῦ δήμου Μαλευρίου τῆς Λακωνίας. Περιέργον δ' ὅτι ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ δήμου χωρίων σώζονται καὶ ἄλλα ἐπώνυμα ὅπως Πανίτσας, Πηλάλας, Κουλούκης, Καρβελᾶς κλπ. Ἐκ παραδόσεως γινώσκομεν ὅτι μετὰ προηγηθεῖσαν καταστροφὴν τῆς χώρας, αὕτη συνωκίσθη κατὰ τὸ πλείστον ἐκ Μανιατῶν. Τοιοῦτοι συνοικισμοὶ μετ' Ἀλβανῶν ἐν Γορτυνίᾳ ἐγένοντο πιθανῶς ἐν ἔτει 1320 ὅτε ἐξεδιώχθησαν ἐκεῖθεν οἱ Φράγκοι ὑπὸ Ἀνδρονίκου Ἀσάν, ¹⁾ ὅτε οἱ ἑναπομεινάντες Φράγκοι ἡσπάζσθησαν τὸ Χριστιανικὸν δόγμα, ὁ δὲ δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ πλείοτε τὰ ἡμῶν Μ. Οἰκονόμος, ἀναφέρει ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσῃ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ὅτι πρὸς κατασκευὴν νίτρου (βερτζιλῆ) διὰ τὴν ἐκεῖ κατασκευαζομένην πυρίτιδα, οἱ βιομήχανοι μετέβαινον εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Μονεμβασίας, καὶ τῆς Ἀττικῆς, ²⁾ οὕτως εὐρίσκομεν σωζόμενα, καὶ ἄλλα ἐπώνυμα τῶν Τούλα, Δημητσανιτῶν, Κάλλα, Βέροιοι, Κόσυβα, Κούμνη, Κουρτάκη, Ἀλευρᾶ καὶ εἴ τινας ἄλλου ἐκλιπόντος, ὅπως τὸ τοῦ Γκοζίᾳ· ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθὴ τὴν παράδοσιν, ἐξηγεῖται καὶ ἡ ὀνομασία τῶν ἐν Δημητσάνῃ θέσεων Πλάτσα, Σχμούρη, Πολιάνη, Δαφνί, Κκαδούλα, Μπαλῆ, Κάμπος κλπ. συνωνύμων χωρίων τῆς Λακωνίας· ἐν τούτοις δὲ τοῖς χωρίοις καὶ θέσιν λεγομένην *Δημητσανίκα*. Ἄλλ' ὁ συνοικισμὸς τοῦ πέριξ τῆς Νικομηδείας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἑλλησπόντου χωριδίου ὀνομαζομένου Κουρῆ ἐκπλήσσει τὸν παρατηρητὴν διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν ἡθῶν, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς κατασκευῆς ἀφρίτων καὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώμα-

1) Πικαρ. Τομ. Ε', σελ. 217 καὶ 471, καὶ Κανδ. 89.

2) Σελ. 137.

τος πρὸς τὴν τῶν ἐν Δημητσάνῃ ἐπωνυμουμένων Κουρῆς. Ἐτέρωθεν δὲ παρκτηροῦμεν ἐπώνυμα τινὰ, σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων ὅπως τοῦ Θεοφιλίτση, πλουσίου μεγιστάνος ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Α', Λαμπάρδη, πρωτοσηκρήτου ἐπὶ Νικηφόρου Φωκῆ, ἐπιλεγομένου φιλοσόφου, οὗτινος μνημεῖον σώζεται ἡ ὁμώνυμος μονή, ¹⁾ τοῦ Βώβου μαγίστρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοῦ Μαγκχαφᾶ ἐξ ὧν ὁ Θεόδωρος ὁ αὐτοχειροτονηθεὶς αὐτοκράτωρ Φιλαδελφείας, ἕτερος δὲ ἠκολούθησε τὸν Θωμᾶν Παλαιολόγον εἰς Ἰταλίαν, προτρέψας τὸν υἱὸν τούτου Μανουὴλ ὅπως ζητήσῃ τὸ εἶλεος τοῦ Σουλτάνου, τοῦ Γρίτσα Παλαιολόγου προμάχου τοῦ Μουχλίου, τοῦ Γαβρῆ, Βασιλικῷ τοπάρχου ἐν Ἀμεσῶ²⁾. Καὶ τὰ μὲν τυχοδιωκτικὰ καὶ ἐκπολιτιστικὰ ἦθη τῶν παλαιῶν Ἀρκάδων δὲν ἐξέλιπον ἐκ τῆς χώρας, ἀλλ' εἶνε τολμηρὸν νὰ εἰπωμεν ὅτι μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν πασσῶν τῶν Ἀρκαδικῶν πόλεων, μόνῃ ἡ Δημητσάνα διεσώθη καὶ ὅτι οἱ νῦν κάτοικοι αὐτῆς εἰσὶν οἱ κατὰ Παυσανίαν Προσέληνοι, ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων πνυχρχαίων μνημείων. Ἡ ὀνομασία τῆς πόλεως δεικνύει ὅτι αὕτη κατέστη σταντοτόπιον τοῦ Δήμου, ἐξ οὗ Ἀλβανιστὶ ἡ Δῆμιζα. Οἱ κάτοικοι ὀνομάζονται Τσόπελοι, ποιούμενοι κατὰ χρῆσιν τοῦ τσέ, πρὸς διάκρισιν τῶν χωρικῶν ποιμένων καὶ γεωργῶν, οἵτινες καλοῦνται Βλάχοι. Ἡ ἀμπάριζα, ἡ γούβιζα, ἡ στάγκκα καὶ τόσα ἄλλα παίγνια καὶ λέξεις ὁμοιάζουσι μὲ τὰς τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἡ ἐπρχία ἀνῆκεν εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν. Πάντα ὁμως ταῦτα ἀντικείμενον ἰδιαίτερας μελέτης χρήζουσιν ἐπιτηδαιοτέρου παρκτηρητοῦ. Εἰθισμένοι εἰς τοὺς συμβολαιογραφικοὺς τύπους, ἐκθέτομεν ἐνταῦθα, ἄνευ ἀξιώσεων, πᾶν ὅ,τι ἐν ὧραις σχολῆς ἐγνωρίσαμεν ἐξ ἀναγνώσεων καὶ παρκτηρήσεων.

Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Ἱεράρχου ὠνομάζετο Κανέλλα ἐκ τοῦ γένους Κουκουζοπούλου. Ἡ πρεσβυτέρη ἀδελφὴ του εἶχε σύζυγον

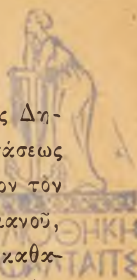
1) Ἐκ τῶν τοῦ Καστόρχη.

2) Παπαρ. Τομ. Δ' 561, 629 καὶ 611 κλπ.

τὸν Βελισσάριον Διογενίδην, πρωθιερέα, ¹⁾ ἡ δὲ νεωτέρα, ἣν ἐγνωρίσαμεν, τὸν Χρυσοβέργην, εὐπόρους οἰκογενείας. Ἡ οἰκία τοῦ Γκοζία εἶνε οὐχὶ ἐκείνη τοῦ Χρυσοβέργη, ὅπως ἐπιπολαίως ἱστορήθη, ἀλλὰ εὐρίσκεται ἀνωθεν τῆς τοῦ γαμβροῦ τοῦ Παππαβελισσαρίου, κάτωθεν τοῦ νοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ παρὰ τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν. Εἰς τὴν αὐλὴν δὲ τῆς οἰκίας ταύτης ἀφῆκαν ποτὲ τὸν Γερμανὸν μόνον, Γεώργιον ὀνομασθέντα ἐν τῷ ἱερῷ βαπτίσματι, νήπιον ὄντα, ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς *Ἀγοτρίδας*, μεγάλου λίθου κυλινδρικοῦ, ὅστις ὅτε μὲν ἐχρησίμευεν εἰς θλίψιν ἐλαίων, κομιζομένων ἀλλαχόθεν, ὅτε δὲ εἰς προπαρασκευὴν τῆς πυρίτιδος. Μετά τινα δὲ χρόνον ἐντρομος ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐκ τῶν κραυγῶν τοῦ νηπίου, περητήρησεν ὅτι τοῦτο ἔθλιβε διὰ τῆς τρυφεράς αὐτοῦ παλάμης τὴν κεφαλὴν ὀφείας· εἰς τὰς φωνὰς δὲ τῆς μητρὸς προσέτρεξαν οἱ γείτονες, οἵτινες διὰ σιδηροῦ ὀργάνου ἀπεμάκρυναν τὸν ὄφιν τεθνηκότα ἤδη. Τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο, ὁ ρόνος δηλαδὴ οἰκιακοῦ ὀφείας, ὃν ὀνομάζον Κονάτσι, ἱστορούμενον καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Γούδα, κατ' ἄλλον ὁμῶς τρόπον, οἱ γονεῖς ἐθεώρησαν ὡς κακὸν οἰωνόν, "Ὅτε δὲ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀλβανῶν οἱ κάτοικοι ἐπανελάβον θαρραλέως τὰς ἐργασίας των, ἐπανῆλθον πολλοὶ ἀπόδημοι, ἐν οἷς καὶ ὁ διδάσκαλος Ἀγάπιος Λεωνάρδος, ὅστις ἐκαυχᾶτο ἐπιλεγόμενος Δημητσανιώτης, καὶ ὅστις διευθύνας ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἐν Ρυσίῳ τῆς Βιθυνίας Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ συκοφαντηθεὶς, ἐφυλκίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπὶ τρεῖς μῆνας, εἶτα δὲ λαθὼν παρὰ μίαν τεσσάρων καὶ ἀποφυλκισθεὶς ²⁾ ἐδίδαξεν ἐν Ζακύνθῳ, Πάργῃ, καὶ τελευτήσας ἐν Σμύρνῃ, ἔνθα κατέλιπε χειρόγραφον γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, σωζομένην ἐν τῇ αὐτοῦ βιβλιοθήκῃ, ἐπανῆλθε δὲ πληρὴς μὲν τῶ βαλάντιον ἔχων, πληρέστερος δὲ σοφίας καὶ συνέσεως. Ἐξογκωθέντος δὲ τοῦ βαλαντίου καὶ δι' εἰσφορῶν ἀνίδρυσε τὴν κατὰ

1) Οἶκον. Σελ. 350.

2) Σάββα ἀπόπειραι. Σελ. 459.

τοὺς μετέπειτα χρόνους περιώνυμον καταστᾶσαν σχολὴν τῆς Δημητσάνης, εἰς ἣν ἐδιδάχθησαν πάντες οἱ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δίδασκοι ὅπωςδήποτε καταστάντες Πελοποννήσιοι. Εἰς τοῦτον τὸν διδασκαλὸν διηγήθησαν τὰ περὶ τοῦ ὄφους οἱ γονεῖς τοῦ Γερμανοῦ, εἰσαγγρόντες τοῦτον εἰς τὸ σχολεῖον, ὁ δὲ θαυμάσας τὴν καθαριότητα καὶ τὸ παράστημα τοῦ παιδὸς, παρεμύθησε τὸν πατέρα προειπὼν ὅτι ὁ παῖς ἐγεννήθη ἵνα συντρίψῃ τὸν ἐχθρὸν, ὅπως τὴν τοῦ ὄφους κεφαλὴν· ἔκτοτε δὲ παρέλαβε τὸν παῖδα ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ καὶ ἐδίδασκεν μετὰ τοῦ ἑτέρου Ἀγαπίου τοῦ Παπαντωνοπούλου τὴν τε ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν.

Μὴ δέ τις ὑπολάβῃ ὅτι ἱερωμένοι τυγχάνοντες οἱ διδασκαλοὶ, ἐδίδασκον τὴν φιλοκυτίαν ἐν τῷ καλογερικῷ βίβῃ καὶ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ἐγχοσμιῶν. Ὁ Δημητσανιώτης γενόμενος εἴτα ἱεροκῆρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, περιήρχετο τὴν Πελοπόννησον συλλέγων ὄχι μόνον χρήματα διὰ τὴν φιλόστοργον αὐτοῦ θυγατέρα, τὴν Σχολὴν, παρὰ τῶν ἀποδήμων συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἀπεθυσάζριζε καὶ πᾶν χρησίμον βιβλίον. Ἐκ τῶν παθημάτων δ' ὀδηγούμενος ἀνέπτυσσε τὸ τοῦ Δαυὶδ, «μὴ πεποιθήατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων», ἀπηγόρευε τὴν ἀναγνώρισιν νέων ἀγίων, εἰ καὶ ἡδύναντο ν' ἀνχδεῖξωσι πολλοὺς τοιοῦτους οἱ συμπολιταὶ του. Καὶ ἦτο συγκινητικὴ ἡ στιγμή, ὡς διηγοῦντο οἱ πρεσβύτεροι, καθ' ἣν ἱεουργῶν, ἐμνημόνευε τὰ ὀνόματα τῶν ἀποθανόντων συμπολιτῶν του, Πατριάρχων, ἀρχιερέων, ἱερέων, διδασκάλων καὶ μοναχῶν τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγωνισκέντων καὶ πεσόντων ¹⁾.

Τοιούτων τυχὼν διδασκάλων ὁ Γερμανὸς καὶ ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του, ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τῶν ἀνεπτυγμένων συμπολιτῶν του, δι' ὃ μετέβη παρὰ τῷ προστάτῃ αὐτοῦ Δημητσανιώτῃ, διακείμεντι ἐν Ἀργεῖ. Ἐκεῖ γενόμενος γραμματεὺς τοῦ Ναυπλίου Ἰωάννου, ἐξέμαθε τὴν γαλλικὴν, καὶ χειροτονηθεὶς διάκονος μετέβη εἰς Σμύρνην ἔνθα ἔτυχε προστασίας παρὰ τῷ

1) Κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν προσετέθη καὶ τὸ ὑπὲρ Πατ. ἰδός.

συμπολίτη αὐτοῦ Γρηγορίῳ τότε Σμύρνης, ἀναπτύσαντες γνώσεις του· ἐκείθεν ἠκολούθησε τὸν Γρηγόριον Πατριαρχεύσαντα, καὶ τὸ 1806 ἔτος ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1811, ὅπως διηγεῖτο ὁ ἀείμνηστος ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος ἡμῶν Δημήτριος υἱὸς Γεωργίου ἱερέως τοῦ Καρατζᾶ, ἦλθεν ὁ εὐσεβὴς ἱεράρχης εἰς τὴν Δημητσάναν· πρώτη δὲ φροντίς τούτου ἦτο ὅπως ἱερουργήσῃ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Πλάτσας, προσφέρων συνάμα πολύτιμα δῶρα εἰς τὸν Ἅγιον καὶ προστάτην αὐτοῦ, σώσαντα αὐτὸν ἐκ τοῦ ὄρεως. Ἐπεδείκνυε δ' ἡμῖν ὁ σεβασμιος πρεσβύτες, μαθητὴς τῶν Ἀγαπίων, παρούσης καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἱεράρχου, τὸ ὠραῖον ἐπάργυρον Εὐαγγέλιον, φέρον χρονολογίαν τοῦ ἔτους τούτου, τὰ κινδύλεια καὶ λοιπὰ ἄργυρᾶ σκεύη, ὡς καὶ ἱερὰ καὶ ἁμφοῖα, διατηρούμενα καὶ νῦν ἐν τῷ Ταξιάρχῃ, ἀνήκοντα ὁμῶς εἰς τὸν ἅλλοτε ἐνορικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐπιγραφῶν, προσέτι καὶ κιθώτιον πλήρες ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, ἐκδόσεως τῆς Μ. Ἐκκλησίας μετὰ τινων χειρογράφων ἐπὶ περγαμηνῶν, ἐπιμελῶς δεδεμένα ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀναγνώστου Καρατζᾶ, δῶρα, ὡς ἔλεγε, τοῦ Πατριαρχοῦ Γρηγορίου, διότι Γεώργιος ἐλέγετο καὶ οὗτος ἐν τοῖς κοσμοκοῖσις. Ταῦτα πάντα διεσώθησαν εὐτυχῶς, ἐκ τῆς ἀρπαγῆς, οὐχὶ βεβαίως τῶν Τούρκων, διότι τοιοῦτοι δὲν εἰσῆλθον εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ἀλλ' ἐκ τῶν ὁμοφύλων, φυλαχθέντα καὶ ταφέντα παρὰ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν. Εἰσὶ καταφανεῖ τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ἱερῷ τῆς ἐκταφῆς αὐτῶν, γενομένης μετέπειτα ¹. Κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ἔτος ἠύξηθη καὶ ὁ ναὸς πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ἄνευ ἀλλοιωσεως τοῦ ἀρχαιότερου καθολικοῦ, τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ παρεκκλησίου, ἀνηρτήθη κῶδων σωζόμενος καὶ φέρων χρονολογίαν τοῦ ἔτους τούτου, κατεδραφίσθησαν ὡς ἄχρηστα τὰ ἐν τῷ περιβόλῳ κεῖται· ἐν δὲ τῷ εὐ-

1) Τὰ ὑπὸ τὸν Κωλίτην μισθοφορικᾶ στρατεύματα ὁρῶντα ἐν ἔτει 1824 τὴν Πελοπόννησον, ἤρπαιον καὶ τὰ ἄργυρᾶ σκεύη τῶν Ἐκκλησιῶν.

ρυνθέντι τούτῳ περιβόλῳ συνερχόμενοι πάντες οἱ κάτοικοι τῆς κώμης μετὰ τῶν ἐξ ἔθους κατὰ πᾶν ἔτος ἐπανερχομένων ἀποδήμων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου καὶ τῆς τοῦ Πάσχᾳ, ἄλλοι μὲν ἐπαίζον ἀμάδες, ἄλλοι ἐχόρευον καὶ τότε αἱ κόραι ἐδείκνυν τὴν λιγυρότητα αὐτῶν, καὶ ὁ ἦχος τῶν ᾠδῶν ἀνεμιγνύετο ἐνίοτε μὲ τὸν τοῦ κώδωνος καὶ τῶν συγχρόνως κρουομένων σημάτων. Οἱ δὲ παῖδες κατέλιπον τότε τὰς σφενδῶνας καὶ ἐπάλαιον διὰ τεχνημάτων κατεσκευασμένων ἐκ πυρίτιδος, κλοπιμαίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπιτρεπομένης τῆς τοιαύτης κλοπῆς πλὴν τῆς ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ ἐάν τις τῶν ἀτάκτων ἠνόχλει τοὺς πρεσβυτέρους, οὗτοι ὕβουν μὲν τὴν βλακηρίαν ἀλλ' ὅταν ἤκουον καὶ τοῦ χρόνου Δέσποτα, ἀμῆν, ἀπῆντων, καλὴ 'λευθερίᾳ καὶ ἐραιδρύνετο τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σύνοφρυ μέτωπον αὐτῶν πρὸς τί; μήτοι ἠξίουσαν πλέον τούτων; Ἡ σκέπουσα τὸν ναὸν παμμεγέθους φηγὸς καὶ τὰ περίξ αὐτοῦ λείψανα ἀρχαίων μνημείων, ἐνέπνεον εἰς τοὺς μύστας ἐκείνους τῆς ἀρχαίας καὶ νέας θεότητος, τὴν ἀνάστασιν τῆς μεγάλης πατρίδος, ὥσπερ δὲ τὸ πάλαι οἱ θεοὶ ἐκ τῆς κνίσσης, οὕτω καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι, εὐφραινόμενοι ἐκ τῆς ὁσμῆς τῆς πυρίτιδος καὶ συγκινούμενοι ἐκ τῶν ἐκρηγνυμένων κροτίδων, ἔψαλλον γηθοσύνως «Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου Σιών, ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε» περιπτυσσόμενοι δ' ἀλλήλους ἠσπάζοντο φιλήματι ἁγίῳ τῇ τῆς ἀγάπης. Ἐνταῦθα ἐνεπνεύσθη ὁ Π. Ἀνδρόνικος, ποιήσας τὸ «ὦ παιδιὰ μου ὀρφανὰ μου σκορπισμένα ἰδὼ καὶ 'κεῖ». ¹⁾

Ἦν δ' ὁ Γερμανὸς μεγλοπρεπὴς μὲν καὶ ἐπιβάλλοντος ἡθους μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, πρῶτον δὲ καὶ ἀρεσκομένου εἰς τὰ ἄσπετα μετὰ τῶν οἰκείων. Ἐγράφη ὅτι ἐπωνυμεῖτο Κοτζίτζ, ἀλλὰ τὸ τουρκόφωνον τοῦτο ἐπώνυμον ἔφερε τότε μόνος Δημήτριός τις, ὅστις εἶχε σύζυγον τὴν πρώτην ἐκ μητρὸς ἐξαδέλ-

1) Ἐσφαλμένως τινὲς λέγουσιν ὅτι τοῦτο ἐποιήθη ὑπὸ Ρήγα.

φην τοῦ Ἱεράρχου καὶ ὅστις ἐφημίζετο ὅτι ἔτρεφε μεγαλειτέρην
στοργὴν εἰς τοὺς ἡμιόνους ἢ τὰ τέκνα του· καὶ ὅτε ποτὲ ἠρώ-
τησεν αὐτὸν ὁ Ἱεράρχης, τί κάνεις κύρ Δημήτρη; — καλὰ ἀφέντη
Δεσπότη· — τί κάνουν τὰ μουλάρια σου; — σὲ προσκυνοῦν, φιλοῦν
τὸ χέρι σου. Συγκινητικὴ δὲ καὶ περιέργος ἦτο ἡ συνάντησις των
μετὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἀγαπίου τοῦ νεωτέρου. Λέγεται
καὶ ἐγγράφῃ, ὅτι ὁ Ἱεράρχης ἀπέστειλέ ποτε πρὸς τοῦτον ἐκ Πα-
τρῶν φορτίον καφὲ μετὰ ζαχάρεως, ἀλλ' ὁ ὀλιγαρκὴς ἱερομόνα-
χος ἐπέστρεψε τὸ φορτίον, παρὰγγείλας ὅτι δὲν ἐδίδαξε δι' ἑαυτὸν,
ἀλλὰ διὰ τὴν πατρίδα· τότε δὲ, κατὰ τὴν συνάντησιν, ὁ ἀντι-
θέτου χαρακτῆρος καὶ συνήθως εὐόργητος διδάσκαλος, ἀφοῦ
ἡσπάσθη εὐλαβῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ἱεράρχου, ἔμεινε σιγῶν, ὁ δὲ
ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν οἰκείως εἶπεν: ἐγνώριζον ὅτι ἡ εὐχὴ
μου θὰ σ' ἐπιανε διὰ τὰ ζήσης πολλὰ χρόνια, ὥστε τὰ ἐξοδεύ-
σης τὸν καφὲ καὶ δὲν ἔπρεπε τὰ τὸν ἐπιστρέψης. Ἐνθαῤῥυνθεὶς
δ' ἐκ τούτου ὁ διδάσκαλος ἀπήντησε μετὰ προσποιητικῆς ἀπειλῆς,
ὅτι θὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸν Φάλαγκα, εἰ δὲν ἐκτελέσῃ τὰς παραγ-
γελλίας του· ἦσαν δ' αὗται, ἡ κατασκευὴ γεφύρας ἐπὶ τοῦ Λου-
σίου ποταμοῦ, ἀνκακινισθεὶς βραδύτερον, ἤς σώζεται καὶ ἔτι
ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου προσαρμωθεὶς ἐπιγραφὴ, ἡ μεταφορὰ πο-
σίμου ὕδατος εἰς τὴν τότε ἄνυδρον κώμην καὶ ἄλλαι ἡγεμο-
νικαὶ πρὸς τὴν πατρίδα εἰσφοραί. Οὕτως ἀπετυπώθη ἡ μνήμη
τοῦ Ἱεράρχου ἡμῖν τοῖς ἐπιγενομένοις καὶ τοιοῦτοι διδάσκαλοι
προπαρεσκεύασαν τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος, διὰ τῶν γραμ-
μάτων καὶ τοὺς θερμοὺς μὲν Ἡρώας τῆς ἐπαναστάσεως ὡς
τὸν Παπαφλέσαν, συνετοὺς δὲ καὶ ἔχοντας αὐτοπεποιθήσιν ὅπως
τοὺς λοιποὺς μαθητὰς αὐτῶν, οἵτινες προπαρσκευάσαντες μεγά-
λην ποσότητα πυρίτιδος, διένειμον ταύτην δωρεάν, μὴ κατα-
δεχθέντες νὰ ζητήσωσι τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν ἀπε-
λευθέρωσιν τοῦ γένους. Καὶ κατέστρεψαν τὴν περίφημον ἐκείνην
βιβλιοθήκην διὰ τὴν ἑλλειψιν χάρτου πρὸς κατασκευὴν φυσηγγίων
καὶ ἔρριπτον ὡς ἄχρηστα τὰ ἐπὶ μεμβρανῶν χειρόγραφα καὶ εἰς-

γάζοντο ὡς εἰς ἐλευθέραν πόλιν διὰ τὸν στρατὸν οἱ βυρσοδέψαι καὶ οἱ ὑποδηματοποιοί, ἐζύμωνον καὶ ἐΰηνον αἱ γυναῖκες τοὺς ἄρτους, ἐδέοντο οἱ ἱερεῖς, ἐκήρυττον οἱ διδάσκαλοι, ἐστιχούργει ὁ Ἑσιοπκνᾶκος, ἅγιος ἐνθουσιασμός ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ μῖσος κατὰ τοῦ Τυράννου. Δὲν ἐσκέρθησαν οἱ ἀπομείναντες ἱεράρχαι ὅπως ἀνεδείξωσιν ἀγίους τοὺς ἀπαγχονισθέντας ὑπὸ τοῦ τυράννου, Ἰωστὴρ τὸν Θεσσαλονίκης καὶ Γρηγόριον τὸν Πατριάρχην, συμπολίτας των, ἀλλ' ἠύλογησαν τὸν ἀγῶνα καὶ ἐνῶ ὁ Γερμανὸς ἀνεβόησε *Γειννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου*, ἀνυψῶν τὴν σημαίαν τῆς Ἐλευθερίας, Διονύσιος ὁ Ἀθηνῶν Μητροπολίτης, ἀνεψίος ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Γρηγορίου¹ περιβάλλει τὴν σπάθην εἰς τὸν Ὀδυσσεύ Ἀνδρουτσον δι' ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς. Οὕτως ἡ Δημητριάνα τῆς ὁποίας ἑκάστος λίθος τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς ἔχει ἱστορίαν ἐκ παναρχαίων χρόνων, ἐνίσχυσε τὸν ἱερὸν τῆς ἐπαναστάσεως ἀγῶνα διὰ τῆς αὐτοθυσίας καὶ ἐπιτηδειότητος τῶν πικρὰν κατεσπαρμένων τέκνων τῆς καὶ μαθητῶν τῶν Ἀγαπίων.

Τὰς δ' ἄρετάς καὶ τὸν βίον τοῦ Ἱεράρχου Γερμανοῦ περιέγραψεν καὶ ἐπῆνεσεν πάντες ἀνεξαιρέτως ἡμέτεροί τε καὶ ξένοι συγγραφεῖς, ἰδίως δὲ ὁ φίλος αὐτοῦ Πουκεβίλ ἐξῆρε τὸν χαρκατῆρα, παραιμιόσας αὐτὸν πρὸς τὸν Σωκράτην. Ἡμεῖς ἐπροσπαθήσαμεν ὅπως καταδείξωμεν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὁ Ἱεράρχης οὗτος, ὡς καὶ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ἦσαν μᾶλλον φίλοι τῶν Γάλλων καὶ νὰ ἐπανορθώσωμεν τὰ ἡμαρτημένα. Ἐκδίδοντες δὲ ἤδη τὸ τρίτον τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ πρωταθλήτου τούτου τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, εἰς τιμὴν καὶ μνημὴν αὐτοῦ, ἀνήγοντος εἰς τὸ Πανελλήνιον καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν, ἄνευ προσθηκῶν, παρκατηρήσεων ἢ ἀλλοιώσεων τοῦ αὐτογράφου, κειμένου ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, παρκακλέσαμεν τὸν Ἐπιμελητὴν τῶν χειρογράφων κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου, ὅστις πάνυ εὐγενῶς προσεφέρθη, ἵνα παρὰβᾶλλῃ καὶ διορθώσῃ συμφώνως πρὸς τὸ αὐτόγραφον. Οὕτω δὲ ἐπιμελῶς ἐξεργασμένα,

1) Κατάλογος Μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Π. Κωνσταντινίδου.

παρὰδίδομεν εἰς κοινὴν ἀνάγνωσιν, μετ' ἄλλων αὐτογράφων ἐν οἷς καὶ ἡ τελευταία αὐτοῦ θέλησις, ἐπισταλεῖσα πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ Δημητσάνιτας, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τὴν 27 Μαΐου 1826, ὡς ὀρθῶς ἱστορεῖ ὁ Μ. Οἰκονόμος, γραμματεὺς τοῦ Κολοκοτρώνη, εὐρισκόμενος τότε εἰς Ναύπλιον καὶ ὅστις παρέλαβε πάντα τὰ ἔγγραφα, τὰ ἀπομνημονεύματα καὶ λοιπὰ αὐτογράφα, καθὼς σημειοῖ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (σελ. 663—664).¹⁾

Ἐκτελοῦμεν ἄλλως καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Ἱεράρχου ἐκ συγγενικοῦ καθήκοντος. Ὅτε οὗτος ἐν ἔτει 1824 ἐγυμνώθη καὶ ἐκακοποιήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Γκούρα, εἶπε κατὰ τὸν αὐτὸν Οἰκονόμον (σελ. 80) περὶ ἑαυτοῦ. «Ἐὰν ἐπὶ τέλους ἡ Ἐπανάστασις μας ἐπιτύχη καὶ φέρῃ κέρδος τι, τὸ Ἔθνος πρέπει τότε νὰ μᾶς κρίνῃ καὶ διὰ τὸν κίνδυνον εἰς ὃ τὸ ἐξεθέσαμεν νὰ μᾶς καταδικάσῃ εἰς θάνατον, διὰ δὲ τὴν ἐπιτυχίαν νὰ βάλῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν νεκρῶν, στέφανον ἐκ χόρτων». Καὶ ὁ μὲν Ἱεράρχης ὑπεβίωσε πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἀγῶνος, τὸ Ἔθνος ὁμῶς ἐλευθερωθὲν ὀφείλει νὰ τιμήσῃ τὴν μνήμην αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἀπομνημονευμάτων του. Τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν Ἀπομνημονευμάτων προῖον θέλει διατεθῇ εἰς τὴν ἀνέγερσιν μνημείου ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω ἐκκλησίας καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ τεθῶσι τὰ ὅστ᾽, ἐπιμελῶς ἤδη φυλαττόμενα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης, μετακομισθέντα ἐκ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐνθα ἐτάφη. Τότε δὲ τὸ ἔθνος ἅς καταθέσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου καὶ τὸν ἐκ χόρτου στέφανον, στρέφον τὸ βλέμμα πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ.

Ἐν Ἀθῆναις κατὰ Ἰανουάριον 1900.

Γ. Ι. Παπούλας.

1) Ὅρα καὶ Σπηλιάδου Β', 542.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

Τίνα τῆς κατὰ τοῦ Τυράννου τῶν Ἑλλήνων Ὀπλοφορίας, καὶ
τινῶν Πολιτικῶν Συμβεβηκότων ἐν Πελοποννήδῳ κατὰ
τὴν πρώτῃν τῆς Διοικητέως Περίοδον

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἀφ' οὗ ὑπέκυψεν εἰς τὸν βάρβαρον καὶ
σκληρότατον ζυγὸν τῆς Ὀθωμανικῆς τυραννίας, ὑστερήθη ὅχι μό-
νον τὴν ἐλευθερίαν του, ἀλλὰ καὶ πᾶν εἶδος μαθήσεως, καὶ κα-
τηνύχθη νὰ μὴ γνωρίζῃ οὐδὲ τὴν πάτριόν του γλῶσσαν, ἐκτὸς ὁλί-
γων τινῶν πεπαιδευμένων, ὅπου κατὰ καιροῦς ἤκμασαν, τῶν
ὁποίων τὰ συγγράμματα μαρτυροῦσι τὴν εἰς τὰς μαθήσεις πρόο-
δόν τους. Καὶ ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ ἐκλείψῃ διόλου ἀπὸ τὸ Ἔθνος
ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα, εἰάν δὲν τὴν διέσωζεν ¹⁾ ἡ Ἐκκλησία πρὸς
τὴν ὀφείλεται καὶ κατὰ τοῦτο εὐγνωμοσύνη.

Περὶ δὲ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἄρχησαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀνακύπτωσι,
καὶ νὰ ἀνακλῶσι τὰς προγονικὰς Μούσας, ὥστε βαθμηδὸν ἐξη-
πλώθη εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἡ παράδοσις τῶν ἐγκυκλίων
Μαθημάτων, καὶ τὰ φῶτα τῆς μαθήσεως διεδόθησαν εἰς πολλοὺς,
ὅτε οἱ Ἕλληνες, πεφωτισμένοι ὅπως οὖν, ἠσθάνθησαν βαρύτερον
τὸν ζυγόν, καὶ ἐνθουμούμενοι τὴν προπατορικὴν εὐγένειαν, ἐστένα-
ζον βιαιῶς μὴ δυνάμενοι νὰ τὸν ἀποτεινάζωσι· διότι αἱ Μοναρχί-
αι τῆς Εὐρώπης, ὠφελοῦμεναι εἰς τὰ συμφέροντά τους ἐκ τῆς
βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας τῆς Ὀθωμανικῆς Δυναστείας, ὑπερ-
σπίζοντο τὴν ὑπαρξίν τοῦ Κράτους τούτου καὶ δὲν ἐσυγχώρουν νὰ
ἐνοχληθῇ ἡ ἀκεραιότης του.

1) Διαγεγραμμένη ἡ λέξις «ὀπωσοῦν».

Ἡ Πελοπόννησος ἐπανάστη ἄπαζ, ἐλπίζουσα εἰς τὴν ὑποσχομένην ὑπεράσπισιν τῆς Ῥωσίας, ἣτις τότε ἐπολέμει τὴν Ὀθωμανικὴν δύναμιν· ἀλλ' ἄφ' οὗ τὰ ἴδια συμφέροντα τῆς Ῥωσίας ἐμορφώθησαν κατὰ τὴν σκοπὸν τῆς, καὶ εἰρήνευσε μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ Πελοποννήσιοι ἐγκαταλίφθησαν μὲ τὰς κενὰς καὶ ἀνυπάρχτους λέξεις τῆς ἀμνηστίας εἰς τὴν διάκρισιν τῶν τυράννων τοὺς, οἵτινες, ἄφ' οὗ ἐφόνευσαν καὶ ἠχμαλώτισαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, τοὺς λοιποὺς καθυπέβαλον εἰς ζυγὸν βαρύτερον τοῦ πρώτου· ἐκτὸς τινῶν κατὰ μέρος καπιταναίων, οἵτινες μὲ ὀλιγίστους ἀνθρώπους περιφερόμενοι εἰς τὰ ὄρη ὡς λησταί, καὶ ἀκκαπαύστως σχεδὸν πολεμοῦμενοι καὶ πολεμοῦντες τοὺς Τούρκους, οὐδέποτε ὑπετάγησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοὺς. Τοιοῦτοι Καπιταναῖοι περιεφέροντο καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Ἡπείρου, τῆς Ἀκαρνανίης, τῆς Βοιωτίας, τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, οἵτινες πολλάκις κατὰ καιροὺς ἔδειξαν ἀξίεπαινον ἀνδρείαν ἐναντίον τῶν καταδιωκόντων αὐτοὺς Ὀθωμανῶν.

Μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' Αἰῶνος ἀνεφάνη εἰς τολμηρὸς ἀνὴρ, Ῥήγας ὀνομαζόμενος, ἀπὸ τὸ Βελεστίνον τῆς Θεσσαλίας, ὅστις ἐστοχάσθη νὰ ἐνσπείρῃ γενικῶς εἰς τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἐπέτυχε νὰ ἐφελκύσῃ πολλοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συμφώνους εἰς τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐπύνησε περὶ τῆς κατὰ τοῦ τυράννου ἐπαναστάσεως, καὶ περιφερόμενος εἰς τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ἐφαντάζετο νὰ κατορθώσῃ τὴν εἰς τοῦτο ὑπεράσπισιν μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς Δυνάμεως. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἀνκαλύψασα τὸ τοιοῦτον ἡ Ἀουστριακὴ διοίκησις, παρέδωκεν αὐτόν τε καὶ ἄλλους τινὰς ὁπαδοὺς του εἰς τὰς τυραννικὰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες τοὺς κατέσφαζαν.

Καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ἀείμνηστοι ἀπέθανον· ὁ δὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας σπινθὴρ δὲν ἐσβέσθη εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μετὰ καιρὸν τινα τὸν ἀνεζωπύρησαν Ἕλληνές τινες¹⁾ εἰς τὴν Ῥωσίαν

6) Διαγεγραμμέναί αἱ λέξεις «διάφοροι φυγάδες».

διατρίβοντες,¹ ὁῖτινες ἐσύνθεσαν ἐν εἶδος Ἑταιρείας, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσήγαγον, ὅσους ἐγνώρισαν ἔχοντας πνεῦμα φιλελεύθερον, καὶ διὰ μέσου ἀπεσταλμένων εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος συνήνωσαν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπκντας σχεδὸν τοὺς προκρίτους καὶ ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων· καὶ μάλιστα εἰς τὴν Πελοπόννησον οὐδείς τῶν ἐπιστημῶν Ἀρχιερέων, καὶ Προεστώτων, καὶ λοιπῶν Προκρίτων, ἔμεινεν ἀμύητος.

Ἡ δὲ περὶ τούτου Κατήχησις ἦν τοιαύτη. Εἶχον τεταγμένους τρεῖς Βαθμοὺς, τὸν μὲν ὀνομάζοντες τῶν Συστημένων, τὸν δὲ τῶν Ἱερέων, τὸν δὲ τῶν Ποιμένων· καὶ ἕκαστος τούτων εἶχεν ἰδιαίτερον τρόπον Κατηχήσεως, ἐροδιαστικῶν Γραμμάτων, καὶ Σημεῖων, διὰ τε χειρονομιῶν καὶ διὰ λέξεων τινων. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον Βαθμὸν εἰσήγαγον τοὺς χυδαίους καὶ ἀπαιδεύτους· εἰς δὲ τὸν β' τοὺς ἐπισημοτέρους καὶ πείραν ἔχοντας πραγμάτων· εἰς δὲ τὸν γ' ὀλίγοι τινὲς εἰσῆχθησαν οἱ ἐκλεκτότεροι, καὶ οἱ ἀνέκαθεν εἰσχωρήσαντες εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας πράγματα. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλους δύο Βαθμοὺς διὰ τοὺς Καπιταναίους καὶ ὑπκλήλους τῶν· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ὀνομάζοντο Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀφιερωμένων, οἱ δὲ, Ἀφιερωμένοι. Τὰ δὲ σημεῖα τῶν κατωτέρω Βαθμῶν ἐγνώριζον οἱ τῶν ἀνωτέρω, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀνάπκλιν. Ἡ δὲ εἰσγωγή εἰς ἕνα ἕκαστον τούτων τῶν Βαθμῶν ἐγένετο διὰ πολλῆς ἐξετάσεως,² ὥστε εἰς τὸν β' καὶ γ' Βαθμὸν ἦσαν ἱκαναὶ ἡμέραι διωρισμέναι διὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ δοκιμὴν τοῦ εἰσχωμένου, ὅστις μετὰ τὴν εἰσγωγήν ἠδύνατο νὰ εἰσάξῃ καὶ αὐτὸς ἄλλον κατὰ

1) Ἐν τῇ ᾧ ἀπάρχουσι τὰ ἐξῆς: (ὁ Α. Β: ὁ Α. Γ: ὁ Α. Δ: ὁ Α. Ε) ὁ Α. Ζ: ὁ Α. Η: ὁ Α. Θ: ὁ Α. Ι: ὁ Α. Κ: καὶ ὁ Καλός». Ἐπίσης ἄνωθεν τοῦ σημειώματος τούτου ἀπάρχουσι τὰ ἐξῆς ἱκανῶς δυσανάγνωστα: «Τζίκ Φ. ΣκουΦ. ΓΛ. ΚομιΖ. ΓαΖ. Αθαν. ΣεΚερης ΞανS. ΑναΓνωSόπουλος, Παναγ. ΣεΚερης». Δηλαδή: Τσακάλωφ, Σκουφῆς, Γαλάτης, Κομιζόπουλος, Γαζῆς, Ἀθανάσιος Σέκερης, Ξάνθος, Ἀναγνωστόπουλος, Παναγιώτης Σέκερης.

2) Ὑπάρχει ἀνεγγραμμένη ἡ φράσις «καὶ δοκιμῆς».

τὸν ἐφεξῆς τρόπον. Ὁ Κκτηχὼν, ἄφου ἐλάβανεν ἐνορκον τὴν ὑπόσχεσιν παρὰ τοῦ Κκτηχομένου περὶ τῆς διαφυλάξεως τοῦ μυστηρίου τούτου, τὸ ὅποιον ἦτον ἡ Ἐλευθερία τῆς Πατρίδος, ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τὸ τε Ἐφοδικτικὸν ἐγγράφον, τὴν Κκτηχήσιν, καὶ τὰ Σημεῖα διὰ χαρακτῆρων τινῶν ἀγνώστων εἰς τοὺς ἀμυήτους, Ἱερῶν λεγομένων, καὶ ἐλάβανεν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Κκτηχομένου ἐπιγεγραμμένην εἰς ἓν ὁποιοῦνδήποτε ὄνομα, ἐν ᾗ ἐδηλοποιοῖ τὴν πατρίδα, ἡλικίαν καὶ ἐπάγγελμά του, καὶ τὴν χρηματικὴν ποσότητα, ὅπου προκρίεται νὰ συνεισφέρει εἰς τὸ Ἔθνος, καὶ ἐνεχόραττε δὲ εἰς αὐτὴν καὶ δύο σημεῖα, ὁποιοῦνδήποτε ἐβούλετο, τὸ μὲν εἰς τὰς ἀρχάς τῆς ἐπιστολῆς, τὸ δὲ εἰς τὸ τέλος, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἦτον ἀγνώστον διόλου εἰς ἄλλον τινά, τὸ δὲ δευτέρον μετεχειρίζετο εἰς τὴν ἀντιπόκρισίν του μετὰ τῶν Ἀδελφῶν, καὶ οὕτως ἐπρὸς τὴν ἐπίστασιν εἶχε χρέος ὁ Κκτηχὼν νὰ τὴν ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς διὰ μέσου τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διωρισμένων Ἐφόρων πρὸς τὴν τῆς Ἀδελφότητος Ἀρχὴν, περὶ ἧς οὐδεὶς ἐγίνωσκεν, ἐκ πόσων καὶ ποίων Μελῶν συνίστατο, καὶ ποῦ εὐρίσκετο· καὶ ἐκεῖ ἐλύετο ἡ σφραγὶς τῆς ἐπιστολῆς, καὶ κατεγράφοντο τὸ ὄνομα καὶ τὰ σημεῖα ἐκάστου. Ἡ δὲ ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς ἀπόκρισις δὲν εἶχεν ἄλλην ὑπογραφὴν, εἰμὴ τὸ ἀγνώστον σημεῖον ἐκάστου, πρὸς δὲ καὶ μίαν σφραγίδα εἰς τὰς ἀρχάς τῆς ἐπιστολῆς μετὰ χαρακτῆράς τινας στοιχείων κεραχλωδῶν, τὰ ὅποια ὑπεσημαίνον τὰ ὀνόματα τῶν συνιστῶντων τὴν Ἀρχὴν. Καὶ ταῦτα ἦσαν τὸ βέβαιον γινώσκμα τῶν ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς ἐπιστολῶν.²⁾

Τοιαύτης ἐπιστολῆς ἔλαβον καὶ ἄλλοι πολλοί, μάλιστα δὲ οἱ τῆς Πελοποννήσου Πρόκριτοι κατὰ τὸ ὥς ἔτος περὶ τὸν Φεβρουάριον, ὅτε διωρίζοντο παρὰ τῆς Ἀρχῆς νὰ ἐμβάσωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν ποσότητα, ὅπου ἐκάστος ὑπεσχέθη.

²⁾ Ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ ὑπάρχουσι πολλὰ διαγραφαὶ ἐν τῷ κειμένῳ μὴ μεταβάλλουσαι ὅμως τὴν ἐννοίαν.

διὰ τῆς ἐπιστολῆς του. Ἀλλὰ προτροπῇ τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ, μὴ ἐγκρίναντος τὸ τοιοῦτον, οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἡ πατρις των εἰς κάθε περίστασιν ἐδέετο καὶ ἄλλοθεν χρημάτων, συσκεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ γράψωσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὴν Ἀρχὴν, ζητοῦντες τὸ νὰ διορισθῶσι ῥητῶς Ἐφοροὶ τῆς Ἀδελφότητος εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ Ταμίαι διὰ τὴν συλλογὴν τῶν συνεισφορῶν, καὶ νὰ ἐκδοθῶσι σφοδρὰ ἐπιτῆχαι εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι νὰ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἐφόρους καὶ νὰ παύσωσι τῶν κατὰχρήσεων, ἐπειδὴ τινες τῶν Ἀπεσταλμένων κατήχουν τὸν παρὰτυχόντα, διὰ νὰ λαμβάνουν χρήματα. Μετὰ τούτων τῶν γραμμάτων ἐνεκρίθη νὰ ἀποσταλῇ ἐπίτηδες ὁ Ἰωάννης Παπαρηγόπουλος, ἀνὴρ πρόθυμος καὶ φιλογενής.

Μετ' οὗ πολὺ δὲ, κατὰ τὸ πᾶν, περὶ τὸν Ἀπρίλιον. συνέβη ἡ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ὀργὴ τοῦ Σουλτάν Μαχμούτη, ὅστις ἀπεφάσισε νὰ τὸν κατὰπολεμήσῃ ὅλῃς δυνάμεσι καὶ νὰ τὸν ἐξολοθρεύσῃ. Ὁ δὲ παμπόνηρος Ἀλῆ Πασᾶς, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀνγκυλῶσαι ἐντελῶς τὰ τῆς Ἐταιρείας πράγματα, διὰ τῆς προδοσίας καὶ ἄλλων τινῶν, μάλιστα δὲ ἐνὸς Ζακυνθίου, Διόγου λεγόμενου, ὅστις ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς Ἐταιρείας, ἐστοχάσθη νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τούτου εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν. Καὶ ἄρ' ἐνὸς μὲν μέρους αὐτός τε καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ ἐσυναῶζαν πολλοὺς τῶν Καπιτανίων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος, τοὺς ἔδειξαν τὰ σημεῖα τῆς Ἐταιρείας, ὑπεκρίθησαν ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ Μέλη τῆς Ἐταιρείας πρὸ χειροῦ καὶ ὅτι ἔχουν μυστικὴν ἀνταπόκρισιν μὲ τὴν Ἀρχὴν, καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσικῆς Ἀλέξανδρον, τοὺς ὑπεσχέθησαν χρήματα καὶ εἴτι ἄλλο ἀνγκυλίον, τοὺς ἔδωσαν τὴν ἄδειαν νὰ στρατολογήσουν ἑκαστός εἰς τὰ μέρη του, νὰ ὑψώσουν τὴν Σημαίαν τοῦ Σταυροῦ, καὶ συμφώνως νὰ κινηθῶσι κατὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἐναντίον τῶν Ὀθωμανῶν. Οἱ δὲ Καπιταναῖοι καὶ οἱ ἔχοντες ἰδέαν τῆς Ἐταιρείας, καὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ κατανόησωσι τὰς μηχανουργίας τοῦ Ἀλῆ

Πασσά έπείσθησαν, καὶ ὑπεσχέθησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὴν προσταγὴν του. Ἀφ' ἑτέρου δὲ μέρους ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς εἰδικοποίησε καὶ ἑμέσως καὶ ἐμμέσως τὴν Πόρταν περὶ τῆς Ἑταιρίας καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν Ἑλλήνων, στοχαζόμενος, ὅτι ἕνεκα τούτου ἡ Πόρτα θέλει βιασθῇ νὰ περικοτηθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν πολεμήσῃ, καὶ νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Σουλτάνος. Τὰῦτα μαθόντες ἐν Πάτραις, ὅ,τε Π. Π(ατρῶν) καὶ ὁ Ῥωσσικὸς Κόνσολος Ἰ. Βλασόπουλος, ἀνὴρ φιλογενέστατος, εὐθὺς ἀπέστειλαν ἐπίτηδες ἀνθρώπους νὰ ἀνταμωθῶσι μετὰ τῶν Καπιτανίων, νὰ τοὺς ἀνακαλύψωσι τοὺς δολίους σκοποὺς τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, καὶ νὰ τοὺς περαινῇσωσι νὰ μείνωσιν ἥσυχοι, διὰ νὰ μὴν ὑποβῶσι τὸ Ἔθνος εἰς κίνδυνον, οὔτινες ἐπείσθησαν καὶ ἡσύχασαν.

Ἡ δὲ Ὀθωμανικὴ Πόρτα ἀπὸ μὲν τὸν κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ πόλεμον δὲν παρητήθη, ὑπώπτειε δὲ καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα· ὅθεν διώρισε Πινᾶ Ἐμίνην εἰς τὴν Πελοπόννησον νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ φρούρια, καὶ νὰ τὰ ἐφοδιάσῃ· διώρισε δὲ καὶ τὸν τότε ἡγεμονεύοντα ἐκεῖ Ἰμπρχῆμ Πασσᾶ νὰ περιέλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν ὅλων τῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ ἰδῇ, ἔαν καλῶς ἐπεσκευάσθησαν καὶ ἐφοδιάσθησαν· καὶ μετὰ τὴν περιήγησίν του, ἐκεῖνον μὲν διώρισεν εἰς ἄλλην ἡγεμονίαν, εἰς δὲ τὴν τῆς Πελοποννήσου διωρίσθη ὁ Χουρσὴτ Πασσᾶς.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος μόλις τὸ φθινόπωρον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπανῆλθε καὶ ἔφερε τὰ ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς γράμματα, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν Πελοποννησίων. Καὶ Ἐφοροὶ μὲν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ διωρίζοντο ὁ Π. Π(ατρῶν) Γερμ(ανὸς) ὁ Μονεμβασίας Χρυσάνθος, ὁ Χριστιανουπόλεως Γερμανὸς, ὁ Ἀσημακῆς Ζαήμης, ὁ Σωτήριος Χαρχλάμπης καὶ ὁ Θεοχαράκης Πέντης· Τχημίσι δὲ ὁ Ἰωάννης Παπαδιαμυρντόπουλος καὶ ὁ Παναγιώτης Ἀρβᾶλης. Εἰς δὲ τὴν Ζάκυνθον διωρίζοντο Ἐφοροὶ ὁ Κόντε Ῥῶμας, ἀνὴρ ἔμπειρος καὶ φιλογενής, καὶ ὁ Κόντε Φλαμπουριάκης. Διελέμβανον δὲ τὰ γράμματα ταῦτα, καὶ ὅτι Γενικὸς Πληρεξούσιος Ἐπίτροπος τῆς Ἀρχῆς διωρίσθη ὁ Πρίγκιψ Ἀλέ-

Ξανδρος Ὑψηλάντης, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν φωνὴν νὰ πείθωνται οἱ πάντες.

Μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν γραμμάτων τούτων, κατεγίνοντο οἱ Ἐφοροὶ νὰ εὐτακτῇωσιν ὅπως οὖν τὰ πράγματα, ἐπειδὴ κατήνησαν εἰς καταχρησεις τοιαύτας, ὥστε ἐκινδύνευε νὰ ἀνὰκλυθῇ σφοδρῶς εἰς τὴν Διοίκησιν ἡ Ἐταιρεία, καὶ νὰ ἀνατραπῶσιν ὅλα μὲ μεγίστην βλάβην τοῦ Γένους· ἀλλ' ἐδυσκολεύοντο· ἐπειδὴ τινὲς τῶν Προεστώτων ἐδυσχερестήθησαν μὴ διορισθέντες καὶ αὐτοὶ Ἐφοροὶ· πλὴν, ἐν ᾧ κατεγίνοντο νὰ θεραπεύσωσι καὶ τὴν ἐκείνων δυσχερέσκειαν, καὶ ἐκ συμφώνου ἀπκντες νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς εὐταξίας τοῦ πράγματος, ἔφθασεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Χουρσίτ Πασχῆς, περὶ τοῦ ὁποῖου οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀδελφοὶ εἰδοποίησαν, ὅτι ἔχει μυστικὰς ἐπιταγὰς νὰ πκρχτηρήσῃ προσεπικῶς τὰ κινήματα τῶν Πελοποννησίων, καὶ, ἂν ἡ χρεία τὸ καλῇ, νὰ ἐμβάσῃ στρατεῦματα ἀπὸ τὴν Ῥούμελην πρὸς ἀσφάλειαν. Ὅθεν ἔμειναν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου συνεσταλμένοι, ὑποπεύοντες μᾶλλον ἀπὸ τὸν Δραγουμάνον, Σταυράκην Ἰωβίκην, Κωνσταντινουπολίτην, ὅστις λάτρης ὦν τοῦ Ὁθωμανικοῦ γένους, παρετῆρει νὰ ἀνακαλύψῃ τι, διὰ νὰ προδώσῃ τοὺς Ὁμογενεῖς.

Ὁ Χουρσίτ Πασχῆς λοιπὸν, ἀφ' οὗ παρετῆρησε μὲ ὄμμα Ὁθωμανικὸν τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Πελοποννήσου, καὶ δὲν εἶδέ τι ψηλαφητὸν πρᾶγμα ἐναντίον τῆς Διοικήσεως, ἡμέλησε τὴν ἀπὸ τῆς Ρούμελης εἰσοδὸν τῶν Στρατευμάτων, καὶ ἐπροσπάθει νὰ ἀναπαύσῃ καὶ τὴν Πόρτην. Ἀλλ' ἡ Ὁθωμανικὴ Πόρτα, ἀφ' οὗ ἀνᾶκλύψε καλῶς τὰ τῆς Ἐταιρίας καὶ διὰ διαφόρων προδοσιῶν καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων, ὅπου εὑρέθησαν εἰς τὸν Ἀριστείδην καὶ Ἰππατρον, οἵτινες συνελήφθησαν ὁ μὲν εἰς τὴν Σερβίαν, ὁ δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἔλαβε μέτρα δραστηριώτερα κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους· καὶ τὸν μὲν Χουρσήτ Πασχᾶν διώρισεν Ἀρχιστράτηγον ἐναντίον τοῦ Ἀλῆ Πασχᾶ, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐκείνου ὑπόθεσις δὲν ἐπρόβλινε κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ Σουλτάνου, ἔδωκε δὲ τὰ

Τούγια καὶ τὴν ἡγεμονείαν τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸν Κεχχαγιάν του Μεχμέτ Πασῶν, διορίζωντας νὰ ἐκστρατεύσῃ καὶ ἐκεῖνος κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ νὰ ἀφῇσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἄνδρα ἐμπειρον, τὸν ὁποῖον νὰ ἐνδυναμώσουν με στρατεύματα ἀπὸ τὴν Ρούμελην, καὶ νὰ ἐπιβαρύνωσι τὸν ζυγὸν, ὥστε νὰ ματαιώσωσι τοὺς σκοποὺς τῶν Ἑλλήνων· καὶ τέλος πάντων, ἐπ' εὐλόγῳ προφάσει, νὰ ἔχωσι εἰς τὴν Τριπολιτζάν συναγμένους τοὺς τε Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστώτας, ὥστε, δοθείσης μικρᾶς αἰτίαι, νὰ τοὺς φονεύσωσι, καὶ νὰ μηδενισθῶσιν οἱ σκοποὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, μὴ ὄντος ὁδηγοῦ τινος, ἄνευ τοῦ ὁποίου οἱ Λαοὶ μένουσιν εἰς ἀμηχανίαν. Τὰς αὐτὰς ἐπιταγὰς ἐξέδωκεν ἡ Πόρτα, καὶ τὰ αὐτὰ μετεχειρίσθη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη, ὅπου εὐρίσκονται πολλοὶ Ἕλληνες.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς λοιπὸν τοῦ χρόνου ἀνεχώρησεν ὁ Χουρσίτ Πασσᾶς καὶ Μεχμέτ Πασᾶς, καὶ ἀφῆσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπίτροπον τὸν Μεχμέτ Σαλήχ Ἀγῶν νέον Κεχχαγιάν τοῦ Χουρσίτ Πασσᾶ· ἐκεῖνοι δὲ διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐξῆλθον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅθεν διώρισαν νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἀπέκεινα τῶν χιλιῶν στρατιωτῶν, με σκοπὸν νὰ ἀποστειλῶσι καὶ ἄλλους μετὰ ταῦτα.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἐνησχολοῦντο νὰ θεραπεύσωσι τινὰς κατὰχρησεις, χίτινες ἐπροξένουν ὑπονοίαν εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ ἐσκέπτοντο περὶ τῆς συλλογῆς τῶν συνεισφορῶν. ἔρχασεν εἰς τὴν νῆσον Σπετσῶν Γρηγόριός τις, Δικαίως λεγόμενος, καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον, συνεπιφέρων γράμματα ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, διὰ λαμβάνοντα, ὅτι ἡ μηχανὴ εἶναι ἐτοιμὴ, καὶ ὅτι οὐδενὸς ἄλλου δεῖται, ἢ τοῦ κινήσαντος αὐτὴν μοχλοῦ, καὶ ὅτι μίαν ἰσχυρὰ δύναμιν εἶναι σύμμαχος, καὶ ὅτι νὰ εἶναι οἱ πάντες ἐτοιμοὶ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλει ρηθᾶται καὶ ὁ ἴδιος ἐκεῖ, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἀκούσωσι καὶ νὰ πιστεύσωσιν, ὅσα ἤθελε τοὺς εἰπεῖ ὁ Δικαίος, ὡς ἄνθρωπος φιλοκλήτης. Ὅλεν οἱ μὲν Πελοποννή-

σιοι ἔμειναν ἐν ἀντιχρήνῃ περὶ τοῦ πρᾶκτέου, βλέποντες τὸ πρᾶκ-
κῆρον καὶ ἀνέτοιμον· ὁ δὲ Δικαίος, ἄνθρωπος ἀπαιτιῶν καὶ
ἐξωλέστας¹⁾, περὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζων εἰμὴ τίνι τρόπῳ νᾶ
ἐρεθίσῃ τὴν παρχήν του Ἑθνους, διὰ νᾶ πλουτήσῃ ἐκ τῶν ἄρ-
παγῶν, τοὺς ἐδεχάμενον, ὅτι εἶναι τὰ πάντα ἔτοιμα, πλάττων
μιλιούνην ἄπειρα κατὰθευμένην ἕνεκα τούτου εἰς διὰφορα Τχ-
μεῖα, ἐφόδια πολεμικά, καὶ πυροβόλα ὄργανα ἀνκρίθημενα ἐκ-
πολεῖμενα εἰς δικρόρους τόπους, δυνάμεις στρατιωτικὰς διωρι-
σμέναις ἀπὸ μέρους τῆς Ρωσσίας πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων,
πλοῖα πολλὰ καλῶς ὠπλισμένα καὶ ἐρωδισμένα, καὶ ἄλλα τοι-
αῦτα πλείνη τῆς φαντασίας, τὰ ὅποια οἱ μὲν φρόνιμοι καὶ πεί-
ρην ἔχοντες τῶν παρχμᾶτων εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο, οἱ δὲ ἄπειροι
ναυάζοντες τὰ τοιαῦτα πλάσματτα ὡς ἀληθῆ, ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ
συστητικοῦ ὁποῦ ἐπέφερον ἀπὸ μέρους τοῦ Ἰψηλάντη, κατήντη-
σαν εἰς ἀγχαλίνωτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἄρχησαν νᾶ κοινολογῶσι
τὸ πρᾶγμα ἀνφρανθὸν εἰς πολλοὺς, καὶ νᾶ κατὰγράφωσι στρα-
τιώταις καὶ νᾶ κάμουν τοιαῦτα κινήματτα, ὥστε ἡ Διοίκησις
ἔλαθε πολλὰ διδόμενα νᾶ βεβαιώτῃ τὰς ὑπονοίας τῆς περὶ τοῦ
σκοποῦ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ Πρίγκριτοι λοιπὸν τῆς Πελοποννήσου βλέποντες, ὅτι τὸ
πρᾶγμα κακῶς ἐμελλε ν' ἀποβῇ, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν
ἐκινούντο εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἀπερισκέπτως, ἄλλοι δὲ ἐναντιοῦντο
εἰς ἐν τοιούτον κίνημα, συνεννοήθησαν διὰ γραμμᾶτων, καὶ ἀπε-
φάσισαν νᾶ γίνῃ μίξ συνέλευσις ἐκ τινων Μελῶν τῆς Ἀδελφότη-
τος διὰ νᾶ συσχερθῶσι καλῶς περὶ τοῦ πρᾶκτέου· καὶ εἰ μὲν στο-
χασθῶσι τὸν κῆρὸν ἀρμόδιον, καὶ τὰ πρᾶγματτα σύμψωνα μὲ
τὸν σκοπὸν, νᾶ εἰδοποιησῶσι καὶ τοὺς λοιποὺς, ὥστε ἐκ συμψώ-
νου νᾶ ἐπιχειρισθῶσιν ἐν τοιούτον μέγχα καὶ πολυμῆρὸν ἔργον· εἰδὲ
τοῦνκνόν, νᾶ προσπαθήσωσιν ἐκ συμψώνου νᾶ θεραπεύτωσι τὰς
ὑπονοίας τῆς Διοικήσεως, καὶ νᾶ βηδίσωσι μίαν ἄλλην γραμμὴν
πολιτικῆς. Ὅθεν τὰ διωρισμένα Μέλη, ὅτε Π. Π. Γερμανός, ὁ

1) Σ. Ἐκλ. Ἡ γλώμη αὕτη τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ δὲν εἶναι δικαία.

Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ὁ Κερνίκης Προκόπιος, ὁ Ἀσημάκης καὶ Ἀνδρέας Ζαίμηδες, ὁ Σωτήριος Χαραλάμπης, ὁ Ἀσημάκης Φωτήλας, ὁ Ἰωάννης Παπαδόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος καὶ ἄλλοι τινὲς τῆς δευτέρας τάξεως μετέβησαν εἰς τὴν Βοστίτζαν· συνελεύσεως δὲ γενομένης, ὁ Π. Π. πρότεινε νὰ γίνῃ σκέψις ἀκριβοῆς εἰς τὰ ἐξῆς οὐσιώδη κεφάλαια. α') Ἀν εἶναι σύμφωνον ὅλον τὸ ἔθνος εἰς τοιοῦτον ἐπιχείρημα, ἢ μόνη ἡ Πελοπόννησος θέλει τὸ ἐπιχειρισθῇ. β') Ἀν ὁ καιρὸς εἶναι ἀρμόδιος, ἐν ᾧ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη γαληνίῃ. γ') Πῶς ἄρα θέλει διατεθῶσιν εἰς τοῦτο αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις καὶ μάλιστα αἱ γειτονικαί. δ') Ἀν τφόντι ἡ Ρωσσία θέλει λάβει μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, καὶ θέλει τὸ συνδράμει, καὶ τίνι τρόπῳ, ἐν ᾧ εἰρηνεύει μὲ τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν. ε') Ἀν εἶναι προετοιμασία τῶν ἀναγκαιῶν ἐνὸς πολέμου, καὶ πόθεν, καὶ πῶς θέλει οἰκονομηθῶσιν αἱ ἀφρευτικοὶ μεγάλοι δαπάναι.

Συσκεφθέντες λοιπὸν μετ' ἐπιστάσις εἰς ἕνα καὶ τούτων τῶν κεφαλαίων, καὶ ἰδόντες, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἑλλάδος μῆτε ἰδεῖν περὶ τοιοῦτου πράγματος εἶχε, καὶ ὅτι τὸ νὰ ἐπιχειρισθῇ μόνη καὶ πρώτη ἡ Πελοπόννησος εἶναι μωρία, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε ἐπιχειρηθεῖσα ἔπαθε τὰ πάνδεινα, ἐγκαταλειφθεῖσα παρὰ πάντων, καὶ ὅτι ἡ διάθεσις τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδιαίτερος ὁ τῆς Ῥωσσίας σκοπὸς εἶναι ἄγνωστος, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἐλλείπουσιν· ἐξετάσαντες δὲ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους, ἐνέκριναν ἅπαντες ἐκ συμφώνου τὸν καιρὸν οὐχ ἀρμόδιον, καὶ ἐνέκριναν νὰ καταπαύσῃ μὲν τὰς καταχρήσεις, νὰ προσπαθήσῃ δὲ νὰ θεραπεύσῃ τὰς προγεγενημένας καὶ νὰ οἰκονομήσῃ τὸ πρᾶγμα, ὥστε, εἰ δυνατόν, νὰ μείνῃ ἡ Διοίκησις ἡσυχος, καὶ ἐκτὸς ὑπονοιῶν· καὶ ἐν τοσοῦτῳ νὰ ἀποσταλῶσιν ἄνθρωποι εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, διὰ νὰ πληροφορηθῶσιν, ἂν τῷ ὄντι ἡ Ῥωσσία ἔχῃ ἀπόφασιν τοιαύτην περὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, καὶ ποῖα ἡ διάθεσις τῶν ἄλλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, καὶ οὕτως ὁδηγηθέντες νὰ ἐπιχειρισθῶσι τὸ

πράγμα ἀσφαλέστερον καὶ τεκτονικώτερον. Ἄν ὁμως ἐν τῷ μεταξὺ δὲν δυνήθῃσι νὰ οἰκονομήσωσι τὰς ὑπονοίας τῆς Διοικήσεως, καὶ ζητήσῃ ἐκεῖνη νὰ συνάξῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν ἐπ' αὐτῷ τοῦτῳ τοὺς τε Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστώτας, τότε ἐκ συμφώνου ὅλοι νὰ ἐξέλθωσι τῆς Πελοποννήσου μὲ πρόφασιν εὐλογοφανῆ, καὶ νὰ κοινολογήσωσιν, ὅτι πηγαίνουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ παρκαστήσουν εἰς τὸν Σουλτάνον τὴν δυστυχίαν καὶ ἀθλιότητα τῶν ὑπηκόων του Πελοποννησίων, καὶ οὕτω νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους, μέχρις ὅτου νὰ ἰδῶσιν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, τί πρέπει ν' ἀκολουθήσουν, καὶ νὰ τοὺς ὑπαγορεύουν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς τὸ ποιητέον.

Τούτων οὕτως ἀποφασισθέντων, ἐπειδὴ ἔγγραφος εἰδοποιήσις δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς λοιποὺς Προκρίτους, μὲ τὸ νὰ κατεσκεύευν ἡ Διοίκησις νὰ συλλάβῃ ἔγγραφα πρὸς πληροφορίαν τῆς, καὶ διὰ τοῦτο εἶχε διωρισμένους ἀνθρώπους κατὰ τόπους, καὶ παρεφύλαττον, διωρίσθη ὁ μὲν Χριστιανουπόλεως εἰς τὴν διὰβασιν τῆς ἐπιστροφῆς του νὰ ἐνταμωθῇ μετὰ τῶν Προεστώτων τῶν ἐπαρχιῶν Κερυταίνης, Φαναρίου, Μηστρὸς, Καλαμάτας καὶ Ἀρκαδίας, καὶ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως· ὁ δὲ Μονεμβασίας νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Πιερρόμπεην Μαυρομιχάλην· οἱ δὲ λοιποὶ νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς Προκρίτας τῶν λοιπῶν Ἐπαρχιῶν, καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Καὶ ὁ μὲν Π. Π. εὐθὺς ἀπέστειλεν ἀνθρώπους διὰ τὴν Ῥωσσίαν καὶ διὰ τὸν πρῶτον Ἄρτης Ἰγνάτιον μὲ γράμματα περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως· ὁ δὲ Χριστιανουπόλεως νομίσας ὅπως τὸ πρᾶγμα οὐ κατεπεῖγον, μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του μὲ τὸ νὰ ἐπλησίαζεν ἡ ἀποκρέω, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὰς σκέψεις καὶ ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως εἰς τοὺς Προκρίτους, ὅπου διωρίσθη.

Ἐν τούτῳ ἔμβαινον εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ὀλίγα Ὀθωμανικὰ Στρατεύματα, καὶ ὁ Καϊμακάμης ἀπεφάσισε νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστώτας, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι ἀνγκυραῖαι ὑποθέσεις νὰ θεωρηθῶσι.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐπροσκάλεσε τοὺς Προεστῶτας, οἱ ὅποιοι εὐθὺς ἄρχισαν νὰ ἐμβαίνειον εἰς τὴν Τριπολιτζάν· ἐζητήθη καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Πετρόμπεη ἑνὸς ἀνθρώπου, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν τοῦ Ἀναστάσιον. Ἐπειτα ἔγινε προσκλησις καὶ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ πρῶτος ὁ Χριστιανουπόλεως εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, κατόπιν καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς σχεδὸν ἅπαντες, μὴ ἔχοντες ἰδέαν περὶ τῶν ἐν Βοστίτζῃ ἀποφασισθέντων· μάλιστα ἐνόμιζον, ὅτι τοιαύτη ἦτον ἡ ἀπόφασις, μὲ τὸ νὰ εἶδον πρῶτον τὸν Χριστιανουπόλεως νὰ εἰσέλθῃ παρόντα εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἐμείναν δὲ ἔξω ὁ Π. Π., ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Κερνίκης, οἱ Προεστῶτες τῶν Καλκθρύτων καὶ τῆς Βοστίτζης, οἵτινες καθ' ἡμέραν ἐδιόχοντο μὲ προσταγὰς τῆς Διοικήσεως καὶ γράμματα τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀρχιερέων καὶ Προεστῶτων, νὰ τυχύνωσι τὴν ἐκεῖσε ἄφιξίν τους.

Ὅθεν ὁ Π. Πατρῶν, καὶ τοὶ προβλέπων τοὺς κηκοὺς σκοποὺς τῆς Διοικήσεως, καὶ ὅτι ἡ εἰς Τριπολιτζάν συνέλευσις εἶναι ὀλεθρία διὰ τοὺς Προκρίτους, πλὴν βλέπων καὶ τοὺς ἐν Πάτραις Τούρκους ὑπόπτους καὶ ἐξηγριωμένους, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν τῇ 23^ῃ Φεβρουαρίου, τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐπὶ λόγῳ διὰ τὴν Τριπολιτζάν, καὶ ἀνέβη εἰς τὰ Καλλάβρυτα, ὅπου ἦλθε καὶ ὁ τῆς Βοστίτζης Προεστῶς Ἀνδρέας Λόντος. Διὰ νὰ ἔχουν δὲ κχιρὸν νὰ σκεφθῶσι καλῶς περὶ τοῦ πράγματος, ὑπεκρίθη ὁ Π. Π., ὅτι πάσχει ἀπὸ ρευματισμοὺς εἰς τοὺς πόδας καὶ ἔμενεν εἰς τὸ κρεβάτι. Συσκεπτόμενοι δὲ, καὶ βλέποντες προφανῆ καὶ ἄφευκτον τὸν κίνδυνον εἰς ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας καὶ λοιποὺς Προκρίτους, ἐὰν συνέλθωσιν ὅλοι εἰς τὴν Τριπολιτζάν, ἀπεφάσισαν νὰ μὴν ὑπάγουν, καὶ οὕτω νὰ διχασώσων ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ἑαυτοὺς, ἔσως καὶ τοὺς πρεισελθόντας. Διὰ νὰ ὑποκρύψωσι δὲ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς παραχωρήσεώς των, καὶ νὰ μὴ τὴν ἐκλάβῃ ἡ Διοίκησις, ὡς ἀρχὴν Ἐπικραστίας, ἐπλάσαν γράμματά τινα, γεγραμμένα τάχα ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς πρὸς αὐτοὺς πρὸς τινος φίλου των Τούρκου, ἐν οἷς ἐδηλοποίει, ὅτι Μερικοὶ τῶν προκρίτων Ἀγάδων τῆς Πελοποννησοῦ, ἔχοντες

πάθη πολιτικά, ἔλαμνεν λαβὴν τοὺς λόγους, ὅπου διεσπάρησαν περὶ Ἐπικραστῆσεως, καὶ ἔπεισαν τὴν Διοίκησιν διὰ νὰ θανατώσῃ παρὰλόγως τοὺς σημαντικωτέρους τῆς Πελοποννήσου Ἑλλήνας· ὅθεν, ὡς φίλος καὶ θεοφοβούμενος, τοὺς δίδει τὴν εἰδησιν νὰ παρὰχωρήσουν, διότι ἀφεύκτως θανατώνονται, ἐὰν ἐμβώσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν· τὰ ὅποια γράμματα ἐνεχείρισαν εἰς ἕνα ἄνθρωπόν τους, παρὰγγέλλοντές τον νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ πλησίον εἰς ταῖς Κατζάναις ὡς πεζοδρόμος ἐνδεδυμένος. Καὶ τοῦτο ἐμεθοδεύθησαν, διὰ νὰ ἀποδείξουν εἰς τὴν Διοίκησιν πικρὰν καὶ εὐλογον τὴν παρὰχώρησίν τους διὰ τῆς μαρτυρίας δύο Τούρκων, ὅπου τοὺς ἦτον συνοδοιπόροι.

Τῇ θ' λοιπὸν Μαρτίου ἐκίνησαν ὅλοι ὁμοῦ ἐκ τῶν Καλαβρύτων, ἀψάμενοι τῆς διὰ Τριπολιτζάν ὁδοῦ· εἰς δὲ τὸν διωρισμένον τόπον ἀπῆντησαν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὰ γράμματα, ἐστάθησαν ἐκεῖ, τὰ ἀνέγνωσαν, ἐκοινολόγησαν εἰς ὅλους τοὺς συνοδοιπόρους μὲ ἀγανάκτησιν καὶ λύπην τὰ γραφόμενα, καὶ ἀμέσως ἄλλαξαν τὸν δρόμον, καὶ ὑπῆγαν εἰς ἕν χωρίον λεγόμενον Καρνέσι, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν εἰς τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀγάδες καὶ Προεστῶτας μὲ ἐπίτηδες ταχυδρόμον, ὅτι διευθυνόμενοι διὰ τὰ ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τῆς Διοικήσεως, ἀπῆντησαν κατ' ὁδὸν τὰ εἰρημένα γράμματα, καὶ φοβηθέντες ἐμποδίσθησαν· ἐπαρκανοῦντο δὲ εἰς τοὺς Ἀγάδες, διατί ζητοῦν ἀδίκως νὰ τοὺς βλάψουν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τοὺς παρεκάλουν νὰ τοὺς συγχωρήσωσι νὰ μείνωσιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ εἶνε ἱκανοὶ οἱ εἰς Τριπολιτζάν νὰ θεωρήσωσι κάθε ὑπόθεσιν. Μετὰ δὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ταχυδρόμου ἔμειναν ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐκείνην. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν μετέβησαν εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Ἀγίας Λαύρας. Ἐκεῖ συσχερθέντες ἀπεφάσισαν νὰ μὴ δώσωσιν αἰτίαν τινά, ἀλλὰ νὰ μείνωσι παρὰμερισμένοι, ἕως οὔ νὰ ἰδῶσι τὰ πράγματα· καὶ εἰ μὲν ἡ Διοίκησις θελήσῃ νὰ βιάσῃ αὐτοὺς ἰδιαιτέρως, καὶ νὰ τοὺς κατατρέξῃ μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον, νὰ ἐξέλθωσι τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ παρὰχωρήσωσιν τὸν καὶρὸν καὶ τὰς περιστάσεις, διὰ

νὰ μὴ βάλουν εἰς κίνδυνον τοὺς λοιποὺς Ὅμογενεῖς παρακαίρως. εἰδὲ καὶ καθολικεύσει τὸ πρᾶγμα ἡ Διοίκησις, καὶ μεταχειρισθῇ τὰ ὅπλα καὶ τὴν βίαν γενικῶς ἐναντίον τῶν ὁμογενῶν, τότε ἐξ ἀνάγκης νὰ λάβωσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὅπλα, καὶ νὰ κινήσωσι καὶ τοὺς λοιποὺς ὁμογενεῖς εἰς ὑπεράσπισιν ἑαυτῶν.

Ἀφοῦ δὲ ἐφθασεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν ὁ ταχυδρόμος, ἔγεινε μεγίστη ταραχὴ καὶ γενικαὶ συνελεύσεις περὶ τούτου καὶ ἀμφισβητήσεις, καὶ ὑπόνοιαι μετὰ τῶν Ἀγάδων, ποῖος νὰ εἶναι τὰ ἄλλα ἐξ αὐτῶν, ὅστις ἔγραψεν εἰς αὐτοὺς τὸν σκοπὸν τῆς Διοικήσεως· καὶ τέλος πάντων ἀπεφάσισαν καὶ ἐστειλαν πρέσβυν εἰς αὐτοὺς τὸν Ἀνδρέαν Κάλαμογδάρτην μὲ γράμματα φιλικὰ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀγάδων καὶ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρχιερέων καὶ Προστώτων, ὁμνύοντες, ὅτι τοιοῦτον σκοπὸν δὲν ἔχει ἡ Διοίκησις, καὶ ὅτι τοὺς ἠπάτησεν, ὅστις τοὺς ἔγραψεν ἐν τοιοῦτον, καὶ ὅτι ἀφόβως νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Τριπολιτζάν. Ὁ δὲ Κάλαμογδάρτης μὴ ἔχων ἰδέαν τινὰ τοῦ πράγματος, ἐπροσπάθει νὰ τοὺς πείσῃ εἰς τοῦτο· πλὴν, ἀφοῦ εἶπον εἰς αὐτὸν τινὰς προφάσεις, τοῦ ἔδοσαν ἀποκρίσεις, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάγουν, μὲ τὸ νὰ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβον. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, οἱ δὲ συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ μὴ δώσωσιν αἰτίαν τινὰ, ἀλλὰ ὡς πεφοβισμένοι νὰ παραμερίσωσιν εἰς ἀσφαλῆ μέρη· ὅθεν μερισθέντες ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Λαύρας, ὁ μὲν Π. Π., ὁ Κερνίκης καὶ Ἀνδρέας Ζαήμης διὰ τὰ Νεζερά· ὁ δὲ Ἀσημάκης Ζαήμης καὶ Φωτήλας διὰ τὴν Κερπινήν· ὁ δὲ Σωτήριος Χαρχαλάμπης καὶ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος διὰ Ζαροῦχλαν. Ἐν τοσοῦτῳ ἔγραψαν εἰς τὸν Πετρόμπεϊν¹⁾ καὶ εἰς τοὺς Δελιγιανναίους καὶ εἰς ἄλλα μέρη, διὰ νὰ ἰδοῦν, τί σκοπὸν ἔχου. ἄλλ' ἐκείνοι ἔχοντες εἰς τὴν Τριπολιτζάν τοὺς συγγενεῖς των, δὲν ἐτόλμων μὴδὲ νὰ ἀναφέρωσι περὶ τοιούτων πραγμάτων. Ἀπέστειλαν δὲ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄνθρωπον, διὰ νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ἐκεῖ

1) Ἀρχικῶς ἐγράφη «Μανιάτπεϊν».

Ἐφόρους περὶ τῆς κατὰστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννησίου, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ ἐκεῖθεν εἰδήσεις καὶ ὁδηγίας.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Καλαμογδάρτη εἰς τὴν Τριπολιτζάν τοὺς ἐγραψαν ἄλλα γράμματα οἱ Ἀγάδες καὶ Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτες, γινόμενοι ἐγγυηταὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν, καὶ νὰ ὑπάγουν ἀφοβῶς, τὰ ὅποια ἀπέστειλαν διὰ τοῦ Νικολάου Μοθωνίου· πλὴν ἐκεῖνος δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς τὴν Τριπολιτζάν, βλέπων, ὅτι τὰ πράγματα ἡμέραν πρὸ ἡμέραν ἐπρόβαινον εἰς περικοπὴν ταραχῇ· ἐπειδὴ κατ'ἐκείνας τὰς ἡμέρας συνέπεσε ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Καλαβρύτων διὰ τὴν Τριπολιτζάν ἓνας Τοῦρκος Λαλιώτης, Σειδῆς λεγόμενος, ὁμοῦ καὶ ὁ Νικόλαος Ταμπανόπουλος· τοὺτους παραφυλάττοντες μερικοὶ στρατιῶται Καλαβρυτινοὶ εἰς ταῖς Κατζάναις, τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ οἱ μὲν ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον, τὸ δὲ πρᾶγμα τοὺς ὅλο τὸ ἐκυρίευσαν οἱ στρατιῶται. Τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐκίνησε καὶ ὁ Ἀρναούτογλους, Βοεβόδας τῶν Καλαβρύτων, διὰ τὴν Τριπολιτζάν· ἠκολούθησε καὶ εἰς αὐτὸν τὸ ἴδιον· καὶ ὁ μὲν φεύγων ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, τοῦ ἐφόνευσαν δὲ δύο ἀνθρώπους του καὶ ἐπῆραν ὅλον τὸ πρᾶγμα του. Συγχρόνως ἄλλοι Καλαβρυτινοὶ ἐφόνευσαν δύο Σπαχίδες Τριπολιτζιώτες εἰς τὰ χωρία τοῦ Λιθαρτζίου, καὶ πάλιν ἄλλοι εἰς τὸν Φενεὸν τοὺς γυφτοχαρτζίδες.

Ἐκ τοιούτων λοιπὸν συμβεβηκότων φοβηθέντες οἱ ἐν Καλαβρύτοις Τοῦρκοι, ἐκλείσθησαν ὅλοι σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις εἰς δύο πύργους, καὶ ἐκεῖ ἐστοχάζοντο νὰ διαφυλαχθῶν, ἕως ὅτου νὰ τοὺς προφθάσῃ ἄλλοθεν βοήθειαι. Εἰς δὲ τὴν Τριπολιτζάν, γνωστῶν γενομένων τῶν τοιούτων, εὐθὺς ἐφυλάκωσαν τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας, καὶ ἐξηγριώθησαν οἱ Τοῦρκοι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἐπαπειλοῦντες γενικὸν ὄλεθρον. Ὡσαύτως καὶ οἱ ἐν Πάτραις Τοῦρκοι, μολόντες τὰ τοιαῦτα, ἔμειναν εὐθὺς τὰς φαρμακίας τῶν εἰς τὸ Κάστρον· εἶτα τῇ κα' Μαρτίου ἐξῆλθον ἔνοπλοι εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, καὶ περιεκύκλωσαν πρῶτον τὸ ὁσπῆτιον τοῦ Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, ὅπου ὑπώπτευν

ὅτι εὐρίσκονται ἐναποτεθειμένα ἄρματα· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ εὕρουν κεκλεισμένας τὰς πόρτας, ἄρχισαν τὸν πόλεμον ἔξωθεν, καὶ τοῦ ἐφόνευσαν εἰς τὸ παράθυρον ἓνα ἄνθρωπον· ἔπειτα ἔβαλον πυρκαϊάν εἰς τὰ περίξ ὀσπήτια. Εἰς δὲ τὴν Μητρόπολιν δὲν ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσουν, νομίζοντες, ὅτι εὐρίσκονται μέσα Ἑλληγες κεκρυμμένοι· ἐκτυποῦσαν ὁμῶς ἀπὸ τὸ Κάστρον μὲ τὰ κανόνια τόσον τὴν Μητρόπολιν, ὅσον καὶ ἄλλα ὀσπήτια· ἡ δὲ πυρκαϊὰ ἐκτανθεῖσα κατέκαυσεν ἱκανὰ ὀσπήτια· ὅτε τινὲς τῶν Ἑλλήνων ὀπλισθέντες ἐξῆλθον εἰς τοὺς δρόμους, οἱ δὲ Τοῦρκοι εὐθὺς ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Κάστρον.

Βλέποντες δὲ οἱ Πατριῶι Ἑλληγες, ὅτι πλέον δὲν ἐπιδέχεται θεραπείαν τὸ πρᾶγμα, τὰς μὲν φαμιλίας των εὐγαλον ἔξω τῆς πόλεως, ἔγραψαν δὲ εἰς τὰ Νεζερὰ πρὸς τὸν Π. Π., ὅ,τε Νικόλαος Λόντος, ὁ Ἰωάννης Παπαδ. καὶ ἄλλοι τινὲς, νὰ προφθάσῃ εἰς βοήθειαν, ὅτι κινδυνεύει ὅλη ἡ πόλις. Ὁθεν ἀμέσως ὁ Π. Π. καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαήτης ἔγραψαν πρὸς τοὺς Καπιταναίους Κουμανιώτας νὰ τρέξουν, μὲ ὅσους ἀνθρώπους ἔχουν· τὴν δὲ ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐκίνησαν καὶ αὐτοὶ, ἔχοντες περίπου πεντακοσίους στρατιώτας, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὰς Πάτρας· καὶ εὐθὺς ἔγινε στενοτάτη πολιορκία τῶν Τουρκῶν εἰς τὸ φρούριον. Κατὰ δὲ τὰς πρώτας προσβολὰς ἐφρονεύθησαν τινὲς τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ἡρίστευεν ὅ,τε Παναγιώτης Καρκατζῆς καὶ ὁ Σταμάτης Κουμανιώτης, ὅστις ἐφρονεύθη, κακῇ τύχῃ, τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς εισόδου του.

Καί, ἐπειδὴ πλέον ἡ σκηνὴ ἠνεώχθη, ἔγραψαν εὐθὺς οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς τῶν Πατρῶν πολιορκίας ἀποστείλαντες καὶ ἀνθρώπους εἰς τὸν Πετρόμπεϊν, εἰς τοὺς Δελιγιανναίους, εἰς τὴν Γαστούνην καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Πελοποννήσου, δίδοντες τὴν εἰδησιν τῶν συμβεβηκότων, καὶ παραινούντες τοὺς νὰ μὴν ἀναβάλουν τὸν καιρὸν, ὅτι πλέον ἄλλη θεραπεία δὲν εἶναι· ὅτε πρῶτοι οἱ Μανιᾶται μετὰ τοῦ Πετρόμπεη ἐμβῆκαν εἰς τὴν Καλαμάταν, καὶ ἠχμαλώτισαν τὸν ἐκεῖ Βοεβόδαν Ἀρναούτογλου καὶ ἄλλους

τινάς Τούρκους εὐρεθέντας ἐκεῖ¹⁾. Εἰς δὲ τὰ Καλλάθρυτα ἐπολιόρ-
κησαν εἰς τοὺς πύργους τοὺς ἐκεῖ Τούρκους, οἵτινες μετὰ ὀλίγων
ἡμερῶν ἀντίστασιν παρεδόθησαν μὲ συνθήκας. Εἰς δὲ τὴν Καρύ-
ττινιν μετέβη ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐκ τῆς Μάνης, καὶ
ἐνωθεὶς μετὰ τῶν Δελιγιανναίων ἔλαβον τὰ ὅπλα. Ὁμοίως καὶ εἰς
τὴν Γαστούνην καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας διεδόθη τὸ πνεῦμα τῆς
Ἐπαναστάσεως, καὶ ὠπλιζόντο οἱ Ἕλληνες.

Ὅθεν οἱ Τούρκοι τῆς Πελοποννήσου, μολόντες τὰ τοιαῦτα,
ἐκυριεύθησαν ἀπὸ μέγαν φόβον, καὶ οἱ μὲν Μπαρδουνιώται, καὶ
Μηστριῶται καὶ Λεονταρίται, καὶ Ἀνδρουσιανοὶ Τούρκοι μετέβησαν
ἅπαντες εἰς τὴν Τριπολιτζάν συν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀνεπηρέαστοι
ὁμοίως καὶ οἱ Ἀργεῖοι εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ οἱ Ἀρχαδινοὶ εἰς τὴν
Μοθώνην καὶ Κορώνην· οἱ δὲ Βυστιτζιάνοι μετέβησαν εἰς τὸν Σά-
λωνα· οἱ δὲ Γαστουναῖοι ἐστοχάσθησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὸ
Λάλα, πλὴν, μὲ τὸ νὰ τοὺς ἐκτύπησαν καθ' ὁδὸν τινὲς στρα-
τιῶται Ἕλληνες, ἐπέστρεψαν καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ παλαιόκα-
στρον Χλουμουτζί, ὅπου ὑστερημένοι τροφῶν ἤθελε παραδοθῶν,
πλὴν μολόντες τοῦτο οἱ Λαλαῖοι ἐστράτευσαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ
μέρος, τοὺς ἀπηλλάξαν τῆς πολιορκίας, καὶ τοὺς μετέφερον εἰς
τὸ Λάλα συν γυναιξὶ καὶ τέκνοις· οἱ δὲ Φαναρίται Τούρκοι ἐκί-
νησαν διὰ τὴν Τριπολιτζάν, πλὴν καθ' ὁδὸν τοὺς παρεφύλαττεν
ἐν σῶμα στρατιωτῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἐκτύπησε καὶ ἐφόνευσε πολ-
λοὺς ἐξ αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ βιασθέντες ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Παλαιόκα-
στρον τῆς Καρυταίνης, ὅπου ἦσαν καὶ οἱ Καρυτινοί. Ἐκεῖ
λοιπὸν συνήχθησαν τὰ στρατεύματα τῆς Καρυταίνης, ἱκανοὶ Μα-
νιάττι μετὰ τοῦ Ἡλία, υἱοῦ τοῦ Πετρόμπεϊ, οἱ Λεονταρίται
μετὰ τῶν Καπιτσανίων Νικητὰ Σταματελοπούλου καὶ Ἀναγνω-

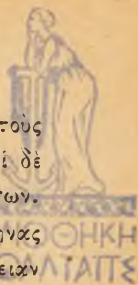
1) Ἐν τῇ ᾧ ἀπάρχει τὸ ἐξῆς σωμαίωμα γεγραμμένον δι' ἄλλης χειρός:
«Ἐδῶ πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ ἀπὸ 25 Μαρτίου προκήρυξις τοῦ Πετρόμπεϊ,
ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ἑθνους πρὸς τοὺς Χριστιανικοὺς μονάρχας, δι' ἧς παραι-
στενεὶν τὰ αἵτια ὑποῦ ἐβίβουν τὸ Ἑθνὸς νὰ πιάσῃ τὰ ὅπλα καὶ ἐξήτῃ τὴν
ὑπεράσπισίν των».

στραζ, οἱ Κουτζιουκμηνιώται μετὰ τοῦ Κ. Κεράλα καὶ Παπα-
τζονόπουλου, συμποσούμενοι ὅλοι μέχρι τῶν πέντε χιλιάδων, καὶ
ἐπολιορκήσαν στενὰ τὸ φρούριον τῆς Καρυταίνης, τὸ ὅποιον κεῖται
μὲν εἰς ὄχυρὸν θέσιν, πλὴν ἀνεροδίσκτον διόλου, καὶ παρημελη-
μένον. Ὅθεν οἱ πολιορκούμενοι ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀνταρξίων
ἤθελε παρὰδοθῶν, ἐὰν δὲν τοὺς ἐπρόφθανεν ἐν καιρῷ βοήθεια ἐκ
τῆς Τριπολιτζᾶς ἐξακόσιοι περίπου ἑριπποὶ¹⁾ Τοῦρκοι, οἵτινες, εὐθύς
ὅπου ἐμβῆκαν εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρυταίνης, ἔβηλον πυρκαϊὰν
εἰς πολλὰ χωρία.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀσυνήθιστοι τότε κατ' ἀρχὰς τὸ νὰ ἀντι-
παρκατάττωνται εἰς πόλεμον, ἔφυγον ἅπαντες εἰς τὰ ὄρεινα μέρη
τῆς Καρυταίνης, καὶ ἄφησαν μεμονωμένους τοὺς ἐκεῖ Ἀρχηγούς,
ὥστε ἐδίχθησαν καὶ ἐκεῖνοι νὰ φύγῃσι παραιτήσαντες καὶ τὰ
ἄλογά των, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχον· οἱ δὲ ἐκ Τροπολιτζᾶς ἐχθροὶ,
παρκαλαβόντες καὶ τοὺς πολιορκουμένους εἰς τὴν Καρυταίναν σὺν
γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ πλῆθος ζῶων συνάξαντες ἐκ τοῦ κάμπου,
μετέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν ἀνεπηρέαστοι.

Εἰς δὲ τὰς Πάτρεις ἐξηκολούθει καλῶς ἡ πολιορκία, καὶ
ἐστενοχωρήθησαν τόσον οἱ ἐχθροὶ, ὥστε δὲν ἐδύναντο οὐδὲ νὰ
προκύψουν ἀπὸ τὰ τεῖχη· συνήχθησαν δὲ ἐκ τῶν χωρίων ἱκανοὶ
στρατιῶται εἰς τὰς Πάτρεις· ὁμοίως ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ὁ Ἀνδρέας
Λόντος μὲ 200 περίπου στρατιώτας. Διώρισαν δὲ οἱ Ἀρχηγοὶ
ἐργάτας, καὶ ἔσκαπτον λαγοῦμι πλησίον εἰς τὴν πόρταν τοῦ
φρουρίου, τὸ ὅποιον ἐπροχώρει καλῶς· ἐπέτυχον δὲ καὶ πέντε
κανόνια ἀπὸ τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα πλοῖα, καὶ ἔκαμιν μπαταρίαν
πλησίον τοῦ τεύχους, καὶ τὰ πάντα ἐπρόβχινον καλῶς. Ἐν το-
σούτῳ οἱ Ἀρχηγοὶ ἔγραψαν ἐπιστολὰς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν
ἐκεῖ εὐρισκομένων Κονσώλων, παριστῶντες τὰ δίκαια, ἅτινα τοὺς
ἐδίχσαν νὰ λάβουν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν τυράννων, καὶ ὅτι σέ-
βονται τὰς Διοικήσεις των, καὶ ὅτι ἐλπίζουν τὴν παρὰ τῶν Βα-

1) Ἡ πρώτη γραφὴ φέρει «καβαλαραῖσι».

σιλέων των φιλόνηθρων και χριστιανικὴν ὑπεράσπιτιν, καὶ τοὺς παρεκάλουν νὰ κάμουν γνωστὰ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων· οἱ δὲ Κόντολοι ἀπεκρίθησαν ἑκαστος, ὅτι θέλει κάμουν τὸ χρέος των.

Ἐξέδωκαν δὲ οἱ Ἀρχηγοὶ καὶ προκηρύξεις εἰς τοὺς Ἑλλήνας προτρεπτικὰς, δι' ὧν τοὺς ἐνθymiζον τὴν προπαιτορικὴν ευγένησιν καὶ ἀνδρείαν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ἔμαθον οἱ ἐν Πάτραις Ἀρχηγοί, ὅτι ὁ ἐκ Σεῦρων Ἰσοῦρ Πασῆς ἤρχετο ἐξ Ἰωαννίνων μὲ ὀλίγας δυνάμεις, καὶ ἐπλησίιζεν εἰς τὸ Μεσολόγγειο, ὅθεν εὐθὺς ἀπέστειλαν γράμματα πρὸς τε τοὺς Μεσολογγίτας καὶ Γαλαξιδιώτας γράφοντές τους, ὅτι, ἂν δὲν τοὺς τὸ συγχωρῇ ἡ κατὰστασις των νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ στείλωσιν ὅλους τοὺς τὰ πλοῖα εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, διὰ νὰ μὴν εὑρουν οἱ ἐχθροὶ εὐκολον τὴν διάβασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ εὐκόλως ἡμποροῦν νὰ προφασισθοῦν, ὅτι, μὲ τὸ νὰ ἔτυχον τὰ πλοῖα τους εἰς τὴν Πελοπόννησον δι' ὑποθέσεις ἐμπορικὰς, οἱ Πελοποννήσιοι ἐπαναστάντες τὰ ἐκράτησαν βικίως· τὰ δὲ ἔξοδα τῶν πλοίων τους θέλει τὰ πληρωθοῦν. Ὅθεν οἱ μὲν καλοὶ Γαλαξιδιώται εὐθὺς ἔλαβον τὰ ὅπλα, καὶ ἡτοίμασαν τὰ πλοῖα των ἐνκντίον τῶν ἐχθρῶν· οἱ δὲ Μεσολογγίται οὐδέτερον τούτων ἔπραξαν, ἀλλ' ὑπεδέχθησαν τὸν Ἰσοῦρ Πασῆ, τὸν ὠδήγησαν καὶ μετεβίβασαν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στρατευμάτων του διὰ τῶν πλοίων τους εἰς τὸ Καστέλι τῆς Ρούμελης· ἐκεῖνος δὲ μετέβη ἐκεῖ διὰ ξηρᾶς. Ἀπεφάσισαν οἱ ἐν Πάτραις Ἀρχηγοὶ νὰ ἀποστείλωσι στρατιώτας νὰ πρόκατλάβουν τὰ στενὰ τῆς Κακῆς Σιχάλας, διὰ νὰ κτυπήσουν τὸν Ἰσοῦρ Πασῆ· πλὴν μηδὲ τοῦτο τοὺς τὸ ἐσυγχώρησαν οἱ Ρουμελιῶται. Ὅθεν, εὐθὺς ὅπου ἔφθασεν ὁ Ἰσοῦρ Πασῆς εἰς τὸ πέρα Καστέλι, ἀπέστειλεν ἕνα ἀνθρώπον του μὲ γράμμα φιλικὸν πρὸς τοὺς Ἀρχηγούς των Ἑλλήνων, ἐν ᾧ τοὺς ἠρώτα, ποῖον αἴτιον τοὺς ἐβίχσε νὰ κάμουν ἐν τοιοῦτον κίνημα, καὶ, ἂν εἶναι ἡ αἰτία ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νὰ πχύσωσι μὲν τῶν τοιούτων κινήματων, νὰ γράψωσι δὲ πρὸς

αὐτὸν τοὺς αἰτίους, καὶ ἐκεῖνος θέλει τοὺς παιδεύσει, καὶ θέλει διορθῶσαι τὰ πράγματα, καὶ ὑπέσχετο ἐνόςκαις ἀμνηστίαν καὶ ἄφεσιν τῶν προγεγενημένων. Οἱ δὲ Ἀρχηγοὶ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἡ μὲν αἰτία εἶναι βέβαια ἀπὸ τοὺς Τούρκους, πλὴν αὐτοί, ἂν οὐ ἄπαξ ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἀπεφάσισαν ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσι τῆς τυρκανίας τῶν Τουρκῶν, ἢ νὰ ἀποθάνωσι.

Τοιαύτην ἀπόκρισιν λαθὼν ὁ Ἰσούφ Πασᾶς, ἄρχησε νὰ περᾷ εἰς τὸ Καστέλι τῆς Πελοποννήσου· μὲ τοὺς στρατιώτας του. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ ἐν Πάτραις Ἑλληνες, διώρισαν τετρακοσίους περίπου στρατιώτας νὰ φυλάττωσι τὸν δρόμον τὸν μετὰξὺ Πάτρης καὶ Καστελίου· καὶ ἂν δοκιμάσῃ ὁ Ἰσούφ Πασᾶς νὰ μεταβῇ εἰς Πάτρης, νὰ δώσωσιν εἰδησιν εἰς τοὺς Ἀρχηγούς, διὰ νὰ ἀποστείλουν καὶ ἄλλην ἱκανὴν δύναμιν νὰ τὸν ἐμποδίσουν. Ἀλλὰ οἱ διωρισμένοι εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ δρόμου ἐστάθησαν ἐκεῖ μίαν μόνην ἡμέραν, καὶ ἔπειτα λειποτακτῆσαντες ἐπέστρεψαν εἰς Πάτρης, χωρὶς νὰ δώσῃ τις ἐξ αὐτῶν εἰδησιν εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διὰ νὰ ἀποστείλουν ἄλλους εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ δρόμου· ἡ δὲ αἰτία τῆς λειποταξίας των ἦτον ἡ λαφυρχωγία, ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι μόνον τὰ ελαφρά πράγματα ἔμβασαν εἰς τὸ Κάστρον, τὰ δὲ λοιπὰ ἄφησαν εἰς τὰ ὀσπητιά τους· ὅθεν ὁ ἐκ τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, καὶ Πάτρης, καὶ Βοστίτζης συνηθροισμένος ὄχλος, ὅστις συνεκρότει τὸ στράτευμα, ἄνθρωποι πτωχοὶ καὶ ποταποὶ, ἐδόθησαν εἰς τὴν ἀρπαγὴν, χωρὶς νὰ φροντίζουσιν δι' ἄλλο τι· οἱ δὲ ἀρχηγοὶ δὲν εἰσηκούοντο, ἐπειδὴ μηδὲ τάξις ἦτον ἀκόμη καμμία εἰς τὰ πράγματα, μηδὲ ἐνθουσιασμός ἐθνικός.

Ἐντοσούτῳ ἔλαβον καὶ οἱ Σαλωνίται τὰ ὅπλα, ὁμοίως καὶ οἱ Λεβανδίται, καὶ ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα παλαιοκάστρα· καὶ ἀπέστειλαν εἰς Πάτρης ζητοῦντες ἐφόδισ πολεμικά, ἐπειδὴ πικταχόθεν ἦτον ἔλλειψις τούτου τοῦ εἰδους, ὡσαν ὁποῦ ἐκινήθη τὸ πρᾶγμα ἄνευ προετοιμασίας οὐδεμιᾶς· καὶ ἐὰν εὕρισκοντο ὀλίγα εἰς τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου,

ἐκυριεύθησαν πρότερον παρὰ τῶν Τουρκῶν· ἐκ δὲ τῶν τῶν Ἴονικῶν νήσων δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ μεταφέρουν, διότι τὰ ἐμπόδιζεν ἡ ἐκεῖ Διοίκησις σφοδρῶς. Εἶχον φθάσει εἰς τὸν Πόρον πρὸ καιροῦ τινος ὀγδοήκοντα περίπου βαρέλια μπαρουτι ἀπὸ συνεισφοράς τῶν ἐν Σμύρνῃ Ἀδελφῶν, ἡ πρώτη καὶ μόνη συνδρομὴ ὅπου ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τῶν Ἀδελφῶν τῆς Ἑταιρείας· ἀλλὰ καὶ αὕτῃ εἰς μάτην, ἐπειδὴ, μὲ τὸ νὰ ἦτον διωρισμένη εἰς τὴν περὶ αὐτὴν τοῦ Δικαίου Παπαῦ Φλέσια, αὐτὸς ὁ ἀλιτῆριος καὶ ἀσυνείδητος τὴν παρελάθε καὶ τὴν ἐπώλησεν, ὅθεν ἤθελε, καὶ ἐχρηματολόγει, ἐνῶ ἡ Πατρις ἐκινδύνευεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦτου τοῦ εἶδους, ὅθεν κατήντησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τόσῃ στενοχωρίαν, ὥστε ἐσύναζον ἐκ τῶν χωρίων τὰ ἐκ μολύβδου ἀγγεῖα, διὰ νὰ κάμουν βόλια¹⁾. «Ἄλλ' εἰς τοῦτο κατ' ἐξαίρεσιν συνεισέφε-
ρεν ἡ Δημητσάνα, ὅπου εὐρέθη ἀρκετὴ ὕλη εἰς κατασκευὴν μπα-
ρούτης· καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατεσκευάσθησαν 14 μπαρου-
τῦνλοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξήρχοντο τὸ ἡμερονύκτιον 300 σχε-
δὸν ὀκάδες μπαρούτης»²⁾. Οἱ δὲ ἐν Πάτραις εὐκολύνθησαν κατὰ
τοῦτο, μὲ τὸ νὰ εὐτυχον ἐκεῖ ἐν τζαμί· μολυβδοσκεπασμένον, καὶ
ὅλοι ἐκεῖθεν ἐζήτουν.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ μπαταρία ἐνήργει εὐτυχῶς, καὶ τὸ λαγοῦμι ἐπλη-
σίχσεν εἰς τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου τῶν Πατρῶν, καὶ ἐγένετο
ἑτοιμασία διὰ νὰ κρημνίσουν μέρος τοῦ τεύχους, καὶ νὰ εἰσπη-
δῇσιν οἱ Ἕλληνες μέσσα, βλέπων ὁ τῆς Ἀγγλίας Κόνσολος,
Φίλιππος Γκρίν ὀνομαζόμενος, ὅτι κινδυνεύει νὰ κυριευθῇ τὸ
φρούριον, ἀπέστειλε διὰ νυκτὸς εἰς τὸ Καστέλι τὸν ἀδελφόν του
καὶ δρχομάνον του Βάρθολδον μὲ ἓν πλοῖον, μηνύων εἰς τὸν
Ἰσούφ Πασᾶν τὸν κίνδυνον τοῦ φρουρίου, ἃν δὲν προφθάσῃ εἰς

1) Σ. Ε. Καὶ ταῦτα ὑποθέτομεν ὅτι εἶνε προϊόντα πλάνης τοῦ ἱεράρχου.

2) Ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν περικοπὴ δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ. Ἐν τῇ
ᾧ ὁμοίως ὑπάρχουσι διὰ τῆς χειρὸς, δι' ἧς πολλὰ τοῦ τῶν ἀπομνημονευμά-
των παρατηροῦνται προσθήκαι καὶ διορθώσεις, λεπτομέρειαι τινες σχετικαὶ
πρὸς τὴν κατασκευὴν τῆς πυρίτιδος ἐν Δημητσάνα, διαγεγραμμένα κατόπιν.

βοήθειαν, καὶ ἰδηγῶντάς τον, τίνι τρόπῳ νὰ ἔλθῃ καὶ πληροφο-
ρῶντάς τον, ὅτι ὁ δρόμος εἶνε ἐλεύθερος, τὸ ὅποιον ἤξευρε μὲ τὸ
νὰ κατεσκόπευε τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀπέστειλε δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ
σημεῖα δίχροα ὁμοία μὲ ἐκεῖνα ὅπου ἐφόρουν οἱ Ἕλληνες, διὰ
νὰ τὰ μεταχειρισθῇ εἰς τοὺς ἐδικούς του πρὸς ἀπάτην τῶν Ἑλ-
λήνων. Ὅθεν ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς χωρὶς ἀνὰβολὴν τὴν ἰδίαν νύκτα
ἐκίνησε μὲ ὀκτακοσίους περίπου στρατιώτας, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ
φρούριον τῶν Πατρῶν, ἐνῶ ἐξημέρονεν ἡ Κυριακὴ τῶν Βαβίων
τῇ γ' Ἀπριλίου καὶ κατέλαβεν αἶφνης τοὺς Ἕλληνας μὴ λα-
βόντας οὐδεμίαν προϋπάρχουσαν εἰδησιν παρὰ τινος, οἵτινες ὄντες
καὶ ἄλλως ἄτακτοι, καὶ πεφοβισμένοι ἐκ τῶν εἰδησεων ὅπου διέ-
σπειρεν ὁ Κόνσολος Γκρίν, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀκροναῖαν 15
χιλιάδες Ἀλβανοὶ, καὶ πλησιάζει ὁ Τουρκικὸς στόλος μὲ ἄλλας
δυνάμεις, ἐταράχθησαν μὲ ὑπερβολὴν καὶ κατεπλάγησαν, καὶ
ἄρχησαν νὰ φεύγουν ἔξω τῆς πόλεως, παρκατιήσαντες ὅλας τὰς
θέσεις των καὶ τὴν μπαταρίαν ἔρημον. Οἱ δὲ τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ
στρατιῶται, ἐνωθέντες μετὰ τῶν ἐν Πάτραις πολιορκουμένων, εἰς
μὲν τὸ μέσον τῆς πόλεως δὲν ἐτόλμησαν νὰ εἰσχωρήσουν, ὡρ-
μήσαν δὲ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ ἔβαλον πυρκαϊὰς εἰς πολλὰ μέρη,
καὶ ἐπροχώρησαν τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔξω τῆς πόλεως μέχρι τοῦ Μο-
ναστηρίου Γηροκομείου, καὶ τοῦ χωρίου Ἐγλυκάδος, ἐλπίζοντες
νὰ εὔρουν ἐκεῖ ἱκανὸν πρᾶγμα καὶ φαμίλιας, διὰ νὰ ἀνιχνεύωσι
πλὴν οὐδὲν εὔρον. Οἱ δὲ Ἀρχηγοὶ βλέποντες, ὅτι ἄφησαν
τὴν πόλιν ἔρημον οἱ στρατιῶται, καὶ αὐτοὺς μεμονωμένους μὲ
ἐξήκοντα περίπου μόνον σωματοφύλακας, καὶ ὅτι ἐκινδύνευον
ἀφεύκτως, ἐὰν ἔμενον μέσα, εὐγῆκαν εἰς τὰ ἄκρα τῆς πόλεως,
προσπαθούντες διὰ νὰ συνάξουν μέρος τῶν διεσκορπισμένων
στρατιωτῶν, καὶ νὰ προκαταλάβουν τὰ ὀχυρὰ ὀσπῆτια τῆς πό-
λεως· ἀλλ' εἰς μάτην ἐφώναζον, παρεκάλουν, παρεκίνουν, ἠπειλοῦν·
ὅθεν ἐμβῆκαν πάλιν εἰς τὸν ὀσπῆτιον πλησίον τῆς Ὀδηγητρίας, καὶ
ἀπέστειλαν ἀνθρώπους ἔξω, ἵσως ἀνακαλέσουν τινάς, πλὴν οἱ
πάντες ἔφευγον, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὅπου ἔμειναν κεκλεισμένοι

πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀλεξιοτίσης καὶ Ἀγίας Παρασκευῆς, οἵτινες πολεμοῦντες ἐρόνευσαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Τούρκους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφάνησαν τὰ σημεῖα, ὅπου τοὺς ἔστειλεν ὁ Γκρίν· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι, μὴ βλέποντες ποθὲν βοήθειαν τινά, ἐξῆλθον τῆς πόλεως περὶ τὸ δειλινόν· ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ἔμειναν μέσα εἰς τὸ δειλινόν, ὅτε ἀπελπισθέντες, καὶ βιασθέντες ἀπὸ τὰς πέριξ πυρκαϊῶν, ἐξῆλθον τῆς πόλεως ἡμίσειαν ὥραν μακράν, καὶ ἐδοκίμαζον πάλιν νὰ συνάξωσι μίαν δύναμιν, καὶ νὰ ἐμβῶσι διὰ νυκτὸς μέσα εἰς τὴν πόλιν· πλὴν ματαίως ἡγωνίζοντο, ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῶν χωρίων συνηθροισμένοι στρατιῶται. οἱ περισσότεροι σχεδὸν ἄοπλοι καὶ ἀσυνήθιστοι διόλου νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν εἰς πόλεμον, καὶ γεννημένοι, καὶ ἀνατεθραμμένοι εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας καὶ τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων, ὅχι μόνον τὸ ὄνομα Τούρκος ἀκούοντες ἔφριττον, ἀλλ' οὐδὲ αἰσθημα εἶχον ἐλευθερίας, καὶ διὰ τοῦτο ἔφευγον ἀγέληδόν, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐφρόντιζε πῶς νὰ φυλάξῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν βεβυθισμένοι εἰς τὴν λύπην, καὶ μὲ μόνους τοὺς ὀλίγους σωματοφύλακας τῶν· καὶ ὁ μὲν Ἀνδρέας Λόντος μετέβη πρὸς τὸ μέρος τῆς Βοστίτζης, ὁ δὲ Κερνίκης εἰς τὰ Καλάβρυτα, οἱ δὲ Π. Π. καὶ Ἀνδρέας Ζαήτης εἰς τὰ Νεζερά, χωρὶς νὰ ἔχουν μηδὲ ἐφόδια πολεμικὰ, μηδὲ ἀκνὴν ἄλλο ἀναγκασίον, ἐπειδὴ ἔμειναν ὅλα μέσα εἰς τὴν πόλιν.

Οἱ δὲ Τούρκοι μετὰ τὸ δειλινόν τῆς Κυριακῆς ἐκλείσθησαν πάλιν εἰς τὸ φρούριον, ὑποπτεύοντες, μήπως οἱ Ἕλληνες διὰ νυκτὸς εἰσέλθωσι πάλιν εἰς τὴν πόλιν· πλὴν, ἀφ' οὗ εἶδον τὴν ἐπιρροὴν δευτέραν, ὅτι διεσκαρπίσθησαν ἅπαντες, εὐγῆκαν καὶ ἐπυρπόλησαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως, συνάμα καὶ τὸ Ρωσικὸν Κονσολάτον· ὁ δὲ Κόνσολος Γκρίν, καὶ οἱ ὑπάλληλοί του, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰσπανικὸς Κόνσολος, Ἐνρίκος Σέλην, οἵτινες ἐκ πρώτης ἀρχῆς μετεχειρίσθησαν μυρίας ἐπιβουλὰς καὶ προδοσίας κατὰ τῶν Ἑλλήνων, εὐρόντες καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐγύμνωσαν πολλὰ ὁπλήτια καὶ ἐργαστήρια, τὰ ὅποια ἦτον γεμάτα

ἀπὸ διάφορον πρᾶγμα, καὶ ἕνεκ τούτου καὶ διὰ τὴν φυσικὴν του πρὸς τοὺς Ἑλλήνας κακίαν, ὁ Γ'κρὶν ἔδειξε πᾶν εἶδος ἀπανθρωπείας εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν, ἐπειδὴ ἐζήτησάν τινες γυναικες ἀδύνατοι μὲ ἀνήλικα βρέφη νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ Κονστολάτον του, καὶ τὰς ἐδίωξε, καὶ τὰς ἐκλείπεν ἔξω· ἀπ' ἐναντίας ὁ Γαλλικὸς Κόνστολος Μπουκοβίλ ἐφέρθη φιλανθρωπῶς, καὶ ἐρύλαξε πολλοὺς ἀδυνάτους μὲ τὸ πρᾶγμα των. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἦλθον εἰς τὸν Κόλπον τῆς Κορίνθου καὶ ἕξ πλοῖα ἐχθρικὰ ἐκ Πρεβέζης, καὶ περιέπλεον ἐκεῖ· οἱ δὲ πολιορκούμενοι Τούρκοι εἰς τὸ παλαιόκαστρον τῶν Σαλώνων, μετὰ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ οἱ ἐκ Βοστίτζης, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνας τῇ θ' Ἀπριλίου, εἴτα ἐξηπλώθη ἡ ἐπανάστασις καὶ εἰς τὰς πλησίον ἐκεῖ ἐπαρχίαις, καὶ εἰς τὰς Θήβας, καὶ Ἀθήνας, καὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐχθροὺς οἱ Ἕλληνες.

Οἱ δὲ διασκορπισθέντες ἐκ τῆς Καρυταίνης Ἀρχηγοὶ καὶ Καπιταναῖοι ἠκούσθησαν μετὰ τῶν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ πολιορκήσουν τὴν Τριπολιτζάν, πλὴν μακρόθεν τέσσαρας ἢ πέντε ὥρας· ὅθεν ἐσύναζον πάλιν τοὺς Ἑλλήνας, καὶ κατέλαβον τὰ στενὰ τῶν ὁδῶν ὅπου διευθύνονται εἰς τὴν Καρύταιναν, Μηστράν, Λεοντάρι, καὶ Ἀγίον Πέτρον, διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὰς ἐξόδους τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐξήρχοντο εἰς τὰ περίξ τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ κατέκαιον τὰ χωρία. Εἰς δὲ τὸ χωρίον Κεραισιᾶς, θέσιν ὀχυρὰν, ἦτον στρατοπεδευμένοι ὁ Καπετὰν Κυριακούλης μὲ μερικοὺς Μανιάτας, οἱ Μπαρμπιτζιώττι, οἱ Μπασχαρύττι καὶ Νικολαῖοι. Ἐκεῖ ἐπῆγαν τὴν 1ην Ἀπριλίου, τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς 600 περίπου τῶν ἐχθρῶν. καὶ ὁ μὲν Κ. Κυριακούλης μετὰ τῶν Μανιατῶν, ἰδόντες αὐτοὺς, ἀνεχώρησαν, καὶ κατέλαβον οἱ ἐχθροὶ τὰς θέσεις των καὶ ἐκυρίευσαν, ὅτι εὖρον ἐκεῖ· οἱ δὲ Μπαρμπιτζιώττι, οἱ Μπασχαρύττι καὶ Νικολαῖοι ἐπολέμησαν, καὶ ἐφόνευσαν ὀλίγους ἐκ τῶν ἐχθρῶν, καὶ οὕτω τοὺς ἐδίωξαν ἐκείθεν.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ σημαία, καὶ

εἰς τὰς νήσους Ἰδρυαν, Σπέτζας, καὶ Ψάρκ, ἐπειδὴ πρότερον δὲν ἦτον σύμφωνοι ὅλοι εἰς τοῦτο· ἄλλ' οἱ μὲν Σπετζιωῖται καὶ Ψα-
ρικνοὶ ἦσαν ἐτοιμοί, οἱ δὲ Πρόκριτοι Ἰδρυαῖοι ἐδυσκολεύοντο ἐξ
αἰτιῶν τινῶν, πλὴν τέλος πάντων ἀπεφάσισαν καὶ ἐκεῖνοι ἐκόντες
ἄκοντες, ἐπειδὴ ὁ λαὸς κινούμενος καὶ ὀδηγούμενος ἀπὸ τὸν Κη-
πετᾶν Ἀντώνιον ἡγέρθη ἐναντίον τῶν Προκρίτων, καὶ τοὺς ἐβίβασε
νὰ κατὰβάλλωσι μίαν ἱκανὴν ποσότητα χρηματικὴν διὰ μισθοῦς,
καὶ νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ πλοῖα, ὥστε ἐκ συμφώνου αἱ τρεῖς Νῆσοι
ἐξεκίνησαν ἱκανὰ πλοῖα διὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Καὶ πρῶτοι οἱ
Σπετζιωῖται ἐκυρίευσαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Μύλου τρεῖς ἐχθρικὰ
πλοῖα, μίαν Κορβέταν, ἓν Πρίκι, καὶ ἓν Τρασπόρτον. Ὁμοίως
καὶ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικὰ ἐπέτυχον τότε πολλὰ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν
καὶ βασιλικῶν καὶ ἐμπορικῶν περιπλέοντα ἀπροφυλάκτως, καὶ τὰ
ἐκυρίευσαν· καὶ λάφυρα πολλὰ ἔλαβον, καὶ ἐπροξένησαν μέγαν
τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀναγκαστὰ πλοῖα τινα
διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν παρελίων φρουρίων τῆς Πελοποννήσου,
ἔγραψαν πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν νήσων καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν
Πατρῶν ἀποστείλαντες τὸν Ἡβὸν Ρήγαν, καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς
πολιορκίας τῆς Τριπολιτζᾶς, ἀποστείλαντες τὸν Ἐπίσκοπον Αἰ-
λους, παρχινοῦντές τους νὰ στείλουν μερικὰ πλοῖα εἰς πολιορκίαν
τῶν μεσημβρινῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὸν Κοριν-
θιακὸν Κόλπον, ὅπου ἡ ἀνάγκη ἦτον μεγάλη, ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἐπα-
πειλεῖτο ἡ Πελοπόννησος ἀπὸ τὰς ἐν Ἠπείρῳ ἐχθρικὰς δυνάμεις·
πλὴν δὲν εἰσηκούσθησαν. Οἱ δὲ ἐν Τριπολιτζᾷ ἐχθροὶ τῇ ἰδ' Ἀ-
πριλίου μαθόντες, ὅτι ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὸ χωρίον Λεβίδι
ὅ,τε Σωτήριος Χαρκαλάμπης καὶ ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος μετὰ
500 περίπου Κελκυριωτῶν στρατιωτῶν, καὶ ὁ Παναγιώτης Ἀρ-
βάλης μετὰ τινῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτζᾶς,
ἐξῆλθον περίπου δύο χιλιᾶδες ἑριπποὶ, καὶ ἔρθασαν ἐκεῖ· καὶ οἱ
μὲν ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπρόλαβον, καὶ κατέφυγον εἰς τὰ
πλησίον ὄρεινὰ μέρη, παραιτήσαντες ὅλα τὰ πρᾶγματα·
ὀλίγοι δὲ τῶν στρατιωτῶν ἔμειναν κεκλεισμένοι εἰς τινὰ ὑπηγεῖα,

καὶ συνεκρότησαν μάχην μετὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ὥρμησαν μέσα εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἐπροσπάθουν νὰ κατακαύσωσι τοὺς κεκλεισμένους Ἕλληνας· πλὴν ἐκεῖνοι πολεμοῦντες ἀνδρείως ἐφόνευσαν ἑκατὸν περίπου τῶν ἐχθρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐφυγον κατῆσχυμένοι· ἤρिστευσε δὲ εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Κουλὸς Πετιμεξᾶς, ὁ Ἀναγνώστης Στριφτόμπολας, ὅστις καὶ ἐφονεύθη, καὶ ὁ Σπῦρος Νεζερίτης.

Ὁ δὲ Πετρόμπεὺς ἐστοχάσθη νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ νὰ ζητήσῃ ἀνταλλαγὴν τῶν αἰχμαλώτων Τούρκων μετὰ τῶν φυλακωμένων Ἀρχιερέων καὶ Προεστώτων, καὶ διωρίσθη ὁ Γεράσιμος διδάσκαλος ἐκ Καλαμάτας, ὅστις καὶ ἀπῆλθε τῇ 16 Ἀπριλίου μετὰ γράμματα περὶ τούτου εἰς τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀγάδες· ἔγραψε δὲ καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅπου ἦτον αἰχμάλωτοι Τούρκοι, ὅτι νὰ δοθῶσιν, ἂν συμφωνηθῇ ἡ ἀνταλλαγὴ· πλὴν οὐδὲν κατωρθώθη, μετὰ τὸ νὰ μὴ συγκατένευσεν εἰς τοῦτο ἡ Διοίκησις ἡ ἐν Τριπολιτζᾷ. Συγχρόνως τότε κατὰ τὴν 17 Ἀπριλίου εὐρισκόμενος εἰς τὸν λιμένα τῆς Ζακύνθου ὁ Καπιτὰν Ὁρλόφ μετὰ τὸ πλοῖόν του, εἶδε νὰ περνᾷ ἐκεῖθεν ἐν Ἰμπρίκι Τούρκικον, ὅθεν παρακινήθεις ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς, καὶ φιλοτιμηθεῖς, ἐκινήθη ἐναντίον του πρὸς ναυμαχίαν, τὸ ἐφθασε, καὶ τὸ ἠκολούθησεν ἕως εἰς τὰς νήσους Ὀξείας πολεμῶν, ὥστε τοῦ ἐπροξένησε πολλὴν ζημίαν, καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν.

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακκινήσιμου ἐφθασεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ ὁ Μουσταφάμπεὺς, Κεχαγιᾶς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Πελοποννήσου Μεχμέτ Πασᾶ, μετὰ τριῶν χιλιάδ. καὶ πεντακοσίων περίπου Ἀλβανῶν· τοὺς μετεβίβασαν εὐθὺς μετὰ τὰ πλοῖά των οἱ Μεσολογγῖται εἰς τὸ Καστέλι τῶν Πατρῶν, καὶ χωρὶς ἀναβολὴν ἐστράτευσαν διὰ τὴν Βοστίτζαν, τὴν ὁποίαν καὶ κατέλαβον διόλου ἀπροφύλακτον καὶ τὴν κατεπυρόλησαν· οἱ δὲ ἐκεῖσε Ἕλληνες, προλαβόντες κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Ἐστάθησαν ἐκεῖ σχεδὸν μίαν ἐβδομάδα, μετὰ τὸ νὰ εὗρον τροφὰς ἱκανὰς, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέδωκεν ὁ Κεχαγιᾶς γράμματα ἀφέσεως, προσκαλῶν τοὺς τε Βοστίτζιάνους καὶ Καλαβρυτινοὺς Ἕλληνας, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ

προσκυνήσουν καὶ, ἐπεὶ δὴ ἦτον ἀδελφόν, ποίαν ὁδὸν θέλει ἐξακολουθήσουν οἱ ἐχθροί, τὴν διὰ Κόρινθον, ἢ τὴν διὰ Κκλάβρυτα, ἔγραψαν οἱ Κκλαβρυτινοὶ πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμεν γὰ προφθάσῃ, μὲ ὅσους στρατιώτας ἔχει, διὰ γὰ προκαταλάβουν τὰ στενὰ τοῦ δρόμου τῶν Κκλαβρυτῶν, ὅστις εὐθὺς ἔτρεξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Ταξιάρχων. Κκτέλαβον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ Κκλαβρυτινοὶ τὰς ἀνγκυκλίας θέσεις, καὶ παρετήρουν τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν. Ἐκ δὲ τῶν Βοστιτζιάνων οὐδὲ ψυχὴ ἐφάνετο, ἐπεὶ δὴ διεσκορπίσθησαν ἅπαντες, ἔνθεν κακείθεν. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν πεντακόσιοι περίπου τῶν ἐχθρῶν ὤρμησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ μοναστηρίου τῶν Ταξιάρχων, καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον Βόβοδα, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος ὁ Ἀνδρέας Ζαήμες, τοῦ ὁποῦ οἱ στρατιῶται μὲ τὸ γὰ ἐλειποτάκτησαν, καὶ ἔμεινε μὲ ὀλίγους, περιεκυκλώθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐκινδύνευσε· μ' ὅλον τοῦτο ἐκεῖνοι οἱ ὀλίγοι ἀντέστησαν εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ πολεμοῦντες ἐτραχέχθησαν εἰς ἀσφαλέστερον μέρος. Ἐφονεύθησαν δὲ εἰς ἐκείνην τὴν μάχην δύο τρεῖς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἄλλοι τόσοι τῶν Ἑλλήνων.

Κκτὰ δὲ τὴν 20 Ἀπριλίου ἐστράτευσαν, οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν Κόρινθον, φέροντες μεθ' ἐκυτῶν καὶ ἱκνὸν ἀριθμὸν ζῶων ὅπου ἐκυρίευσαν εἰς τὸ πεδῖον τῆς Βοστιτζης· καὶ, ἀφοῦ ἐπέρασαν ὅλα τὰ στενὰ τοῦ δρόμου ἀνεπιδέχστοι, ἔφθασαν εἰς τὴν Κόρινθον· οἱ δὲ πολιορκιοῦντες ἐκείνην τὴν Ἀκρόπολιν Κορίνθιοι, Δερβενοχωρίται καὶ Πορῶται, ἰδόντες μικρόθεν τοὺς ἐχθροὺς, ἔφυγον, καὶ ἔφθασαν τὴν πόλιν τῆς Κορίνθου ἔρημον. Ὁ δὲ Γρηγόριος Δικαῖος, ὅστις τότε εὗρέθη ἐκεῖ, κκτέκρυσε τὸ ὠρεῖον Παλάτι τοῦ Κικμῖλμπεϊ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ χωρίον Σοφικόν, ὅπου ἔκαμεν ἔφοδον εἰς ἕνα πύργον, ἐν ᾧ εἶχον πεφυλαγμένον τὸ πρᾶγμα τῶν ὅτε Θεοδωράκης Βλασόπουλος, ὁ Θεοχράκης Ρέντης, καὶ ἄλλοι Ἑλλήνες, καὶ ἐλαφουργώγησαν ἱκνά. Τότε ἡ μήτηρ τοῦ Κικμῖλμπεϊ, βλέπουσα τὸ πκλάτι κκτιόμενον, ἐφόνευσε τὸν Ἀνδρέαν Νοταρᾶν, εὐρισκόμενον ἐνέχυρον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ δὲ Κεχχιγίης, ἐφιδίχσας τὸ φρουρίον τῆς Κορίνθου μὲ προ-
πᾶς καὶ μὲ στρατιώτας, ἐστράτευσε διὰ τὸ Ἄργος, ὅπου οἱ ἐκεῖ
εὐρισκόμενοι Ἕλληνες, τόσον ἐντόπιοι, ὅσον καὶ Κρανηδιῶται, καί
τινες Σπετζιώται, ἀπεφάσισαν νὰ προσμείνον τούς ἐχθρούς εἰς τὸ
ἔξωθεν τοῦ Ἄργους τεῖχος, καὶ νὰ τοὺς πολεμήσουν, νομίζοντες,
ὅτι εἶναι ὀλίγοι· ἄλλ', ἄφ' οὗ τοὺς εἶδον μακρόθεν πολλούς, κατέ-
φυγον εἰς τὸ ὄρος καὶ ἄφησαν τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους ἔρημον· καὶ
μέρος μὲν τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων ἐμειναν κεκλεισμένοι εἰς τὸ
μοναστήριον τῆς Κεττακερυμμένης μὲ ὀλιγίστους στρατιώτας, μέ-
ρος δὲ εἰς τὸ παλαιοκάστρον τοῦ Ἄργους. Οἱ δὲ ἐχθροὶ καταδιώ-
ζοντες τοὺς Ἕλληνας, καὶ φονεύσαντες τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς
ἦν καὶ ὁ υἱὸς τῆς Πουπουλίνης, ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν, καὶ ἐπο-
λιόρησαν τό τε μοναστήριον καὶ τὸ φρουρίον· καὶ οἱ μὲν τοῦ μο-
ναστηρίου ὑστερημένοι διόλου τῶν ἀναγκαιῶν, καὶ μὴ ἔχοντες τό-
πον νὰ φύγουν πωρεδόθησαν εἰς τοὺς ἐχθρούς· οἱ δὲ τοῦ φρουρίου
ἐφυγον διὰ νυκτὸς καὶ ἐσώθησαν. Ἐφθικαν κατόπιν ἐκεῖ οἱ Κε-
πιτχναῖοι Πετιμεζῆς, καὶ Σκαλτζῆς, καὶ ἄλλοι, μὲ χιλίους περί-
που στρατιώτας Ἕλληνας· ἄλλ', ἐπειδὴ δὲν ἐπρόφθικαν ἐν καίρῳ
πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἄργους, διωρίσθησαν νὰ προκαταλάβουν τὰ
στενὰ τὰ μετὰ τὸ Ἄργος καὶ Τριπολιτζῆς, διὰ νὰ ἐμποδίσουν
τὴν διέβασιν τῶν ἐχθρῶν· πλὴν δὲν τὸ ἠκολούθησαν προβάλλον-
τες, ὅτι τοὺς ἔλειπον τὰ ἀναγκαιᾶ. Ὅθεν ὁ Κεχχιγίης, ἀφ' οὗ διέ-
ταξε τὰ τοῦ Ἄργους, καὶ ἐσύστησεν ἐκεῖ ἕνα Προεστῶτα, καὶ
ἔδοσε γράμματα ἁφέςεως εἰς τοὺς πωρεδοθέντας, κατέκλυσσε τὰ καλὰ
ὀσπῆτα τῶν Ἑλλήνων, καὶ οὕτως ἐστράτευσε διὰ τὴν Τριπολι-
τζὴν συνωδευμένος καὶ μετὰ 800 περίπου ἐντοπίων Τούρκων,
οἵτινες ἐκ τῆς Τριπολιτζῆς μετέβησαν εἰς τὸ Ἄργος ἐπίτηδες, διὰ
νὰ τὸν προῦπκντήσουν καὶ νὰ τὸν συνοδεύσουν· διέβησαν δὲ ἀπὸ
τὸν δρόμον τοῦ Τουρνιαίου ἀνεπηρέαστοι, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν
Τριπολιτζὴν περὶ τὰς ἄρχας Μαίου, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν πλῆ-
θους λαφύρων ἐκ τῆς Βοστίτζης, Κορίνθου καὶ Ἄργους.

Ἐν τούτῳ κατὰ τὰς 20 τοῦ Ἀπριλίου τινὲς τῶν Ἑλλή-

νων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Κερυτινῶν, τοποθετημένου εἰς τὴν Πιάναν, ὑπῆρχαν εἰς τοὺς Μύλους τῆς Δαβιᾶς, ὅπου εὐρόντες τινὰς τῶν Τούρκων ἀλέθοντες, τοὺς ἐρόνευσαν καὶ ἐχάλασαν τοὺς μύλους. Τοῦτο μολόντες οἱ ἐν τῇ Τριπολιτζᾷ ἐχθροὶ, ὥρμησαν πανστρατιᾷ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων· τοὺς ἐπρόσμειναν οἱ Ἕλληνες μὲ γενναιότητη, καὶ συνεκροτήθη ὁ πόλεμος εἰς τὸ χωρίον Σηλυμνον· μὴ δυνηθέντες δὲ οἱ ἐχθροὶ νὰ διώξουν τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τῆς θέσεως τῶν, καὶ ρονευθέντες ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς 20, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν οἱ Ἕλληνες μέχρι τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.

Κατὰ δὲ τὴν 26 ἐξῆλθον πάλιν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸ Βαλτέτζι, ὅπου ἦσαν ὁ Καπιτάν Κυριακούλης μετὰ μερικῶν Μανιατῶν, καὶ τινες ἐκ τῆς ἐπαρχίας τῆς Τριπολιτζᾶς στρατιῶται, οἵτινες δὲν ὑπέμειναν τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν, ἀλλ' ἄρῃσαν τὰς θέσεις τῶν. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐφθασεν εἰς βοηθειὰν τῶν ἐν σῶμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς Κερυτινῆς, ἐκτύπησαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.

Συγχρόνως περὶ τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ ἐπροχώρησεν ἐκ Θεσσαλίας πρὸς τὸ μέρος τῶν Θερμοπυλῶν ἐν σῶμα ἐχθρικοῦ στρατεύματος, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος ὁ Καπιτάν Διάκος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Σόλωνος μὲ στρατιώτας Λεβηδίτας, καὶ Σαλωνίτας, ἐκεῖ συνεκροτήθη μάχη πεισματώδης· καὶ, ἐπειδὴ ὅ,τε Σόλωνος καὶ ὁ Καπιτάν Διάκος εὐρέθησαν μὲ ὀλίγους στρατιώτας εἰς μίαν θέσιν ἀνίσχυρον, περιεκυκλώθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς· καὶ ὁ μὲν Σόλωνος ἐρονεύθη εὐθύς, ὁ δὲ Καπιτάν Διάκος ἐπολέμησεν ἥρωικῶς πολλὰς ὥρας, καὶ ἐρόνευσε πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τέλος πάντων, μὲ τὸ νὰ ἔσκαψε τὸ τουφέκι του καὶ τόπον δὲν εἶχε νὰ φύγῃ, συνεληφθῇ ζῶν καὶ ἐθανατώθῃ· οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες διεφυλάχθησαν εἰς τὰ ὁρεινὰ μέρη.

Κατὰ δὲ τὴν ἐχάλασαν ἀφοῦ ἐξῆλθον τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ Κυκλάδες καὶ Σποράδες νῆσοι, ὅσαι δὲ ἔχουν κατοίκους Τούρ-

κους, καὶ πρὸ πάντων ἡ Σάμος, ἣ ἰς ὁδηγουμένη ἀπὸ τὸν Λογοθέτην Λυκούργον κατῴρθωσε μίαν δύναμιν στρατιωτικὴν ἀξιόλογον· καὶ, μὲ τὸ νὰ πλησιάζῃ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἔκαμεν ἐφόδους συνεχεῖς εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀσίας, καὶ ἐλεηλάτουν ἐκεῖσε τὰ Τουρκοχώρια καὶ ἐφόνεον πολλοὺς, καὶ ἤχμαλῶτιζον, καὶ ἐλάμβανον ἱκανὰ λάφυρα. Ὅμοίως καὶ οἱ Κασσιῶται καὶ Καστελοριζιῶται μὲ τὰ μικρὰ των πλοῖα ἐπροξένησαν φρίκην καὶ τρόμον εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας, καὶ πολλὰ ἐκ τῶν Τουρκικῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἐκυρίευσαν. Ὅμοίως καὶ οἱ Κρήτες, ὑψώσαντες τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, ἐπολιορκήσαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὰ φρούρια, καὶ ἐπροχώρουν καλῶς, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Ἀφεντούλην. Τὰ δὲ Ἑλληνικὰ πλοῖα περιφερόμενα εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐπέτυχον τινὰ ἐχθρικὰ Τρασπόρτικα, μετακομίζοντα στρατιώτας, τὰ ὅποια ἐβύθισαν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς μετέφερον εἰς τὰς νήσους των καὶ τοὺς ἐθανάτωσαν. Εἰς δὲ τὴν πόλιν τῶν Κυθωνιῶν εἰσῆλθεν ἕνας Πασᾶς μὲ τέσσαρας χιλιάδας περίπου στρατιώτας, καὶ οἱ μὲν Πρόκριτοι τῶν Χριστιανῶν ὑπεσχέθησαν ὑποταγὴν εἰς τὸν Σουλτάνον, οἱ δὲ βάρβαροι Τοῦρκοι τοὺς μετεχειρίσθησαν ἀπανθρώπως καὶ ἐχθρικῶς, φονεύοντες καὶ ἀιχμαλωτίζοντες πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ὅτε βιασθέντες ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὰ ὅπλα πρὸς ὑπερσπισίν τους· πλὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον κἄμμίαν προετοιμασίαν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξουν· καὶ, ἄφοῦ ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἤχμαλῶτίσθησαν, οἱ λοιποὶ διεσώθησαν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων παρὰπλέοντων ἐκεῖ, καὶ κατέφυγον εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους καὶ πολλοὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἐν δὲ ταῖς Πάτραις ἐφυλάττετο ἡ πολιορκία παρὰ μόνων τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας Ἑλλήνων, πλὴν μακρόθεν· ἐπειδὴ ὁ Π. Π. ὕστερεῖτο καὶ τροφῶν διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ ἐφοδίων πολεμικῶν· ἀλλ' ἄφοῦ οἰκονόμησε τροφὰς ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν, καὶ τὸν ἐπρόφθασαν ἐφόδια πολεμικὰ οἱ ἐκ Ζακύνθου Ἰωάννης Στέφανος, Λεονταρίτης, Νικόλαος Καλύβας, καὶ Φραντζέσκος Καραβελᾶς, οἵτινες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκεῖθεν τοῦ

Κόμητος Διονυσίου Δὲ Ρῶμα καὶ τοῦ Φλαμπουριάρη διωρίσθησαν Ἐφοροὶ, καὶ ἐσύναζον τὰς συνδρομὰς τῶν φιλογενῶν· τότε διώρισε τοὺς στρατιώτας καὶ κατέλαβον τὰς θέσεις τοῦ Μοναστηρίου Ὁμπλοῦ, τῆς Ζωητάδης καὶ τῆς Περιβόλας· καὶ εἰς μὲν τὸν Ὁμπλὸν ὠδήγει τοὺς στρατιώτας ὁ Κ. Δημήτριος Κουμανιώτης, εἰς δὲ τὴν Ζωητάδην ὁ γενναῖος Παναγιώτης Καρρατζᾶς, εἰς δὲ τὰ περίξ τῆς Περιβόλας ὁ Νενέκος Ζουμπατιώτης, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ὀρεινῶν ἐκείνων χωρίων, οἵτινες συνεκρότουں καθ' ἡμέραν σχεδὸν πολέμους εἰς τὰς εἰρημένους θέσεις, ἐξερχομένων τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν πεδιάδα, πότε πανστρατιᾷ ἐπίτηδες διὰ νὰ πολεμήσουν, πότε μέρος ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ συνάξουν καρπούς καὶ χόρτα διὰ τὰ ζῶα τους· ἀλλὰ πάντοτε οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον, καὶ ἐφόνευον ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ Καρρατζᾶς τοὺς ἐπροξένει φρίκην, ἐπειδὴ ὄχι μόνον εἰς τὸ πεδῖον τοῦ πολέμου ἐδείκνυε τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὴν ἐπιδειξίότητα τὴν στρατηγικὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ νυκτὸς εἰσῆρχετο συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἥρπαζεν αἰχμαλώτους, ἐφόνευεν ἐξ αὐτῶν, ἐχαλοῦσε τοὺς μύλους, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τοὺς ἐβλάπτε καίριως. Καὶ οὕτως ἐξηκολούθει ἡ πολιορκία. Ἀλλὰ περὶ μὲν τροφῶν δυσκόλως οἰκονομοῦντο, ἐφόδιον δὲ πολεμικὸν εἶχον εἰς ἀφθονίαν, ἐπειδὴ οἱ ἐκ Δημητζίτης Κύριοι Σπηλιοστόπουλοι, Νικόλαος καὶ Σπύρος, οἵτινες ἐπεστᾶτουν τοὺς ἐκεῖ μπαρουτομούλους, καὶ διένειμον εἰς ὅλα τὰ στρατεύματα μπαρυτὴ ἄνευ πληρωμῆς, ἀλλὰ μὲ μόνους ἀποδείξεις διὰ νὰ πληρωθῶσιν ἐν καιρῷ ἀπὸ τὸ Γένος, αὐτοὶ ἀπέστειλαν καὶ πρὸς τὸν Π. Π. ἱκανὴν ποσότητα, ὥστε ἐκείθεν οἰκονομοῦντο καὶ οἱ Καλαβρυτινοὶ στρατιῶται· πολλάκις δὲ καὶ οἱ Γαστουνεῖοι καὶ οἱ Βοστιτζιάνοι.

Εἰς δὲ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Πάπα μέχρι τῆς Γλαρέντζας περιεφέροντο τέσσαρα Γαλξιδιώτικα καὶ δύο Κερκωλλωνίτικα ὠπλισμένα, ὁμοίως καὶ δύο φελοῦκες, καὶ ἐμπόδιζον τὴν διὰ θαλάσσης διάβασιν τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰς Ἰωνικὰς νήσους, ἢ εἰς τὰ περάλια τῆς Ἀκκρηνίης· ὅτε συνέλαβον δύο

πλοῖα μὲ Ἰωνικὴν σημαίαν, ἐν οἷς ἦσαν Ἀλβανοὶ τινὲς ἄνδρες καὶ γυναῖκες μεταβαίνοντες εἰς τὴν Πρέβεζαν, τοὺς ὁποίους ἤχμαλώτισαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ πρᾶγμα των. Τοῦτο καὶ ἄλλα τοιαῦτα μὲ τὸ νὰ ἐδυσχερῆστησαν τὴν διοίκησιν τῶν Ἰωνικῶν νήσων, ἀπέστειλεν ἐν Λανζόνι καὶ μίαν Τράταν ἐνκντήριον μίαν φελοῦκας Γαλαξιδιώτικης, ὠπλισμένης καὶ εὐρισκομένης εἰς τὴν Γλαρέντζαν καὶ διὰ νυκτὸς ἐπέπεσον αἶφνης εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν, ἀφοῦ ἐφόνευσαν τρεῖς Γαλαξιδιώτας, καὶ συνέλαβον δύο ἐξ αὐτῶν οἱ δὲ λοιποὶ ἐσώθησαν εἰς τὴν ξηράν· ὅθεν τὴν μετέφερον εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὁμοίως καὶ τοὺς συλληφθέντας, τοὺς ὁποίους ἐφυλάκωσαν ὡς πειράτας, περὶ ὧν ἔγραψεν ὁ Π. Π. εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς Ζακύνθου δικαιολογῶν αὐτοὺς, καὶ μόλις μετὰ πολλοὺς μῆνας ἡλευθερώθησαν.

Ὁ δὲ Γκρίν δὲν ἔπαυε νὰ ἐφοδιάζῃ τοὺς ἐν Πάτραις καὶ Καστέλι ἐχθροὺς, μεταφέρων τροφὰς καὶ εἴ τι ἄλλο ἀναγκασίον ἐκ Ζακύνθου· ὅτε ὁ Π. Π. ἔγραψεν ἐν πρετέστον κατ' αὐτοῦ περιεκτικὸν τῶν ὅσων κακῶν ἐγένεν αἴτιος εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν καὶ εἰς τοὺς Πατράριους, τὸ ὅποιον ἀπέστειλεν εἰς χεῖρας τοῦ Γαλλικοῦ Κονσόλου Μπουκοβίλ, εἰς Ζάκυνθον εὐρισκομένου, νὰ τὸ καταγράψῃ εἰς τὸ βιβλίον του, καὶ νὰ τὸ ἐγγχειρίσῃ. Ὁμοίως καὶ τινες Μεσολογγίται, εὐρόντες ἀρμόδιον τὸν καιρὸν νὰ κερδίσωσιν, ἔδιδον τροφὰς εἰς τοὺς ἐν Πάτραις ἐχθροὺς, καὶ εἶχον πολλὴν συγκοινωνίαν μετ' αὐτῶν, ἐμπορευόμενοι καὶ ἀγοράζοντες τὰ λάφυρα δι' ὀλίγης τιμῆς, καὶ ἐντροφῶντες εἰς τὴν δυστυχίαν τῶν ἄλλων.

Οἱ δὲ Αἰαλαῖοι, ἀπολιόρκητοι ὄντες, ἐξήρχοντο συνεχῶς εἰς τὰ περίξ τῶν ἐπαρχιῶν Γαστούνης καὶ Πύργου, καὶ κατέκαιον τὰ χωρία, καὶ ἐλεηλάτου. Ἐπροχώρησαν καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πύργου· καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἀπῆντησαν ἀνθίστασιν ἰσχυράν, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν καὶ τὴν κατεπυρόλησαν. Ἐσύναξαν πληθὸς ζώων ἐκ τῶν περίξ χωρίων καὶ γεννήματα ἱκανά, ὥστε εἶχον ἀφθονίαν ἐκ τροφῶν. Εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς ἐπαρχίης τῶν Πατρῶν δὲν

ἐτόλμησαν νὰ εἰσελθουν, ἐπειδὴ ἦτον διωρισμένοι οἱ στρατιῶται ἐκείνων τῶν μερῶν μὲ τοὺς Καπιταναίους, τὸν Πικνάζον Σανταμεριάνον, τὸν Ζέρβαν, τὸν Στέργιον, τὸν Ἰωάννην Καραλῆν, καὶ ἐφύλαττον εἰς θέσεις ὀχυράς, μάλιστα ὁ ἐκ Προστοβίτζης Γεώργιος Γιαννόπουλος, μὲ ὀλίγους στρατιώτας ὅπου εἶχεν, ἐπροξένει τρόμοι εἰς τοὺς Λαλχίους· πλὴν ὁ νέος οὗτος ἦτο μὲν γενναῖος, ἀλλ' ἄπειρος, καὶ εἰς μίαν ἐξοδὸν τῶν Λαλχίων, εἰς τόπον λεγόμενον Κατζαροῦ, μὲ τὸ νὰ ἐπροχώρησεν ὑπὲρ τὸ δέον, ἐπεριεκυκλώθη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ὄντας πεντακασίους περίπου, καὶ τινὲς μὲν τῶν στρατιωτῶν του ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον, ἔμεινε δὲ αὐτὸς μὲ μόνους ὀκτῶ, καὶ ἐκεῖ, ἄφου ἐπολέμησεν ἱκανὰς ὥρας μὲ ἀνδρείαν, καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν, ἐφρονεύθη καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του ἡρωικῶς¹⁾).

Ὅθεν συνῆλθον οἱ Πρόκριτοι τῶν Πατρῶν, τῶν Καλαθούτων καὶ τῆς Βοστίτζης εἰς ἓν χωρίον τῆς Λαπάτας. Μπούμπουκα λεγόμενον, καὶ συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσι πρέσβυν μὲ γράμματα πρὸς τοὺς προκρίτους νησιώτας, τὸν Σωτήριον Θεοχάρου, παρκαينوῦντάς τους νὰ ἀποστείλουν μερικὰ πλοῖα εἰς τε τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ παρχία τῆς Πελοποννήσου.

Ὁ δὲ Πετρόμπεης, διατρίβων εἰς Καλαμάτων, ἔγραψεν εἰς ὅλους τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ συν-

1) Ἐπονται τὰ ἐξῆς ἐν τῷ αὐτογράφῳ διαγεγραμμένα: «Οἱ δὲ Ἕλληνες ἄρχονται βαθμηδὸν νὰ συνεϊθίζωσιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ νὰ μὴ τοὺς προξενεῖ πλέον φοβίην τὸ ὄνομα Τοῦρκος. Μάλιστα τότε εἶχε κοινολογηθῇ καὶ ἡ ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου εἰς τὴν Βλαχουμπογδανίαν περὶ ἧς ἐλέγοντο τέρατα, πότε ὅτι ἐκυρίευσεν τὴν Φιλιππούπολιν, πότε τὴν Ἀδριανούπολιν, πότε ὅτι ἔφθασε καὶ μέχρι Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἐκυρίευσεν μὲ 200 καὶ ἐπέκεινα χιλιάδας στρατοῦ· αἱ δὲ τοιαῦται εἰδήσεις ἀγκαλὰ καὶ ἀπίθανοι ἐκοινολογοῦντο εἰς τοὺς πολλοὺς διὰ νὰ ἐμψυχώνωνται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες φιλοτιμούμενοι ἀντιπαρετάττοντο εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὀλίγοι εἰς πολλοὺς καὶ τοὺς ἔτρεπον εἰς φυγὴν.»

ἔλθωσιν εἰς ἓν τῶν μεσογείων μερῶν, καὶ νὰ συσκιφθῶσι, τίνι τρόπῳ νὰ βάλωσι τὰ πράγματα εἰς ὁπωσοῦν εὐταξίαν, καὶ νὰ οἰκονομηθῶσι χρήματα διὰ μισθοὺς τῶν Μανικτῶν, οἵτινες δὲν ἤθελον κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἄνευ χρημάτων. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγουν τινὲς τῶν Προκρίτων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἓν τοσοῦτον εἶχεν ἔμβει ὁ Κεχαγιᾶς εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐχθρῶν ἠϋξήσῃ, καὶ ἐφοβοῦντο οἱ τὴν Τριπολιτζάν πολιορκοῦντες, μήπως ἐκστρατεύσωσιν οἱ ἐχθροὶ πανστρατιᾷ εἰς τὰς πέριξ ἐπαρχίας, οἱ δὲ Ἕλληνες, κατέχοντες πολλὰς θέσεις, ἦσαν διεσκορπισμένοι, ὥστε δὲν ἐδύναντο νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, εἰς ὁποῖονδήποτε μέρος ἤθελεν ὀρμήσουν, διὰ τοῦτο ἐπροσκόλεσαν ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς Πελοποννήσου νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ, καὶ νὰ ἐνδυναμώσουν τὰς θέσεις. Ὅθεν ἀπῆλθε καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαχμης μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἐκεῖ, καὶ ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Σωτηρίου Χαρολάμπους καὶ Σωτηρίου Θεοχαροπούλου, καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Καρυτινῶν, ὅτε κατὰ τὰς 12 Μαΐου ἐξῆλθεν ὁ Κεχαγιᾶς καὶ ὁ Κιαμίλμπεις μὲ ἐξ χιλιάδας περίπου στρατιώτας, καὶ διευθύνθη εἰς τὸ Βαλτέτζι, ὅπου ἦτον ἐστρατεπεδευμένοι ὁ Κ. Κυριακούλης καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Πιτρόμπη Ἰωάννης μὲ μερικοὺς Μανιάτας, καὶ τινες Καπιταναῖοι ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτζᾶς καὶ Λεονταρίου μὲ τοὺς στρατιώτας των, συμποσούμενοι ὅλοι περὶ τοὺς χιλίους. Ἐκεῖ λοιπὸν τοὺς ἐπεριεκύκλωσαν πανταχόθεν οἱ ἐχθροί· ὁ δὲ Κεχαγιᾶς ἔστησε τὸ τζατζήρι του, καὶ ἐτοποθέτησε τὰ κανόνια του ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, μὲ ἀπόφασιν νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ, καὶ ἔπειτα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας, νὰ διαλύσῃ ὅλας τὰς πολιορκίας καὶ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Πελοπόννησον. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, καὶ τοὶ πανταχόθεν περικυκλωμένοι, ἀντέστησαν γενναίως, καὶ διήρκεσεν ὁ πόλεμος δύο ἡμέρας καὶ μίαν νύκτα. Ἐπρόφθασεν ἐγκαίρως βοήθεια εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτε Κ. 1) Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Κ. Δημήτριος Κολιόπου-

1) Σ. Ε. Τὸ Κ. σημαίνει: Καπετάν.

λος μὲ τοὺς Κχυριτινοὺς στρατιώτας, ἐκτύπησαν πλῆγίως τοὺς ἐχθροὺς καὶ τέλος πάντων τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν ἐξάσιον, ὥστε ἄφησαν ἐκεῖ καὶ τὰ τζατήρικα, καὶ τὰ κανόνια καὶ ὅλας τῶν τὰς ἀποσκευῶν, τὰ ὅποια ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες, οἵτινες τοὺς κατεδίωξαν ἕως πλησίον τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς διχκοσίους· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὀλίγοι ἐφονεύθησαν. Ἡρίστευσεν εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Καπετὰν Κυριακούλης, μὲ τὸ νὰ ἔδειξε καὶ γεννιχιότητα καὶ ἐπιδειξιότητα. Οὗτος ὁ πόλεμος ἐμφύχωσε τοὺς Ἕλληνας κατὰ πολλά, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ πλησιάζουν εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν, καὶ νὰ κάμουν στενωτέραν τὴν πολιορκίαν.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ. Διάκου, ἐπέρασεν ἐκεῖ ὁ Κ. Ὀδυσσεὺς μὲ ὀγδοήκοντα περίπου στρατιώτας, διὰ νὰ ὀδηγήσῃ τὰ στρατεύματα τῆς Λεβαδείας. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς Μαΐου εὐρέθη εἰς τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς μὲ τοὺς 80, ὅπου ἔφθασεν ἐν σῶμα ἐχθρικὸν περίπου δύο χιλιάδων, ὀδηγούμενον ἀπὸ τὸν Ὁμὲρ Πασᾶ Βριώνην, οἵτινες περιεκύκλωσαν τὸ χάνι καὶ ἄρχισαν ἀπὸ πρωῒας τὸν πόλεμον μέχρι τοῦ ἑσπέρας· ὥρμησαν πολλάκις οἱ ἐχθροὶ νὰ εἰσπληθῶσιν εἰς τὸ χάνι. πλὴν δὲν ἐδυνήθησαν, ἐπειδὴ πικνυχόθεν οἱ ὀλίγοι Ἕλληνες παρεφύλαττον τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀντέκρουον ἰσχυρῶς· ἔπχυσεν ὁ πόλεμος μὰζυ μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ, ἐπειδὴ οἱ περιεκεκλεισμένοι Ἕλληνες μὴδὲ τροφὰς εἶχον μέσῃ εἰς τὸ χάνι, μὴδὲ πολεμικὴν ὕλην, ὥρμησαν διὰ νυκτός καὶ ἔφυγον διὰ μέσου τῶν πολιορκούντων ἐχθρῶν ἀβλαβῶς. Ἐφονεύθησαν εἰς ἐκεῖνον τὸν πόλεμον ὑπὲρ τοὺς 150 τῶν ἐχθρῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων τρεῖς.

Εἰς δὲ τὸ Μεσολόγγι ἐφθασαν καὶ ἄλλαι δυνάμεις ἐχθρिकाί, 1500 περίπου Ἀλβανοὶ, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Ἀσλανάκον, καὶ ἄλλους Μπουλουκπασάδες, τοὺς ὁποίους μετέφερον μὲ τὰ πλοῖά των οἱ Μεσολογγίται εἰς τὰς Πάτρας, καὶ ἠύξησε ἡ ἐκεῖ τῶν ἐχθρῶν δύναμις ἄρκετᾶ, ὥστε μόνοι οἱ Πάτριοι στρατιῶται δὲν ἦτον ἱκανοὶ νὰ προκταχλάβωσιν ὅλας τὰς θέσεις, καὶ νὰ ἐμποδίσουν ἐνδεχομένην τινὰ ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν. Ὅθεν ὁ Π. Π.

ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμεν νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν πρώτην του θέσιν διὰ νὰ ἐνδυναμώσουν τὰ ἀναγκαῖα μέρη. Ἐν τοσούτῳ ἄρχησαν νὰ μεταβαίνουν καὶ ἐκ τῶν Ἰωνικῶν νήσων εἰς τὴν Πελοπόννησον στρατιῶται· καὶ, μὲ ὅλον ὅπου ἡ Διοίκησις τοὺς ἐμπόδιζεν αὐστηρῶς, ἐκεῖνοι ὁμῶς ζήλῳ κινούμενοι κατεφρόνουν καὶ τὰς προσταγὰς καὶ τὰς ἀπειλὰς τῆς Διοικήσεως. Ὅθεν μετέβησαν ἐκ μὲν τῆς Ζακύνθου μέχρι τῶν 150, οἵτινες ἀμέσως ἐπέρασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πατρῶν καὶ διωρίσθησαν εἰς τὴν θέσιν Ζωητάδα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καρατζᾶ· ἐκ δὲ τῆς Κεφλληνίως 300 περὶπου, περὶ ὧν διώρισεν ὁ Π. Π. τὸν Γεώργιον Σισίνην νὰ τοὺς βραχέξῃ ἐκεῖ εἰς τὴν Γαστούνην, ὅπου οἰκονομοῦντο εὐκολώτερον αἱ τροφαί. Ἐφερὸν δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ τινὰ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ τέσσαρα κανόνια, τὰ ὅποια ἐμελλον νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὴν μελετωμένην πολιορκίαν τοῦ Λάλλ.

Οἱ δὲ Λαλαῖοι εἰς τὰς 10 Μαΐου ἐξῆλθον πανστρατιῇ διὰ νυκτὸς εἰς τὸ Λαντζοῖ, ὅπου ἦσαν τοποθετημένοι οἱ Καμπασαῖοι μὲ ὀλίγους στρατιώτας, τοὺς ἐπεριεκύκλωσαν καὶ ἄρχησαν τὸν πόλεμον. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ τε Πυργιώται Ἕλληνες, ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Κ. Χαραλαμπίκην, καὶ τινες Ἀρκάδιοι ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν τους· συνεκροτήθη πεισματώδης ὁ πόλεμος, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπροχώρουν καλῶς· πλὴν κακῇ τύχῃ ὁ Κ. Χαραλαμπίκης (Βιλαέτης) καὶ εἰς Ἀρκάδιος Καπιτάνιος (Μέλιος) μὲ ὀλίγους στρατιώτας εὐρισκόμενοι εἰς τὸν κάμπον τοῦ Σμίλα, περικυκλώθησαν ἀπὸ τὴν καθβαλαρίαν τῶν ἐχθρῶν, καὶ μὴ ἔχοντες τρόπον νὰ καταφυγῶσιν εἰς ὄρεινόν μέρος, ἐπίσσαν μερικὰ χαντάκια εἰς τὸν κάμπον καὶ ἐκεῖθεν ἀντέκρουον εἰς τὰς ὀρμὰς τῶν ἐχθρῶν· ἐπολέμησαν ἐκεῖ ὥρας ἰκανάς· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον δυνατὸν νὰ τοὺς ὑπάγῃ ἄλλοθεν βοήθεια, καὶ οἱ ἐχθροὶ ὄντες ἱππεῖς καὶ πολλοὶ, τοὺς εἶχον στενὰ περικυκλωμένους, δὲν ἐδυνήθησαν πλέον νὰ ἀνθέξουν, καὶ ἐκεῖ ἐφονεύθησαν καὶ οἱ Καπιταναῖοι καὶ 25 περὶπου στρατιῶται, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ γενναῖοι ἐφόνευσαν ἑκαστος δύο, ἢ τρεῖς, τῶν ἐχθρῶν.

Εἰς δὲ τὰς 15 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξῆλθον ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς δύο χιλιάδες περίπου τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὑπῆγον κατ' εὐθείαν εἰς τὸ χωρίον Δολιανᾶ, φέροντες δύο κανόνια καὶ ἱκανὰς ἀποσκευὰς. Ἐκεῖ εὐρίσκειτο ὁ Καπιτὰν Νικηταρᾶς Σταματελόπουλος μὲ 150 περίπου στρατιώτας, οἵτινες ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὀσπῆτια, καὶ συνεκροτήθη ἡ μάχη· ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι οἱ ἐχθροὶ νὰ βλάψωσι τοὺς κεκλεισμένους, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐφρονεύοντο, ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν· ὁ δὲ Κ. Νικηταρᾶς μετὰ τῶν στρατιωτῶν του τοὺς κατεδίωξεν εἰς ἐκεῖνα τὰ στενὰ καὶ τοὺς ἐβίασε νὰ ἀφῇσωσι καὶ τὰ κανόνια καὶ ὅλας των τὰς ἀποσκευὰς, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐφρόνευσαν 100 περίπου τῶν ἐχθρῶν.

Ὁ δὲ Ἀλῆ Πασᾶς, πολιορκημένος ὢν εἰς τὸ φρούριον τῶν Ἰωαννίνων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγκατελείφθη ἀπὸ ὅλους τοὺς πιστοτέρους καὶ οἰκιοτέρους τοῦ ἀξιωματιπούς· οἶον τὸν Ἄγο Μουχουρδάρη, τὸν Ταῖρ Ἀμπάζη, καὶ ἄλλους Τούρκους καὶ Χριστιανούς· ἔπειτα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δυσαρεστηθέντες ἀπὸ τὸν Ἰσμαὴλ Πασᾶ, Πασόμπεϊ λεγόμενον, καὶ ὑποπτευθέντες, ὅτι τοὺς ἐπιβουλεύεται, συνεννοήθησαν πάλιν μετὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ ἠκούσθησαν μετὰ τῶν Σουλιωτῶν, ὑποσχόμενοι εἰς αὐτοὺς νὰ τοὺς δώσουν τὴν πατρίδα τους καὶ τὸ κάστρον Κιάφα, καὶ ἄλλας ἀμοιβὰς, ἐὰν ἡνωμένοι μὲ αὐτοὺς ἐλευθερώσουν τὸν Ἀλῆ Πασᾶ ἀπὸ τὴν πολιορκίαν. Ὅθεν λαβόντες τὰ πιστὰ οἱ Σουλιῶται ἐξῆλθον μὲ τὰς φαιλιάς των ἀπὸ τὴν Κέρκυραν, ἔλθον τὴν πατρίδα των καὶ τινὰ ἐνέχυρα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ ἀρχισαν νὰ ἐνοχλοῦν τὰ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ στρατεύματα, συγκροτήσαντες διαφόρους μάχας εἰς τὰ Πέντε Πηγάδια καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Τζαμουριάς, καπιτανευόντων τοῦ τε Νότη Μπότζαρη καὶ τοῦ Μάρκου Μπότζαρη, καὶ τοῦ Τζαβέλα. Προκατέλαβον καὶ τὸ κάστρον Ρινιάσα, καὶ διώρισαν τὸν Περραιβὸν μὲ 150 στρατιώτας νὰ τὸ φυλάττῃ. Ἀλλ' εἰς μὲν τὸ φαινόμενον οἱ Σουλιῶται ἐπολέμουν ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, εἰς δὲ τὸ νοούμενον ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. Οἱ δὲ ἐν Τριπολιτζᾷ ἐχθροὶ, μὴ δυνάμενοι νὰ βλάψωσι τοὺς

πολιορκούντας Ἑλληνας, κατέβληθον καὶ ἐτυράνουν τοὺς ἔνδον τῆς Τριπολιτζᾶς Χριστιανούς, φυλακωμένους καὶ μὴ, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσον. Κακῇ δὲ τύχῃ τῶν Χριστιανῶν, εὕρισκετο ἐκεῖ ὁ ποτὲ μὲν Μητρος Ροδόπουλος λεγόμενος, Πατριᾶς, τότε δὲ Μεγμέτης, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀρνηθῆ τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν καὶ εἶχεν ἐγκολπωθῆ τὴν τοῦ Μωάμεθ· οὗτος λοιπὸν ὁ ἀλιτήριος, διὰ τὰ φρίνεται ζηλωτὴς εἰς τοὺς ἄλλους Τούρκους, ἐπροσπάθει νὰ τοὺς ὑπερβῇ εἰς τὴν ὁμότητα καὶ ἀπανθρωπίαν, καὶ ἐνήργει ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν μυρία ὅσα κακὰ καὶ ὕβρεις, παρὰ τῶν Τούρκων διὰ τὰ ὁρμήσωσι νὰ φονεύσωσι τοὺς φυλακωμένους Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστώτας· πλὴν ἡ Διοίκησις δὲν ἐσυγχώρει τὸ τοιοῦτον. Ἐβίαζε δὲ τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐξομώσωσι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις· καὶ, ἐπειδὴ δὲν τὸν ὑπήκουον, τοὺς ἐβασάνιζε τυραννικῶς, καὶ ὑπέφερον οἱ ἄθλιοι τὰ πάνδεινα παρ' αὐτοῦ, ἕως ὅτου ἔφυγεν ἐκεῖθεν, βλέπων, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἀνθεξώσιν οἱ πολιορκούμενοι ἐχθροί¹⁾).

Εἰς δὲ τὰς 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔφθασαν εἰς τὸν Κόλπον τῆς Κορίνθου δεκαπέντε πλοῖα Ἑλληνικὰ μὲ ναυάρχους τὸν τε Ἀνδρέαν Βῶκον, Ὑδραῖον, καὶ τὸν Κ. Μπόττᾶσση Σπετζιώτην, τὰ ὁποῖα εὐθὺς, ὁποῦ ἐφάνησαν, κατετρόμαξαν τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα ἐχθρικὰ, καὶ κατέφυγον ὑποκάτω τοῦ τείχους Νκυπάκτου πρὸς ἀσφάλειάν τους· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ διέβησαν μετὰ τῶν Καστελιῶν, καὶ ἔφθασαν εἰς Ναύπακτον· πλὴν δὲν ἐδύναντο νὰ πλησιάσουν διὰ τὰ πολεμήσουν τὰ ἐχθρικὰ, ἐπειδὴ ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὰ κανόνια τοῦ Κάστρου· ὅθεν ἄραξαν ἐκεῖ πλησίον, καὶ τὰ εἰχον πολιορκημένα. Τότε λοιπὸν, εἰς τὰς 24 τοῦ αὐτοῦ, ἔλχον τὰ ὅπλα καὶ οἱ Ἀκρηνᾶνες καὶ Αἰτωλοὶ, οἵτινες πρότερον ἐμποδίζόμενοι ἀπὸ τὸν Κ. Βαρνακιώτην καὶ ἀπὸ ἄλλους τινὰς Προκρί-

1) Τὰ τοῦ Ῥοδοποῦλου καὶ τῶν κατόπιν πράξεων του καὶ περιπετειῶν φέρονται λεπτομερέστερον γεγραμμένα ἐν τῷ κειμένῳ καὶ διηγεγεγραμμένα κατόπιν:

τους τῶν ἐκεῖ μερῶν, ἀδιαφόρουν· καὶ εἰς μὲν τὸ Μεσολόγγι ἐμβῆκεν ὁ Κ. Μακρῆς, πλὴν οἱ ἐκεῖσε εὐρισκόμενοι ὀλίγοι Τούρκοι, συναινέσει τῶν Προκρίτων Μεσολογγιτῶν, ἐπρόλαβον καὶ κατέφυγον εἰς τὸ Βραχῶρι. Ὁ δὲ Καπιτάν Μακρῆς ἄφησε φρουρὰν ἐκεῖ καὶ μετέβη εἰς τὸ Βραχῶρι, ὅπου συνήχθησαν ὅλοι οἱ Καπιταναῖοι καὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς ἐκεῖ Τούρκους, ὁμοίως καὶ τὸ χωρίον Ζαπάντι· οἱ δὲ Τούρκοι, κεκλεισμένοι εἰς τὰ ὄχυρά ὀσπῆτια, ἀντεπολέμουν· πλὴν τέλος πάντων παρεδόθησαν, ἐκτὸς τοῦ Γούρκα μπουλούκμπαση, ὅστις διὰ νυκτὸς ἔφυγεν ἐκεῖθεν μὲ 150 περίπου Ἀλβανούς, καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ Ζητοῦνι. Ἐκ δὲ τῶν παραδοθέντων παρέλαβεν ὁ Κ. Βαρνακιώτης τριακοσίας περίπου ψυχὰς ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν, καὶ τοὺς ἐφύλαξεν εἰς τὸ Δραγαμέστον. Μαθόντες τὸ κίνημα τῶν Ἀκαρνάνων καὶ Αἰτωλῶν οἱ Ἀγᾶδες τῶν Ἀλβανῶν, σύμμαχοι τῶν Σουλιωτῶν, ἔγραψαν ἐκ συμφώνου συγχάριοντές τοὺς ἔνεκα τούτου, καὶ εἰδοποιούντες τοὺς, ὅτι αὐτοὶ ὥρμησαν εἰς τὴν Τζαμουργιὰν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Φανάρι, καὶ προσκαλοῦντές τοὺς νὰ ἐνωθοῦν ἐναντίον τῶν Βασιλικῶν στρατευμάτων πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ· καὶ εὐθὺς ὁ μὲν Κ. Τζόγκας ἐπολιόρκησε τὴν Βόνιτζαν, οἱ δὲ Σουλιῶται τὴν Πρέβεζαν, καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν κατέλαβον τὰ Πέντε Πηγὰδισ συμφώνως μετὰ τῶν Ἀλβανῶν.

Ὁ δὲ Πετρόμπεϊς, ἀφοῦ εἰδοποιήθη, ὅτι συνῆλθόν τινες τῶν Προκρίτων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰ πέριξ τῆς Τριπολιτζᾶς, μετέβη εἰς τὸ Λεοντάρι μὲ τριακοσίους περίπου Σπαρτιάτας. Ἐκεῖ μετέβησαν καὶ οἱ Πρόκριτοι, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Μοναστήριον, Καλτεζικίς λεγόμενον, ὅπου συσχεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ συστήσουν Διοίκησιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Γερουσίαν, καὶ τῇ 26 ἑκαμὴν τὴν ἐκλογὴν τῶν Διοικητῶν οἱ ἐκεῖ παρευρεθέντες, καὶ ἐψηφίσαντο τὸν μὲν Πετρόμπεϊν Πρόεδρον, τὸν δὲ Βρησθέναν Θεοδώρητον, τὸν Ἀθανάσιον Κωνσταντίνου, ἐκ Πατρῶν, τὸν Σωτήριον Χαρχλάμπην, τὸν Ἀνγκινώστην Δελιγιαννόπουλον, τὸν Θεοχάρῃν Ρέντην καὶ τὸν Νικόλαον Πονηρόπουλον Μέλη τῆς Γερου-

σίας, οἵτινες εὐθὺς ἐξέδωκν τὴν εἶδυσιν καὶ διαταγὰς τινὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου· πλὴν εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησαν, διότι ἡ ἐκλογή τῶν ὑποκειμένων δὲν ἔγινε μὲ κοινὴν γνώμην. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον Στεμνιτζαν, ὅτι ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐστοχάσθησαν ἀσφαλῆ καὶ ἀρμόδιον διὰ τὴν Διοίκησιν. Συγχρόνως ἐπανῆλθε καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης εἰς τὸν Ὀμπλὸν μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, καὶ ἐνεδυνάμωσαν τὰς ἐκεῖ θέσεις, διὰ νὰ ἐμποδίσουν ἐνδεχομένην τινὰ ἐκστρατείαν τῶν ἐχθρῶν.

Μέρος δὲ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου περιεφέρετο εἰς τὸ Αἰγχιὸν Πέλαγος· καὶ, ἐπειδὴ ἐν Δελίνι εὐρίσκετο ἀραμένον εἰς τὸν Ἐρισσὸν, λιμένα τῆς Μυτιλήνης καλῶς ὠπλισμένον, τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἡτοίμασαν δύο μπουρλότα, καὶ μὲ ἄνεμον ἀρμόδιον ἐπλησίασαν· καὶ πρῶτον μὲν ἄρχησαν νὰ τὸ πολεμοῦν, πλὴν μακρόθεν καὶ χωρὶς βλάβην του· εἶτα μὲ ἐπιτηδειότητα ἐπλησίασαν τῇ 27 τὰ δύο μπουρλότα, ἐξ ὧν τὸ ἐν ἐπέτυχε καὶ ἐπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ Δελίνι, τὸ ὁποῖον ἄνκψεν εὐθὺς, καὶ μετ' ὀλίγας ὥρας κατεκάρη· ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῷ ἐχθρῶν. ὑπὲρ τοὺς 1000 ὄντων, μόλις ἐσώθησαν 50 Ἀρμένιοι, πλέοντες εἰς τὴν ξηράν. Τοῦτο τὸ συμβέβηκός κατετρόμαξε τὰ λοιπὰ ἐχθρικά, καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἔβλεπον μακρόθεν τὰ Ἑλληνικὰ, ἔφευγον, μὴ τολμῶντα νὰ παρταχθῶσιν εἰς πόλεμον.

Τὸ δὲ φρούριον τοῦ Ναυπλίου ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπαρχιῶν Ναυπλίου καὶ Ἀργους, καὶ ἀπὸ τοὺς Κρανιδιώτας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καπιτάν Νικητα, ¹⁾ ἐστρατοπεδευμένου εἰς τὸ χωρίον Ἀρικν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐξήρχοντο συνεχῶς εἰς τὰ πέριξ, συμπαραχλαμβάνοντες καὶ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ εὐρισκομένους Χριστιανούς ἀνδρας καὶ γυναικας, καὶ ἐθέριζον καὶ ἐσυνάζον καρπούς ἐκ τῶν ἐσπαρμένων χωραφίων· ἐπλησίαζον δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ συνεκρότουν ἀκροβολισμούς. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ

1) Διεγράφησαν αἱ φράσεις «πλὴν μακρόθεν καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐχθροὶ ἐξήρχοντο».

Μαρίου δις οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐπολέμησαν γενναίως, καὶ τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῶν τειχῶν πλησίον· ὅτε οἱ ἐχθροὶ, φεύγοντες ἐμφοβοὶ, ἄρρησαν ὀπίσω ὅλους τοὺς Χριστιανούς, ὅπου εἶχον μεθ' ἐκιν-
τῶν, τοὺς ὁποίους παρέλαβον οἱ Ἕλληνες καὶ τοὺς ἡλευθέρωσαν.

Ἐκ δὲ τῶν Πατρῶν τῇ β' Ἰουνίου ἐξήλθον οἱ ἐχθροὶ πκν-
στρατιζ, καὶ ὤρμησαν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἀντέστη-
σαν γενναίως καὶ ἀντέκρουσαν εἰς τὰς ὁρμάς. Ἐν σῶμα δὲ τῶν
ἐχθρῶν ἐπροχώρησεν εἰς τὸν Ριγχνόκαμπον, ὅπου οἱ κατέχοντες
τὴν θέσιν ἐκείνην Ἕλληνες, καίτοι ὀλίγοι, τοὺς ὥθησαν εἰς τὰ
ὀπίσω· ἐκεῖ συνέτρεξαν καὶ ἄλλα σώματα ἐχθρικά· ὁμοίως καὶ
οἱ Ἕλληνες ἐτρεξαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὥστε ἐγένεν ἐκεῖ τὸ
κέντρον τοῦ πολέμου· ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ὥρων μάχην ἐτράπησαν
εἰς φυγὴν οἱ ἐχθροὶ, οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν καὶ ἐφόνευ-
σαν ὑπὲρ τοὺς 20.

Οἱ δὲ Καπιταναῖοι τῶν ἐν τῷ Κορινθιακῷ Κόλπῳ Ἑλληνι-
κῶν πλοίων, μὴ δυνάμενοι ἄλλως πως νὰ βλάψωσι τοὺς ἐχθρούς,
ἠτοίμασαν ἐν μπουρλότον διὰ νὰ τὰ καύσωσι· πλὴν δὲν ἐπέτυχεν,
ἐπειδὴ καὶ ἀναψὲ μακρόθεν. Ἐγραψαν δὲ εἰς τοὺς Καπιταναῖους
τῆς ξηρᾶς νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὸ φρούριον Νκυπάκτου καὶ Κα-
στελίου, διὰ νὰ γίνῃ στενωτέρω ἢ πολιορκία· εὐχαλαν καὶ τέσ-
ταρα κανόνια εἰς τὴν ξηράν, καὶ ἐपुरοβόλουν τὸ φρούριον τῆς
Νκυπάκτου, πλὴν ὀλίγον ἐβλάπτοντο οἱ ἐχθροὶ. Τῇ δὲ 5' ἀπε-
φάσισαν οἱ Καπιταναῖοι τῶν πλοίων καὶ οἱ τῆς ξηρᾶς, ὅτε Σκαλ-
τζοδημος, ὁ Μακρῆς, ὁ Κῶνστας καὶ Δικμάντης Χορμοβίτσι, νὰ
κάμουν ἐροδον εἰς τὸ Καστέλι τῆς Νκυπάκτου διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ
θαλάσσης, καὶ ἀνέλκυε τὸ ἔργον τοῦτο διὰ ξηρᾶς, τὸ νὰ εἰσπη-
δήσῃ δηλονότι εἰς τὸ Καστέλι, ὁ Κ. Δικμάντης Χορμοβίτης μετὰ
400 περίπου στρατιωτῶν, οἵτινες οἰκαιοθελῶς κατεγράφησαν. Καὶ
τὰ μὲν πλοῖα ἐπλησίισαν ἐκεῖ καὶ ἐपुरοβόλουν τὸ φρούριον· ὁ δὲ
Κ. Δικμάντης ὤρμησε διὰ ξηρᾶς· ἀλλ' οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται
ἀποδειλιάσαντες ἔμειναν ὀπίσω, ἐκεῖνος δὲ ἐπλησίισε μὲ ὀλίγους·
οἱ δὲ ἐντὸς τοῦ Καστελίου Ἀλβανοὶ τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἐφόνευ-

σαν τὸν Κ. Διαμάντην καὶ ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐξηκολούθουν τὴν πολιορκίαν.

Εἰς δὲ τοῦ Λάλα ἀπεφασίσθη νὰ γίνη ἡ πολιορκία στενω-
νωτέρα, καὶ νὰ πλησιάζουν οἱ Ἕλληνες, ὥστε νὰ μὴ δύνανται
οἱ ἐχθροὶ νὰ ἐξέρχωνται καὶ νὰ λεηλατῶσι τὰ πέριξ χωρία. Ὅθεν
διωρίσθη ἀπὸ μὲν τὴν Καρύταιναν ὁ Δημήτριος Δελιγιαννόπου-
λος καὶ ὁ Κ. Δημήτριος Κολιόπουλος μετὰ πεντακοσίων περίπου
στρατιωτῶν, ἀπὸ δὲ τὰ Καλῆβρυτα ὁ Ἀσημάκης Φωτίλας με-
τὰ ἄλλους τόσους σχεδὸν, ἀπὸ δὲ τὴν Γαστούνην ὁ Γεώργιος Σισίνης
μετὰ τοὺς στρατιώτας τῆς Γαστούνης καὶ Πύργου, μετὰ τῶν ὁποίων
συνεστράτευον καὶ οἱ Κεφαληναῖοι, τριακόσιοι περίπου, μετὰ τέσσαρα
κυνόνια· ἦσαν δὲ καὶ ὀλίγοι Φαναρίται. Οὗτοι πάντες ἐκ συμφώ-
νου ἐπλησίασκαν καὶ κατέλαβον τὰς ἀναγκαίαις θέσεις, ὥστε οἱ
Λαλαῖοι δὲν ἐδύναντο πλέον νὰ ἀπομακρυνθῶσιν· ὅθεν, μετὰ τὸ νὰ
ἐστενοχωρήθησαν πολιορκούμενοι, ἀπέστειλαν διὰ νυκτὸς ἄνθρω-
πον μετὰ γράμματα πρὸς τὸν ἐν Πάτραις Ἰσοῦφ Πασᾶν, πρὸς κη-
λοῦντές τον νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, διὰ νὰ μεταβῶσιν με-
τὰς φαμίλιας των εἰς Πάτρας, ὅπου ἔχοντες ἐν ἀσφαλείᾳ τὰς φα-
μίλιας των, νὰ ἐξέρχωνται ἐλευθέρως νὰ πολεμῶσι τοὺς Ἕλλη-
νας. Ὁ Ἰσοῦφ Πασᾶς ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ μετὰ χιλίων περί-
που στρατιωτῶν· ἐνῶ δὲ ἐτοίμάζετο, ἔμαθον τὴν ἀπόφασιν
τοῦ ὅτε Π. Π. καὶ Ἀνδρέας Ζαήμης ἀπὸ ἑνα αἰχμαλώτου·
ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐδύναντο νὰ τὸν ἐμποδίσουν, διότι ὁ μὲν δρόμος
τῶν ἐχθρῶν ἦτον ἀπὸ τὸ πρᾶξιον μέρος, καὶ ἔπρεπεν οἱ Ἕλ-
ληνες νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὰς θέσεις των μὴς ἡμέρας διά-
στημα, διὰ νὰ εὗρουν ἄλλην θέσιν ἐπιτηδεῖν νὰ ἐμποδίσουν τὸν
δρόμον τῶν ἐχθρῶν, αἱ δὲ θέσεις, ὅπου κατεῖχον πέριξ τῶν Πα-
τρῶν, ἦσαν ἀναγκασιόταται, καὶ διὰ τοῦτο ἐφοβοῦντο νὰ τὰς ἀρῇ-
σουν, μήπως οἱ ἐχθροὶ μεταχειρισθῶν στρατηγημα, καὶ τὰς κυ-
ριεύσουν, ἔγραψαν εἰς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῆς πολιορκίας τοῦ Λάλα
δίδοντές των τὴν εἰδησιν διὰ νὰ προκαταλάβουν τὰς ἐκεῖ θέσεις,
μετὰ τὸ νὰ ἦτον ἱκανὸς ἀριθμὸς στρατευμάτων συνηγμένος ἐκεῖ,

καὶ νὰ εἶναι προσεκτικοί, καὶ ὅτι θέλει τοὺς στείλουν καὶ αὐτοὶ κατόπιν μίαν βοηθειαν στρατιωτικὴν, καὶ εὐθὺς διώρισαν τὸν Ἰωάννην Καρχλιῇ μετὰ 200 περίπου στρατιωτῶν νὰ προφθάσῃ ἐκεῖ. Ἐκίνησε λοιπὸν ὁ Ἰσούφ Πασῶς καὶ ἔφθασεν εἰς τοῦ Ἀλάλ τῇ ἰαῖ Ἰουνίου ἀνεπηρέαστος, ἐπειδὴ δὲν προκατέλαβον οἱ πολιορκηταί. Ἕλληνες τὰς ἔμπροσθεν θέσεις. Τῇ δὲ ιγ' ἐστράτευσε μὲ ὅλους τοὺς Λαλχαίους ἐναντίον τῶν πολιορκητῶν, οἵτινες συσσωματωθέντες εἰς τόπον λεγόμενον Ποῦσι, ὠχυρώθησαν, καὶ ἄρχησεν ὁ πόλεμος πεισματῶδης καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς ἐσπέρας· πολλὰκις ὥρμησε τὸ ἱππικὸν τῶν ἐχθρῶν πανταχόθεν διὰ νὰ βάλῃ εἰς ταραχὴν τοὺς Ἕλληνας, πλὴν ἀντέκρουσαν γενναίως· μόνοι οἱ Φαναρίτζι ἄφησαν τὴν θέσιν τους, καὶ ἔφυγον, καὶ διὰ τοῦτο ἐφρονεύθησαν φεύγοντες ὑπὲρ τοὺς 20· οἱ δὲ λοιποὶ ἔδειξαν ἀνδρείαν ἄξιαν λόγου, καὶ μάλιστα οἱ Κεφαλληνιοὶ μὲ τὰ κανόνια ἐπροξένησαν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Ἀλάλ κατησχυμένοι, μὲ τὸ νὰ ἐφρονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὀλίγιστοι. Ἐφθασεν αὐθημερὸν εἰς τὸν Ὀμπλὸν ἡ εἰδησις τοῦ φρικτοῦ τούτου πολέμου εἰς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Πατρῶν, καὶ μὲ τὸ νὰ ὑπεθεσαν, ὅτι θέλει ἐξακολουθήσῃ ὁ πόλεμος, ἐκίνησαν ἀμέσως ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης καὶ ὁ Σωτήριος Θεογαρόπουλος, εὐρεθεῖς τότε ἐκεῖ, καὶ ἐπῆγαν εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων μετὰ 400 περίπου στρατιωτῶν, πλὴν δὲν ἐπρόφθασαν· ἐπειδὴ ὁ Ἰσούφ Πασῶς καὶ οἱ Ἀλκχίτοι, ἰδόντες τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἐδοκίμασαν ἄλλην προσβολὴν, ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔφυγον ἅπαντες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις διὰ τοῦ πεδινοῦ δρόμου Πύργου καὶ Γαστούνης, ὅθεν δὲν ὑπώπτευν προσβολὰς ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Πάτρας ἀνεπηρέαστοι, κατακαύσαντες καθ' ὁδὸν πολλὰ ἐκ τῶν χωρίων, καὶ πολλὰ γεννήματα ὄντα εἰς ὦραν θερισμοῦ. Ὀμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου ἄφησαν τὰς θέσεις των, καὶ διὰ νυκτὸς ἐτραβήχθησαν ἕκαστον μέρος εἰς τὰ σύνορά των, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἰς τὰς θέ-

σεις ἐκείνας δὲν ἦτον εὐκολον νὰ τοὺς ἐλθουν τροφαὶ καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα, καὶ εἰς μίαν δευτέραν ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν ἐκινδύνευον ἕνεκα τούτου. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν μαθόντες, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἔφυγον, ἐμβῆκαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀλά, καὶ τὴν ἐλεηλάτησαν καὶ τὴν κατεपुरπόλησαν. Καὶ οὕτως ἔμεινεν ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐλεύθερον.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπροχώρησαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Λεβαδείας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μεχμέτ Πασᾶ καὶ Ὁμέρ Πασᾶ, καὶ μὴ εὐρόντες ἀνθίστασιν ἐμβῆκαν εἰς τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἐλεηλάτησαν καὶ κατεपुरπόλησαν. Ἐκ δὲ τῶν Λεβαδειτῶν οἱ μὲν ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον εἰς τὰ μέρη τοῦ Σάλωνος καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον· αἱ δὲ δύο χιλιάδες περίπου ψυχὰς ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παιδιῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὸ ἐκεῖ παλαιόκαstron, τοὺς ὁποίους ἐπολιόρκησαν οἱ ἐχθροὶ· πλὴν μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, παρεδόθησαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες ἔδωκαν ἀφέσεως γράμματα εἰς τὰ χωρία τῶν πέριξ μερῶν, διὰ νὰ ἡσυχᾶσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐσύστησαν ἐκεῖ Βοεβόδα καὶ Κριτὴν, καὶ ἐπροσπάθουν παντὶ τρόπῳ νὰ καταπαύσουν τὸ πῦρ τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὰ ἐκεῖ μέρη. Ὅθεν ἐπροχώρησαν ὁ μὲν Μεχμέτ Πασᾶς εἰς τὰς Θήβας καὶ ἐλεηλάτησε τὰ ἐκεῖ μέρη· ὁ δὲ Ὁμέρ Πασᾶς εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου, καὶ τὸ ἐφωδίασε κατὰ πάντα, καὶ περιεφέροντο ἐκεῖ ἐπαπειλοῦντες νὰ διαβῶσι τὸν Ἰσθμόν, καὶ νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον· πλὴν δὲν ἐτόλμων νὰ ἐπιχειρήσῃσι τὸ τοιοῦτον, ὑποπτεύοντες, ὅτι αἱ θέσεις τοῦ Ἰσθμοῦ εἶναι καλῶς ὡχυρωμέναι.

Οἱ δὲ Καπιτάνοι τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων μαθόντες, ὅτι ἐτοιμάζετο ὁ ἐχθρικός Στόλος νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ Δαρδανέλια καὶ νὰ ἐνωθῇ μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρίσκετο εἰς τὴν Πρέβεζαν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀνχωρήσουν ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, ἐπὶ προφάσει ὅτι δὲν εἶχον τὰς ἀναγκαῖας τροφάς· ὅθεν τῇ 1ῃ ἔφυγον, καὶ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ Κόλπου δύο Σπετζιωτικαὶ καὶ τρία Γαλαξιδιώ-

τικά ὠπλισμένα καὶ περιέπλεον εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἡ φυγὴ τῶν πλοίων ἐτάραξε πολὺ τοὺς εἰς τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου Ἕλληνας, καὶ μάλιστα τοὺς Γαλαξιδιώτας, οἵτινες ἐροβέριζον νὰ ἔμβουν εἰς τὰ πλοῖά τους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδύναντο μόνοι τους νὰ ἀνθέξουν εἰς ἐνδεχομένας προσβολὰς τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου· πλην ἢ πρὸς τὴν πατρίδα τους ἀγάπη δὲν τοὺς ἐσυγχώρησε νὰ ἀκολουθήσουν ἐν τοιοῦτον.

Ὁ δὲ Χουρσήτ Πασᾶς, μαθὼν τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἀκαρνάνων καὶ Αἰτωλῶν καὶ τὴν κυρίευσιν τοῦ Βραχωρίου, ἀπέστειλε τὸν Ἰσμηλ Πασᾶν Πλιάσα καὶ ἄλλους Μπουλουκπασάδες μὲ 2,000 περίπου Ἀλβανούς, διὰ νὰ ἔμβουν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ νὰ ὑποτάξουν τὰ ἐκεῖ μέρη. Ὅθεν τῇ 17ῃ ἔφθασαν εἰς τὸ Μακρυνόρος· ἀλλ' ἐκείνην τὴν ὄχυράν θέσιν εἶχον προκαταλάβει οἱ Καπιτάνοι Γῶγος Μπακόλας καὶ Ἀνδρέας Καραίσκου μὲ 150 περίπου στρατιώτας Ἕλληνας. Ἐκεῖ συνεκροτήθη λοιπὸν μάχη πεισματώδης, τῶν μὲν ἐχθρῶν ἐπιμενονόντων εἰς τὸ νὰ κυριεύσουν τὴν διάβασιν, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἐναντιουμένων, ὥστε τέλος πάντων, ἀφοῦ ἐφονεύθησαν 100 περίπου τῶν ἐχθρῶν, ἐδιέσθησαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν, οἱ δὲ Ἕλληνες τροπαιοῦχοι τοὺς κατεδίωξαν εἰς ἱκανὸν διάστημα. Ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ, ἔχοντες σφοδρὰν ἐπιταγὴν νὰ ἔμβωσιν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν, ἀφοῦ ἔγιναν ἱκανὸς ἀριθμὸς, ἐδοκίμαζον καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν νὰ εἰσέλθουν. Ὅθεν συγχρόνως τότε ἐν σῶμα ἐχθρικὸν ἐφθασεν εἰς τὸ χωρίον λεγόμενον Ἀφτί, ὅπου εὕρισκετο ὁ Κ. Γιαννάκης Ράγκος μὲ ὀλίγους στρατιώτας· ἐκεῖ συνεκροτήθη πόλεμος, καὶ οἱ Ἕλληνες πολεμήσαντες γενναίως, ἐφόνευσάν τινες τῶν ἐχθρῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Τότε συνεληφθὴ αἰχμάλωτος καὶ ὁ Καπιτάν Πουλῆς, συμμαχῶν μετὰ τῶν ἐχθρῶν. Ταῦτοχρόνως ἔλαβον τὰ ὄπλα καὶ τὰ χωρία τῶν Τζουμέρκων, καὶ τὰ Κατζίνοχώρια· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον ἄλλοθεν ποθεν βοήθειαν, καὶ μὲ τὸ νὰ τοὺς ἔλειπον πολλὰ ἀναγκαῖα, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ

ἀνθέξουν· καὶ οἱ μὲν Χριστιανοὶ ἐφυγον ἐκεῖθεν· ἐμβῆκαν δὲ οἱ ἔχθροί· καὶ τὰ ἐλεηλάτησαν καὶ τὰ κατέκαυσαν. Οἱ δὲ Σουλιῶται μετὰ τῶν λοιπῶν Καπιταναίων τῆς Ρούμελης ἀπεφάσισαν νὰ προκαταλάβουν ὅλας τὰς στενὰς θέσεις, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσοδὸν τῶν ἐχθρῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη· καὶ ὁ μὲν Κ. Μάρκος Μπότζαρης κατέλαβε τὸν Ἅγιον Δημητρίον, οἱ δὲ Καπιτὰν Γῶγος, Μῆτρος Κοτολίδας καὶ Κωνσταντῆς Ράγκος κατέλαβον τὴν Πλάκκ· ὁ δὲ Κ. Γικινάκης Ράγκος τὸ Διπόταμον εἰς τοῦ Παπαστάθης.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, διεδόθη ἡ εἰδησις τῆς ἐλεύσεως τοῦ Πρίγκιπος Δημητρίου Ὑψηλάντη εἰς τὴν Ὑδραν, καὶ οἱ Γερουσιασταὶ ἔγραψαν ἐγκύκλια γράμματα εἰς τοὺς Προκρίτους τῶν Ἐπαρχιῶν, εἰδοποιοῦντες τὴν ἔλευσίν του εἰς τὰς 12 Ἰουνίου, καὶ περικλείοντες μίαν προκηρυξίν του ἐν τύποις ἐκδεδομένην, καὶ προσκαλοῦντες τοὺς Προκρίτους νὰ ὑπάγουν νὰ τὸν ὑποδεχθῶν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ νὰ συσχεθῶν περὶ τῆς τῶν πραγμάτων εὐταξίας. Καὶ οἱ μὲν Γερουσιασταὶ καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν πέριξ ἐκεῖ ἐπαρχιῶν μετέβησαν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ τὸν ὑπεδέχθησαν· οἱ δὲ μακρὰν ὄντες, οἷον Πατραῖοι, οἱ Καλαβρυτινοὶ, Βοστιζιάνοι καὶ ἄλλοι, μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον Βέρβενκ, ὅπου εἶχε ρθᾶσει καὶ ὁ Ὑψηλάντης πρὸ δύο ἡμερῶν. Ἐχάρη δὲ ἅπας ὁ Λαὸς διὰ τὴν ἔλευσίν του, ἐλπίζοντες πολλὰ καὶ μεγάλα. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης εἶχεν εἰς τὴν συνοδείαν του τὸν Ἀλέξανδρον Κατακουζηνόν, τὸν Γεώργιον Τυπάλδον, τὸν Ἀνχγνωστόπουλον καὶ τὸν Κανδιώτην, ὡς Μηνίστρους· εἶχε δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ὑπαλλήλους δεκαπέντε περίπου τὸν ἀριθμόν. Ὅθεν κατὰ πρῶτον μὲν συνεκρότησαν συνῆλυσιν ἔξω τοῦ χωρίου, εἰς ἓν λοφίδιον, καὶ ἐπροσκάλεσαν ὅλους τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς Καπιταναίους καὶ Στρατιώτας, ὅπου συνήχθησαν τότε ἐκεῖ δύο χιλιάδες σχεδόν, καὶ ἐν ἐπηκώ πάντων ἀνέγνωσεν ὁ Νεόφυτος Βάμβας ἓν γράμμα τοῦ Πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη, μετὰ τὸ ὅποιον ἐσύστηνε τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν ἀπεκαθίστα Πληρε-

ζούσιον τοῦ Γενικοῦ Πληρεξουσίου 'Επιτρόπου τῆς 'Αρχῆς. 'Αφ' οὗ δὲ ἐδημηγόρησε καὶ ὁ Βάμβας, ὅσα ἡ περίστασις ἀπῆτει ἔγι-
νεν ὁ χαιρετισμὸς διὰ τοῦ κρότου τῶν πυροβόλων, καὶ ἐλύθη ἡ
συνέλευσις. Εἶτα δὲ ἐζήτησαν νὰ ἀνατραπῇ ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν
συστηθεῖσα Γερουσία, καὶ διοργανισθῇ ἄλλως πῶς ἐν Σύστημα μὲ
ἄλλο ὄνομα· ἀλλ' οἱ Γερουσιασταί, οἵτινες ἤλπιζον νὰ ἐφελκύσωσι
τὸν 'Υψηλάντην, καὶ νὰ τὸν κάμουν Μέλος τῆς Γερουσίας, ἀντέ-
στησαν εἰς τὰ προβλήματα τοῦ, καὶ εὐθὺς ἡγέρθησαν ἔριδες καὶ
διαφωνίαι, καὶ λόγοι διάφοροι ἐξ ἑκατέρου μέρους· ἀλλ' οἱ λοι-
ποὶ Πρόκριτοι συνεβίβασαν ὅπως οὖν τὰς ἔριδας, καὶ συνεσκέφθη-
σαν, εἰς ποῖον μέρος νὰ μείνῃ μία Προσωρινὴ Διοίκησις, ἐπειδὴ τὸ
χωρίον Βέρβενα ἦτον τόπος ξηρὸς, καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ οἰκονο-
μηθοῦν τὰ ἀναγκαῖα καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων, καὶ ἀπε-
φασίσθη εἰς τὰ Καλάβρυτα, συναίνεσει καὶ τῶν Προκρίτων Καλα-
βρυτινῶν.

'Εν τοσούτῳ ἦλθεν ἐκεῖ γράμμα ἀπὸ μέρους τῶν πολιορκούν-
των τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας, διαλαμβάνον, ὅτι οἱ πολιορ-
κούμενοι ζητοῦν νὰ παρῶσθαι, πλὴν θέλουν τὸν 'Αρχηγὸν τῶν
'Ελλήνων διὰ νὰ ἐμπιστευθοῦν, ὅτι εἰς τοὺς Μανιάτας δὲν ἐμπι-
στεύονται. Ὅθεν, ἐπειδὴ δὲν τὸ ἐσυγχώρει ἡ περίστασις νὰ ἀπο-
μακρυνθῇ εὐθὺς ὁ 'Υψηλάντης ἐκεῖθεν, διωρίσθη ὁ 'Αλέξανδρος
Κατακουζηνὸς νὰ ἀπέλθῃ μὲ γράμμα πληρεξουσιότητος, διὰ νὰ
παρῶσθαι τὸ φρούριον, καὶ νὰ διατάξῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα, ὅστις
καὶ ἀπῆλθε.

Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἐκλεῖξαν ἐκεῖ ὡς Μέλη τῆς
Πελοποννησιακῆς Γερουσίας καὶ τὸν Π. Π., καὶ τὸν 'Ασημά-
κην Ζαχάρην, καὶ τοὺς παρεκίνησαν νὰ συμπαραεὐρίσκωνται εἰς
τὰ Καλάβρυτα μετὰ τοῦ 'Υψηλάντη, καὶ νὰ συνιστῶσι μίαν Προ-
σωρινὴν Διοίκησιν· καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ ἀποφάσει, διὰ τὴν εὐκολίαν
τῶν κατ' ὁδὸν ἀνταγκάων, ἐκίνησαν πρότερον διὰ τὰ Καλάβρυτα
οἱ Πατριοὶ, οἱ Καλαβρυτινοὶ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν,
καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐμελλε νὰ κινήσῃ ὁ 'Υψηλάντης·

ἀλλ' ἀναχωρησάντων ἐκείνων, εὐθὺς ἀνεκαινίσθη ἡ ἔρις μεταξύ Ὑψηλάντη καὶ Γερουσιαστῶν, μὲ τὸ νὰ ἐπρόβαλε καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μέρος κεφάλαιά τινα Διοργανισμοῦ Διοικήσεως ἀντιφάσκοντα, ὧν τὸ κυριώτερον ἦτον ἡ Πληρεξούσιος Ἀρχιστρατηγία, ἣν ἐζήτει ὁ Ὑψηλάντης, τὴν ὁποίαν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐδέχοντο οἱ Γερουσιασταί, κατήντησαν τὰ μεταξύ αὐτῶν εἰς ἀκμὴν ἀηδεστέτην, ὥστε τινὲς στρατιῶται ἐρεθισθέντες ὥρμησαν μίαν τῶν ἡμερῶν ἐναντίον τῶν Γερουσιαστῶν, πλὴν ὠκονομήθη τὸ πρᾶγμα, καὶ δὲν ἠκολούθησέ τι ἄτοπον. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, παροξυνθεὶς ἐκ τῶν καθ'απτικῶν λόγων τῶν Γερουσιαστῶν, οἷτινες τὸν ἐμήνυσαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Καλαμάταν, ἐπὶ προσήματι μὲν νὰ ἀναχωρήσῃ, ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ ἦτον νὰ προσκλήσῃ ἐκεῖ συνέλευσιν ἄλλων ὑποκειμένων, καὶ νὰ συγκροτηθῇ Σύστημα μὲ τὸν Διοργανισμὸν ὅπου ἐστοχάζετο συμφερότερον· ὅθεν ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Λεοντάρι. Ἀλλ' οἱ Γερουσιασταί, βλέποντες, ὅτι τὸ τοιοῦτον θέλει ἐπιφέρει κίνδυνον εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ, ἀπέστειλαν παρκαλοῦντες τὸν Ὑψηλάντην νὰ ἐπιστρέψῃ, ὅστις καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Τρίκορφα, ὅπου ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ πολιορκοῦντες τὴν Τριπολιτζάν Ἕλληνας. Οἱ δὲ Π. Π. καὶ Καλαβρυτινοί, καθ' ὁδὸν ὄντες, ἔμχον τὰς εἰς τὰ Βέρβενα ἐριδας· φθάσαντες δὲ εἰς Κελάβρυτα ἔλαβον καὶ γράμματα ἀπὸ μέρους τῶν Γερουσιαστῶν δικαιολογουμένων ἐναντίον τοῦ Ὑψηλάντη, ἐν οἷς παρεκάλουν τὸν τε Π. Π. καὶ ἕνα τῶν Προκρίτων Καλαβρυτινῶν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰ Τρίκορφα, διὰ νὰ παρειρίσκωνται μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη. Ἐγράψε δὲ καὶ ὁ Ὑψηλάντης δικαιολογούμενος ἐναντίον τῶν Γερουσιαστῶν, καὶ παρχινῶν τὸν Π. Π. νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ Τρίκορφα. Ὅθεν συσκεφθέντες εἰς τὰ Καλάβρυτα ἀπεφάσισαν, οἱ μὲν Πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων, Πατρῶν, Γαστούνης καὶ Βοστίτζης, νὰ συνάξωσι τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν· ὁ δὲ Π. Π. νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ Τρίκορφα. πρὸς τὸν ὅποιον ἔδω-

και ἅπαντες ἐγγραφον πληρεξουσιότητος ἀπὸ μέρους τῶν εἰρημέ-
νων ἐπαρχιῶν.

Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ἐκ τοῦ Κορινθια-
κοῦ Κόλπου καὶ τὴν εἴσοδον τῶν Λαλαίων εἰς Πάτρας, ἔμεινε λε-
λυμένη σχεδὸν ἡ πολιορκία τῶν Πατρῶν, ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἀνδρέας
Ζαήμης μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, μὴ δυνάμενος μὲ ὀλίγας ду-
νάμεις νὰ πλησιάσῃ ἐκεῖ, ἐφύλαττεν εἰς τὰ σύνορα τῆς ἐπαρχίας
Καλαβρύτων, εἰς τὰ χωρία Δομίστινα, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ ἐνδεχο-
μένην τινα ἐκστρατείαν τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῶν Καλαβρύτων· οἱ
δὲ Πατραῖοι στρατιῶται μετὰ τοῦ Θάνου καὶ Νικολάου Λόντου
εὕρισκοντο εἰς τὰ χωρία Νεζερωὶν καὶ εἰς τὸ Κούμανι· ὁ δὲ Ἀν-
δρέας Λόντος καὶ Γεώργιος Ροδόπουλος μὲ τοὺς ἐκ Βοστίτζης στρα-
τιώτας καὶ μερικοὺς Πατραῖους εὕρισκοντο εἰς τὰ χωρία Σελᾶ καὶ
εἰς τὸ Δερβένι. Εὐθύς δὲ τότε τὰ Τουρκικὰ πλοῖα, τὰ εἰς τὴν Ναύ-
πακτον, μετέβησαν εἰς τὴν Ζάκυνθον, συνωδευμένα μὲ πέντε Ἀγ-
γλικὰ πλοῖα. τὰ ὁποῖα ὑπῆγαν εἰς τὸ Γαλαξίδι τάχῃ, διὰ νὰ
τοὺς παραγγείλουν νὰ μὴ τολμήσουν νὰ ἐνοχλήσουν Ἰωνικὴν ση-
μαίαν· ἀφ' οὗ δὲ ἐφωδιάσθησαν μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν Ζά-
κυνθον, ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον καὶ περιέπλεον ἐκεῖ.

Οἱ δὲ ἐν Πάτραις ἐχθροί, ἐλεύθεροι ὄντες, ἐξήρχοντο καθ' ἡμέ-
ραν σχεδόν, πότε ἀπὸ τὸ Καστέλι εἰς τὰ ἐκεῖ περίξ χωρία, πότε
ἀπὸ τὰς Πάτρας, καὶ ἐσύναζον τροφάς· δὲν ἐτόλμων ὅμως νὰ
ἀπομακρυθοῦν, φοβούμενοι μήπως οἱ Ἕλληνες ἔχουν ἔνεδραν εἰς
κανὲν μέρος. Τῇ δὲ 28 Ἰουνίου ἐξῆλθον μὲ παρατῆρησιν πολλήν,
καὶ μὴ εὐρόντες ἀνθίστασιν ἐπροχώρησαν εἰς τὰ χωρία Βαλατοῦνα
καὶ Μπαρδικώστα, καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφησαν εἰς τὸ Μοναστήριον
Ὁμπλὸν καὶ τὸ κατεपुरπόλησαν. Τῇ δὲ 3 Ἰουλίου ἐξῆλθεν ὁ
Ἰσοῦφ Πασᾶς μὲ 800 περίπου καὶ ἐπροχώρησεν ἕως εἰς τὸ Με-
τόχι τὸ Σπηλαιώτικον, ἔχων μαζί του καὶ δύο κανόνια τοῦ κάμ-
που· ὁ δὲ Σπηλαιότης Κηλόγηρος, ἐπιστάτης ἐκείνου τοῦ Μετο-
χείου, ἐκλείσθη μέσα εἰς τὸν πύργον τοῦ χωρίου μὲ 40 περίπου
στρατιώτας· ὅθεν περιεκύκλωσαν οἱ ἐχθροὶ τὸ χωρίον, καὶ ἄρχησαν

νά πολεμοῦν τὸν πῦργον μετὰ τὰ κανόνια· διήρκεσεν ὁ πόλεμος ὥρας πολλάς· πλὴν οἱ κεκλεισμένοι ἀντεῖχον γενναίως, καὶ ἀντεπολέμουν τοὺς ἐχθρούς· ἔφθασεν ἡ εἰδησις τοῦ πολέμου τούτου εἰς τὸ Μοναστήριον Φιλοκάλει καὶ χωρίον Ρόλον, ὅπου ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι τινὲς στρατιῶται Γαστουναῖοι μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Πετιμεζᾶ, οἵτινες ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν τῶν κεκλεισμένων· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἰδόντες αὐτοὺς μακρόθεν ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐπανῆλθον εἰς Πάτρας ἀπρακτοί, φέροντες μετ' ἐαυτῶν καὶ ὅσα πρόβολα καὶ ἄλλα ζῶα εὔρον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἐφρονεύθησαν δὲ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ τοὺς δέκα, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων οὐδεὶς.

Βλέποντες δὲ οἱ Πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν Κεκληβρύτων, Πατρῶν καὶ Γαστούνης, ὅτι ἐκ τῆς μακρόθεν πολιορκίας μάλλον βλάβη προσευνεῖται, ἢ ὄφελος, εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀπεφάσισαν νὰ πλησιάσουν καὶ νὰ κάμουν στενοτέραν τὴν πολιορκίαν. Καὶ οἱ μὲν Κεκληβρυτινοὶ, ὅτε Ἀνδρέας Ζαήμης, ὁ Παναγιωτάκης Φωτῆλας καὶ ὁ Σωτήριος Θεοχαρόπουλος νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν τοῦ χωρίου Πριναροκάστρου· οἱ δὲ Πατριάιοι, ὅ,τε Θάναος καὶ Νικόλαος Λόντος, συνάμα καὶ ὁ Σωτήριος Χαρχλάμπης μετὰ τῶν Πετιμεζαίων, τὴν θέσιν τοῦ χωρίου Σκραβαλίου· ὁ δὲ Γαστουναῖος Γεώργιος Σισίνης τὴν θέσιν τοῦ Μετοχίου τοῦ Ὁμπλοῦ. Ὅθεν πρῶτοι ἔφθασαν εἰς τὸ Πριναροκάστρον τῇ 1ῃ Ἰουλίου οἱ ἐκεῖ διωρισμένοι, καὶ αὐθημερὸν συνεκροτήθη πόλεμος ἐκεῖ, ἐπειδὴ τινὲς τῶν Ἑλλήνων, μετὰ τὸ νὰ εἶδον ὀλίγους τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ ἄκρα τῆς πεδιάδος συνάζοντας καρπούς, ὥρμησαν ἐναντίον τους καὶ τοὺς κατεδίωξαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐχθροὶ, ἰδόντες τοῦτο ἐξήλθον ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ ἐπλησίισαν εἰς τὸ μέρος τοῦ Πριναροκάστρου, ὅπου συνεκροτήθη ἡ μάχη καὶ διήρκεσεν ὥρας ἑπτὰ· ὥρμησαν πολλάκις οἱ ἐχθροὶ, πλὴν οἱ Ἕλληνες, σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, τοὺς ἀντῴθησαν, καὶ τέλος πάντων τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὰς σταφίδας, καὶ ἐφρόνευσαν 25 περίπου τοῦ ἐχθροῦ· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐπληγώθη ὁ Χρῆστος Κομπιανίτης, ὅστις ἐπολέμησεν ἀνδρείως εἰς ἐκείνην τὴν μάχην.

Μετά ταῦτα ἔφθασαν καὶ οἱ λοιποὶ εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἐστρατοπέδευσαν. Τῇ δὲ 1 Ἰουλίου ἐξῆλθεν ὁ Ἰσούφ Πασᾶς πανστρατιᾷ μὲ τέσσαρα κανόνια, μὲ τζαῆρηκα καὶ ἄλλας ἀποσκευάς, καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὸν ποταμὸν Λεύκαν ἀντικρυ τοῦ Σαραθάλιου, καὶ ἐτοποθέτησε τὰ κανόνια εἰς μίαν πηλίκην Ἐκκλησίαν πλησίον τοῦ Σαραθάλιου· καὶ οἱ μὲν τῶν ἐχθρῶν ὠρμησάν ἐκιντῶν τούτου τοῦ χωρίου, μέρος δὲ ἐξ αὐτῶν προεκτέλχον τὸν Ριγανόκαμπον, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Πριναρόκαστρου βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀρχησεν ὁ πόλεμος πεισματώδης εἰς τὸ Σαραθάλι, καὶ τοὺς περιεκύκλωσεν ἡ καθόλα κράς τῶν ἐχθρῶν· πλὴν οἱ Ἕλληνες ἔμμενον σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἀντήκουον εἰς τοὺς ἐχθροὺς· ἔτρεξαν εὐθὺς οἱ εἰς τὸ Πριναρόκαστρον Ἕλληνες, καὶ συνεκροτήθη ἄλλη μάχη εἰς τὸν Ριγανόκαμπον, ἐπλησίασαν δὲ καὶ οἱ Γαστουναῖοι, καὶ ἀπεκτέστη ἡ μάχη γενική· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες πολεμῶντες ἀνδρείως ἔτρεψαν τέλος πάντων τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὸν Λινὸν τοῦ Νικολάου Λόντου. Ἐφρονεύθησαν εἰς αὐτὴν τὴν μάχην καὶ ἐπληρώθησαν πολλοὶ τῶν ἐχθρῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ὀλίγιστοι.

Ὁ δὲ Παλαιῶν Π. ἐπανελθὼν εἰς τὰ Τρίκορφα, εὗρε μεγίστην ἀνωμαλίαν εἰς τὰ πράγματα, καὶ τὴν Γερουσίαν διόλου διακελυμένην, καὶ φερόμενον ἕκαστον, ὅπως ἔτυχεν. Ὅθεν συνωμίλησε μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη, συνενοήθη καὶ μετὰ τινων Προκρίτων Πελοποννησίων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ προκαλέσουν ὅλους τοὺς Προκρίτους τῶν Ἐπαρχιῶν, διὰ νὰ ὀργανίσουν ἐν Πολιτικῶν Σύστημα, ἐπειδὴ ἔβλεπον, ὅτι χωρὶς τούτου καὶ τὸ ἐσωτερικὸν εἰς κακὸν ἔτρεχε, καὶ τὰ εὐνομούμενα Ἕθνη ἐκάλουν τὴν δικαίαν ταῦτην κατὰ τοῦ τυράννου Ἐπανάστασιν ληστρικὴν ἀποστασίαν· ὅθεν ἔγραψαν ἐγκυκλίους ἐπιστολάς πρὸς ἀπαντας.

Εἰς δὲ τὴν Μονεμβασίαν μεθ' ἡμέρας τινάς, ἀροῦ ἔφθασεν ὁ Καρακουζηνός, ἐσυμῶνησάν μὲ συνήκας, καὶ πηρεδόθησαν οἱ παλιορκούμενοι περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ Ἰουλίου, καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνική Σημαία· καὶ μέρος μὲν ἐξ αὐτῶν τοὺς μετεδίβασαν εἰς τὴν

Ἀσίαν, μέρος δὲ ἔμειναν θεληματικῶς ἐκεῖ. Ὁ δὲ Κατακουζηνὸς θέλων νὰ φυλαχθῇ τάξις εἰς τὰ πράγματα, ἐμπόδιζε τὴν διαρπαγὴν τῶν λαφύρων, καὶ ἐζήτει νὰ δοθῇ ἓν μέρος εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ ἓν μέρος εἰς τὸ Κοινὸν Ταμεῖον· ἀλλ' οἱ Μανιάται, οἵτινες τὰ οἰκειοποιῦνται ὅλα, ἀντέστησαν εἰς τὸν Κατακουζηνόν, καὶ ἡγέρθη ἀμφισβήτησις μεταξὺ αὐτῶν, καὶ τέλος πάντων ὤρμησαν μίαν τῶν ἡμερῶν καὶ κατεκυρίευσαν ὅλα τὰ λάφυρα καὶ τὸ Φρούριον· ὁ δὲ Κατακουζηνὸς ἔφυγεν ἐκεῖθεν καὶ μετέβη εἰς τὰς Σπετζας ἡγανακτισμένος.

Συγχρόνως τότε καὶ ὁ ἐχθρικός Στόλος ἐπλευσεν ἐναντίον τῆς Σάμου, ἐπὶ σκοπῷ νὰ κάμῃ ἀπόβασιν ἐκεῖ στρατευμάτων, καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον· ὅθεν τὰ μὲν μεγάλα πλοῖα ἄραξαν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου, δεκατρία δὲ Ἰμπρίκια μετέβησαν εἰς ἓνα παρὰ τὸν τῆς Ἀσίας, Τζαλδὶ λεγόμενον, διὰ νὰ μεταβιβάσουν εἰς τὴν νῆσον τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα ἐχθρικά στρατεύματα· ὁ δὲ Ἑλληνικός Στόλος, περιπλέων ἐκεῖ, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παρὰ τὸν τῆς Ἀσίας, καὶ εὐθὺς οἱ ἐχθροὶ ἄφησαν ἔρημα τὰ πλοῖα, καὶ κατέφυγον εἰς τὴν ξηράν· οἱ δὲ Ἕλληνες μὲ τὰ Μπουρλότα κατέκαυσαν καὶ τὰ δεκατρία Ἰμπρίκια. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ναύαρχος τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἀμέσως ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Σάμον, φοβούμενος, μήπως πάθῃ τὸ ἴδιον, καὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῆς Κώου.

Ἐπνεε δὲ τὰ λοιπὰ καὶ τὸ Φρούριον τοῦ Νεοκάστρου, τὰ ὁποῖον μαθόντες οἱ ἐν Μοθωνῇ καὶ Κορώνῃ ἐχθροὶ ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς προφθάσουν τροφὰς διὰ θανάσεως· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδυσκολεύοντο, μὲ τὸ νὰ ἐπολιορκεῖτο τὸ Φρούριον τοῦτο ἀπὸ δύο πλοῖα Σπετζιώτικα τοῦ Καπιτάν Μπότση, ἐμεθοδεύθησαν, διὰ νὰ ἀπατήσουν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὤψωσαν εἰς τὸ πλοῖόν τους οἱ ἐχθροὶ Σημαίαν Ἑλληνικὴν· οἱ δὲ Σπετζιώται, μὴ υποθέτοντες τοιαύτην ἀπάτην, τοὺς ἄφησαν καὶ ἐπλησίασαν, τῇ α' Ἰουλίου, καὶ ἀπροσέκτως ἐπαρρησιάζεσθαι πρὸς αὐτοὺς, ὅτε οἱ ἐχθροὶ αἰφνης μὲ τὰ πυροβόλα ἐφόνευσαν δεκαεπτὰ ναύτας, οἱ δὲ Σπετζιώται ἀμέσως

ὤρμησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐφόνευσάν τινας ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐμπό-
δισαν τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ Νεόκαστρον, καὶ
ἐπέστρεψεν ἄπρακτον. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, ὑστερηθέντες διόλου
τροφῶν οἱ πολιορκούμενοι εἰς τὸ Νεόκαστρον, παρέδωκαν τὸ Φρού-
ριον μετὰ συνθηκῶν εἰς τοὺς πολιορκοῦντας Νεοκαστρίτας καὶ Ἀρ-
καδίους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μοθώνης Γρηγορίου, εἰς τινας Μα-
νιάτας, καὶ εἰς τοὺς διὰ θαλάσσης πολιορκοῦντας Σπετζιώτας, καὶ
ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία. Περὶ δὲ λαφύρων εἶχον συμφωνή-
σει μετὰ τῶν οἱ πολιορκοῦντες νὰ τὰ κάμουν τριμοιρίαν, ἐν δὲ
τὸ Κοινὸν Τριμεῖον, ἐν δὲ τοὺς πολιορκοῦντας διὰ ξηρᾶς, καὶ ἐν
διὰ τοὺς θαλασσίους· πλὴν, ἀφοῦ εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ
φρούριον, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ τὴν ἄτακτον ἐκρίθη παρὰ τῶν
ἐκεῖ Προκρίτων εὐλογον, καὶ ἔβαλον ὅλα τὰ λάφυρα μέσα εἰς τὰ
πλοῖα τοῦ Μπόττση, διὰ νὰ τὰ μερίσουν ὕστερον ἡσύχως· ἀλλὰ
τὰ πλοῖα συμπαλαβόντα καὶ τὸν Μοθώνης καὶ τὸν Πρωτοσύγ-
κελλον τοῦ Χριστιανουπόλεως Ἀμβρόσιον, ἔφυγον ἐκεῖθεν, καὶ με-
τέβησαν εἰς ἓνα λιμένα τῆς Μάνης, ὅπου ἀνοίξαντες τὰ σεντού-
κια τῶν Τουρκῶν εὗρον μέσα πράγματα μηδαινικά. Τότε ἠγέρθη
ἕρις μετὰ τῶν πολιορκητῶν, καὶ οἱ μὲν στρατιῶται τῆς ξηρᾶς
κατηγοροῦν τὸν Μοθώνης καὶ Πρωτοσύγκελλον, ὅτι συμφωνήσαν-
τες μετὰ τῶν θαλασσίων, ἔκλεψαν ὅλα τὰ πολύτιμα πράγματα
καὶ τοὺς ἐφοβέριζον, καὶ μόλις ἐσώθησαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν
Μανιατῶν· οἱ δὲ Μοθώνης καὶ Πρωτοσύγκελλος κατηγοροῦν τοὺς
θαλασσίους, ὅτι μόνοι ἐκαῖνοι τὰ ἔκλεψαν, καὶ τέλος πάντων οἱ
τῆς ξηρᾶς στρατιῶται, καὶ μάλιστα οἱ Ἀρκάδιοι, ἔμειναν διόλου
σχεδὸν ὑστερημένοι λαφύρων, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν νὰ λάβουν μηδὲ
τὰ ὀλίγα ὅπου ἐφανερώθησαν.

Ἡ δὲ ἐν Πάτραις πολιορκία ἐξηκολούθει, καὶ κατὰ τὴν 25'
Ἰουλίου τινὲς τῶν Ἑλλήνων προχωρήσαντες εἰς τὴν πεδιάδα, ἔδο-
σαν αἰτίαν εἰς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, καὶ εὐθὺς ὤρμησεν ὅλος ὁ
Ἑλληνικὸς Στρατὸς πανταχόθεν, καὶ κατέβησαν εἰς τὸν κάμπον· οἱ
δὲ ἐχθροὶ, κίρνης ἰδόντες μίαν τοιαύτην ὄρμην, ἐξεπλήγησαν, καὶ

υποπεύσαντες, μήπως οἱ Ἕλληνες ὀρμήσωσι μέσα εἰς τὴν πόλιν, κατέλαβον τὰ ἄκρα τῆς πόλεως διὰ νὰ ἀντιπαρταχθῶσιν· ἀλλὰ βλέποντες, ὅτι δὲν προχωροῦν οἱ Ἕλληνες, ἀνέβησαν οἱ ἐχθροὶ, περὶ τὰς 10 ὥρας τῆς ἡμέρας, εἰς τὸ Μοναστήριον Γηροκομεῖον, καὶ ἐκεῖ συνεκροτήθη ἡ μάχη ἕως τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτός, ὅτε οἱ ἐχθροὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἀροῦ ἐφρονεύθησαν καὶ ἐπληρώθησαν τινες ἐξ αὐτῶν. Καί, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν ἄλλειψιν τῶν ἀναγκαιῶν δὲν ἐδύναντο νὰ μείνωσιν εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν τοῦ Γηροκομεῖου, τὴν κατέλαβον οἱ ἐχθροὶ μετ' ὀλίγης ἡμέρας, καὶ εἶχον φρουράν ἐκεῖ.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Μυροκορδάτος, ὅστις κατὰ τὴν κα' Ἰουλίου εἶχε φθάσει εἰς τὸ Μεσολόγγι με μερικὰ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ μερικὰ τουφέκια, προσκληθεὶς ἀπὸ τοὺς Πελοποννησίους μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πατρῶν, τῇ λα' τοῦ αὐτοῦ, μετὰ τὸ πλοῖον ὅπου εἶχε ναυλωμένον, ἀροῦ ἐξεφόρτωσεν εἰς τὸ Μεσολόγγι ὅλα τὰ ἐφόδια· ἔφερε δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν Κ. Θεόδωρον Γρίβον με ἑκατὸν στρατιώτας. Τῇ δὲ α' Αὐγούστου, ὄντων ἐστρατοπεδευμένων τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ χωρίον Ἐγλυκάδα, ἐσυμῶνησαν ὁ Καπ. Παναγιώτης Καρατζᾶς μετὰ τοῦ Κ. Γρίβου νὰ ὑπάγουν διὰ νυκτός νὰ κτυπήσουν τὴν ἐν τῷ Γηροκομεῖῳ ἐχθρικὴν φρουράν· ὅθεν περὶ τὸ μεσονύκτιον ἔρθεσαν ἐκεῖ καὶ ἄρχισαν νὰ πολεμοῦν τοὺς ἐχθρούς· ἔλαβον εἶδησιν οἱ ἐν Πάτραις ἐχθροὶ, καί, ἕως νὰ ἐξημερώσῃ ἡ β' τοῦ Αὐγούστου, ἐξῆλθον ἅπαντες, καὶ κατέλαβον τὰς περὶ τὸ Γηροκομεῖον θέσεις· ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες ὥρμησαν ἅπαντες πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ἀπὸ πρωῒας συνεκροτήθη γενικὴ μάχη, ἣτις διήρκεσεν ἕως τὸ ἑσπέραι· ἐπολέμησαν ἑκατέρωθεν με πείσμα, ἀλλὰ τέλος πάντων οἱ Ἕλληνες ἐβίασαν τοὺς ἐχθροὺς νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν ἄτακτον, καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὰς ἄκρας τῆς πόλεως τὰ Κωνδριάνικα. Ἐφρονεύθησαν εἰς ταύτην τὴν μάχην ἐκ μὲν τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ τοὺς 100, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων 20, καὶ τινες ἐπληρώθησαν, μετὰ τῶν ὁ-

ποιών καὶ ὁ Μπενιζέλος Καλαβρυτινός, ὅστις εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ἔδειξεν ἀνδρείαν ἀξιεπαινον.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην οἱ μὲν Ἕλληνες ἐστρατοπέδευ-
σαν εἰς τὸ χωρίον Ρωμανοῦ, καὶ εἰς τὸν Λινὸν τοῦ Χουσεϊναγα,
καὶ εἰς τοὺς πέριξ λόφους· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐτοιμάσθησαν ἅπαντες
καὶ ἐξῆλθον τῇ 5ῃ Ἀυγούστου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ
μὲ μίαν βομβάρδα καὶ τέσσαρα κανόνια μεγάλα καὶ ἐστρατοπέ-
δευσαν περὶ τὸ Γηροκομεῖον, μὲ ἀπόφασιν νὰ μείνωσιν ἐκεῖ πολε-
μοῦντες, ἕως ὅτου νὰ διώξωσι τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ ἐκείνας τὰς
θέσεις· ὅθεν ἄρχησεν ὁ πόλεμος, καὶ ἐπροσπάθουν οἱ ἐχθροὶ νὰ
ἐκφοβίσωσι τοὺς Ἕλληνας μὲ τὰς βόμβας καὶ κανόνια, καὶ νὰ
τοὺς εὐγάλουν ἀπὸ τὰς θέσεις των, καὶ διὰ τοῦτο ἀδιακόπως
ἐβομβαρδιᾶν τὸν Λινὸν τοῦ Χουσεϊναγα, εἰς τὸν ὅποιον ἦτον ὁ
Κ. Καρατζᾶς· πλὴν οἱ Ἕλληνες ἔμενον σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις
των· ὥρμησεν πολλάκις οἱ ἐχθροὶ, καὶ μάλιστα ἡ καθύλακρία
τους, πλὴν τοὺς ἐπρόσμειναν ἀνδρείως οἱ Ἕλληνες, καὶ τοὺς ἀν-
τὶστήσαν· ἐδοκίμασαν πολυτρόπως νὰ ἐκτοπίσωσι τοὺς Ἕλληνας,
πλὴν δὲν ἐδυνήθησαν. Διήρκεσεν ὁ πόλεμος τρία ἡμερόνυχτα, καὶ
καθ' ἡμέραν ἐφρονεῦοντο ἱκανοὶ τῶν ἐχθρῶν· καὶ τέλος πάντων βλέ-
ποντες τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνδρείαν, καὶ ἀπελπισθέντες ἀπὸ τὸ νὰ
κατορθώσωσι τὸν σκοπὸν τους, ἐπισθώρμησαν κατησχυμένοι καὶ
ἐμβῆκαν εἰς τὸ φρούριον, παραιτήσαντες καὶ τὴν θέσιν τοῦ Γη-
ροκομεῖου, τὴν ὁποῖαν κατέλαβον οἱ Ἕλληνες. Ἠρίστευσε δὲ εἰς
τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Κ. Καρατζᾶς.

Μὴ ὄντες δὲ καὶ διὰ θαλάσσης πολιορκημένοι οἱ ἐχθροὶ, δὲν
ἐδοκίμαζον στενοχωρίαν ἀπὸ τροφᾶς, μάλιστα μὲ τὸ νὰ μὴν ἦ-
τον γνωρισμένη ἀπὸ καμμίαν Διοίκησιν ἢ διὰ θαλάσσης πολιορ-
κία τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐὰν τυχὸν ἐμποδίζετο κανένα ἐμπορικὸν
πλοῖον μὲ σημαίαν ὁποιασδήποτε Δυνάμεως, ὅπου ἐπηγαινεν εἰς
τὰ πολιορκούμενα φρούρια μὲ τροφάς. Ἡ Δύναμις ἐκεῖνη ὑπερα-
σπζετο τὴν Σημαίαν της, καὶ τὴν ἠθελεν ἐλευθέραν καὶ ἀνεμπό-
διστον νὰ ὑπάγῃ, ὅπου θέλει. Καθὼς συνέβη καὶ τότε συγχρόνως

νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὅποιον ἤθελεν ὁ Μχυροκορδάτος, ἐν πλοῖον μὲ Ἀουστριακὴν σημαίαν, τὸ ὅποιον διευθύνετο εἰς Πάτραι· ἀλλ' αὐθημερὸν ἐφάνησαν μίᾳ Φεογάδα καὶ μίᾳ Γολέτα Ἀουστριακὰ, τὰ ὅποια συνώδευσαν τὸ ἐμπορικὸν καὶ τὸ ἐμβοῶσαν εἰς Πάτραι μὲ τὰς τροφάς.

Συγχρόνως τότε εἰς τὰς ζ' ἐφθασε καὶ ὁ Πρίγκιψ Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς εἰς τὸ Μεσολόγγι, ὅστις πρὸ ἡμερῶν τινων εἶχε φθάσει εἰς τὸ Νεόκαστρον, ἀλλὰ δυσχερεστηθεὶς τὸ νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖ, συμπαρέλαθε καὶ τὸν Νέγγρην Θεόδωρον, δικτρίβοντα ἐκεῖ καὶ μετέβησαν εἰς τὸ Μεσολόγγι νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τοῦ Μχυροκορδάτου. Ἐφερε δὲ καὶ ὁ Καρατζᾶς μέρος πολεμικῆς ὕλης, καὶ μερικὰ τουφέκια. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας ἐφθασε καὶ ὁ Ἀγγλος Γόρδων εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ ἔφερε τέσσαρα κανόνια τοῦ κάμπου, μέρος μολυβδου καὶ 250 τουφέκια. Εἰς δὲ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτζᾶς ἐγίνοντο συνεχεῖς ἀκροβολισμοί, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἐπλησίαζον πρὸς τὸ μέρος τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἑλλήνων· εἰς δὲ τὸν κάμπον ἐλευθέρως ἐξήρχοντο καθ' ἡμέραν σχεδὸν ἔριπποι καὶ πεζοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν γυναῖκας, καὶ παιδιὰ καὶ φορτηγὰ ζῶα, διὰ νὰ συνάξωσι τι βρώσιμον· πλὴν οἱ Ἕλληνες δὲν ἐδύναντο εἰς τὸν κάμπον νὰ τοὺς βλάψωσι, διὰ νὰ τοὺς περιυρίσωσιν ὅπως οὖν ὁμῶς ἐσκαψκν δύο Γράνας εἰς ἀρκετὸν μῆκος, μίαν πρὸς τὸ μέρος τῆς θέσεως τοῦ Στενοῦ, καὶ μίαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κάψικ, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἰστάμενοι ἐμπόδιζον τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὸ νὰ ἐκτείνωνται περικιτέρω εἰς τὴν πεδιάδα. Μίαν δὲ νύκτα ἐξῆλθεν ὁ Κεχαγιᾶς πανστρατιᾷ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κάψικ, καὶ διελθὼς τὴν Γράναν ἐφθασε πλησίον τοῦ χωρίου Λοῦκα· ἐκεῖ εὗρε τινὰς στρατιώτας τοῦ Καπιτάν Δαγρὲ κοιμωμένους, καὶ ἐφόνευσέ τινὰς ἐξ αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον· ἐμβόηκε δὲ εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἐφόνευσεν ἕνα Ἱερέα καὶ τινὰς ἄλλους ἄδυνάτους εὐρισκομένους ἐκεῖ· ἐσύναξε δὲ, ὅσους κερπούς εὔρε καὶ δεμάτια, καὶ τὰ ἐφόρτωσαν καὶ ἐπέστρεφον. Ἐλθὼν δὲ τὴν εἰδησιν ἐγκαίρως οἱ Ἕλληνες καὶ ἀμέσως ὥρμησαν οἱ στρατιῶται Κερυτινοὶ μετὰ τοῦ Κωλοκοτρώνη

καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων στρατοπέδων, καὶ προλαθόντες ἐπίσταν τὴν Γράνκην· ἐρχομένων δὲ τῶν ἐχθρῶν νὰ περάσουν ἐκεῖθεν, συνεκροτήθη πόλεμος φοικτός· καὶ, ἐπειδὴ ἄλλοι δὲν ἐδύναντο νὰ περάσουν, μὲ τὸ νὰ εἶχον ὅλα τοὺς τὰ ἄλογα μαζῇ. ὤρμησαν εἰς τὴν Γράνκην πολλάκις, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐρόνευον ἐξ αὐτῶν, ὥστε τέλος πάντων ἔμειναν ἐκεῖ φονευμένοι ὑπὲρ τοὺς δικάσιους· οἱ δὲ λοιποὶ, ἀφοῦ ἄφησαν πλῆθος φορτηγῶν ζώων ἐκεῖ, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν κατησχυμένοι· μόλις διεσώθη καὶ ὁ Κεχαγιᾶς ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου. Καὶ πολεμικῶς μὲν τὰ πράγματα, ἀγκαλὰ καὶ ἄτκατα, ἐπροχώρουν καλῶς· σύστασις δὲ πολιτικὴ οὐδεμίᾳ ὑπῆρχε, οὐδὲ κοινῶς οὐδὲ κατὰ μέρος. Ὅθεν ἔγραψαν καὶ ἐκ δευτέρου ἐκ Τρικόρφων πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Νήσων, νὰ συνέλθωσι· καὶ ἄρχησιν νὰ ἔρχωνται τινες ἐξ αὐτῶν.

Ἐν τοσούτῳ ἦλθε καὶ ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὰ Τρίκορφα, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Καρτζᾶς μετὰ τῶν ὑπαλλήλων του ἔμειναν εἰς τὴν Βυτίναν. Μετέβησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν νήσων Ἰῶρας καὶ Σπετζῶν Πληρεξούσιοι εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν πρὸς τοὺς εἰς Τρίκορφα Προκρίτους, ὅτι θέλει ἀνέβουν εἰς τὸ χωρίον Ἅγιον Ἰωάννην, ὅπου ἐπάναγκες νὰ συναχθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ εἰς διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν, διὰ νὰ συνομιλήσωσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου δὲν ἦσαν συνηγμένοι, τοὺς ἀπεκρίθησαν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ ἐκεῖ νὰ περιμείνωσι καὶ τῶν λοιπῶν τὴν συνάθροισιν· ἐκεῖνοι ὁμῶς ἀποφασιστικῶς ἀπεκρίθησαν, ὅτι μήτε νὰ προχωρήσωσι δύνανται, μήτε νὰ περιμείνωσιν, ἀλλὰ νὰ διορισθῶσι δύο ἄνθρωποι Πληρεξούσιοι νὰ ὑπάγουν νὰ συνομιλήσωσι. Προὔβλεθη λοιπὸν εἰς τινὰς τῶν Προκρίτων Πελοποννησίων νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδυσκολεύοντο, ἀνέλαθεν εὐχαρίστως ὁ Μαυροκορδάτος τὴν εἰς τὰ ἐκεῖ μετάθεσίν του, ἐπειδὴ πρῶτην φορὰν ἔμελλε νὰ γνωρισθῇ καὶ νὰ σχετισθῇ μετὰ τῶν Νησιωτῶν, καὶ διωρίσθη μετὰ τοῦ Νεοφύτου Βάμβου καὶ Νικολάου Δελιγιαννοπούλου, νὰ

ὑπάγωσιν ὡς ἀπλῶς ἀπεσταλμένοι, νὰ ἀκούσωσι τὰ προβλήματα τῶν Νησιωτῶν, τὰ ὅποια ἀπέβλεπον, εἰς τὸ νὰ οἰκονομηθῶσι χρήμα ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ σταλθῶσι, διὰ νὰ ἐτοιμώσωσι τὰ πλοιά των καὶ νὰ ἀντιπαρκαχθῶσιν εἰς τὸν ἐχθρικὸν Στόλον, περὶ τοῦ ὁποίου εἶχον εἶδῃσιν ὅτι ἐπλησίασε, καὶ ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἐνεκα τούτου αὐτοὶ βιάζονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς νήσους των, καὶ κατόπιν, γενομένης κοινῆς Συνελεύσεως, θέλει ἐπ' ἀνέλθουν.

Ἡ δὲ εἰδήσις τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὑψηλάντου ἀφοῦ διεδόθη εἰς ὅλα τὰ μέρη, ἔτρεχον πανταχόθεν, καὶ ἤρχοντο εἰς τὰ Τρίκορφα. Ζητοῦντες ἕκαστος συνδρομὴν, εἰς ὃ, τι ἐχρειάζετο· οἱ μὲν ἐζητοῦν στρατεύματα, οἱ δὲ πολεμικὰς ὕλας, οἱ δὲ κανόνια, οἱ δὲ τουφέκια, οἱ δὲ σπαθιά, νομίζοντες ἴσως, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ἔφραε πλῆθος ὁ Ὑψηλάντης νὰ τὰ διανέμη-δωρεάν. Τότε ἦλθον ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὁ Ταλαντίου καὶ τινες Λεβυδίται καὶ Σαλωνῖται ζητοῦντες στρατεύματα καὶ ἐφόδια πολεμικὰ, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν τὴν Βοιωτίαν. Τότε ἦλθον Κρηῖτες ζητοῦντες κανόνια, καὶ τουφέκια, καὶ πολεμικὰς ὕλας. Τότε ὁ Καρύστου ζητῶν στρατεύματα καὶ τὰ λοιπὰ ἀνγκυαῖα, διὰ νὰ ὑποτάξουν τὴν Κάρυστον. Τότε οἱ Ἀγιορίται ζητοῦντες τροφὰς καὶ πολεμικὰ ἐφόδια· πλὴν πόθεν νὰ τοὺς δοθῶσιν, ἐνῶ καὶ ἡ Πελοπόννησος ὕστερεῖτο τῶν τοιούτων ;

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπλησίασαν καὶ ἄλλαι ἐχθρικαὶ δυνάμεις ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μπεγράμ Πασᾶ, ὅστις, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ εἰσβάλῃ ἐντὸς τῶν Θερμοπυλῶν, ἀπέστειλε τῇ 23 Αὐγούστου τριακοσίους ἵππεῖς, νὰ παρατηρήσουν τὰ στενὰ τῆς Φουντάνης, ἐὰν εἶναι ἐλεύθερα· οἱ δὲ ἐκεῖ εὐρισκόμενοι Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν, καὶ ἐφόνευσαν τοὺς περισσοτέρους ἐξ αὐτῶν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπέστρεψαν, καὶ ἔδωσαν τὴν εἶδῃσιν εἰς τὸν Πασᾶν, ὅστις καταφρονήσας τὴν ὀλιγότητα τῶν Ἑλλήνων, ἀπεφάσισε νὰ προχωρήσῃ πανστρατιᾷ, καὶ νὰ βιάσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ παραχωρήσουν, διὰ νὰ διέλθῃ ἐκεῖνα τὰ στενὰ. Τῇ 25 λοιπὸν

ἐκίνησε μὲ τέσσαρας χιλιάδας περίπου στρατιώτας, καὶ ἐπλησία-
σεν εἰς τὰ στενὰ, καὶ ὤρμησαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὰ ταμπούρια τῶν
Ἑλλήνων· οἱ δὲ Ἕλληνες 800 περίπου τὸν ἀριθμὸν, ὁδηγού-
μενοι ἀπὸ τὸν Κ. Ὀδυσσεά καὶ Καπιτάν Γκοῦραν, ἀντέστησαν
γενναίως, καὶ μετὰ τριῶν ὥρῶν πεισματῶδη μάχην ἐτράπησαν
εἰς φυγὴν οἱ ἐχθροί· οἱ δὲ Ἕλληνες ξιφῆρεις τοὺς κατεδίωκον καὶ
ἐφόνευον ἐξ αὐτῶν, καὶ τόσον ἐβίασαν τοὺς ἐχθροὺς, ὥστε ἄφη-
σαν ὅλας τὰς ἀποσκευὰς καὶ ὅλα τὰ φορητὰ ζῶα, καὶ ἀτάκτως
διεσπάρησαν εἰς τὰ δάση. Ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες 400 ἀμάξια
μὲ τροφάς, πλῆθος ἀλόγων, πλῆθος βοῶν, τὰ κανόνιά τους, τὰ
μπαϊράκια καὶ τουμπλέκιά τους, καὶ πολλὰς ἄλλας ἀποσκευὰς,
ἐφόνευταν 750 περίπου, καὶ ἔλαβον αἰχμαλώτους 250. Ὁ δὲ
Μπρεχάμ Πασᾶς μὲ ὀλίγους διεσώθη εἰς τὸ Ζητοῦνι, ὅπου διεσώ-
θησαν ὕστερον καὶ οἱ λοιποὶ διεσπαρμένοι εἰς τὰ δάση. Εἰς αὐτὴν
τὴν μάχην ἔδειξεν ἡρωϊκὴν ἀνδρείαν ὁ Καπιτάν Γκοῦρας, ὅστις
μὲ τὸ ξίφος εἰς χεῖρας διέσπειρε τὴν φρίκην καὶ τὸν ὀλεθρον εἰς
τοὺς ἐχθροὺς·

Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου συνήχθησαν
ἅπαντες εἰς τὸ χωρίον Ζαράκωθαν, ὅπου ἀπεφασίσθη ὁ τόπος τῆς
Συνελεύσεως, μὲ τὸ νὰ ἦθελον ὅ,τι ὁ Ὑψηλάντης καὶ οἱ Καπι-
ταναῖοι νὰ γίνῃ πλησίον τους. Ἐπροκάλεσαν δὲ εἰς τὴν Συνέλευ-
σιν καὶ τὸν Ἀλέξ. Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Κωνστ. Καρχατζᾶν·
πλὴν ὁ Μαυροκορδάτος, βλέπων τὴν τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν,
καὶ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ λάβῃ τότε τὴν ὑπεροχὴν ἀπὸ τὸν Ὑψη-
λάντην, συνεφώνησε μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ τῆς Ἀνατο-
λικῆς Ἑλλάδος νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, διὰ νὰ διοργανίσῃ καὶ νὰ ὁδη-
γήσῃ τὰ πράγματα· καὶ διὰ νὰ εὐκολυνθῇ εἰς τὸν σκοπὸν του,
ἔλαθε γράμμα Πληρεξουσίου τῆς παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου, πρὸς τὸν
ὅποιον ἤμαρξεν ἔτι τότε ἡ κοινὴ τοῦ Λαοῦ ὑπόληψις. Συμπαρέ-
λαβε δὲ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Κατακουζηνὸν δυσαρρεσθιμένον ὄντα
ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντη, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ Τρίκορφα τῇ 28
Αὐγούστου, καὶ μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Καρχατζᾶ διευθύνθησαν

διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Μαθοῦσα δὲ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀνχωρήσιν των, ἔστειλε κατόπιν τὸν Ἀναστάσιον Λόντον καὶ τὸν Χαρλάμπην Περούχαν μὲ γράμμα πρὸς αὐτοὺς, διὰ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Συνέλευσιν· πλὴν ἐκεῖνοι δὲν ἠθέλησαν ἀλλ' ἀπεκρίθησαν, ὅτι πηγαίνουν νὰ βάλουν εἰς τάξιν τὰ τῆς Ροῦμελης πράγματα, καὶ ἔπειτα, ὅταν ἀποφασισθῇ Γενικὴ τῆς Ἑλλάδος Συνέλευσις, θέλει ἐπικνέθουν.

Συσκερθέντων δὲ τῶν Μελῶν τῆς Συνελεύσεως περὶ ἐνὸς Συστήματος ἀνχλόγου μὲ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἔσχεδιάσθη εἰς Ὁργανισμὸς τῆς τοπικῆς Διοικήσεως τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐνεκρίθη παρὰ πάντων. Ἐγένετο δὲ ἐκλογὴ καὶ τῶν Μελῶν διὰ τὴν Ἐθνικὴν Βουλὴν, καὶ μετὰ τῶν ἐντοπίων ἐκλέχθησαν ὡς Μέλη τῆς Βουλῆς, Παρυστατικὰ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Καρατζᾶς, καὶ ὁ Μαυρεορδάτος, καὶ ἐστάλησαν πρὸς αὐτοὺς ἑγγράφα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα ἔπρεπε νὰ ἐγκριθῶσι καὶ παρὰ τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τῶν Καπιταναίων, ἀπεφασίσθη νὰ ὑπάγῃ ὁ Π. Πατρῶν εἰς τὰ Τρίκορφα μὲ τὸ σχέδιον τοῦ Ὁργανισμοῦ νὰ τὸ παρρησιάσῃ εἰς αὐτοὺς, καὶ, ἂν τὸ ἐγκρίνωσι, νὰ ὑπογραφῇ κατὰ τὴν τάξιν. Πλὴν ὁ Ὑψηλάντης, ὀδηγούμενος ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ μερικοὺς Καπιταναίους, ἐπρόβαλεν, ὅτι τὰ Μέλη τῆς Συνελεύσεως δὲν ἔχουσι γράμματα Πληρεξουσίου ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας· καὶ ὅτι τὰ μὲν λοιπὰ κερὰλαία τοῦ Διοργανισμοῦ δέχεται, τὰ δὲ περὶ Στρατιωτικοῦ οὐδόλως, ἀλλὰ θέλει ὑπογραφῇ Πληρεξούσιος Ἀρχιστράτηγος, χωρὶς νὰ ἔχουσιν οἱ λοιποὶ Πρόκριτοι ἐπιρροὴν τινά. Ἀλλ' ὁ Π. Πατρῶν περὶ μὲν τῶν πραγμάτων τῆς Πληρεξουσίου τὸν ἐπληροφόρησεν, ὅτι δὲν εἶναι καμμία δυσκολία, ἐπειδὴ ἀμέσως, ὅπου τὰ ζητήσωσιν οἱ Πρόκριτοι, τὰ λαμβάνουν· περὶ δὲ τῆς Πληρεξουσίου Ἀρχιστρατηγίας ὅπου ἐζητεῖ, καλῶς γινώσκων, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ τὰ δεχθῶσιν οἱ Πρόκριτοι διὰ τῆς ὑποφίας των, καὶ ὅτι ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Ὑψηλάντη κατὰ τοῦτο θέλει γεννήσῃ νέας ταραχάς, τὸν παρεκτίνει νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν κοινὴν ἀπόφασιν,

καὶ νὰ μὴ γίνῃ κίτιος διαλύσεως τῆς Συνελεύσεως καὶ ἀνατροπῆς τοῦ Συστήματος· πλὴν δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ, καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος. Ὅθεν οἱ Πρόκριτοι τῶν Ἐπαρχιῶν, οἵτινες εἶχον μάθῃ τότε καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη, καὶ τὴν φυγὴν του εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἀουστρίας, δυσαρεστηθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσουν καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ ἑκάστος τὸ στρατιωτικόν του. Παρεκίνησαν δὲ τὸν τε Π. Πατρῶν, τὸν Πετρόμπεϊν, τὸν Σητήριον Χαρχαλμπην, τὸν Ἀναγνώστην Δελιγιαννόπουλον καὶ τὸν Κρεβατᾶν, διὰ νὰ μείνωσιν ἐκεῖ, καὶ νὰ ἐξυκολουθῶσι τὸ σύστημα τῆς ἐν Καταλυνίας γενομένης Γερουσίας, καὶ νὰ συνιστῶσι μίαν Προσωρινὴν Διοίκησιν μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς, τὸ ὅποιον ἐφάνη δεκτὸν καὶ εἰς τοὺς Καπιτανάκους, καὶ ἔωδον ἐγγράφως τὴν περὶ τούτου γνώμην τους.

Ἐξυκολοῦθουν λοιπὸν οἱ εἰρημένοι νὰ κυδερνώσι τὰ κοινὰ πράγματα συμφώνως μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη, ὅσον ἡ περίστασις τοὺς ἐσυγχώρει. Ἀλλὰ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκάσιων, οὐσα γενικῇ, ἐπέφερε δυσἀρέσκειν εἰς τοὺς ἐρχομένους ἐκεῖ χάριν συνδρομῆς καὶ βοηθείας. ἐπειδὴ δὲν εἶχον πόθεν νὰ τοὺς συνδράμωσι, καὶ διὰ τοῦτο ἔφυγον οἱ Ρουμελιῶται δυσάρεστοι, ὁμοίως οἱ Κρήτες, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ λοιποί. Οἱ δὲ Ἀγιορίται, οἵτινες ἐπροφασίζοντο, ὅτι δὲν εἶχον χρήματα, καὶ ἐζήτησαν δωρεὰν τροφᾶς ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ἐπιστρέψουν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Πασᾶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἄφου κατέστρεψαν καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν Χερσόνησον Κασσάνδραν, εἰσῆλθον εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐκυρίευσαν ὅλα τὰ ἱερὰ Μοναστήρια, κατεπάτησαν τοὺς θεῖους ναοὺς, ἔλαβον χρήματα πολλὰ καὶ ἄλλα λάφυρα πλῆθος, διήρπασαν ἱερὰ σκεῦη, ἐφόνευσαν τοὺς ἐγκριτωτέρους πατέρας, καὶ ἄφρηναν φρουρὰν ἐκεῖ. Μέρος δὲ ἱερῶν σκευῶν διέσωσάν τινες τῶν Πατέρων, οἵτινες ἐπρόλαβον καὶ ἔφυγον, καὶ διεσπάρησαν εἰς πολλὰ μέρη.

Οἱ δὲ πολιορκοῦντες τὴν Τριπολιτζᾶν Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ κἀμουν στενωτέρων τὴν πολιορκίαν. ἐπειδὴ πλέον κατερρόνησαν

τοὺς Τούρκους, καὶ ἐγνώρισαν, ὅτι ὑπερέχουσιν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ κατὰ τὴν σταθερότητα. Ὅθεν ὁ μὲν Κ. Κεφάλας διωρίσθη νὰ πιάσῃ τὸν Ἅγιον Σώστην μὲ 500 στρατιώτας, ὁ δὲ Δημήτρ. Δελιγιαννόπουλος τὸ χωρίον Μαντζαγρᾶ· οἱ δὲ Ἅγιοπετρίται ἐπλησίασαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Στενοῦ· οἱ δὲ εἰς τὰ Τρίκορφα ἐπλησίασαν μέχρι βολῆς τουφεκίου, ὥστε δὲν ἔμεινε μέρος ἐλεύθερον νὰ ἐξέρχωνται οἱ ἐχθροὶ, εἰμὴ τὰ πέριξ τοῦ φρουρίου πρὸς τὸ μέρος τοῦ κάμπου· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἔβαλον πῦρ οἱ Ἕλληνες, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκωσι χόρτον. Καὶ ἐκεῖ μὲν καλῶς ἐπροχώρουν.

Ὁ δὲ Ἰσθμὸς ἐπαπειλεῖτο ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐχθροὶ ἔγιναν ἱκανοὶ εἰς τὰ μέρη τῶν Θηβῶν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἔφευγον ἐκείθεν, καὶ ἤρχοντο εἰς τὴν Τριπολιτζάν, μὲ τὸ νὰ ἐπλησίαζεν ἡ πτωσίς της. Ὅθεν οἱ Πρόκριτοι τῶν Ἑλλήνων, προβλέποντες ἐκ τούτου ἐνδεχόμενον κίνδυνον, ὥσθ' ὅπου οἱ Δερβενοχωρίται δὲν ἐφρόντιζον ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἀσφαλίσωσι τὰς φαμηλίας των εἰς τὰς πλησίον νήσους, διὰ τοῦτο ἐστοχάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τρόπον, ὥστε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἓν μέρος στρατιωτικῶν, καὶ νὰ ἐμεινῇ ἐκεῖ. Διεκήρυξεν λοιπὸν εἰς τὸν στρατὸν, ὅτι, ὅσοι ὑπάγουν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, θέλει ἔχουν τὸν μηχανεῖον μισθὸν τοὺς καὶ τὸ μέρος τοὺς ἐκ τῶν λαφύρων τῆς Τριπολιτζᾶς, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι, ὅπου εἶνε παρόντες, καὶ ἔγινε γράμμα περὶ τούτου ὑπογεγραμμένον παρὰ τε τῶν Προκρίτων καὶ τῶν Καπιτανεῖων, διαλαμβάνον πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὸ ἓν τρίτον τῶν λαφύρων νὰ μείνῃ διὰ τὸ Κοινὸν Ταμεῖον. Ὅθεν ὑπῆγον εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἱκανοὶ στρατιῶται, καὶ ἐνεδυναμώθη τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Οἱ δὲ Ἀγάδες Ἀλβανοὶ, σύμμαχοι τῶν Σουλιωτῶν, ἠνώθησαν καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν Καπιτανεῖων τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ θέλοντες νὰ κάμουν γενικωτέραν τὴν συμμαχίαν ἀπέστειλαν ἐκ συμφώνου Πρέσβεις εἰς τὴν Πελοπόννησον ἕνεκα τούτου, διὰ νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Ἀλβανοὺς περὶ τῆς συμμαχίας ταύτης, καὶ ἐκείνους μὲν νὰ παραινέσωσι νὰ ἐξέλθουν τῆς Τριπο-

λιτζής, τοὺς δ' Ἑλληνας νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλήσουν, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀφήσουν ἐλευθέρους νὰ περάσουν εἰς τὴν Ρούμελην μὲ ὅλον τὸ πᾶγμά τους, τὸ ὁποῖον ἐδέχθησαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἄρχισαν νὰ πραγματεύονται οἱ Πρέσβεις μὲ τοὺς Ἀλβανούς· καὶ τῶν μὲν Ἀλβανῶν ὁ σκοπὸς ἦτον νὰ εὐγάλουν τὸν Ἀλῆ Πασᾶ ἔξω διὰ τῆς συμμαχίας τῶν Ἑλλήνων, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἦτον νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τούτου εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν, καὶ νὰ παύσῃ τὴν ὑπόθεσιν παρατείνοντες τὴν πολιορκίαν του, ἐπειδὴ ἔβλεπον ἀσύμφορον τὴν ἐλευθερίαν του ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐπολέμουν καὶ τὰ δύο μέρη τοὺς Βασιλικούς ἐκ συμφώνου. Τότε ἐπροχώρησεν εἰς τὰ Πέντε Πηγᾶδια ὁ Σιλιχτάρης τοῦ Χουσῆρ Πασᾶ μὲ 1500 περίπου ἐναντίον τῶν Σουλιωτῶν, οἵτινες κατείχον ἐκείνην τὴν θέσιν· τοὺς ἐπρόσμειναν ἀνδρείως, ἐφόνευσαν, καὶ ἠγματολόγησαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς κατεδίωξαν. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐστράτευσαν διὰ τὰ ἐκεῖ δύο Πασάδες μὲ 2000 περίπου, καὶ τούτους ἐπολέμησαν γενναίως οἱ ἀνδρεῖοι Σουλιῶται καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον κατῆσχυμένοι.

Ἡ δὲ τῶν Πατρῶν πολιορκία ἦτον εἰς ἀθλίαν κατὰστασιν, ἐπειδὴ διεφέροντο καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρύτων μὲ τοὺς Πετιμεζαίους καὶ οἱ Πατραῖοι μὲ τοὺς Κουμανιώτας. Μάλιστα ἤυξησαν αἱ ἐκεῖ ταραχαί, ἅφ' οὗ οἱ Κουμανιώται ἐδολοφόνησαν εἰς τὸν Ὀμπλὸν τὸν γενναῖον Κ. Παναγιώτην Καρατζᾶν, τῇ 4 Σεπτεμβρίου, ὅτε οἱ Πρόκριτοι τῶν Πατρῶν ἔφυγον ἐκείθεν δυσχερεστέμενοι καὶ πεφοβισμένοι, καὶ διελύθη τὸ στρατόπεδόν τους. Ἐμείνει δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης μὲ μερικοὺς στρατιώτας, τοποθετημένος εἰς τὸ Πριναρόκαστρον, καὶ ὁ Γεώργιος Σισίνης μὲ τοὺς Γαστουναίους, τοποθετημένος εἰς τὸ Μετόχι τοῦ Ὀμπλοῦ· οἱ δὲ Πετιμεζαῖοι καὶ Κουμανιώται μὲ ὀλίγους στρατιώτας εὐρίσκοντο εἰς τὸ Σαραβᾶλι.

Εἰς δὲ τὰς ἑπτὰ Σεπτεμβρίου ἐφθασεν ὁ ἐχθρικός Στόλος εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, συνιστάμενος ἀπὸ τρία Δελίνια, ἑπτὰ

Φεργάδας, Κορθέτας καὶ μπρίκια, ὅλα τριάκοντα πέντε, ναυαρχοῦντος εἰς αὐτὰ τοῦ Καρὰλῃ λεγομένου. Ἐξ αὐτῶν δὲ τινὰ ἦσαν Αἰγυπτιακὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Τζιμπιράλτα, ἐν οἷς ἦσαν καὶ 2,000 περίπου Ἀλβανοί. Εἰς δὲ τὰς 8 τὸ ἑσπέρας διὰ νυκτὸς ἔφυγον ἀπὸ τὸ Σαραβάκι οἱ Πετιμεζαῖοι καὶ Κουμανιώται, καὶ εἰς τὰς 9 ξημερώνοντας ἐφάνησαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Σαραβακίου, ἠνωμένοι οἱ τῆς ξηρᾶς μὲ ἐκείνους τοῦ στόλου, καὶ ὤρμησεν ἐναντίου τοῦ στρατοπέδου τῶν Γαστουναίων, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ ἀνθέξουν εἰς τὴν ὁρμὴν, ἔφησαν τὰς θέσεις των, καὶ ὅλας τὰς ἀποσκευὰς των, καὶ δύο κανόνια, καὶ ἔφυγον διασκορπισμένοι, τοὺς ὁποίους κατεδίωξαν οἱ ἐχθροὶ μέχρι τῶν ὄρεινῶν μερῶν, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸν Σισίνην φεύγοντα. Ἐτρεξαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος οἱ ἐν Πιρναροκάστρῳ Καλαβρυτινοί, ἀλλ' εἰς μάτην, ἐπεὶ οἱ ἐχθροὶ κατέλαβον ὅλας ἐκείνας τὰς θέσεις· ὅθεν ἐδιᾶσθησαν καὶ οἱ Καλαβρυτινοὶ μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαχμη νὰ ἀρήσουν τὴν θέσιν τους, καὶ νὰ ἀνέβουν εἰς τὸ χωρίον Σοῦλι, καὶ οὕτως ἔμεινε διόλου ἀπολιόρητον τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν. Διεδόθη δὲ λόγος, ὅτι οἱ ἐν Σαραβαλίῳ Καπιταναῖοι, ἐπεὶ ἔφησαν τὴν θέσιν τους ὀλίγας ὥρας πρὶν τῆς ἐξόδου τῶν ἐχθρῶν, νὰ ἐμεταχειρίσθησαν προδοσίαν· πλὴν τοῦτο εἶναι ἄδηλον.

Συγχρόνως ἔφθασεν εἰς Πάτρας καὶ ὁ ἄλλος ἐχθρικός Στόλος, εὐρισκόμενος εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μούρτου καὶ συνιστάμενος ἀπὸ 25 πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἄφ' οὗ ἠνώθησαν μὲ τὰ λοιπὰ, ὀλίγα μὲν ἐξ αὐτῶν ἔμειναν εἰς Πάτρας, τὰ δὲ λοιπὰ μετέβησαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Βοστίτζης, καὶ εὐθὺς ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν οἱ ἐχθροὶ, εἰσῆλθον εἰς τὴν Βοστίτζαν μὲ τὸ νὰ μὴ εὗρον καμμίαν ἀντίστασιν, καὶ κατέκαυσαν εἰ τι λείψανον ἐκ τῆς προτέρας πυρκαϊᾶς· ἔπειτα διεσπάρησαν εἰς τὰ χωρία τοῦ κάμπου καὶ ἐκυρίευσαν, ὅσα ζῶα ἐπρόφθασαν. Ταῦτα μαθόντες εἰς τὰ Τρίκορφα οἱ Γερουσιασταί, διώρισαν εὐθὺς τὸν Σωτήριον Χαραλάμπην, νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰ Καλάβρυτα διὰ νὰ ἐνδυναμώσουν τὰ ἐκεῖ μέρη, καὶ νὰ ἐμποδίσουν ἐνδεχομένην τινὰ προχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ. Μὲ τὸ νὰ ὑπώ-

πτευσαν δὲ, ὅτι ἴσως οἱ ἐχθροὶ σκοπεύουν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκείθεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, διὰ νὰ εὐκολύνουν τὴν εἰσόδον εἰς τὴν Πελοπόννητον τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων ὅπου εὐρίσκοντο εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἀπεφασίσθη κατόπιν καὶ ὁ Ὑψηλάντης νὰ λάβῃ μέρος στρατιωτῶν ἐκ τῶν πολιορκούντων τὴν Τριπολιτζάν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ ἐκεῖ νὰ γίνῃ μία δύναμις ἱκανή, διὰ νὰ κινηθῇ πρὸς ὅποιονδήποτε μέρος οἱ ἐχθροὶ ἤθελε προχωρήσουν· ὅστις καὶ ἀπῆλθε μετὰ 500 περίπου στρατιωτῶν, καὶ ἐνωθέντες μετὰ τῶν Καλάβρυτινῶν κατέβησαν εἰς τὰ Τρυπιά, καὶ παρετήρουν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ δὲ ἐχθρικὸς Στόλος, ἀφοῦ διέτριψεν ἐκεῖ δέκα σχεδὸν ἡμέρας, καὶ οἱ ἐχθροὶ περιεφέροντο εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, τῇ 21 Σεπτεμβρίου ἐμβῆκαν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀνεχώρησαν ἐκείθεν καί, ἐπειδὴ διευθύνοντο πρὸς τὸ μέρος τῆς Βιτρινιτζας, ὁ μὲν Ὑψηλάντης νομίσας, ὅτι σκοπεύουν διὰ τὸν Ἰσθμὸν, ἐκίνησεν εὐθὺς διὰ τὴν Κόρινθον· ὁ δὲ ἐχθρικὸς Στόλος, ἀφοῦ ὑπῆγεν ἀντικρὺ τῆς Βιτρινιτζας, καὶ ἔρριψεν ἀρκεταῖς κανονιαῖς, διευθύνθη εἰς τὸ Γαλαξιῖδι· οἱ δὲ Γαλαξιδιῶται, ὑποπτεύοντες τὸ τοιοῦτον, τὰ μὲν πλοῖά των πρὸ ἡμερῶν ἔσυραν πρὸς τὸ ἐνδότερον τοῦ λιμένος, εὐχάλαν δὲ τὰ κανονιά τους εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ἐτοίμασαν μπαταρίας εἰς τὸν λιμένα, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσόδον τῶν ἐχθρικῶν πλοίων· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἔκαμαν ἀπόβασιν στρατευμάτων εἰς τὰ πλησίον μέρη τῆς ξηρας, καὶ ἄρχησαν τὸν πόλεμον καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· οἱ δὲ Γαλαξιδιῶται ἀντεπολέμουν ἀνδρείως δύο ἡμερονύκτια, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν· ἀλλὰ τέλος πάντων, μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἐπρόφθασε βοήθεια ἀπὸ κανέν μέρους, μὴ δυνηθέντες νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη σὺν γυναῖξί· καὶ τέκνοις, καὶ ἄφησαν τὴν πόλιν καὶ τὰ πλοῖά τους εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν, ὅτε οἱ ἐχθροὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ Γαλαξιῖδι, κατέκχυσαν πολλὰ ὀσπῆτια, ἤρπασαν εἴτι εὐρον, καὶ ἐφόνευσαν τρεῖς γέροντας καὶ δύο γραῖκας εὐρεθέντας ἐκεῖ· ἔλαβον δὲ καὶ τὰ πλοῖά τους ἐκεῖ ἁρασμένα, ὑπὲρ

τὰ εἴκοσι, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς Πάτρως, καὶ ἐκεῖθεν ὅλα ὁμοῦ, συμποσοῦμενα μετὰ τῶν Γαλαξιδιώτικων 85 περίπου, μετέβησαν εἰς Ζάκυνθον, καὶ ἐκεῖ ἄραξαν.

Ἐν τοσοῦτῳ οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν Τριπολιτζάν ὑστερημένοι τροφῶν, καὶ στενοχωρημένοι πανταχόθεν, ἄρχησαν νὰ προβάλλουν περὶ παρὰδόσεως, καὶ τῇ 12 Σεπτεμβρίου ἐγραψεν ὁ Καίμακας πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν πολιορκητῶν ζητῶν νὰ διορισθῶσι πληρεξούσιοι ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰπραγματευθῶσι μετὰ τῶν Πληρεξουσίων, ὅπου καὶ οἱ πολιορκούμενοι θέλει διορίσουν. Διορίσθησαν λοιπὸν μὲ κοινὴν γνώμην ὁ Π. Πατρῶν, ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος, ὁ Παναγιώτης Κρεβατᾶς, ὁ Κωλοκοτρώνης, ὁ Γιατράκος Παναγιώτης, ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, καὶ ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Ὑψηλάντου. Ὅτε δὲ διορίσθη ἡ ἡμέρα τῆς συνελεύσεως, ἐξῆλθον ἐκ τῆς Τριπολιτζας οἱ διορισμένοι Πληρεξούσιοι, δύο ἀπὸ μέρους τῶν Ἀλβανῶν μετὰ τοῦ Ἐλμαζ Μπέϊ, δύο ἀπὸ μέρους τοῦ Καίμακας, καὶ ὁ Σελνετζίπης μὲ ἄλλους δύο ἀπὸ μέρους τῶν ἑντοπίων, καὶ συνῆλθον ἅπαντες πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἑντευξιν, μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους ὁμιλίας, οὐδὲν κατώρθωσαν, ἐπειδὴ ὑποκρινόμενοι οἱ Τούρκοι τάχα, ὅτι δὲν ἔχουν στενοχωρίαν, ἐξήτουν παρὰλογα πράγματα, δηλονότι νὰ εὐγωσιν ἑνοπλοὶ ἅπαντες, νὰ τοὺς δοθῶσι ζῶα νὰ μετακομίσωσι τὰς ραμηνλίας των καὶ ὅλον τὸ πρᾶγμα των, νὰ τοὺς δοθῶσι τροφαὶ μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεώς των εἰς ἄλλον τόπον, καὶ νὰ τοὺς πληρωθῶσιν ὅλα τοὺς τὰ χρειάζόμενα ἐξοδα κατ' ὁδόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἰς τοιοῦτους παραλογισμοὺς μηδὲ ἀκρόασιν μηδὲ ἀπόκρισιν ἔδωσαν οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων, ἐξεναντίας δὲ τοὺς ἐξήτουν τὰ ὅπλα καὶ ὅλον τοὺς τὸ πρᾶγμα διὰ τὰ ἐξοδα τοῦ πολέμου, διελύθη ἡ συνέλευσις, καὶ ἔμεινε νὰ ἐξέλθουν ἄλλην ἡμέραν. Ἐξῆλθον πάλιν λοιπὸν μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸν ἴδιον τύπον· πλὴν καὶ τότε οὐδὲν κατώρθωθη, μὲ τὸ νὰ ἐπέμενον οἱ Τούρκοι εἰς τὸ περὶ ἁρμάτων κεράλλιον, ζητοῦντες νὰ ἐξέλθωσιν

ἔνοπλοι, τὸ ὅποιον ἦτον ἀπκράδεκτον εἰς τοὺς πληρεζούσιους τῶν Ἑλλήνων.

Ὅθεν οἱ Ἀλβανοὶ, βλέποντες τοὺς ἐντοπίους ὅτι ἀναβάλλουσι τὸν καιρὸν μὲ παράλογα ζητήματα, ἐν ᾧ ἀπέθνησκον πλῆθος ἀνθρώπων καθ' ἡμέραν καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν τροφῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης ἐπιδημικῆς ἀσθενείας, ὄντες δὲ προδιατεθειμένοι καὶ ἐκ τῶν ἐξ Ἀκαρνανίας σταλέντων Πρέσβειων, καὶ ἡξεύροντες τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀλβανῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἄρχησαν νὰ πραγματεύωνται ἰδιαιτέρως περὶ ἑαυτῶν καὶ περὶ τῶν χαρμιῶν τῶν Πατσάδων, καὶ ἐζήρχετο καθ' ἡμέραν σχεδὸν ὁ Ἐλμάζμπεϊς καὶ ἄλλοι Μπουλουκπατσάδες, καὶ ἐπραγματεύοντο περὶ τῆς ἐξόδου των. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, ἀφοῦ ἀπελπίσθησαν πλεόν καὶ εἶδον, ὅτι ἀφελύκτως πρέπει νὰ παραδοθῶν, ἄρχησαν νὰ κολλακεύουν τοὺς φυλακωμένους Ἀρχιερεῖς καὶ Προεστῶτας, τοὺς ἡλευθέρωσαν ἐκ τῆς φυλακῆς, τοὺς ἀνέβασαν εἰς τὸ Σεράγι, τοὺς ἔδωσαν φορέματα καὶ ἄλλαζαν, καὶ τοὺς ἐπεριποιοῦντο τὸ κατὰ δύναμιν· πλὴν ἐκείνοι εὐθὺς ἐμολύνθησαν ἀπὸ τὴν ἐπιδημικὴν ἀσθένειαν καὶ ἀπέθανον οἱ περισσότεροι· τοὺς δὲ ζῶντας ἐζήτησαν ἐπιμόνως οἱ Πληρεζούσιοι τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ τοὺς εὐγάλουν ἐξω τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξουν ἀπὸ ἐκείνην τὴν μεγαλυσμένην ἀτμοσφαίραν, καὶ τοὺς ἔδωσαν οἱ Τοῦρκοι· πλὴν ὅλας ἦτον εἰς ἀθλίαν κατὰστασιν ἐκ τῆς ἀσθενείας καὶ ἐκ τῶν ἐξεληθόντων ὀλίγοι ἔζησαν.

Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ συνεβιβάσθησαν τέλος πάντων μετὰ τῶν πληρεζουσίων νὰ ἐξέλθωσι μὲ τὰ ὄπλα τους, μὲ ὅλον τους τὸ πρᾶγμα, καὶ μὲ τὰ Χιρέμια τῶν Πατσάδων, μὲ τὸν Καϊμακάμην, καὶ Κεχαγιᾶν καὶ Μπινὰ Ἐμίνην καὶ Καδὴν τῆς Τριπολιτζᾶς καὶ ἄλλους τινὰς ξένους ὁποῦ ἐκεῖ εὐρίσκοντο· τὸ δὲ πρᾶγμα τῶν Πατσάδων καὶ Χαρμιῶν, νὰ γίνην τριμοιρία, τὸ ἐν διὰ τοὺς Ἑλλήνας, τὸ ἄλλο διὰ τοὺς Ἀλβανούς, καὶ τὸ τρίτον νὰ μείνῃ τῶν Χαρμιῶν· νὰ τοὺς δοθῶν δὲ καὶ ζῶν φορτηγὰ τετρακόσια μέγαι τοῦ μὲδάρκου των, καὶ νὰ δοθῶν ἐνέχυρα ἐναλλάξ πρὸς ἀσφα-

λεισιν καὶ τῶν δύο μερῶν. Τούτων συμφωνηθέντων, ἐγένοντο τὰ γράμματα κατὰ τὴν τάξιν, καὶ ἐφρόντιζον οἱ Ἕλληνες διὰ νὰ ἐτοιμάσῃσι τὰ φορτηγὰ ζῶα καὶ τὰς ἀνγκυαίας τροφὰς διὰ τὸν δρόμον. Ἐν τοσούτῳ ἀπελπισθέντες οἱ ἐντόπιοι, διότι τοὺς ἐγκατέλιπον τοιουτοτρόπως οἱ Ἀλβανοί, εὐγαινόν πληθος ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ παρεδίδοντο εἰς τοὺς Ἕλληνας· καὶ οἱ μὲν Μπαρδουνῶται παρεδίδοντο εἰς τοὺς Μανιάτας, οἱ Μιστριῶται εἰς τοὺς Μιστριώτας, οἱ Φαναρίται εἰς τοὺς Φαναρίτας, καὶ οἱ Καρυτινοὶ εἰς τοὺς Καρυτινοὺς Ἕλληνας καὶ καθεξῆς.

Πρὶν δὲ ἀλλαγῶσι τὰ γράμματα μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, αἰφνης, ἄνευ τινὸς προμελέτης κοινῆς, ὤρμησε τῇ 23 Σεπτεμβρίου ἐν σῶμα στρατιωτῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Καπιτὰν Κεφάλα, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Πόρταν λεγομένην τοῦ Ἀναπλίου, ὁμοίως καὶ τὰ πέριξ ὀσπήτια, καὶ ὑψωσαν τὴν Ἑλληνικὴν Σημαίαν καὶ ἄρχησαν νὰ πολεμοῦν μὲ τοὺς πέριξ Τούρκους. Ἀφοῦ εἶδον τοῦτο τὰ λοιπὰ Ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ σώματα ὤρμησαν πανταχόθεν, καὶ εἰσῆρχοντο εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι ἀπὸ τὰς ἀνοικτάς πόρτας, καὶ ἄλλοι ἀνέβαινον ἀπὸ τὰ τεῖχη εἰς τὰς Τάπιαις, καὶ εἰς ὀλίγον διαστημα καιροῦ ἐκυρίευσαν τὰς περισσοτέρας Τάπιαις. Οἱ δὲ ἐχθροί, ἔντρομοι καὶ ἐκπεπληγμένοι, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὀσπήτια, καὶ ἐπροσπάθουν νὰ διχυθεντευθοῦν, πλὴν μετ' ὀλίγας ὥρας παρεδόθησαν ὅλοι εἰς τοὺς στρατιώτας ὅπου ἔμβαινον εἰς τὰ ὀσπήτια, ἐκτὸς ἑκατὸν περίπου ὅπου ἐκλείσθησαν εἰς τὴν Μεγάλην Τάπιν, οἱ ὅποιοι ἐστάθησαν ἐκεῖ δύο ἡμέρας, πλὴν τέλος πάντων παρεδόθησαν καὶ αὐτοί, καὶ ὑψώθη πανταχόθεν ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐφόδου ἰδόντες τὸ αἰφνίδιον τοῦτο ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβου καὶ συνήχθησαν ἅπαντες εἰς τὸ Σεράγι· πλὴν οἱ Ἕλληνες διὰ τε τὰς προλαβούσας συμφωνίας καὶ τὴν διατρέχουσιν συμμαχίαν μεταξὺ Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων, τοὺς ὑπεσχέθησαν τὴν ἀσφάλειαν, καὶ οὕτως ἐξῆλθον ὅλοι τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν Πόρταν λεγομένην τῶν Καλαβρύτων, μὲ τὰ ἄρματα τους καὶ μὲ τὸ πρῶμά τους, ὄντες περίπου 1800, ἔχοντες

μεθ' ἐκυτῶν ἐνέχυρον καὶ τὸν Κ. Δημήτριον Κολιοπούλον, ὅστις εὗρέθη μαζύ τους, ὅταν ἔγινεν ἡ ἐφοδος τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς συνώδευσε μὲ 500 στρατιώτας Ἑλληνας μέχρι τῆς Βοστίτζης, ὅπου ἐμβραχρίσθησαν διὰ τὴν Ροῦμελὴν· μ' ὅλον τοῦτο ἐφονεύθησαν τινες τῶν Ἀλβανῶν περίπου 200, καὶ ἐνῶ ἐξήρχοντο τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ καθ' ὁδὸν ὅσοι ἔμενον ὀπίσω. Μετὰ δὲ τὴν ἐξοδὸν τῶν Ἀλβανῶν ἐμβῆκαν εἰς τὸ Σεράγι· ἱκανὰ στρατεύματα Ἑλληνικά· ἐμβῆκαν δὲ καὶ ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος καὶ ὁ Κρεβιτᾶς, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν τὸ βράδυ. Ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων τοῦ Σεραγίου, ὅσα ἦτον εἰς τοὺς ἐξω ὀντάδες, διηρπάγησαν ἀπὸ τοὺς στρατιώτας· τὰ δὲ πολυτιμότερα ἦσαν εἰς τοὺς ὀντάδες τῶν Χαρμιῶν, καὶ ἐμποδίζοντο οἱ στρατιώται νὰ εἰσέλθουν. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον αἶφνης ἐφάνη πυρκαϊὰ εἰς τὸ Σεράγι, καὶ κατεκάη ὅλον καὶ μέρος τῶν περίξ ὀσπητίων· καὶ τὰ μὲν Χαρμίχ τῶν Καϊμακάμη καὶ Κεχγιαῖ μετέφερον εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ Μουσταφάμπεη ὑπὸ τὴν φύλαξιν τῶν Μανικτῶν, τὸ δὲ πρᾶγμα ὅλον ἐχάθη, τίνι τρόπῳ, ἄδηλον. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι Μπέδες καὶ ὅλοι οἱ Ἀγάδες καὶ Ἐφέντιδες ἔμειναν αἰχμάλωτοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν Τούρκων ἄλλοι μὲν ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν ἐφοδὸν, ἄλλοι δὲ μετὰ ταῦτα· πλῆθος δὲ γυναικῶν καὶ παιδίων διεσπάρησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου αἰχμάλωτοι.

Ἡ εἰδησις αὕτη τῆς πτώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς, διαδοθεῖσα καὶ εἰς τὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου, ἐπροξένησε μέγαν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς, ὥστε, ἐὰν ἤθελεν ὀρμήσουν εὐθὺς τὰ στρατεύματα συμποσούμενα ἐκεῖ τότε ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας, εἰς τὰ πολιορκούμενα Φρούρια, ἤθελε κατορθώσουν μεγάλα καὶ ὠφέλιμα πράγματα· πλὴν ἄπαντες ἦσαν ἐνησχολημένοι εἰς τὰ λάφυρα, καὶ οἱ δυνάτωτεροι ἠρπαζόν τὰ τῶν ἄδυνάτων, χωρὶς νὰ φυλάττεται μηδὲ τάξις μηδὲ δίκαιον. Ἀνέτρεψαν δὲ καὶ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν, τὸ νὰ λάβῃ ἐν μέρος τὸ Κοινὸν Ταμεῖον. Ὅμοίως καὶ οἱ εἰς τὸν Ἰσθμὸν φυλάττοντες στρατιῶται ἡδίκηθησαν ὥστε, εἴ τις

ἔτυχε παρῶν καὶ ἡδυνήθη, ἤρπασε, χωρὶς νὰ ἐξετασθῇ, ἐὰν εἶχε δικαίωμα ἐκδουλεύσεως, καὶ ἐκ τούτου συνέβη, πολλοὶ μὲν προαγωνισθέντες καὶ ἄξιοι ἀμοιβῆς νὰ μείνωσιν ὑπερημένοι διόλου, ἄλλοι δὲ κηρῆνες καὶ ἄχρηστοι νὰ πλουτίσωσι. Προὐβλήθη ἄπαξ καὶ δις ἐπὶ συνελεύσεως τὸ νὰ μὴν ἀφήσουν οἱ Καπιταναῖοι τοὺς στρατιώτας νὰ διασκορπισθοῦν· πλὴν εἰς μάτην, ἐπειδὴ τὸ οὐσιώδες ἔργον τότε ἦτον ἡ λαφυραγωγία.

Ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, ὅφ' οὗ ἔμεινεν εἰς τὴν Ζάκυνθον τέσσαρας ἡμέρας καὶ ἐφωδιάσθη, τῇ 26 ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, καὶ τῇ 28 ἀπαντήθη εἰς τὸ Μεσημβρινὸν μέρος τῆς Πελοποννήσου μὲ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν· καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ διευθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τῆς νήσου Πρώτης, ἐστράφησαν δὲ καὶ τὰ ἐχθρικά καὶ τὰ ἠκολούθησαν. Τῇ δὲ 29 ἐφάνησαν τὰ Ἑλληνικὰ ἔμπροσθεν τῆς Ζακύνθου, καὶ εὐθὺς ἡ Γολέττα τοῦ Τομπάζη ἐπλησίασεν εἰς τὸν λιμένα, καὶ μὲ τὴν λάντζαν του εὐγῆκεν ὁ Καπιτάνιος, καὶ ἔδωκεν ἐν γράμμα τοῦ Νκαύρχου πρὸς τὸν Κουμανδάτε, ἔλαβε τὴν ἀπόκρισιν καὶ εὐθὺς ἀνεχώρησεν, ἠνώθη μὲ τὰ λοιπὰ πλοῖα, καὶ ἀμέσως ἐστράφησαν ἐναντίον τῶν ἐχθρικών. Ἐπλησίασαν οἱ δύο στόλοι μετὰ τὴν Ζακύνθου καὶ Πρώτης εἰς τὰς 30 Σεπτεμβρίου, 3 ὥρας πρὶν ξημερώσει, καὶ ἄρχησαν τὸν πόλεμον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφύσχ νότιος ἄνεμος τὸ πρῶτον εὐρέθησαν ὑποκάτω τῆς Ζακύνθου, ὅπου δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐμάχοντο· καὶ ὁ Ἑλληνικός Στόλος, μ' ὅλον ὅπου δὲν εἶχε καμμίαν ἀνταλογία μὲ τὸν ἐχθρικὸν μηδὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν μηδὲ κατὰ τὸ μέγεθος τῶν πλοίων, μ' ὅλον τοῦτο διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ ἐπιδειξιότητος τῶν Ἑλλήνων ἔβλαψεν ἱκανὰ τὸν ἐχθρικόν· μάλιστα ἡ μηχανὴ ὅπου μετεχειρίσθησαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἀπέστειλαν μίαν Νάβε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου, ἣτις διεσκορπίσεν ἕνα καπνὸν μηχανικόν, ὥστε δὲν ἔβλεπον οἱ ἐχθροὶ τὰ πλοῖά των, ἐπροξένησε μεγάλην ζημίαν εἰς αὐτούς, ἐπειδὴ μετὰ τῶν τὰ ἐχθρικά ἐκτυποῦντο μὲ τὰ πυροβόλα. Ἐν δὲ Ἀλτζερίνικον, μὲ τὸ νὰ ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῇ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, ἔπεσεν εἰς τὴν ζήραν τῆς

Ζακύνθου καὶ συνετρίβη. Τὸ δὲ πλοῖον τοῦ Καπετὰν Γιάννη Μέξη ἔπescen εἰς τὰ ριχὰ πλησίον τοῦ Πύργου, καὶ οἱ μὲν ναῦται Ἑλλη-
 γνες εὐγῆκαν εἰς τὴν ξηρὰν οἱ δὲ ἐχθροὶ παρατηρήσαντες τὸ τοι-
 οῦτον. ἔτρεξαν μὲ πλῆθος φελοῦκας καὶ τὸ ἐκυρίευσαν. Ὁ δὲ ἐχ-
 θρικός Στόλος μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἄραξε πάλιν εἰς τὴν Ζάκυν-
 θον καὶ ἐδιώρθωσε τὰς ζημίας του, καὶ οὕτως ἐτράπη εἰς φυγὴν,
 καὶ διευθύνθη εἰς τὰ Δαρδανέλλια. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἑλληνικός ἐπέ-
 στρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, εὐρισκόμενος εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ μαθὼν
 τὴν πτώσιν τῆς Τριπολιτζᾶς, ἐπέστρεψεν ἐκεῖ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ
 στρατιωτῶν, ὁμοίως καὶ πολλοὶ ἄλλοι στρατιῶται εὐρισκόμενοι εἰς
 τὸν Ἰσθμὸν, καὶ εὐθὺς ἠγέρθησαν ἔριδες μετὰ τῶν στρατιωτῶν
 ἐπειδὴ ἐζητοῦν μέρος ἐκ τῶν λαφύρων καὶ οἱ ἀπόντες στρατιῶται.
 Ἐμολύνθησαν δὲ οἱ Ἑλληνες ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης ἐπιδημίας,
 καὶ οὕτω διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας των, ὅπου διεθόθη ἡ
 ἀσθένεια αὕτη, καὶ ἀπέθνησκον πλῆθος ἀνθρώπων. Εἰς δὲ τὴν
 Τριπολιτζὰν διέτρεχε μεγίστη ἀταξία καὶ ἀλληλομαχίαι περὶ λα-
 φύρων. Ἀνεφάνη δὲ καὶ ἕν ἄλλο αἷτιον σκανδάλου· ἐπειδὴ οἱ
 Πρoεστῶτες τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, βλέποντες ὅτι ἡ-
 ξανε βαθμὴδὸν ἡ δύναμις τῶν Καπιταναίων, μὲ τὸ νὰ ἔλθον
 ἐπιρροὴν εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ φοβούμενοι μὴπως τοὺς ἀφαι-
 ρεθῇ διόλου τὸ στρατιωτικὸν καὶ ὑποκύψουν εἰς τὴν ὑπεροχὴν
 τῶν Καπιταναίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπώπτειον περὶ ἐαυτῶν, ἐστο-
 χάσθησαν νὰ προλάβουν τὸ τοιοῦτον, καὶ νὰ ἐφελκύσουν τὸ στρα-
 τιωτικόν, διὰ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ δύναμις τῶν Καπιταναίων, καὶ ἐπο-
 μένως νὰ ματαιωθοῦν καὶ οἱ σκοποὶ τοῦ Ὑψηλάντη, τὸν ὁποῖον
 ἐνόμιζον σύμφωνον μὲ τοὺς Καπιταναίους. Ὅθεν ἔκκαμιν ἀρχὴν οἱ
 Καλαβρυτινοὶ καὶ οἱ Πατραῖοι· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἀπέβαλον τοὺς
 Πετιμεζαίους, οἱ δὲ δεῦτεροι τοὺς Κουμνινιώτας, καὶ διέτρεχεν
 εἰς αὐτὰς τὰς ἐπαρχίας ἀμφισβήτησις· καὶ οἱ μὲν εἰρημένοι Πε-
 τιμεζαῖοι καὶ Κουμνινῶται ἐπρόστρεξαν εἰς τὴν Τριπολιτζὰν, καὶ
 ἐζητοῦν νὰ ἐνδυναμωθοῦν ἐκεῖθεν, διὰ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς

πρώτας θέσεις των· οἱ δὲ πρόκριτοι τῶν Καλαβρύτων καὶ Πατρῶν κατεγίνοντο νὰ συνάξουν τοὺς στρατιώτας των ἐπαρχιῶν των μὲ ἀπόρρασιν ἐκ συμφώνου νὰ πλησιάσῃσι πάλιν εἰς τὰς Πάτραις καὶ νὰ πολιορκήσωσι τὸ Φρούριον.¹⁾

Ἄλλ', ἐπειδὴ ἄρχισαν καὶ οἱ Δελιγικινναῖοι νὰ διοργανίζωσιν εἰς τὴν Καρύταιναν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρώνη, αὐτὸς ἐννοήσας τὸ πρᾶγμα ἀπῆλθεν ἐκεῖ, διωργάνισε τὸ στρατιωτικόν, ἔχων σύμφωνον καὶ τὸν Κ. Δημήτριον Κολιόπουλον, εἴτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ ἐζήτει ἐπιμόνως νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Πάτραις Ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας. Ἀλλὰ μαθόντες τοῦτο οἱ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρύτων καὶ Πατρῶν καὶ, προβλέποντες, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπέβλεπε διὰ νὰ συστήσῃ πάλιν ἐκεῖ τοὺς ἀποβεβλημένους Καπιτταναίους, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχε σχέσεις, καὶ νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ λάβωσιν ὑπεροχὴν ἐναντίον τῶν Προεστώτων, ἔγραψαν ἐκ συμφώνου ἀναφορὰς εἰς τὴν Τριπολιτζάν, ὅτι δὲν θέλουν κανένα ἄλλον νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ, ἐπειδὴ ὑστεροῦνται καὶ τροφῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαιῶν, καὶ ὅτι εἶνε ἱκανοὶ μόνοι τους μὲ τοὺς στρατιώτας τῶν δύο ἐπαρχιῶν διὰ νὰ φυλάξουν τὴν πολιορκίαν, καὶ, ἂν ὑπάγουν ἄλλα στρατεύματα, θέλει ἀκολουθήσῃ ἐμφύλιος μάχη· ὅθεν οἱ εἰς Τριπολιτζάν Γερουσιασταὶ ἐμπόδισαν τὸν Κολοκοτρώνην νὰ ὑπάγῃ εἰς Πάτραις. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, μὲ ὅλον ὁποῦ ἤξευρεν ἀκριβῶς τὰ διατρέχοντα μεταξὺ Προκρίτων καὶ Καπιτταναιῶν τῶν δύο Ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων καὶ Πατρῶν, ἔδωκε γράμματα εἰς τοὺς Καπιτταναίους νὰ συνάξωσι στρατιώτας καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Τοῦτο ἐτάραξε καὶ ἐδυσαρέστησεν ὅλους σχεδὸν τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐθεδαιώθησαν τρόπον τινὰ ἐκ τούτου, ὅτι συμπράττει μετὰ τῶν Καπιτταναιῶν ὁ Ὑψηλάντης ἐναντίον τῶν Προκρίτων. Ὅθεν οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν

1) Ἔπονται διαγεγραμμένα τὰ ἐξῆς: «Ὅθεν ἐπλησίασαν καὶ κατέλαβον τὰς πρώτας των θέσεις περὶ τὸν Ὀμπλόν, παρὰ τὸ πουργαρόκαστρον».

πολιορκίαν τῶν Πικτρῶν Πρόκριτοι ἔγραψαν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Καρατζῆν, εἰς τὸ Μεσολόγγι εὐρισκόμενον, προσκαλοῦν-
τές τον νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ διοργανίσουν
σύστημα ἀντιδικίνον εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Ὑψηλάντη. Ἐγραψαν
δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Τριπολιτζᾷ Προκρίτους, ζητοῦντες καὶ πικρὴ
ἐκείνων νὰ γράψωσι προσκλητικὸν πρὸς τὸν Καρατζῆν· ἀλλ'
ἐκεῖνοι δὲν τὸ ἐνέκριναν προβλέποντες, ὅτι ἐκ τούτων θέλει αὐ-
ξήσουν ἔτι μᾶλλον αἱ ταραχαὶ καὶ διχόνοιαι, καὶ ἀντὶ θεραπείας
θέλει καταντῆσαι τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ἀνίατον.

Συνέβη δὲ καὶ ἄλλο αἷτιον δυσχερεστέας μεταξὺ τῶν Προ-
κρίτων καὶ τοῦ Ὑψηλάντη· ἐπειδὴ, ἀφοῦ ὁ Ὑψηλάντης ὠμίλη-
σεν ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ εὐρισκομένων Προκρίτων,
τινὰ μὲν τῶν προλαβόντως ἀκολουθησάντων μεταξὺ αὐτῶν δι-
κκιολογῶν, ἄλλα δὲ ἀποδίδων εἰς ἄγνοίαν καὶ λάθος του, καὶ
ὑποσχόμενος εἰς τὸ ἐξῆς ἔνωσιν μετ' αὐτῶν, αἰφνης ἐφάνησαν εἰς
διαφόρους ἐπαρχίας περιφερόμενα μὲ ἐπίτηδες ἀνθρώπους ἔγγραφα
τινα, δι' ὧν ἠρεθίζε τὸν λαὸν νὰ λάβῃ μέτρα δραστηκᾶ ἐναντίον
τῶν Τουρκοκρατῶν, καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπεστήμινε τοὺς Προ-
κρίτους τῆς Πελοποννήσου· ἐπαρραπονέθησαν περὶ τούτου οἱ Πρό-
κριτοι, ἀλλ' ἐπρορχασίθη, ὅτι ἄνευ τῆς ἀδείας του τὰ διέδωσαν
οἱ ἀνθρώποι του.

Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρύτων καὶ Πικτρῶν, πληροφο-
ρηθέντες, ὅτι ἐμποδίσθη ὁ Κολοκοτρώνης, ἐσύναξαν ὅλους τοὺς
στρατιώτας τῶν δύο ἐπαρχιῶν καὶ πλησιάσαντες κατέλαβον τὰς
θέσεις τοῦ Γηροκομείου, τῆς Περιβόλας καὶ τοῦ Σαραβαλίου.
Κατὰ δὲ τὴν 21 Ὀκτωβρίου ἐσῆλθον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν
τῶν Πικτρῶν ἱκανοὶ στρατιῶται Ἕλληνες, καὶ ἐπιπεσόντες αἰφνης
εἰς τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς ἐξω τοῦ Φρουρίου εὐρισκομένους, ἐφόνευ-
σαν ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς 50 καὶ ἐκυρίευσαν πολλὰ ὀσπήτια Τούρ-
κικα περὶ τὸ Φρούριον· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἔντρομοι, ἄλλοι μὲν ἐκλεί-
σθησαν εἰς τὸ Φρούριον μετὰ τῶν λοιπῶν, καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν
ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Τζαμὶ τοῦ Μεχμεμέ καὶ εἰς ἄλλα ἐκεῖ περὶ 5

ὁσπῆτια, διὰ τὰ ἔχουν συγκοινωνίαν μὲ τοὺς ἐν τῷ Φρούριῳ ἐξηκολούθησαν δὲ τὸν πόλεμον δι' ὅλης τῆς ἐπιούσης ἡμέρας, πλὴν μὲ ὀλίγην βλάβην, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ἦσαν κεκλεισμένοι εἰς τὰ ὁσπῆτια· τὴν δὲ ἄλλην νύκτα δειλιάσαντες οἱ Ἕλληνες, μήπως σφραλισθοῦν ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ἐμποδισθῇ ἡ συγκοινωνία μετὰ τῶν ἔξω, καὶ κινδυνεύσωσιν ὑστερημῆναι τῶν ἀναγκαίων, ἔβαλον πυρκαϊάν εἰς τὰ Τουρκικὰ ὁσπῆτια καὶ ἐφυγον ἔξω τῆς πόλεως. Τοῦτο μαθόντες οἱ Πρόκριτοι, εὐρισκόμενοι εἰς τὸ Γηροκομεῖον, ὅπου πρὸ ὀλίγων ὥρων εἶχε φθάσει καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος μὲ διακοσίους περίπου στρατιώτας, καὶ ἀγανακτήσαντες ἐναντίον τῶν φυγόντων, ἀπεφάσισαν μὲ τὰς ὀλίγας δυνάμεις ὅπου εἶχον, νὰ ἐμβῶσιν οἱ ἴδιοι εἰς τὴν πόλιν. Ὅθεν τὴν αὐτὴν νύκτα ἐμβῆκαν, καὶ κατέλαβον τὰ ὁσπῆτια τοῦ μαχαλὲ Ἀγίου Γεωργίου· τὴν δὲ ἐπιούσαν συνήχθησαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐκεῖ· ἐφθασαν δὲ καὶ ἐκ Γαστούνης 700 περίπου στρατιῶται, καὶ οὕτως ὠχυρώθησαν καλῶς, καὶ ἕκαμνον καθ' ἡμέραν σχεδὸν ἀκροβολισμοὺς μετὰ τῶν πολιορκουμένων εἰς τὸ Φρούριον καὶ εἰς τὰ ὁσπῆτια Τουρκῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινὴ ἀπόφασις ἦτον νὰ ἐξακολουθῇ ἡ Διοίκησις τῆς Γερουσίας μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Τριπολιτζᾶς, μετὰ τὴν πτῶσιν ἐγίναν γράμματα ἐγκύκλια, προσκλητικὰ πρὸς ἅπαντας τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, πρὸς τοὺς Προκρίτους τῶν Νήσων καὶ πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς ἔξω Ἑλλάδος, διὰ νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον Πληρεξούσιοι, καὶ νὰ διοργανισθῇ ἐν Σύστημα Ἐθνικόν. Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν Πληρεξουσίων εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου διετάχθη τοιοῦτοτρόπως. Κάθε χωρίον νὰ ἐκλέξῃ Πληρεξουσίους, καὶ νὰ συναχθῶσιν ὅλοι εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς ἐπαρχίας, οἵτινες μὲ κοινὴν γνώμην, ἢ μὲ ψήφους νὰ ἐκλέξωσιν ἑξ Γενικοὺς Ἐφόρους τῆς Ἐπαρχίας, ἑξ ὧν ὁ εἰς, ὁποιοσδήποτε ᾔθελεν ἐκλεχθῇ νὰ λάβῃ γράμματα πληρεξουσίου καὶ νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν Ἐθνικὴν (Γενικὴν) Συνέλευσιν Μείας Παρυστατικῆς τῆς Ἐπαρχίας. Διετάχθησαν δὲ πρὸς τοὺς

να συστήσωσιν εἰς κάθε χωρίον κατ' ἐκλογὴν ἓνα Ὑποέφορον, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, κατὰ ἀναλογίαν τοῦ μεγέθους τοῦ χωρίου, οἵτινες νὰ ἀναφέρωνται εἰς τοὺς πέντε Γενικοὺς Ἐφόρους τῆς Ἐπαρχίας. Καὶ τὰ μὲν τῆς Πελοποννήσου οὕτω διετάχθησαν.

Οἱ δὲ κύριοι Μαυροκορδάτος καὶ Νέγρης διήρεσαν τὴν ἔξω Ἑλλάδα εἰς δύο μέρη· καὶ τὴν μὲν ὠνόμασαν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τὴν δὲ Ἀνατολικὴν· καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν ἔμεινεν ὁ Μαυροκορδάτος, συνεκρότησε Συνέλευσιν Τοπικὴν, καὶ διωργάνισε μίαν μερικὴν ἐνιαύσιον Διοίκησιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Γερουσίαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, τῆς Πρόεδρος ὁ ἴδιος Μαυροκορδάτος. Ἡ δὲ Γερουσία αὕτη ἔκλεξε τοὺς Πληρεξουσίους διὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, μετὰ τῶν ὁποίων διωρίσθη καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, ὡς Μέλος Παραστατικὸν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τὴν Βοιωτίαν, Φωκίδα, Θεσσαλίαν καὶ Ἀττικὴν ὑπῆγεν ὁ Νέγρης καὶ διωργάνισε Τοπικὴν ἐνιαύσιον Διοίκησιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἀρειὸν Πάγον τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· Πρόεδρος δὲ ὁ ἴδιος Νέγρης. Ὁ δὲ Ἀρειὸς Πάγος ἔκλεξε Πληρεξουσίους διὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, μετὰ τῶν ὁποίων διωρίσθη καὶ ὁ Νέγρης, ὡς μέλος Παραστατικὸν τῆς ἐπαρχίας Μενδινίτζης. Ἐκλεξάντων δὲ καὶ Συνηγόρους τῶν Πληρεξουσίων διὰ νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Τούτων γινομένων, οἱ μὲν τῆς Πελοποννήσου Πρόκριτοι δὲν ἐνέκρινον νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν, ὑποπτεύοντες μήπως εἶναι καμμία συνωμοσία κατ' αὐτῶν ἀπὸ μέρους τῶν Καπιταναίων καὶ τοῦ Ὑψηλάντη, καὶ διὰ τοῦτο ἀνέβαλον τὸν καιρόν. Ἦλθον δὲ εἰς τὴν Τριπολιτζᾶν πληρεξούσιοι ἀπὸ μέρους τῶν Νήσων, καὶ ἐζήτησαν νὰ γίνῃ ἡ Συνέλευσις εἰς ἓν παράλιον τῆς Πελοποννήσου πλησίον τῶν νήσων τούς, καὶ ἀπεφασίσθη τὸ Ἄργος, καὶ εὐθὺς ἐδόθη ἡ εἰδήσις εἰς ὅλα τὰ μέρη διὰ νὰ συναχθῶσιν ἐκεῖ, καὶ διώρισαν νὰ ἐνδυναμωθῇ ἡ πολιορκία τοῦ Ναυπλίου· ἐπειδὴ, ἐνῶ πρότερον ἢ πτώσις τοῦ Φρουρίου τούτου ἦτον ἐγγύς, μὲ τὸ νὰ ἐξέλπουν διόλου σχεδὸν καὶ τροφαὶ τῶν ἐν αὐτῷ πολιορκουμένων,

παρ' ἐλπίδα τότε ἔφθασεν ἐκεῖ ἐν πλοῖον με' Ἀγγλικὴν σημαίαν φροτωμένον σιτᾶρι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δέκα χιλιάδες κοιλὰ, καὶ τὰ ἐξεφόρτωσε, καὶ ἕνεκα τούτου ἔμελλε νὰ παρκαταθῇ ἡ πολιορκία. Τοῦτο δὲ συνέβη ἐξ ἀψηφησίαις καὶ ἀμελείαις τῶν διὰ θαλάσσης πολιορκούντων δύο πλοίων τῆς Μπουμπουλίνας, τὰ ὅποια εὗρίσκοντο ἀραγμένα εἰς τοὺς Μύλους, χωρὶς τὴν πρέπουσαν παρκατήρησιν καὶ προσοχὴν.

Συγχρόνως τότε ἀπεστάλη ἐκ Τριπολιτζᾶς παρὰ τοῦ Ὑψηλάντη εἰς ἄνθρωπός του, ὀνομαζόμενος Γρηγ. Σάλας, με' γράμμα πληρεξουσιότητος, διὰ νὰ κινήσῃ τοὺς Ὀλυμπίους εἰς τὰ ὅπλα, συντροφευμένος με' ἕνα Ὀλύμπιον, ὅστις πρὸ καιροῦ ἦλθεν ἐκεῖ ζητῶν συνδρομὰς διὰ τοὺς Ὀλυμπίους, καὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς τέσσαρα κανόνια, μέρος μπαρούτης καὶ μέρος μολύβδου.

Ἡρξαντο δὲ ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸ "Ἀργος οἱ Πρόκριτοι, ὅπου περιέμενον καὶ τοὺς λοιποὺς Πληρεξουσίου· καὶ οἱ μὲν τῶν Νήτων καὶ οἱ τῶν ἄλλων Ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου συνήχθησαν, οἱ δὲ Καλαβρυτινοὶ καὶ Πατρχιοὶ ἀνέβαλον τὴν ἐλευσίαν τους, διότι ἦσαν ἐνσχολημένοι εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Φρουρίου τῶν Πατρῶν, καὶ διότι περιέμενον τὸν Μαυροκορδάτον καὶ Καρχτῶν με' τοὺς Πληρεξουσίου τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τὴν Καρύταιναν διηρέθησαν εἰς δύο φατρίαις, ἡ μὲν τοῦ Κολοκοτρώνη, ἡ δὲ τῶν Δελιγιανναίων, καὶ κάθε μία ἤθελεν ἄλλους καὶ ἄλλους Ἐφόρους, καὶ ἄλλον Πληρεξούσιον διὰ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν· ὅθεν ἡγήρεθη μεγίστη ἔρις εἰς ὅλην γενικῶς τὴν Ἐπαρχίαν, καὶ ἀπεστάλησαν διάφοροι ἀναφοραὶ ἐξ ἐκτερέου μέρους εἰς τὸ "Ἀργος· ἀλλὰ τέλος πάντων ὑπερίσχυεν ἡ φατρία τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐκεῖνον ὅπου ἤθελον. Καί, ἐπειδὴ οἱ τῆς φατρίαις ἐκείνης ἐπέμενον, ὅτι δὲν θέλουν κατ' οὐδέναν τρόπον νὰ ἀνακατωθοῦν οἱ Δελιγιανναῖοι εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἐπαρχίας, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος, θέλων νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἐπ' εὐλόγῳ αἰτίᾳ, ἔγραψεν ἰδιαιτέρως πρὸς τινὰς τῶν Προ-

κρίτων Πελοποννησίων, διὰ τὴν συνεργήσωσιν ἐκεῖ εἰς τὸ Ἄργος τὴν προσκληθῆ με κοινὸν γράμμα, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι εἶναι ἀνάγκη τὴν παρευρεθῶσιν ὅλα τὰ Μῆλη τῆς προλαβούσης Γερουσίας, τὸ ὅποιον καὶ ἔγινε.

Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς, κατὰ τὸ προσκλητικὸν τῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν Προκρίτων, μετέβη ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖθεν ἀπέστειλεν εἰς τὸ Ἄργος πρὸς τινὰς τῶν Προκρίτων Πελοποννησίων γράμματα τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ ἀντίγραφά τινὰ γραμμάτων ὡς ἀπὸ μέρους ἐπιστημῶν Ὁμογενῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ διατρίβοντων, ἐν οἷς κατεδικάζοντο οἱ Ὑψηλάντιδες καὶ δι' ἄλλὰ αἵτια, καὶ διότι ἤθελον τὴν ὑπερέχουσιν εἰς τὸ Ἔθνος μετὰ τὸ ὄνομα τῆς Ἑταιρείας, τὸ ὅποιον ἀπεδείκνυσεν ὡς ἐπιβλαβὲς εἰς τὸ Ἔθνος, μετὰ τὴν ἔδιδεν ὑπόνοιαν εἰς τοὺς Μονάρχας τῆς Εὐρώπης τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅτι τὸ Ἔθνος ἔχει σχέσεις μετὰ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς Ἑταιρείας. Ὅθεν συνεβούλευεν ὁ Μαυροκορδάτος τὴν καταργηθῆ διόλου τοῦτο τὸ ὄνομα τῆς ἀνυπάρχου Ἀρχῆς. Ὁ δὲ Δημήτριος Ὑψηλάντης μετὰ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀντέλεγον εἰς τὰ τοιαῦτα, ὑποπτεύοντες, ὅτι ὁ σκοπὸς δὲν ἦτον ἄλλος, εἰμὴ τὴν μηδενισθῆ ἢ ὑπόληψιν τῆς Ἑταιρικῆς Ἀρχῆς, καὶ οὕτως εὐκόλως τὴν τοὺς γυμνώσουν ἀπὸ κάθε ὑπεροχῆς. Διὰ τοῦτο ἠῤῥησαν ἔτι μᾶλλον αἱ μεταξὺ Ὑψηλάντη καὶ Μαυροκορδάτου ἐχθροπάθειαι, καὶ ἕκαστος τούτων ἐπροσπάθει παντοίοις τρόποις τὴν κάμψιν φαντασίαν.

Οἱ δὲ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ Ἄργος Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἔκριναν εὐλογον καὶ ὠφέλιμον τὴν γράψωσι πρὸς τὸν Μεχμέτ Πασᾶν, περὶ τὰς Θήβας τότε διατρίβοντα, ὅτι κάμουν ἀνταλλαγήν τῶν Χαρειμίων μετὰ ὅσους Ἕλληνας αἰχμαλώτους ἢ ἐνέχυρα ἔχει αὐτὸς καὶ ὁ Χουρσὴτ Πασᾶς, καὶ μετὰ ἐν μιλιούνιον γρουσίων. Ἐνῷ δὲ ἐξεκίνησαν τὰ γράμματα, ἔφθασεν εἰδησις ἐκ Ζακύνθου, ὅτι ἀπεστάλησαν ἐκεῖ ἀνθρωποὶ παρὰ τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ ἕνεκα τούτου Ὅθεν ἔστειλαν εὐθύς καὶ ἐπέστρεψαν τὰ πρὸς τὸν Μεχμέτ Πασᾶ γράμματα. Οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ ἦσαν συστημένοι μετὰ γράμματά του πρὸς τὸν Μετλάνδ Διοι-

κητὴν τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, διὰ τὰ μεσολαβήσαντα εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ τὰ πληρώσει, ὅσα χρήματα χρειασθούν. Ἀλλ' ὁ Μετλάνδ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται τὰ ἐμβῆ εἰς τοιαύτας πραγματείας μετ' αὐτῆς· ὅσα δὲ χρήματα τὸν διορίσῃ ὁ Χουρσὴτ Πασσάς, θέλει τὰ μετρήσει. Ὅθεν οἱ ἀπεσταλμένοι μετέβησαν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖ ἔμειναν ἡμέρας ἱκανάς, μὲ τὸ τὰ τοὺς ἐφοβέριζόντινες ὅτι δὲν εἶνε ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐὰν μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Περιφερομένης δὲ τῆς ὑποθέσεως τοιουτοτρόπως ἐκεῖ, ὁ Παναγ. Στέφανος, ἱατρός, κάτοικος εἰς Ζάκυνθον καὶ σχετικὸς μὲ τὸν Διοικητὴν, ἤρπασε τὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τὰς χειρὸς τῶν ἀπεσταλμένων, καὶ δυνάμει ἐνὸς γράμματος τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ζακύνθου ἀποτεινομένου πρὸς τὸν ἴδιον Στέφανον, ἐν ᾧ τὸν διώριζε τὰ μεταβῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, μετέβη ἐκεῖ συνωδευόμενος καὶ μὲ τὸν Μπενιζέλον Ροῦφον, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Ἄργος περὶ τὰς 10 τοῦ Νοεμβρίου, καὶ εὐθὺς ἀρχήσεν ἡ διαπραγματεύσεις τῆς ὑποθέσεως, καὶ, μετὰ πολλὰς συνδιαλέξεις κοινῶς καὶ κατὰ μέρος, ὑπεσχέθη ὁ Στέφανος ἐπὶ παρηρησίᾳ τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τοῦ Π. Πατρῶν τοὺς τε αἰχμαλώτους καὶ ἐνέχυρα Ἑλλήνων καὶ ἑκατὸν χιλιάδας τάλληρα διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν μόνον τῶν χαρμειῶν, καὶ ἔμεινεν ἡ ὑπόθεσις τὰ ἀποφασισθῇ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπὶ πλήρους συνελεύσεως, καὶ προσεκληθῆσαν τὰ συνέλθωσιν ὅλοι οἱ τῆς Πελοποννήσου Πρόκριτοι τὰ τὸ ἀποφασίσωσιν. Ἀλλὰ πρὶν ἐλπίδα, ἀφοῦ συνῆλθον, ἐνῶ περιεμένετο τὰ ζητηθῇ αὐξήσις τῆς ποσότητος τῶν χρημάτων, ἐφάνησαν οἱ πλείονες τῆς συνελεύσεως ἀντιτείνοντες καὶ ζητοῦντες ἐλάττωσιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον τὰ μὴν τὸ δεχθῇ ὁ Χουρσὴτ Πασσάς. Ὅθεν, ἀφοῦ ἐγένεν ἀρκετὴ φιλονεικία περὶ τούτου, κατήντησαν εἰς τὰς ψήφους, καὶ εὐρέθησαν μόνον ὁ Ὑψηλάντης, καὶ ὁ Π. Πατρῶν καὶ Πανοῦτζος Νοταρᾶς, οἵτινες ἐπέμενον εἰς τὴν ποσότητα τῶν ἑκατὸν χιλιάδων ταλλήρων, οἱ δὲ λοιποὶ, σχεδὸν ἅπαντες, ἐσυμφώνουν εἰς τὸ τὰ ἐλάττωθῇ ἡ ποσότης εἰς τὰς 80 χι-

λιάδας. Καί, ἐπειδὴ ἡ γνώμη τῶν πλειόνων ἦτον τοιαύτη, ἀπεφασίσθησαν ὀγδοῶντα χιλιάδες τάλληρα, καὶ οὕτως ἐγίναν τὰ γράμματα, καὶ ἐνεχειρίσθησαν τῷ Στεφάνῳ νὰ τὰ ἀποστείλῃ.

Οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι παρὰ τοῦ Χουρσὲτ Πασᾶ Ἰωαννίται, αἰφνης μαθόντες εἰς τὴν Ζάκυνθον, ὅτι ὁ ἱετὸς Στέφανος καὶ ὁ Μπενιζέλος μετέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Χαρειῶν, ἐκίνησαν κατόπιν καὶ ἐκεῖνοι μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ Ἄργος ἐπιφέροντες καὶ γράμματα τοῦ Χουρσὲτ Πασᾶ καὶ τοῦ Ἰωαννίνων Γαβριὴλ πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Πελοποννήσου περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Ἐπαρρησιάζεσθαι εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ παρεκάλουν νὰ τελειώσῃ δι' αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις, προβάλλοντες, ὅτι διὰ τούτου ἤθελε λάβουν παρρησίαν οἱ Χριστιανοὶ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ ἤθελεν ἔχουν ἄνεσιν ὅπως οἱ ἐκείνων τῶν μερῶν κάτοικοι Χριστιανοί. Ἐλεγον δὲ καὶ περὶ τῆς ποσότητος τῶν ταλλήρων, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Χουρσὲτ Πασᾶ ἦτον νὰ δώσῃ διπλασίαν τὴν συμφωνηθεῖσαν διὰ τὴν μεγάλην κλίσιν, ὅπου εἶχεν εἰς τὰ χαρέμιά του. Καὶ τέλος πάντων ἐπρόσθετον, ὅτι ὁ Στέφανος καὶ Μπενιζέλος ἠπάτησαν τὸ ἔθνος καὶ τὸ ἐξημίωσαν, καθὼς ἠπάτησαν καὶ ἐκείνους καὶ ἥρπασαν τὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τὰς χεῖράς των. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα πλέον ἦτον ἀνωφελῆ, ἐπειδὴ τὰ γράμματα εἶχον ἀποσταλῆ. Διέτρεχε δὲ ὑπόνοια περὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ταλλήρων, μήπως ἔγινεν ἕνεκα ἰδιωφελείας τινῶν.

Περὶ δὲ τῆς παρὰδόσεως τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου ἦτον ἐλπίς νὰ συντελέσῃ ὁ Κικιμὴλ Μπεῆς, ὅστις κατ' ἀρχὰς τῆς αἰχμαλωσίας του ὑπεσχέθη ἔν τοιοῦτο, καὶ ἔγινε μία διαπραγματεύσις ἀτελὴς μεταξὺ του καὶ τῶν ἐν Τριπολιτζᾷ Προκρίτων Πελοποννησίων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπελάμβανε περιθάλψιν αὐτὸς καὶ ὁ υἱὸς του, ὁμοίως καὶ 200 περίπου ψυχὰς ὁμογενῶν του ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, ὅπου εἶχον καταφύγει εἰς τὴν ἐπίσκεψίν του ἐν καιρῷ τῆς εἰς Τριπολιτζάν ἐφόδου τῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν

ἀπεφασίσθη νὰ τὸν μεταφέρωσιν εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐκεῖ νὰ γίνῃ ἡ τελεία μετ' αὐτοῦ συμφωνία περὶ τῆς παρχδόσεως τῆς Κορίνθου. Τὸν μετέφερον λοιπὸν μὲ ὅλους τοὺς σὺν αὐτῷ ὁμογενεῖς του, καὶ ἄρχησαν νὰ διαπραγματεύωνται· πλὴν ἐκεῖνος, πανοῦργος ὢν, μετέβαλλε καθ' ἡμέραν σχεδὸν τὰ προβλήματα του, καὶ δὲν ἀπεφάσιζέ τι βεβηχίον, ἐξαγοραζόμενος τὸν καιρόν. Κατῶρθωσε δὲ νὰ πείσῃ καὶ τινὰς τῶν Καπιταναίων, ὅτι θέλει τοὺς κάμει μετόχους τοῦ πλούτου του, καὶ τοιουτοτρόπως ἔπαιζε τὴν ὑπόθεσιν, μὴτε ὑποσχόμενος, μὴτε ἀρνούμενος, καὶ ἀπολαμβάνων κάθε ἀνέσιν καὶ ὅλα του τὰ ἀναγκαῖα ἀπὸ τοὺς ἐλπίζοντας εἰς τὰς ὑποσχέσεις του.

Ἐφθασαν δὲ ἐκεῖ καὶ οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Παρχστάται καὶ Συνήγοροι μετὰ τοῦ Νέγρη. Οἱ δὲ σύμμαχοι τῶν Ἑλλήνων Ἀγάδες τῶν Ἀλβανῶν ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τῶν Παρχστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ συνδέσωσι στερεὰν συμμαχίαν· πλὴν, ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς τὸ Μεσολόγγι, μὲ τὸ νὰ ἐγνώρισαν καλῶς ἐκ διαφόρων σημείων, ὅτι τὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων δὲν γίνονται ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς βαρβάρου Ὀθωμανικῆς Διοικήσεως, μετεμελήθησαν, καὶ μὲ διαφόρους προφάσεις ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἄρταν, ἀνταπεκρίθησαν μὲ τοὺς Βασιλικούς, παρέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὴν θέσιν τῶν Πέντε Πηγαδιῶν, καὶ ἠνώθησαν μὲ αὐτοὺς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ δὲ Παρχστάται τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου μετέβησαν εἰς τὰς Πάτρας τὴν 19^{ην} Νοεμβρίου, ὅπου εὐειναν δύο τρεῖς ἡμέρας ἐξ ἐλλείψεως τῶν ζώων. Ἐκεῖ δὲ εὐρισκομένων, αἰφνης ὁ Ἰσούφ Πασᾶς μὲ 200 περίπου στρατιώτας μετέβη ἐκ τοῦ Καστελίου διὰ θαλάσσης εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, καὶ ἐκυρίευσεν τὰ ἐκεῖ μαγαζεῖα. Ἐξῆλθον δὲ καὶ ἐκ τοῦ φρουρίου τῶν Πατρῶν οἱ ἐχθροί, καὶ ἐκυρίευσαν θέσεις τινὰς, καὶ ἄρχησαν τὸν πόλεμον. Οἱ δὲ Ἕλληνες θορυβηθέντες ἄρχησαν νὰ

φεύγουν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ πρῶτος ὁ Σισίνης με τοὺς Γαστουναίους ἐκίνησε διὰ τὴν Γαστούνην, κατόπιν καὶ οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἀτάκτως ἐφευγον. οἱ μὲν Καλαβρυτινοὶ διὰ τὰ Καλάβρυτα, οἱ δὲ Πατραῖοι διὰ τὰ ὄρεινά μέρη, ὥστε ἐδιάσθησαν οἱ ἐκεῖ Πρόκριτοι νὰ φύγουν, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ λάβουν τὰ πράγματά τους. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν μηδὲ τὰ ἄλογά τους. Ὁμοίως καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μετὰ τῶν παραστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἐφυγον σχεδὸν γυμνοί, καὶ οὕτως οἱ ἐχθροὶ ἀμαχητὶ ἐκυρίευσαν πάλιν τὴν πόλιν, καὶ τὴν κατέκαυσαν ὅλην, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκουν πλέον καταφύγιον οἱ Ἕλληνες, ἐὰν ἤθελον ἀποφασίσουν νὰ ἔμβουν εἰς τὴν πόλιν πρὸς πολιορκίαν τοῦ φρουρίου τὸ ὅποιον ἔμεινε διόλου ἀπολιόρητον. Οἱ δὲ Πρόκριτοι τῶν Καλαβρυτῶν, τῶν Πατρῶν, τῆς Βοστίτζης, μετὰ τῶν Παραστατῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ Καρατζᾶ καὶ Μαυροκορδάτου, μετέβησαν εἰς τὸ Ἄργος περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου, πλην ὕποπτοι ἀπὸ μέρους τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τῶν Καπιταναίων, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον εἰς τὴν συνοδίαν τοὺς ἱκανοὺς στρατιώτας.

Οἱ παραστάται λοιπὸν σγνήχθησαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη πλην ἥτον ἀνάγκη νὰ περιμένουν, ἕως ὅτου νὰ συστηθῇ πρῶτον ἡ Τοπικὴ τῆς Πελοποννήσου Διοίκησις, τῆς ὁποίας ἀνεβλήθη ἡ σύστασις διὰ τὴν ἀπουσίαν τινῶν Πελοποννησιακῶν Μελῶν. Ὅθεν οἱ Πελοποννήσιοι ἐσύστησαν τὴν Τοπικὴν Διοίκησιν καὶ τὴν ὠνόμασαν Γερουσίαν τῆς Πελοποννήσου με ἓνα διοργανισμὸν ὁμοιον σχεδὸν με ἐκείνον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Μέλῃ δὲ αὐτῆς ἦσαν, ὅσαι καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου, καὶ Πρόεδρος αὐτῆς ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης. Ἡ δὲ Γερουσία εὐθὺς ἐκλεξε τὰ Μέλῃ τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς παραστατικὰ τῆς Πελοποννήσου με ἕγγραφον πρόσκλησιν πρὸς ἕν ἕκαστον, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, κατὰ τὴν γενικὴν ἀπόφασιν, καὶ οὕτως ἄρχησαν νὰ σκέπτονται οἱ παραστάται τοῦ ἔθνους περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς.

Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν ἀρμάτων τῇ. ζηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν ἑφοδὸν εἰς τὸ Ναύπλιον· καὶ οἱ μὲν θαλάσσιοι ἡτοίμασαν μερικὰ πλοῖα μεγάλα καὶ ὑπὲρ τὰς 100 μπέρας κανονιέρας διὰ τὴν διὰ θαλάσσης ἑφοδὸν· οἱ δὲ τῆς ζηρᾶς ἡτοίμασαν τὰς ἀναβάθρας καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. καὶ διωρίσθη ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς ἑφοδοῦ. Τὸ δὲ σχέδιον τῆς ἑφοδοῦ ἔγινε τοιοῦτον. Ἐν μέρος τῶν τῆς ζηρᾶς στρατευμάτων νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ Παλαμίδι, καὶ νὰ πυροβολῇ ἐκεῖ, διὰ νὰ βλαστῇ μίαν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ ἐνησχολημένην εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· τὰ δὲ λοιπὰ στρατεύματα νὰ ὀρμήσουν εἰς τὴν πόρταν τοῦ φρουρίου μὲ τὰς ἀναβάθρας, ὅπου ἦτον εὐκολωτέρα ἢ ἑφοδος· αἱ δὲ τῆς θαλάσσης δυνάμεις νὰ πλησιάσουν μὲ τὰς μπάρας κανονιέρας εἰς τὸ μέρος τῆς Δογάνας καὶ ἐκεῖθεν νὰ κάμουν τὴν ἑφοδὸν εἰς τὸ τεῖχος, ἐνῶ τὰ μεγάλα πλοῖα καὶ νὰ πυροβολοῦν μακρόθεν. Ὅθεν τῇ δεκάτῃ Δεκεμβρίου ἐδόθησαν τὰ σημεῖα δύο ὥρας πρὶν ζημερώσῃ· καὶ οἱ μὲν τῆς ζηρᾶς στρατιῶται ἐπλησίασαν κατὰ τὸ σχέδιον μὲ ὀρμὴν καὶ μέγα θάρρος, ὥστε ἔφθασαν εἰς τὴν πόρταν, καὶ ἔστησαν τὰς ἀναβάθρας, τοὺς ὁποίους ἐνόησαντες οἱ φύλακες τῶν ἐχθρῶν ἀντέστησαν, καὶ ἄρχισε πεισματώδης πόλεμος· αἱ δὲ τῆς θαλάσσης δυνάμεις δὲν ἐπλησίασαν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ μακρόθεν ἐπυροβόλουν, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι δὲν εἶχον ἀρμόδιον ἄνεμον νὰ πλησιάσουν. Ὅθεν οἱ ἐχθροὶ βλέποντες, ὅτι ἐκεῖθεν δὲν εἶνε κίνδυνος, ἔτρεψαν ὅλους τὼν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν διὰ ζηρᾶς ἑφοδὸν, καὶ ἀντέκρουσαν εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ οὕτως ἐματαιώθη ἡ ἑφοδος ἐκείνη.

Οἱ δὲ παραστάται τοῦ Ἑθνους, μὴ δυνάμενοι νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν ἐργασίαν τοὺς ἐξ αἰτίας τοῦ μεγάλου θορύβου, ὁποῦ τὰ στρατεύματα ἔκαμνον ἐκεῖ εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκάων, ἀπεφάσισαν νὰ ἐκλέξωσιν ἕνα ἄλλον τόπον ἡσυχότερον καὶ ἀσφαλέστερον· ὅθεν ἔκλεξαν μὲ κοιὴν γνώμην τὴν Ἐπίδαυρον. Ἀλλὰ, πρὶν ἀνχωρήσωσι, διωρίσθησαν, ὅ μὲν Ὑψηλάντης, ὁ Κρεβάττης καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πετρόμπεϊ

νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Κόρινθον μετὰ τοῦ Κιαμήλε, διὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῶσιν ὄργανον εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου· ὁ δὲ Κολοκοτρώνης νὰ μεταβῇ ἐκεῖ μὲ ἓν σῶμα στρατιωτικόν, διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν πολιορκίαν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀπῆλθον διὰ τὰ ἐκεῖ· οἱ δὲ παρυστάται μετὰ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας μετέβησαν εἰς τὴν Ἐπίδχυρον περὶ τὰς εἴκοσι Δεκεμβρίου.

Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν ἐκεῖ, ἄρχισαν τὰς πράξεις των. Καὶ πρῶτον μὲν διωρίσθη μία Ἐπιτροπὴ νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα τῆς πληρεξουσίουτος ἐνὸς ἐκάστου τῶν παρυστατῶν· εἴτα δὲ ἐκλέχθη Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, καὶ διωρίσθη εὐθὺς Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν κατὰστρωσιν τοῦ Ὁργανικοῦ Νόμου. Ἐν τοσοῦτῳ, οἱ πληρεξούσιοι τῶν νήσων ἐπρόβαλον, ὅτι θέλουν διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἐξόδων τοὺς ὑπόσχεσιν ἀπὸ μόνῃν τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἐζήτησαν νὰ τεθῇ ἔν ἄρθρον εἰς τὸν Ὁργανικὸν Νόμον τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Ἀλλ' οἱ Πελοποννήσιοι ἀντέτεινον κατὰ τοῦτο προβάλλοντες, ὅτι ἔχουν μὲν δίκαιον νὰ ζητήσουν τὴν εὐλογον ἀποζημίωσιν, πλὴν ἀπὸ ὅλην γενικῶς τὴν Ἑλλάδα, ἐκεῖνοι ὁμῶς δι᾿ ἰσχυρίζοντο, ὅτι τὸ θέλουν ἀπὸ μόνῃν τὴν Πελοπόννησον, ἡ δὲ Πελοπόννησος ἄς ἀκουσθῇ μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· καὶ, ἂν τοῦτο δὲν γίνῃ, αὐτοὶ μᾶτε πλοῖα θέλει ἐτοιμάσασιν πλέον διὰ νὰ ἀντιπαραταχθῶν, ἀλλὰ θέλει λάβουν ἄλλα μέτρα. Ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ ἐπιμόνου τούτου ζητήματος ἦτον μὲ τὸ νὰ ἐγίνωσκον, ὅτι τὸ νὰ γίνῃ ἡ ἀποζημίωσις εἰς μετρητὰ ἦτον ἀδύνατον, καθότι κατὰ τὸν λογαριασμὸν τοὺς ἀνέβαινεν ἡ ποσότης εἰς πολλὰ μιλιοῦνα, καὶ ἐπομένως ἔπρεπε νὰ γίνῃ μὲ γαίας ἐθνικὰς ἡ ἀποζημίωσις· διὰ τοῦτο ἤθελον ὑπόσχεσιν ἀπὸ μόνῃν τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς γειτονικὸν μέρος, ἐπεθύμουν, νὰ ἔχουν κτήματα, καὶ μάλιστα τὸν κάμπον τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἀργούς, ὅπου τοὺς ἐχρησίμευε καὶ ὁ Ἀργολικὸς Κόλπος διὰ τὸ Ναυτικόν τους. Μετὰ δὲ ἡμερῶν τινῶν λογοτριβῆν περὶ τούτου, τὸ ἐδέχθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ σχίσμα καὶ διὰ

λυσίς τῆς Συνελεύσεως· καὶ τὴν μὲν ὑπόσχεσιν ταύτην κατεχώρησαν ὡς ἐν παράρτημα εἰς τὸν Ὀργανικὸν Νόμον τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἔλαβον δὲ ἐγγράφα ἀπὸ μέρους τῶν παρστατῶν τῆς τε Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος ὑποσχετικά, ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης νὰ ἀποκριθῶσι καὶ αὐτοὶ τὸ ἀνάλογόν τους εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἀφοῦ δὲ εἰργάσθησαν ἱκανὰς ἡμέρας εἰς τὴν κατὰστρωσιν τοῦ Ὀργανικοῦ Νόμου καὶ ἐπιθεώρησιν αὐτοῦ, ἐνεκρίθη τέλος πάντων καὶ ὑπεγράφη παρὰ πάντων τῇ α' Ἰανουαρίῳ τοῦ αὐτοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ. Εἶτα ἄρχησαν τὰς ἐκλογὰς εἰς τὰ Ὑπουργήματα καὶ πρῶτον ἔκλεξαν τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοὺς ἑπτὰ Ὑπουργούς· εἶτα τὰ Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, πέντε τὸν ἀριθμὸν, καὶ Πρόεδρον τούτου τὸν Ἀλέξανδρον Μυροκοροδάκτον. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν Μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ περὶ τῆς Προεδρείας αὐτοῦ ἐμεσολάβησαν ἱκαναὶ διενέξεις καὶ διαφορικότητες, μέχρις οὗ νὰ ἀποφασισθῶσι.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης διέτριβεν εἰς Κόρινθον δυσάρεστημένος, διότι τὸν ἀπέριψε τρόπον τινὰ ἡ Συνέλευσις, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τὴν Προεδρίαν τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας οἰκαιοποιήθη. Εἶχε σχέσιν ὁμως ἱκανὴν μετὰ τῶν Καπιτανείων· καὶ, ἐπειδὴ ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐγκριθῶσι καὶ παρὰ τῶν Καπιτανείων τὰ πρακτικὰ τῆς Συνελεύσεως διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ ἀμμία ἐκπτώσις ἀπὸ μέρους των, ἡ καὶ ἀμμία ἀνατροπὴ τῶν πρακτικῶν μὲ ἐνδεχόμενα προβλήματα περὶ τοῦ Ὑψηλάντη, ἐνεκρίθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως νὰ προσκληθῇ ὁ Ὑψηλάντης Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ Χώματος, τὸ ὅποιον ἔγινε καὶ ἐφάνη δεκτὸν εἰς αὐτόν. Ἀφοῦ δὲ διετάχθησαν τοιοιτοτρόπως τὰ πάντα, ἔγινε λιτανεία εὐχαριστήριος εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὁ ὅρκος τῆς πίστεως εἰς τὴν Πατριδα, καὶ ἄρχησε τακτικῶς νὰ ἐργάζεται ἡ Διοίκησις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ διέτριβεν εἰς τὴν πολιτοκίαν τῆς Κορίνθου, ἐκλέχθη Ἀντιπρόεδρος ὁ Πετρόμπεϊς. Ὁ ἴδιος ἐπεφορτίσθη ἐπιτροπικῶς καὶ ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Μινίστρου τοῦ

Πολέμου, ἐπειδὴ ὁ εἰς τοῦτο διορισθεὶς Νότης Μποτζαρης δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν Διοίκησιν, καθότι ἦτον ἡναγ-
κασμένος νὰ παρετρίσκειται εἰς τὸ Σουλὶ. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέ-
ρας ἀφῆθη καὶ ὁ Πετρόμπεϊς ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Μινιστερίου
τούτου, καὶ διωρίσθη ἐπιτροπικῶς ὁ Ἰωάννης Κολέτης.

Ἐν τοσούτῳ μετέβη καὶ ὁ Κωλοκοτρώνης ἐκ τῆς Κορινθοῦ
εἰς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ νὰ προβάλῃ σχέδιά τινα Στρατιωτικοῦ
Διοργανισμοῦ, τὰ ὅποια ἐθεωρήθησαν καὶ ἐφάνησαν δεκτά. Ὑπε-
χρέωσαν δὲ οἱ ἐκεῖ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου αὐτόν τε καὶ τὸν
Ἀναγνώστην Δελιγιαννόπουλον, διὰ νὰ συμβιβάσωσι τὰς μεταξὺ
τῶν διχοφασίᾶς καὶ νὰ εὐτακτήσωσι τὰ τῆς Καρυταίνης, ἐπειδὴ
ἐκεῖθεν ἐγεννήτο σκάνδαλον, τὸ ὅποιον ἐτάραττεν ὅλην τὴν Πελο-
πόννησον, καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ἀπέλθωσιν ἐκεῖ καὶ νὰ τὰ συμβι-
βάσωσι.

Συγχρόνως μετέβη ἐκεῖ εἰς τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
Πετρόμπεη Ἠλίας καὶ ἐπρόβαλεν εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι ζητεῖται
παρὰ τῶν πολιορκούντων τὸ Φρούριον τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἀπέλθῃ
ἐκεῖ Ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας, πρὸς ὃν ἐδόθη ἡ ἄδεια καὶ ἔγγρα-
φος διαταγῇ τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ εὐτακτῇ τὰ ἐκεῖ πράγματα,
τὰ ὅποια ἦτον εἰς μεγάλῃν ἀνωμαλίᾳ. Ἀλλ' ἄφου ἔφθασεν εἰς
ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐσχεδίασαν ἄλλην ἐκστρατείαν μετὰ τοῦ θεοῦ του
Κ. Κυριακούλη καὶ μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Καρύστου, ὅστις ὑπέ-
σχετο τοὺς μισθοὺς τῶν Μανιατῶν. Ἠκούσθησαν δὲ καὶ μετὰ τοῦ
Κ. Ὀδυσσεως, διὰ νὰ πολιορκήσωσι καὶ νὰ κυριεύσωσι τὴν Κά-
ρυστον, ὅθεν μετέβησαν εἰς τὴν Εὐρίπον καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν
Κάρυστον καὶ ἐπέτυχον πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ἐκυριεύ-
σαν ἐν χωρίῳ τῆς Καρύστου, ἐνῷ εὐρίσκοντό τινες τῶν ἐχθρῶν, ἐξ
ᾧ ἐφρόνευσάν τινας, καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ὄχυρά ὀσπή-
τις. Ἀλλὰ μαθόντες τοῦτο Καρυστινοὶ Τοῦρκοι, ἐστράτευσαν
ἅπαντες πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος διὰ τινος στενῆς ὁδοῦ, ὥστε νὰ ἐπι-
πέσωσιν αἰφνης εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὸ ὀπίσθεν μέρος. Ὁ δὲ
Καπιτὰν Κυριακούλης μαθὼν τοῦτο, ἐστράτευσε πρὸς ἐκεῖνο τὸ

μέρος, διὰ τὸ ἐμποδίσῃ τὸ πέρασμα τῶν ἐχθρῶν πλὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπρόφθασεν, ἐβιάσθη νὰ τραβιχθῇ μακρὰν τοῦ χωρίου· οἱ δὲ ὀλίγοι στρατιῶται Ἕλληνες, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ χωρίον διεσκορπισμένοι, ἰδόντες τοὺς ἐχθρούς, ὅτι ἐπλησίαζον, ἔφυγον· ἔμεινε δὲ ἐκεῖ ὁ Πειζαδὲς Ἡλίας μὲ μόνους δεκατρεῖς στρατιώτας· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ περιεκύκλωσαν τὸ χωρίον οἱ ἐχθροί, ἐβιάσθη νὰ κλεισθῇ εἰς ἓνα παλαιόμυλον ἀσκεπῆ, καίμενον ἔξω τοῦ χωρίου, ὅπου συνήχθη ὅλη ἡ δύναμις τῶν ἐχθρῶν· καὶ οἱ μὲν κεκλεισμένοι ἀντεπολέμησαν ἱκανὰς ὥρας μὲ ἀνδρείαν καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τέλος πάντων, ἐπειδὴ καὶ τὰ φυσεία τους ἐτελείωσαν, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐπλησίαζον νὰ εἰσπηδήσωσιν εἰς τὸ μύλον, ὁ Πειζαδὲς Ἡλίας μὲ τοὺς λοιποὺς ὥρμησαν ἔξω τοῦ μύλου μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰ χεῖρας καὶ ἔτρεχον διὰ μέσου τοῦ πλῆθους τῶν ἐχθρῶν, ὅπου ἐθανατώθη ἡρωικῶς ὁ, τε Πειζαδὲς Ἡλίας καὶ οἱ στρατιῶταί του, καὶ ὑστερήθη τῷ ὄντι ἡ Ἑλλάς ἐνὸς νέου μὲ ἀνδρείαν καὶ ἄλλα ἱκανὰ προτερήματα. Τὴν δὲ ἐπιούσαν ἡμέραν ἐπλησίασεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ὁ Κ. Ὀδυσσεύς, καὶ ἀφ' οὗ ἐνταμύθη μετὰ τοῦ Κ. Κυριακούλη, μὲ τὸ νὰ εἶδον, ὅτι δὲν δύνανται νὰ κατορθώσωσί τι ἐπιβλαβές εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ θαλάσσης, ὁ μὲν διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Κ. Κυριακούλης διὰ τὴν Πελοπόννησον.

Εἰς δὲ τὴν Ἐπίδαυρον, πρὶν διαλυθῇ ἡ Συνέλευσις προὔβληθη, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκλεχθῶσιν ἄνθρωποι, καὶ νὰ ἀποσταλῶσι Πρέσβεις εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Αὐλὰς· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἔχρηζε σκέψεως ἱκανῆς, ἀπεφασίσθη μὲν παρὰ πάντων, ἔμεινε δὲ νὰ ἐνεργήσῃ κατόπιν ἡ Διοίκησις μεθ' ἡσυχίας, καὶ μὲ τοὺς τρόπους ὅπου ἔπρεπε. Διωρίσθη δὲ καὶ μία ποσότης χρηματικὴ νὰ συναχθῇ ἀπὸ τὰς τρεῖς μερικὰς Τοπικὰς Διοικήσεις διὰ τὰς κοινὰς χρεῖας τοῦ ἔθνους, καὶ οὕτω διελύθη ἡ Συνέλευσις, καὶ ἀπῆλθον τὰ Μέλη· τὰ μὴ ὄντα ἐκ τῆς Ἑθνικῆς Βουλῆς. Ἡ δὲ Διοίκησις πρὸς μνήμην αἰώνιον τῆς Πρώτης τοῦ ἔθνους Συνελεύσεως ἐ χάρισε προνόμιόν τινα καὶ ἀσιδοσίαν εἰς τοὺς Ἐπιδαυ-

ρίους. Ἐθέσπισε δὲ τὸ νὰ χαραχθῶσι νομίσματα ⁽¹⁾ τόσα, ὅσα καὶ τὰ Μέλῃ τῆς Συνελεύσεως, καὶ νὰ δοθῇ ἐκάστω ἓν, χωρὶς νὰ δύναται ἄλλος τις νὰ φορῇ τὸ τοιοῦτον νόμισμα. Ἐθέσπισε δὲ καὶ χρώματα διὰ τὰς ἐθνικὰς σημαίας, τὸ κυανοῦν καὶ λευκόν.

Τὸ δὲ Φρούριον τῆς Κορίνθου κατήντησεν εἰς παντελῇ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἄρχησαν οἱ πολιορκούμενοι νὰ παραματεύωνται περὶ παραδόσεως, ὅτε τινὲς τῶν Μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς ἤθελον νὰ μεταβῇ ἡ Διοίκησις εἰς τὴν Κόρινθον, διὰ νὰ παρευρεθῇ ἐκεῖ· καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἄλλα τινὰ τῶν Μελῶν ἀντί-σταντο προβάλλοντα, ὅτι ἡ Διοίκησις, ἀρτιπαγῆς οὖσα, δὲν πρέπει νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὸν στρατιωτικὸν θόρυβον, διὰ νὰ φυλάττῃ ὁ λαὸς μακρόθεν τὸ πρὸς αὐτὴν σέβας, πλὴν ἀπεφασίσθη παρὰ τῶν πλειόνων ἡ ἐκεῖσε μετάβασις, καὶ ἤρχισαν νὰ μεταβαίνωσι τινες ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν τοσούτῳ παρεδόθη τὸ φρούριον περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον. Ἐκ δὲ τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως οἱ μὲν μετέβησαν εἰς τὴν Κόρινθον, ὡς εἴρηται, ὁ δὲ Μαυροκορδάτος καὶ οἱ Νησιῶται μετέβησαν εἰς τὰς νήσους Ὑδρας καὶ Σπέτζας, ἐπειδὴ ἠκούσθη, ὅτι ἐτοιμάζετο ἐχθρικός Στόλος νὰ ἐξέλθῃ· ὁ δὲ Ἑλληνικὸς Στόλος ἦτον ἀνέτοιμος, διότι οἱ νησιῶται ἐζήτουν χρήματα ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον διὰ νὰ τὸν ἐτοιμάσουν· πλὴν χρήματα τότε ἦτον ἀδύνατον νὰ συνελθῶν, καὶ διὰ τοῦτο μετέβησαν ἐκεῖ οἱ εἰρη- μένοι νὰ συσχεθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου. Τότε ἀνεκαλύφθη εἰς τοὺς Προκρίτους τῶν Ὑδραίων ἡ ἐπιβουλὴ, ὅπου μετεχειρίστη- σκεν οἱ ἐχθροὶ κατὰ τῆς νήσου ταύτης ἐπειδὴ δὲ τινες προδότηι ἐκ τῆς αὐτῆς νήσου ὑπεσχέθησαν τὴν εἰς τοὺς ἐχθροὺς προδοσίαν τῆς νήσου, καὶ εἶχον ἀνταπόκρισιν μετ' αὐτῶν διὰ τινος Κεφα- ληγαίου Καπιτάνου, ὅστις τυπτόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότες οἰκειο- θελῶς ἐπαρρησιάζετο καὶ ὡμολόγησε τοὺς προδότης, καὶ οὕτως

(1) Ἐν τῇ ᾧ ἀναφορῇται «παραστήμα»

ἐπρόλαβον οἱ Πρόκριτοι καὶ ἐπροφύλαζαν τὴν πατρίδα τοὺς, ἐξορίσαντες ἐκείθεν τοὺς πρωταγίτους τοῦ κακοῦ τούτου σκοποῦ.

Ὁ δὲ Ἀναγνώστης Δελιγιαννόπουλος μετέβη εἰς τὴν Καρύτιναι, διὰ νὰ συμβιδάσῃσι τὰς μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη διαφορὰς, ὅπου μετέβη καὶ ἐκεῖνος μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κορίνθου, καὶ συνεβίβασαν ὁπωσοῦν πρὸς καιρὸν τὰς ἐσωτερικὰς διακρίσεις τῆς ἐπαρχίας, μὲ τὸ νὰ διώρισαν Ἐφόρους καὶ ἐκ τῶν δύο φατριῶν· καὶ τὸν μὲν Γερουσιαστὴν, τὸν ἀπὸ μέρους τῆς φατρίας τοῦ Κολοκοτρώνη, συγκατηρήθησεν ἡ Γερουσία εἰς τὰ Μέλη τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς παραστατικῆς τῆς Πελοποννήσου, ἐπειδὴ δὲν ἦτον πλήρης ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰκοσιν ἀντ' ἐκείνου δὲ διωρίσθη Γερουσιαστὴς εἰς σχετικὸς τῶν Δελιγιανναίων.

Ἡ δὲ Διοίκησις, διατρίβουσα εἰς Κόρινθον, οὐδὲν σχεδὸν ἐργάζετο, καὶ διότι τὰ περισσότερα Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἔλειπον, καὶ διότι ὁ τῶν στρατιωτῶν θόρυβος ἦτον μέγας, ἐπειδὴ ἦτον συναγμένοι ἐκεῖ πλῆθος λαοῦ, καὶ ἕκαστος ἐζήτει δικιῶματ᾽ λαφυραγωγίας· ὅθεν κάθε ὥραν σχεδὸν συνέβαινον νέαι ταραχαὶ καὶ διαφιλονικίαι περὶ τούτου, ὥστε ἡ διοίκησις ἔμεινε ἐν ἀμηχανίᾳ μὴ δυναμένη νὰ διορθώσῃ τὰ τοιαῦτα. Εὐρίσκετο δὲ εἰς ἀπορίαν καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων· ἐπειδὴ καὶ τὸ ναυτικὸν ἐζήτει χρήματα, καὶ, διὰ νὰ ἐφοδισθῇ τὸ φρούριον μὲ τὰ ἀνταρτία, ἐχρειάζετο ἱκανά, καὶ διὰ τὴν καθημερινὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν ἐχρειάζοντο γεννήματα καὶ ἄλλα ἐξοδα καθημερινά· ὁ δὲ Μινίστρος τῆς Οἰκονομίας δὲν εἶχεν οὐδὲ ὀβολόν. Ὅθεν περιέμενον ἐκ τῶν λαφύρων τῆς Κορίνθου νὰ θεραπεύσῃσι τὰς ἀνάγκας· ἀλλὰ τὰ λάφυρα ἄφου κατεγράφησαν καὶ ἐκτιμήθησαν, διανεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ Καπιτανίους, καὶ μόλις διὰ τὸ Κοινὸν Ταμεῖον ἔμειναν, ὅσα τζεβερικὰ εὑρέθησαν, ἐκτιμήθησαν γρ. δισχίσιχι χιλιάδες καὶ ὅσα εἰς μετρητὰ χρήματα, γρ. 100 χιλιάδες· καὶ τὰ μὲν τζεβερικὰ εὐθὺς ἀπέστειλαν εἰς τὴν Ὑδραν διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ ναυτικοῦ, τὰς δὲ 100 χιλ. γρ. ἔλαβον οἱ Γερουσιασταὶ διὰ λογαριασμῶν τοπικῶν

ἐξόδων τῆς Πελοποννήσου· ἡ δὲ Διοίκησις ἔμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπορίαν. Ἡ ἐλπίς ὅλων ἦτον εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ Κιαμῆλμπεης περὶ οὗ διέτρεχε κοινὴ φήμη, ὅτι εἶχε κεκρυμμένα πολλὰ μιλισύνια. Τὸν ὑπεσχέθη ἡ Διοίκησις τὸ ἐν τρίτον ὅλης τοῦ τῆς περιουσίας, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς ὅλης τῆς φαμηλίας του, καὶ ν' ἀπέλθῃ, ὅπου θέλει μετ' αὐτῆς· πλὴν δὲν ᾔθελῃσε νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι εἶχε τι. Ἐπροσπάθησαν μὲ κολακείας, μὲ ἀπειλὰς, μὲ ὑποσχέσεις, πλὴν εἰς μάτην, ἐπειδὴ ἐκεῖνος πάντοτε μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔχει ἄλλο τι κεκρυμμένον, ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ὀλιγίστων, ὅπου εὑρέθησαν εἰς τὸ Φρούριον εἰς χεῖρας τῆς μητρὸς του καὶ γυναικὸς του. Συγχρόνως ἦλθεν εἰδησις, ὅτι κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συμφωνίαν ἀπέστειλεν ὁ Χουρσίτ Πασὰς ἄνθρωπόν του μὲ τὰ χρήματα, διὰ νὰ πρὸςλάβῃ τὰ χαρέμιά του εἰς τὸ Νεόκαστρον. Ὅθεν εὐθὺς διώρισεν ἡ Γερουσία τὸν Χαρχάμπην Περουκκὰν καὶ ἀπέλθον ἐκεῖ· πλὴν οὐδὲν κατωρθώθη, διότι δὲν ἔφερε μεθ' αὐτοῦ ὁ ἀπεσταλμένος τοὺς ἀρχιμαλώτους καὶ τὰ ἐνέχυρα Ἑλλήνας κατ' αὐτὴν συμφωνίαν. Διὸ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος, καὶ οὕτω κάθε ὑπόθεσις ἔμεινεν ἀνενέργητος διὰ τὴν χρηματικὴν ἔλλειψιν.

Προὔβληθῇ τότε εἰς τὸ Βουλευτικὸν περὶ ἐκλογῆς ὑποκειμένων νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης Ἰκέτσι, καὶ ἐγένετο περὶ τούτου γενικὴ συνέλευσις τοῦ τε Βουλευτικοῦ καὶ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ἐκλέχθησαν τὰ ὑποκείμενα· πλὴν ἔμεινε καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις νὰ ἀποφασισθῇ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Προέδρου καὶ τῶν ἀπόντων Μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Μαθὼν δὲ τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὁ Πετρόμπεϊς, ὅστις τότε ἔτυχε νὰ διατρίβῃ εἰς τὴν Τριπολιτζὴν, περιμένων ἐκεῖ χρήματα διὰ νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Μάνην νὰ στρατολογήσῃ ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι θέλει καὶ αὐτὸς νὰ διορισθῇ Πρέσβυς διὰ τὴν Ρωσσίαν, ἡ ἑκὼς τῆς οἰκογενείας του. Ἡ δὲ Διοίκησις συσκεφθεῖσα περὶ τούτου ἀπεφάσισεν, ὅτι, ἐὰν ὁ ἴδιος θέλῃ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ρωσσίαν μετὰ τοῦ Π. Πατρῶν, εἶνε δεκτὸς, οὐχὶ δὲ ἄλλος τις τῆς οἰκογενείας του.

Ἡ δὲ δύναμις τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἠϋξήσεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀφοῦ ἠνώθησαν οἱ Ἀλβανοὶ μετὰ τῶν Βασιλικῶν. Ὅθεν οἱ Καπιταναῖοι καὶ τῶν δύο μερῶν ἔγγραφον συνεχῶς εἰς τὴν Διοίκησιν, ζητοῦντες βοήθειαν στρατιωτικὴν ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια μετὰ τὴν διανομὴν τῶν λαφύρων τῆς Κορίνθου καὶ ἐχρειάζετο ἀναβολὴ καιροῦ μέχρις ὅτου νὰ συναχθῶσι πάλιν, σκέψεως δὲ γενομένης, ἀπεφασίσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Κ. Νικητὰ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ χρεία ἦτοτ μεγαλειτέρα, οἵτινες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς μεγάλην ὑπόληψιν τῶν στρατιωτῶν ἠμποροῦσαν εὐκολώτερον νὰ συνάξωσι τινὰς στρατιώτας ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ νὰ συμπαραλάβωσιν ὅλους τοὺς Δερβενοχωρίτας διαβαίνοντας ἐκεῖθεν, ὁμοίως καὶ ἄλλους στρατιώτας εὐρεσκομένους εἰς τὰς πλησίον τοῦ Ἰσθμοῦ νήσους· καὶ οὕτω νὰ γίνῃ μία δύναμις ἱκανή, ὥστε ἠνωμένη μὲ τοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Καπιταναῖους νὰ ἀντιπαραταχθῇ μὲ τοὺς ἐχθρούς. Καὶ ὁ μὲν Ὑψηλάντης ἐδέχθη τοῦτο εὐχαρίστως· τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα ἀντέτεινε καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἔμβῃ πάλιν εἰς τὰ στρατιωτικά ὁ Ὑψηλάντης· πλὴν, μὲ τὸ νὰ ἐπέμεινε τὸ Βουλευτικὸν ἀποβλέπον εἰς τὴν χρεῖαν τῆς Πατρίδος, καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους σκοποὺς τινων, ἀπεφασίσθη καὶ ἐστράτευσαν. Πλὴν ἡ στρατολογία δὲν ἔγινεν ἀνόλογος μὲ τὴν χρεῖαν καὶ μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, ἐπειδὴ εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἐπροσθέτοντο δυνάμεις ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν καὶ ἄλλα μέρη, καὶ συνηθροίζοντο ὅλοι περίξ τοῦ Ζητουνίου, διὰ νὰ ὀρμήσουν πάλιν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν. Ὅθεν διώρισεν ἡ Διοίκησις τὸν Κ. Παναγιώτην Γιατράκον νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Μιστράν, νὰ συνάξῃ τοὺς στρατιώτας αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα· ὁμοίως καὶ τὸν Κ. Παναγιώτην Ζαφειρόπουλον Ἀγιοπερίτην. Καὶ ὁ μὲν εὐθὺς ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα· ὁ δὲ Κ. Γιατράκος, ἔχων εἰς τὴν φύλαξιν

του τὸν Κικιμήλμπεη, ἐζήτει νὰ τὸν πάρῃ μαζί του, διὰ νὰ τὸν φυλάξῃ εἰς τὸν Μιστράν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον δὲν ἐσυγ-
χώρει ἡ Διοίκησις, αὐτὸς διέτριβεν ἐκεῖ ἱκανὰς ἡμέρας ἐπὶ δια-
φόροις προφάσεσι· τέλος πάντων ἐπείσθη νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὰς
χεῖρας τῆς Δινικήσεως ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τὸν δοθῇ τὸ ἐν πέμπτῳ
ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Κικιμήλμπεη, ὅπου ἤθελε φανερωθῇ, καὶ
οὕτως ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Μιστράν μετὰ τοῦ Κρε-
βατᾶ, διὰ νὰ στρατολογήσουν.

Ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, συνιστάμενος ἀπὸ ἑκατὸν περίπου πλοῖα
πολεμικὰ καὶ φορτηγὰ, ἐφθασεν εἰς τὰς Κυκλάδας νήσους περὶ
τὰς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου· καὶ τὰ μὲν Αἰγυπτιακὰ πλοῖα ἐπλη-
σίασαν εἰς τὰ τῆς Κρήτης φρούρια, καὶ ἐκεῖ εὐγαλαν ἓνα Πασᾶ
μὲ πέντε χιλιάδας περίπου στρατιώτας πρὸς βοήθειαν τῶν ἐντο-
πίων· ὁ δὲ λοιπὸς Στόλος, ἔχων περίπου ἑξ ἑκατὸν στρα-
τιώτας μὲ τὸν Χασὰν Πασᾶν, ἐπειδὴ ἀπέτυχεν ἀπὸ τὴν
προδοσίαν τῆς Ὑδρας, διευθύνθη εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ,
ἀφοῦ ἐφθασεν εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος, καὶ ἐφωδίασε τὰ ἐκεῖ
φρούρια Μοθώνην καὶ Κορώνην, ἐδοκίμασε νὰ κάμῃ προσβολὴν
εἰς τὸ φρούριον τοῦ Νεοκάστρου· πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορ-
θῇ οὐδὲν, κηθότι ὁ Γενεράλ Νορμάνδ, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμε-
ρῶν εἶχε φθάσει ἐκεῖ μὲ 80 περίπου τακτικούς στρατιώτας, διέ-
ταξε κηλῶς τὰ τοῦ φρουρίου, ἐπεστάτησεν εἰς τὰ κανόνια, ἐμψύ-
χωσε τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους στρατιώτας, καὶ ἀντεπολέμησαν τοὺς
ἐχθροὺς μὲ ἀνδρείαν, ὥστε βλέποντες, ὅτι τὸ φρούριον εἶναι καλῶς
ἐνδυναμωμένον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν κατῆσχυμένοι καὶ τὴν 14ην
Φεβρουαρίου ἐφθασαν εἰς τὰς Πάτρας, ὅπου εὐγῆκεν ὁ Πασᾶς μὲ
τὰς ἑξ ἑκατὸν στρατιώτας, διωρισμένους διὰ βοήθειαν τῶν ἐκεῖ
ἐχθρῶν.

Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς Στόλος ἔτρεξε κατόπιν τοῦ ἐχθρικοῦ καὶ
ἐφθασεν εἰς τὸν Κόλπον τῆς Πάτρας μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ πε-
ριεφέρετο ἐκεῖ. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, μὲ τὸ νὰ ἐφοβοῦντο τὰ μπουρλότα,
εἰς μὲν τὸν Κόλπον ἤφισαν εικοσι δύο Τρασπόρτια πρὸς χρῆσιν

τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις Πασάδων, τὸν δὲ λοιπὸν Στόλον τῇ 20 Φεβρουαρίου διεύθυνεν πρὸς τὴν ἐξοδὸν τοῦ Κόλπου, καὶ χμῆσας συνητηθήσαν ἐμπροσθεν τῶν Πατρῶν μὲ ἐπτὰ Ἑλληνικά, ὅπου συνεκροτήθη ναυμαχία φορικτὴ, καὶ τὰ μὲν ἐχθρικά, πολυάριθμα ὄντα, περιεκύκλωσαν τὰ ἐπτὰ Ἑλληνικά· ἀλλ' οἱ νῆες τὰ Ἑλληνικὰ, πολεμοῦντες ἀνδρείως, ἀντῴθουν πικνταχόθεν τοὺς ἐχθροὺς· τὰ δὲ λοιπὰ Ἑλληνικά, εὐρισκόμενα μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Πάπυ καὶ τοῦ Μεσολογγίου, δὲν ἐδύναντο νὰ πλησιάσουν ἐξ αἰτίας τῆς σφοδρότητος τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἔπνεεν ἐναντίως. Ἀπὸ δὲ ἐπολέμησαν ἱκανὰς ὥρας ἐπὶ μακτίῳ, ἐξηκολούθησαν τὰ ἐχθρικά τὸν δρόμον τους· τὰ δὲ Ἑλληνικά τοὺς ἐδίωκον κατόπιν, καὶ οὕτω πολεμοῦντες εὐγῆκην καὶ οἱ δύο Στόλοι ἐξω τοῦ Κόλπου. Καὶ τὰ μὲν ἐχθρικά ἄρχζαν εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὰ δὲ Ἑλληνικά ἀντικρὺ τῆς Ζακύνθου εἰς τὰ περάλια τῆς Πελοποννησου, καὶ παρεφύλαττον. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, φοβούμενοι νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν, μετεχειρίσθησαν μέσον τὴν Βρετανικὴν Δύναμιν, τῆς ὁποίας ἐν πλοῖον ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Στόλον, καὶ τὸν εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ πολεμήσουν εἰς τὰς θαλάσσας τῶν Ἰονικῶν Νήσων, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν, διὰ νὰ ἔχη τόπον νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ ὁ ἐχθρικός Στόλος· ἐπειτα, ὅπου ἤθελε συναπκντηθῶν ἐξω τῶν ὁρίων, ἃς πολεμήσουν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος ἐπέμεινεν ἐκεῖ, οἱ ἐχθροὶ παρκαυλάζοντες χροῦδιον ἄνεμον, ἐφυγον διὰ νυκτὸς ἐκ τῆς Ζακύνθου, καὶ ἐξηκολούθηται τὴν δι' Ἀλεξάνδρειαν γραμμὴν. Οἱ δὲ Ἕλληνες, αἰφνης ἰδόντες τὴν φυγὴν τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου, εἰς μὲν τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον διώρισαν ὀκτὼ πλοῖα νὰ μένουν διὰ τὴν πολιορκίαν, μετὰ δὲ τοῦ λοιποῦ Στόλου ἔτρεζαν κατόπιν τοῦ ἐχθρικοῦ· πλὴν, μετὰ τὸ νὰ μὴν τὸν ἐπέτυχον, ἐπκνήλθον εἰς τὰ ἴδια· ἡ δὲ βλάβη εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἔγινε μικρά, διότι ἡ σφοδρὰ τρικυμία, ὅπου συνέβη κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, δὲν ἐσυγχώρει τοὺς πηδαλιούχους νὰ κυβερνώσι τὰ πλοῖα κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ πολέμου.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τῶν ἐχθρῶν δύναμις ἠϋξήσεν εἰς τὰς Πάτρας, καὶ ὑπώπτευσεν ἡ Διοίκησις, μήπως προχωρήσωσιν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου, ἡ καὶ εἰς τὰς παρχλίους γειτονικάς ἐπαρχίας, διώρισε τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὰς Πάτρας ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας, ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του τοὺς στρατιώτας τῆς Κχυρταίνης. Ἄλλ' ὁ πρὸς καιρὸν συμβεβηκυὺς τῶν διαφορῶν μετὰ τὸν Κολοκοτρῶνη καὶ Δελιγιανναίων μὲ τὸ νὰ μὴν ἐχρησίμευσεν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ διεγείρῃ μετ' ὀλίγον μεγαλητέρας ἐριδᾶς, καὶ νὰ γίνῃ διαιρέσεις τοῦ Στρατιωτικοῦ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, οἱ μὲν ὁπχοδοὶ τοῦ Κολοκοτρῶνη τὸν ἠκολούθησαν καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου συνήχθησαν καὶ οἱ στρατιῶται τῶν ἐπαρχιῶν Πατρῶν, Γαστούνης καὶ Πύργου ὁμοίως καὶ οἱ Καλαβρυτινοί, οἱ μὲν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀνδρέα Ζαχμή καὶ Πανγκιώτου Φωτῆλα, οἱ δὲ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν Πετιμεζαίων, καὶ κατέλαβον τὰς ἀναγκαίους θέσεις. Οἱ δὲ ὁπχοδοὶ τῶν Δελιγιανναίων ἔμειναν· ἀλλὰ, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ λαβὴν ὁ Κολοκοτρῶνης νὰ τοὺς κατηγορῇ, ὡς ἐγκληματίας, τοὺς ἐσύνηξεν ὁ Κανέλος Δελιγιαννόπουλος καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ ἐστρατοπέδευσε εἰς τὴν θέσιν τῶν Καλαβρυτινῶν.

Οἱ Ἕλληνες λοιπὸν ἐνδυναμωθέντες καλῶς ἐκεῖ, ἔδιδον αἰτίαν συνεχῶς εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐξέρχωνται πότε εἰς μίαν θέσιν, καὶ πότε εἰς ἄλλην, καὶ συνεχοτοῦντο μάχῃ· πλὴν οἱ ἐχθροὶ μετὰ μικρὰν ἀνθίστασιν ὑπεχώρουν, οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον καὶ ἐφόνευον ἐς αὐτῶν. Μία δὲ τῶν ἡμερῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου ἐξῆλθον οἱ ἐχθροὶ πανστρατιᾷ πρὸς τὸ μέρος Ῥωμανοῦ, καὶ ἐπροχώρησαν τόσον εἰς τὰς θέσεις τῶν Ἑλλήνων, ὥστε ἐβιάσθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ τοὺς ἀφῇσουν καὶ νὰ δισχορπισθοῦν· ὅτε καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαχμῆς, εὐρισκόμενος εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐκινδύνευσε νὰ συλληφθῇ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης ἔδειξεν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἀνδρείαν καὶ ἐπιδειξίοντα, ἐπειδὴ ἰδὼν ἀπὸ τὸ Σκαρβέλι, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρουν κατὰδίωκοντες τοὺς Ἕλληνας, εὐθὺς ἐκίνησε

μέ ὀλίγους στρατιώτας ὁποῦ παρευρέθησαν, ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης, ἐμψύχωσε τοὺς φεύγοντας Ἕλληνας, ἐσύναξε τοὺς διασκορπισμένους, τοὺς ἐνθουσίασε τόσον, ὥστε ὠρμησαν ὡς λέοντες ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῆς πόλεως, καὶ ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν 250 περίπου. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην δὲν ἐτόλμων πλέον οἱ ἐχθροὶ νὰ ἀπομακρύνωνται τοῦ Φρουρίου, καὶ ὅλη ἡ πεδιάς τῶν Πατρῶν ἔμενεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐπλησίαζον ἀφόβως ἕως εἰς τὰ περίξ τῆς πόλεως. Καὶ οὕτως ἐκεῖ μὲν ἡ πολιορκία ἐπρόβαινε καλῶς διὰ ξηρᾶς.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἀποῦ ἔφθασεν ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τὰς Πελοποννησιακὰς δυνάμεις, ἡνώθη μετὰ τῶν ἐκεῖ Καπιταναιῶν, καὶ συσκεφθέντες διήρεσαν τὸ στράτευμα εἰς δύο· καὶ οἱ μὲν Κ. Ὀδυσσεὺς καὶ Νικήτας μετέβησαν διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Στυλίδαν, τὴν ὁποίαν ἐκυρίευσαν, καὶ ἐφόνευσαν τοὺς ἐκεῖ εὐρίσκομένους ἐχθροὺς, καὶ οὕτω μετέβη ὁ Κ. Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν Ἀγίαν Μαρίνα, διὰ νὰ στενοχωρήσουν τοὺς ἐν Ζητουνίᾳ ἐχθροὺς. Οἱ δὲ λοιποὶ Καπιταναῖοι ἐπροχώρησαν εἰς τὸ Πατρατζίκι, διὰ νὰ φυλάττουν ἐκεῖ ἐνησυχολημένον ἐν σώμα ἐχθρῶν, ὁποῦ ἐκεῖ εὐρίσκετο. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦτο τὸ στράτευμα τῶν Ἑλλήνων διεσκορπίσθη ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων, ἡ δὲ δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν ὅλη ἐστράφη ἐναντίον τῶν εἰς τὴν Στυλίδαν Ἑλλήνων, οἵτινες, καίτοι μὴ ἀναλογοῦντες ὡς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἔδειξαν ἡρωϊκὴν ἀνδρείαν ἀντιπολεμήσαντες εἰς διαφόρους μάχας τοὺς ἐχθροὺς. Μάλιστα οἱ Πελοποννησῖοι εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν διετέθησαν μετὰ ἄκραν γεννασιότητα καὶ ὑπομονήν, ἐπειδὴ καὶ τοὶ ὑστερούμενοι τῶν πρὸς τροφὴν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἀπροβλεψίαν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, δὲν ἀπυῆδυσαν, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς μάχας ὁποῦ συνεκροτήθησαν, ἀντέκρουσαν γενναίως τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσαν. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἐβιάσθησαν ν' ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν διὰ θαλάσσης, ἐπειδὴ εἰς τὴν

θέσιν ἐκείνην μὴ ἔχοντες συγκοινωνίαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἐκινδύνεον μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων, ἢ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ δὲ Ἀρεοπαγίται οὐ μόνον οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων ἐπρόβλεψαν, ἀλλ' ἀφοῦ μετέβη εἰς τὰ ἐκεῖ ὁ Ὑψηλάντης, εὐθὺς ἄρχησαν νὰ διεγείρουν διαφωνίαν εἰς τοὺς Κεπιταναίους, καὶ νὰ γράφουν ἀναφοράς εἰς τὴν Διοίκησιν ἐναντίον του, ὅτι ἐκδίδει προσταγὰς, καὶ ὅτι τοὺς ἐνοχλεῖ τὴν τοπικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἐζήτουν ἐπιμόνως τὸ νὰ ἀνακαλεσθῇ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ εἰς τοῦτο ἐσυμφώνει καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα. Τὸ δὲ Βουλευτικόν, μὲ τὸ νὰ ἐγνώριζε κηλῶς, πόθεν πηγάζουν τὰ τοιαῦτα, δὲν τὸ ἐνέκρινεν, ἀλλ' ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν Ὑψηλάντην καὶ πρὸς τοὺς Ἀρεοπαγίτας τὰ δέοντα (1).

Εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἠϋξήσαν καὶ δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἡ στρατιωτικὴ βοήθεια πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐγένεν ἀναγκαιοτάτη. Ὄθεν διωρίσθη ἀπὸ τὴν Διοίκησιν ὁ Κ. Θ. Κολοκοτρώνης νὰ μεταβῇ εἰς τὰ ἐκεῖ μὲ δύο χιλιάδας στρατιώτας· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, ὅτι μὲ τὴν ἀπουσίαν του θέλει λυθῇ ἡ πολιορκία τῶν Πατρῶν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ λόγῳ τὸ ἀπεποιήθη. Ὁ δὲ Κενέλος Δελιγιαννόπουλος ἔγραψεν, ὅτι μεταβίνει ἐκεῖνος μὲ δύο χιλιάδας, ἐὰν τὸν δοθῇ τὸ ἄξιωμα τοῦ Στρατηγοῦ. Ὄθεν, σκέψεως γενομένης, ἀπεφάσισεν ἡ Διοίκησις ἐπ' αὐτῷ τούτῳ νὰ τῷ ἀποστείλῃ τὸ ἔγγραφον τῆς Στρατηγίας. Ὁ δὲ τὴν μὲν στρατηγίαν ἔλαβεν, ἀλλὰ δὲν μετέβη εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα· ἀπεκρίθη δὲ εἰς τὴν Διοίκησιν, ὅτι οἱ στρατιῶταί του δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν καὶ διεσκορπίσθησαν. Ἡ δὲ Διοίκησις βλέπουσα τὴν ἐκείσε ἀνάγκην, διώρισε τὸν μὲν Κ. Θ. Κολοκοτρώνην, νὰ μείνῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, νὰ ἀποστείλῃ δὲ εἰς τὴν

(1) Ἐν τῇ ᾧ ἀπάρχουσι διαγεγραμμένα πλὴν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς : «οἵτινες περὶ μὲν τροφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων τοῦ στρατεύματος οὐδόλως ἐφρόντιζον, ἀλλ' ἐνήργουν τὰ τοιαῦτα ἀηδὴ ἐπιχειρήματα ἴσως καὶ μὲ τὴν ἄδειαν τινῶν τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος διὰ νὰ βλάψουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ὑψηλάντη καὶ ἐμποδίσουν τὴν ἐπιρροήν του εἰς τὸ στρατιωτικόν».

Δυτικὴν Ἑλλάδα ἡζιόν τινα τῶν ὀπαδῶν του, μὲ ὅσους στρατιώτας δυνήθη νὰ συνάξῃ, ὅστις διώρισε τὸν υἱόν του Γενναῖον μὲ 200 περίπου στρατιώτας, καὶ μετέβη ἐκεῖ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ποσότης αὕτη ἦτον μικρά ὥς πρὸς τὴν χρεῖαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, διώρισε νὰ Διοικήσῃς τὸν τε Κ. Παναγιώτην Γιατράκον νὰ μεταβῇ ἐκεῖ μετὰ 1500 στρατιωτῶν, καὶ τὸν Κ. Κυριακούλην μετὰ 500 Μανιατῶν, καὶ τὸν Κανέλον Δηλιγιάννην μετὰ πενταχοσίων.

Ἐν τοσούτῳ ἐπέστρεψε καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μετὰ τῶν Παραστατῶν τῶν Νήσων εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ γενομένης προτάσεως περὶ ἀποστολῆς τῶν ἐκλεχθέντων Ἰκετῶν εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, δὲν ἐσυμφώνησαν νὰ τὸ ἀποφασίσουν· ἐπειδὴ οἱ μὲν ἠθέλουν νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς ὅλας τὰς Αὐλὰς, οἱ δὲ εἰς μόνην τὴν Ρωσσίαν, οἱ δὲ τὸ ἀπεδοκιμάζον διόλου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν τοὺς δέχονται, καὶ ὅτι χρειάζονται ἑξοδα πολλὰ· ὅθεν ἀνετράπη τὸ τοιοῦτον. Προϋβλήθη δὲ νὰ διορισθῇ μία Ἐπιτροπὴ πληρεξούσιος εἰς τὴν Αἰθόρνον, διὰ νὰ παραγκυτευθῇ ἐθνικὸν δάνειον ἐνὸς μιλιοῦνιού Ὑαλλήρων, τὸ ὁποῖον ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὁ Ἀνδρέας Λουριωτης, νὰ παραλάβῃ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ ἐν μέλος καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν, τοῦ τε πρῶην Ἄρτης Ἰγνατίου, τοῦ Μοσπινιώτου. τοῦ Δημητρίου Περούκα καὶ ἐνὸς Ἑλθετοῦ, ὀνομαζομένου Γένεπερ. Διὸ καὶ ἐθεσπίσθη τὸ δάνειον τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐτελεσφόρησε. Ἐθεσπίσθη δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ ἐν δάνειον ἐξ μιλιοῦνιων γροσίων νὰ γίνῃ ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς τῆς Ἑλλάδος μὲ Ἑλληνικὰς Ὁμολογίας, αἵτινες ἐτυπώθησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν Μινίστρον τῆς Οἰκονομίας.

Αἱ δὲ Τοπικαὶ Διοικήσεις δὲν συνυπακούοντο καλῶς μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως, ἀλλὰ κάθε μία ἔπραττε κατὰ δοκοῦν αὐτῇ, καὶ οὐδύλως προσεῖχον εἰς τὰς κοινὰς διαταγὰς· ὅθεν προϋβλήθη ἐπὶ συνελεύσεως ἡ κατάργησις τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων, καὶ μάλιστα τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας· πλὴν δὲν συνεφώνουν ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι εἰς τοῦτο, βλέποντες τὸ δύσκολον τοῦ πράγμα-

τος. Μ' ὅλον τοῦτο ἱκανῆς λογοτριβῆς γενομένης, ὑπεγράφη ἐν γράμμα ἑνορκον, ὅτι νὰ συντρέξωσιν ὅλοι εἰς τοῦτο. Τὸ οὐσιωδέστερον δὲ κῆτιον τοῦ τοιοῦτου παρὰ τινων ἐπιμόνου ζητήματος περὶ κατ'αρχήτως τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας ἦτον οὐχὶ ἀπλῶς ἡ εὐταξία τῶν προκημάτων, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν ἦτον πρόχειρος νὰ ἀναπληρῇ ὅλας τὰς χρηματικὰς χρεῖας τοῦ ἔθνους, τὰς διὰ ζήτης καὶ διὰ θαλάσσης ζητουμένας, διὰ τοῦτο ἐφικνύοντο τινες, ὅτι καὶ οὗ λάθωτιν ἄμεσον ἐπιρροὴν εἰς τὰ Πελοποννησιακὰ πρόγματα, νὰ κακορθώσωσι μίαν δύναμιν, ὥστε νὰ βιάζωσι τοὺς Πελοποννησίους νὰ κατὰβάλωτιν, ὅσας ποσότητας χρημάτων ἤθελε χρειασθῇ τὸ ἔθνος.

Καὶ καὶ μὲν Τοπικαὶ Διοικήσεις ἐνῆργουν ἄμέσως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος· ἡ δὲ Ἑθνικὴ Διοίκησις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ οὐδὲν ἄμέσως, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐνεργῇ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ διότι οἱ κατὰ μέρος διοργανισμοὶ ἀπῆτουν τὸ τοιοῦτον, καὶ διότι δὲν εἶχεν ἐκτελεστικὴν Στρατιωτικὴν δύναμιν, καὶ τούτου ἕνεκα, ὅσοι ἐπιταγαὶ καὶ ὅσα γράμματα ἐγκύκλια ἐξεδίδοντο ἀπὸ τῆς Ἑθνικῆς Διοικήσεως εἰς τὸ ἔθνος, ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἐγκριθῶσιν ἀπὸ τὰς κατὰ τόπον Διοικήσεις, εἰμὲ μὴ, ἔμενον ἄπρακτα, καθὼς συνέβη εἰς τὰ ἐγκύκλια γράμματα προτρεπτικὰ τὸ νὰ συνεισφέρῃ κάθε ψυχὴ ἀνὰ ἓν γρόσι πρὸς βοήθειαν τοῦ Γένους, τὰ ὅποια μὲ τὸ νὰ ἐστοχάσθη ὁ Μινίστρος τῶν Ἑσωτερικῶν νὰ τὰ ἀπυστέλλῃ ἄμέσως εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, τὰ ἐμπόδισεν ἡ Γερουσία καὶ ἔμενον ἄπρακτα ἱκανὸν καιρὸν. Ἐνεκὰ τούτων τῶν αἰτίων λοιπὸν, καὶ διὰ νὰ ἐνδυναμωθῇ ἡ Ἑθνικὴ Διοίκησις, ὥστε νὰ ἐκτελῇ μόνη τῆς τὰς ἀποφάσεις τῆς, ἐνεκρίθη νὰ συστήσῃ φρουρὰν χιλίων στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κηπιτᾶν Νικολάου Σωλιώτου, πρὸς τὸν ὅποιον ἔδωκε τὸν βαθμὸν τοῦ Χιλιάρχου. Ἀλλ', ἐπειδὴ ὁ Χιλιάρχος οὗτος δὲν εἶχε στρατιώτας, μηδὲ νὰ συλλέξῃ ὑπομίσθους ἐδύνατο διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων, τὸν ἔδωσαν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου ἐκ τῶν ἐδικῶν τους, καὶ ἐσύστησεν ἐν σῶμα ἕως τριακοσίους σχε-

δὸν τὸν ἀριθμὸν καὶ ἀμέσως τὸν ἔστειλαν εἰς τὸν Πρακτὸν, διὰ νὰ συνάξῃ τὸν ἔρχον, ὅπου εἶχον διορίσει εἰς τοὺς ἐκεῖ εὐκαταστάτους· ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσε, καὶ διότι ἡ Γερουσία ἐδυσχερστήθη ὡς μὴ δι' αὐτῆς ἐνεργηθέντος τοῦ πράγματος, καὶ διότι τινὰ τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως ὑπερασπίσθησαν τοὺς Πρακτιῶτας.

Διέτρεχον λοιπὸν τὰ πράγματα ἀνωγύτως καὶ διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας, καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων, καὶ διότι⁽¹⁾ τινὲς ἔργον εἶχον τὸν σπαρχμὸν τῶν Προκρίτων τοῦ Ἔθνους, καὶ ἐντέχνως τὸν ἐνήργουν, διὰ νὰ λάβωσιν ἐπιροὴν μόνοι αὐτοὶ εἰς τὰ πράγματα καὶ νὰ γίνωσι δυνατοί. Ὅθεν πολλὰ τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως ἀνεχώρησαν ἐκείθεν· τὸ δὲ Ἐκτελεστικὸν ἄνευ κοινῆς εἰδήσεως τοῦ Βουλευτικοῦ ἀπέστειλεν ἀνθρώπους μὲ γράμματα πληρεξουσιότητος εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰπραγματευθῶσι μυστικὰ διπλωματικὰς ὑποθέσεις· καὶ διὰ μὲν τὴν Ρωσσίαν διώρισε κάποιον Ψωμᾶν λεγόμενος, ὅστις δὲν ἐδυνήθη νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὴν Τοσκάναν· διὰ δὲ τὰ μέρη Γερμανίας καὶ Γαλλίας τὸν Μιχαήλ Σχινᾶν· διὰ δὲ τὴν Ἀγγλίαν, ⁽²⁾ Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν ἐδόθησαν γράμματα πληρεξουσιότητος εἰς τὸν Λουριώτην, οἵτινες εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ συνάζωσι καὶ συνεισφοράς φιλελευθέρων, ἥ καὶ δάνεια, ἂν ἐπιτύχωσι νὰ τὰ λαμβάνωσι· εἰς δὲ τινὰς ἐξ αὐτῶν ἐδόθησαν καὶ ἰκανῆς ποσότητος Ἐθνικαὶ Ὁμολογίαι, διὰ νὰ τὰς ἐξαργυρώσωσι. Καὶ οὗτοι μὲν ἀπῆλθον.

Οἱ δὲ Ἀρεοπαγίται, ἀφοῦ διήρσαν τοὺς Καπιτχναίους, ἐνήργουν καὶ ἐναντίον τοῦ Ὑψηλάντη καὶ ἐναντίον τοῦ Καπιτάν Ὀδυσσέως, καθήμενοι εἰς ἓν μέρος τῆς Εὐρίπου· καὶ γράφοντες κατ' αὐτῶν συνεχῶς εἰς τὴν Διοίκησιν· ὅτε τὸ Ἐκτελεστικὸν

(1) Ἐπετι τὸ ἐξῆς διαγεγραμμένον : « καὶ διότι ἀντέπραπτον οἱ ἰδιαιτεροὶ τοπικοὶ ὀργανισμοὶ μὲ τὸν γενικὸν τοῦ Ἔθνους διοργανισμόν ».

(2) Διαγεγραμμένον τὸ « Ἰταλίαν ».

ἀπεφάσισε τὸν Ἀλέξιον Νοῦτζον (ὅστις κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἶχε φθάσει εἰς Κόρινθον μετὰ τοῦ Κ. Μπαλάσκου) νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ περατηρήσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα, τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ διορθωθῶν, καὶ ἂν εἶναι εὐκολὸς ἢ ἐξῶτις τοῦ Ὀδυσσέως. Ἀφοῦ δὲ ἐφθασεν ἐκεῖ, τὸν μὲν Ὑψηλάντην περ-
εκίνησε νὰ ἐπενέλθῃ εἰς Πελοπόννησον, μ' ὅλον ὅτι ἦτον διωρι-
σμένος περὶ τοῦ Βουλευτικοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ
νὰ εὐτακτήσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα· ἠκούσθη δὲ μετὰ τῶν Ἀρεο-
παγιτῶν· οἱ δὲ Ἀρεοπαγιταὶ ὑποσχεθέντες εἰς τινος Καπιτα-
νκίου· βεβημένους καὶ ἀξιώματα, καὶ τὸν τόπον τοῦ Ὀδυσσέως,
ἔλθον γράμματα περ' αὐτῶν, ὅτι εἶναι σύμφωνοι εἰς τὴν ἐξῶ-
τιν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ μετὰ τούτου τοῦ γράμματος ἐπέστρεψεν
ὁ Νοῦτζος εἰς τὴν Κόρινθον, νομίζων, ὅτι εὐκόλως θέλει κατορ-
θῇ τὸ τοιοῦτον. Ὁμοίως καὶ ἡ Διοίκησις ὡς εὐκόλον ἀπεφά-
σισε νὰ τὸ ἐπιχειρήσῃ· δι' ὃ ἔδωκε γράμματα πληρεξουσιότη-
τος πρὸς τὸν Ἀλέξιον Νοῦτζον νὰ δικτάξῃ τὰ τῆς Ἀνατολικῆς
Ἑλλάδος, νὰ ἐξώσῃ τὸν Ὀδυσσεύ, καὶ νὰ συστήσῃ ἀντ' ἐκείνου
τὸν Κ. Χρήστον Μπαλάσκον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀπῆλθεν ἐκεῖ.

Ἐν τούτῳ ἐφθασαν εἰς Κόρινθον δύο Ἀγγλικὰ πλοῖα φέ-
ροντα τοὺς ἀπειταλμένους περὶ τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ διὰ τὴν
ἀνταλλογὴν τῶν Χαρμιῶν. Ἐν αὐτοῖς εἶχον τινος χίμκλῶτους
Ἑλλήνας, καὶ ἐνέχυρα καὶ τὰ συμφωνηθέντα χρήματα. Ὅθεν
εὐθὺς ἡ Διοίκησις ἐγράψεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν νὰ μεταφέρωσιν
εἰς τὴν Κόρινθον τὰ τε χρέμια, καὶ τὸν Καϊμακλήτην καὶ Κε-
ρχαγίαν, τοὺς ὁποίους ἔφερεν ὁ υἱὸς τοῦ Πετρόμπεϊ Γεωργίος,
ὅστις ἐξ ἀρχῆς ἦτον ὁ φύλαξ αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Γεωργίος
εἶχεν ἀνὰ χεῖρας μίαν ὁμολογίαν τοῦ Ἰκτροῦ Στεφάνου διὰ νὰ
λάβῃ ἐκ τῶν πεντήκοντα χιλιάδας γρόσια ἕνεκα τῶν χαρμιῶν,
ἐζήτηε τὴν ἐξόρλησιν τῆς ὁμολογίας πρῶτον, καὶ ἔπειτα νὰ περα-
δῶσῃ τὰ χρέμια. Ὁ Στέφανος ἐπρόβλεπεν, ὅτι, ἀφοῦ παρὰδῶτῃ
τὰ χρέμια εἰς χεῖρας τοῦ Χουρσὴτ Πασᾶ, ἂν τὰ λάβῃ θέλει
τὰ πληρώσει. Εἰς τοῦτο ἐσυμφώνει καὶ τὸ Ἐκτελεστικόν· πλην

ὁ Γεώργιος ἐπέμενεν εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῆς ὁμολογίας, καὶ δὲν ἠθελε νὰ παρκαδώσῃ τοὺς αἰχμαλώτους. Ὅθεν ἠγέρθη ἕρις καὶ δυσἀρέσεικ μεγίστη μεταξὺ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ τοῦ Γεωργίου, καὶ ἐπαπειλοῦσαν νὰ λάβουν βιαίως τοὺς αἰχμαλώτους ἀπὸ τὰς χεῖράς του· ὁ δὲ ἐτοιμάσθη νὰ ἀντισταθῇ μὲ τὰ ὅπλα· πλὴν τέλος πάντων διὰ συμβουλῆς καὶ προτροπῆς ἄλλων ἐπέσθη, καὶ παρῆδωκε τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἔγινεν ἡ ἀνταλλαγή. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ συμφωνία τῆς ἀνταλλαγῆς ἦτο διὰ μόνον τὰ χαρέμια, περὶ δὲ τῶν Παιδῶν ἦτον ἐξ ἀρχῆς σκοπὸς νὰ γίνῃ ἄλλη συμφωνία ἰδιαιτέρα, τότε δὲ αἴφνης ἐδόθησαν καὶ αὐτοὶ ἐκτὸς τῆς συμφωνίας, διὰ τοῦτο διεσπάρη λόγος, ὅτι ἔλαβόν τινες μυστικά καὶ ἄλλας 40 χιλιάδας τέλληρα. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔδηλα, τὰ παρκατέχουμεν.

Ἐνῶ δὲ ὁ ἐχθρικός Στόλος, εὐρισκόμενος εἰς τὰ Δαρδανέλια, ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ πάλιν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, τινὲς ἐκ τῶν χωρίων τῆς Χίου ἐπροσκάλεσαν τοὺς Σαμίους νὰ ὑπάγουν εἰς βοήθειάν τους, διὰ νὰ λάβωσι καὶ ἐκεῖνοι τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὅθεν τρεῖς χιλιάδες περίπου Σάμιοι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Λυκούργον, μετέβησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν. Οἱ δὲ πρόκριτοι τῆς Χίου, οἵτινες ἕως τότε ἐπολιτεύοντο καλῶς μετὰ τῶν Τουρκῶν, καὶ εἶχον ἐνέχυρον εἰς τὸ φρούριον ὑπὲρ τοὺς πενήκοντα τῶν ἐπιστήμων πολιτῶν, καὶ τὸν Ἀρχιερέα τοὺς Πλάτωνα, ἰδόντες αἴφνης τὴν ἀπόδοσιν τῶν Σαμίων ἐκεῖ καὶ τὴν ἐπικινύσασιν τῶν χωρίων, ἔμειναν εἰς ἀμηχανίαν περὶ τοῦ παρκατέου, ἐπειδὴ δὲν εἶχον προετοιμασίαν ἀμύνειν περὶ τοιοῦτου κινήματος. Οἱ Σάμιοι λοιπὸν μετὰ τῶν ἐνόπλων Χίων ἐπολιόρκησαν τὸ φρούριον, ἀλλ' ὑστεροῦντο καὶ ζωοτροφῶν καὶ πολεμικῆς ὕλης· ἐζήτουν παρὰ τῶν Ἀρχόντων, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι πῶθεν καὶ πῶς νὰ τὰ οἰκονομήσωσιν ἐκ τοῦ προχείρου, ἐνῶ ἄφ' ἑνὸς μὲν μέρους ἐκεῖνα, ὅπου ἐδυνήθησαν νὰ οἰκονομήσωσι, τὰ κατεχρόντων οἱ στρατιῶται, ἄφ' ἑτέρου δὲ οἱ πλείονες τῶν πολιτῶν Χίων, ἐκπλαγέντες διὰ τὸ παρ' ἐλπίδα τοῦτο κίνημα, καὶ

ἀπελπισθέντες τρόπον τινα, δὲν ἐστοχάζοντο ἄλλο, εἴμῃ πῶς νὰ διασώσωσι τὰς φαιηλίας των καὶ ὅσον πρᾶγμα δυνηθῶσι, χωρὶς νὰ θέλῃ τις ἐξ αὐτῶν νὰ κατὰβάλῃ οὐδ' ὁβολόν ; Ἀνεφάνη δὲ καὶ δικηφονία μεταξὺ Χίων καὶ Σαμίων, καὶ διέτρεχεν ἄκρα ἀταξία· ὅθεν οὐδὲν ὑγιὲς ἐνηργεῖτο. Μετὰ δὲ παρέλευσιν εἴκοσι πε-
ρίπου ἡμερῶν ἔφθασεν ἐκεῖ ὁ ἐχθρικός Στόλος, καὶ συγχρόνως μετέβαινεν ἀπὸ τῶν Τζεσμὲν εἰς τὴν Χίον ἱκανὸν στρατεύμα ἐχ-
θρικόν, ὅτε ἀμέσως οἱ μὲν Σάμιοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐπληθύνοντο εἰς τὴν Σάμον, οἱ δὲ Χῖοι διεσπάρησαν εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη τῆς νήσου, καὶ κατέρρευγον πολλοὶ εἰς τὰ παράλια διὰ νὰ ἱμπαρκάρωνται εἰς τὰ ἐκεῖ περιφερόμενα Ψαριανὰ πλοῖα. Οἱ δὲ ἐχθροὶ, ἀφοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐλεηλάτησαν, ἐτοι-
μάζοντο νὰ ἐξέλθουν εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη κατὰ τῶν διασκορπι-
σθέντων Χίων· ἀλλ' οἱ ἐκεῖσε εὐρισκόμενοι Κόνσολοι, ἡπατημένοι παρὰ τῶν Τουρκῶν, ἐξῆλθον εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη, εἰς τὸν Ἀνά-
βαθρον καὶ τὸ Θωλὸν Ποτάμι, ὅπου ἦσαν πλῆθος Χίων πεφυλαγ-
μένοι διὰ τὸ ὀχυρὸν τῶν θέσεων, καὶ τοὺς παρεκίνησαν νὰ προ-
σκυνήσωσι καὶ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ὑποσχόμενοι ἐγ-
γράφως εἰς αὐτοὺς ἀσφάλειαν καὶ ἀμνηστειάν. Ὅθεν οἱ Χῖοι, ἐμπιστευθέντες εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῶν Κονσόλων, καὶ εἰς ἓν φερ-
μάνι ἀφρέσεως, ὅπου τοὺς ἐνεφάνισεν ὁ Καπιτὰν Πασῆς, παρεδό-
θησαν, καὶ ἀμέσως οἱ ἐχθροὶ τοὺς μὲν ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ ἄχμα-
λώτισαν, καὶ ἐστράτευσαν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς νήσου, διὰ
νὰ κἀμουν τὸ ἴδιον, ὥστε ἐφονεύθησαν καὶ ἀχμαλωτίσθησαν ὑπὲρ
τῆς 40 χιλιάδας ψυχῶν. Οἱ δὲ διασωθέντες διεσκορπίσθησαν εἰς
διάφορα μέρη, καὶ οὕτω κατεστράφη ἡ περίφημος Χίος.

Αἱ δὲ λοιποὶ Νῆσοι Κυκλάδες καὶ Σποράδες, οὐσαι διόλου
ἀδιοργανιστοί, ἐδιοικοῦντο, ὡς εἶπυχε, χωρὶς νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ
τὴν Διοίκησιν τὴν Ἐθνικὴν, ἥτις τότε ἀπεφάσισε νὰ τὰς διορ-
γανίσῃ, καὶ ἀπέστειλεν Ἀρμοστὰς μὲ γράμματα πληρεξουσιότη-
τος, διὰ νὰ συστήσωσιν εἰς αὐτὰς Ἐπαρχοὺς, καὶ Ἀντεπαρχοὺς,
οἵτινες ἀπελθόντες, περιεφέροντο εἰς μίαν ἐκάστην τῶν νήσων συ-

νιττωντες τοὺς Ἐπάρχους καὶ Ὑπαλλήλους των, καὶ συνάζοντες εἰσοδήματα τινὰ, τὰ ὅποια ἀπέστελλον εἰς τὴν Ὑδραν διὰ λογαριασμόν τοῦ ναυτικοῦ των. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς νήσους ἡγέρθησαν διάφοροι ἔριδες, ἐπειδὴ ἄλλαι δὲν ἤθελον τοὺς διορισθέντας Ἐπάρχους, ἄλλαι ἐζητοῦσαν διάφορον ἐσωτερικὸν ὀργανισμόν, εἰς ἄλλας δὲν ἐσυμφώνουν μετὰ τῶν οἱ κάτοικοι, καὶ διὰ ταῦτα ἤρχοντο σωρηδὸν αἱ ἀναφοραὶ εἰς τὴν Διοίκησιν, ἥτις φρονόμει τὰ πράγματα, ὅσον ἐσυγχώρει ἢ περιστασις.

Ἄλλ', ἐπειδὴ ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ εἶχε λάβει τέλος πρὸ μηνῶν τινῶν, μὲ τὸ νὰ παρεδόθη καὶ ἐφονεύθη, ὁ δὲ Χουρσήτ Πασᾶς ἐπροστάχθη ἀπὸ τὸν Σουλτάνον νὰ κτυπήσῃ ὅλαις δυνάμεσι πανταχόθεν τὴν Ἑλλάδα, συνηθορίζοντο ἱκαναὶ δυνάμεις ἐχθρικαὶ τόσον εἰς τὸ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ εἰς τὸ τῆς Ἀνατολικῆς, ὅπου ὁ ἴδιος Χουρσήτ Πασᾶς μετέβη εἰς τὴν Ἀάρισσαν, καὶ διὰ μέσου τῆς δραστηριότητος του καὶ τῆς μεγίστης ἐπιρροῆς, ὅπου εἶχεν, ἔβηκεν εἰς ἐνέργειαν καὶ κίνησιν ὅλην τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν καὶ Θράκην, ἔχων καὶ τὴν εὐκολίαν τῶν ἐξόδων ἐκ ταῦ ἐυρεθέντος πλούτου τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ἄλλ' εἰς τὸ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸ νὰ ἡπείλουν τὴν Ἀκαρνανίαν τὰ εἰς Ἰωάννιναν εὐρισκόμενα ἔτοιμα ἐχθρικά στρατεύματα, καὶ ἐκεῖ ἐχρειάζετο ταχυτέρα ἢ βοήθεια ἀπὸ μέρους τῆς Πελοποννήσου, διὰ τοῦτο τὰ εἰς Κόρινθον εὐρισκόμενα Μέλη τῆς Διοικήσεως ἀπεφάσισαν νὰ ἀπέλθῃ πληρεξούσιος ἐκεῖ εἰς τε τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικὰ, ὁ Α. Μαυροκορδάτος, διὰ νὰ εὐθυδρομήσῃ τὰ ἐκεῖ πράγματα· ὅστις συμπαρέλαθε τοὺς ὀλίγους Τακτικούς, ὅπου πρότερον εἶχεν ὁ Ὑψηλάντης, ὁμοίως καὶ ὄσους Εὐρωπαίους εὐρίσκοντο ἐκεῖ τοὺς ὁποίους ἔκκεμεν ἐν σῶμα ἕως 200 ἔχοντας ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ Γκενεράλ Νορμάνδ, καὶ τοὺς ὠνόμασεν σῶμα τῶν Φιλελλήνων καὶ οὕτως ἀνεχώρησε διὰ τὰ ἐκεῖ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἱκανὴν ποσότητα τῶν Ἐκτυπωμένων Ἐθνικῶν Ὁμολογιῶν καὶ μίαν σφραγίδα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, διὰ νὰ τὴν μεταχειρίζεται ὡς Πρόεδρος. Ἡ δὲ Διοίκησις ἐβίβησε διὰ

γραμμάτων τοὺς προδιωρισμένους Καπιτὰν Κυριακούλην, Γιατράκον καὶ Δελιγιάννην, διὰ νὰ ταχύνωσι τὴν εἰς Μεσολόγγι μετὰβασίν τοὺς.

Καὶ ὁ μὲν Μαυροκορδάτος ἐφθασεν ἐκεῖ μετὰ τῶν Τακτικῶν· ὁ δὲ Κ. Γιατράκος ἐστρατολόγησεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Μηστρὸς 1500, καὶ ἐφθασεν εἰς τὰς Πάτρας· καὶ, ἐνῶ ἐτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἐλειποτάκτησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔμεινε μὲ μόνους πεντήκοντα, καὶ μετ' αὐτῶν μετέβη ἐκεῖ, ἡγανακτησμένος ἐναντίον τοῦ Παναγιώτου Κρεββατᾶ, τὸν ὅποιον ὑπέθετεν αἷτι ν τῆς λειποταξίας τῶν στρατιωτῶν, διὰ νὰ οἰκειοποιηθῇ ἐκεῖνος ὅλην τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τῆς Ἐπαρχίας. Ὁμοίως καὶ ὁ Κανέλος Δελιγιάννης μετέβη ἐκεῖ μὲ μόνους τριάκοντα στρατιώτας. Ὁ δὲ Κ. Κυριακούλης μόλις κατώρθωσε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν 150 στρατιῶται Μανιάται, ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ τοὺς πληρώσῃ τὸν μισθὸν τοὺς εἰς τὸ Μεσολόγγι· οἱ δὲ λοιποὶ δὲν ἠθέλησαν, μὲ τὸ νὰ ἐζητοῦν τὸν μισθὸν τοὺς πρῶτον, καὶ ἔπειτα νὰ κινήσωσιν· ἀλλ' οὔτε ὁ Κ. Κυριακούλης εἶχε χρήματα νὰ τοὺς δώσῃ, οὔτε ἡ Διοίκησις. Ἀφοῦ δὲ ἐφθασαν εἰς τὸ Μεσολόγγι, οἱ μὲν Μανιάται ἐζητοῦν τὸν μισθὸν, πλὴν ὁ Μαυροκορδάτος δὲν εἶχεν ἐξαργυρώσει ἔτι Ἑθνικὰς Ὁμολογίας, διὰ νὰ τοὺς πληρώσῃ· καὶ, μὲ τὸ νὰ τὸν ἐβιάζον, ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν παρκαπονούμενος ἀπὸ τοὺς Μανιάτας, καὶ ζητῶν νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ἴδια. Οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται ὑστεροῦντο τῶν ἀνγκυκλίων, ἐπειδὴ πρόβλεψιν καμμίαν δὲν ἔκαμν ἐκεῖ περὶ τούτων· Μ' ὅλον τοῦτο ἔγραφον συνεχῶς ζητοῦντες καὶ ἄλλους στρατιώτας· ἡ δὲ Διοίκησις ἐβιάζε τοὺς Καπιταναίους, διὰ νὰ ἐκστρατεύσουν τόσον διὰ τὴν Δυτικὴν ὅσον καὶ διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκστράτευσάν τινες, ὅχι ὁμῶς ἱκανοὶ ὡς πρὸς τὴν χρεῖαν.

Αἷτιον δὲ οὐσιωδέστερον τοῦ νὰ δυσκολεύηται ἡ ἐκστρατεία τῶν Πελοποννησιακῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Ρούμελην ἦτον ἡ διαφωνία τῶν Προεστώτων μετὰ τῶν Καπιταναίων, οἵτινες ἐφα-

τρίασαν ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐκάστη φα-
τρία ἐπροσεπάθει παντοίοις τρόποις νὰ ἀνatreπῇ τὰ σχέδια τῆς
στρατολογίας τῆς ἄλλης, ὥστε μήτε τὸ ἐν μέρος, μήτε τὸ ἄλλο
ἐδύνατο εὐκόλως νὰ στρατολογήσῃ. Καὶ ὅχι μόνον κατὰ τοῦτο
ἐχώλαινον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐκάστης
Ἐπαρχίας κυβέρνησιν· καθὼς εἰς τὴν Καρύταιναν τότε διελύθη
ἡ Ἐφορία, καὶ ἔμεινεν ἡ Ἐπαρχία εἰς μεγάλην ἀνωμαλίαν·
ὁμοίως καὶ ἡ Τριπολιτζὰ εἶχε μεγάλην ταραχὴν, ἐπειδὴ ἐζητεῖ
μία φατρία νὰ ἀλλάξῃ τὸν Γερουσιαστὴν Μπάρμπογλου. Κατὰ
τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κάμμία ἄλλη ἐπαρχία κατὰ τὸ μᾶλλον
καὶ ἦτον δὲν ἦτον ἀτάραχος. Οἱ δὲ στρατιῶται τῆς Πελοποννή-
σου, μ' ὅλον ὁποῦναι καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ εὐάγωγοι καὶ εὐπειθεῖς,
ἔμενον εἰς ἀπραξίαν, διότι ἐσπαράττοντο ἀπὸ τὰς διχονοίας τῶν
Προκρίτων.

Ἐκ τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων λοιπόν, τῶν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλ-
λάδα, ἐν μέρος ἐστρατοπέδευεν εἰς τὴν Ἄρταν, ἄλλο δὲ πρὸς τὸ
μέρος τοῦ Σουλίου, διὰ νὰ τὸ πολιορκήσῃ. Ὅθεν ἀπεφάτισαν οἱ
ἐκεῖ Ἕλληνες νὰ διαιρέσωσι καὶ αὐτοὶ τὰς δυνάμεις των, καὶ οἱ
μὲν νὰ φυλάττωσι τὰς ἀναγκαίας θέσεις διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν
πρόσδον τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ὁ δὲ Κ. Κυριακούλης
μὲ τοὺς ἐδικούς του στρατιώτας καὶ ἄλλους, συμποσούμενους ὅλους
περίπου 600, νὰ μεταβῇ διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Φανάρι καὶ νὰ
συμβοηθῇ ἐξώθεν τοὺς πολιορκουμένους Σουλιώτας. ὅστις καὶ
ἀπῆλθεν ἐκεῖ.

Τὰ δὲ Μῆλη τῆς Διοικήσεως ἀπεφάτισαν νὰ μεταβῶσιν ἐκ
τῆς Κορίνθου εἰς τὸ Ἄργος, ἐπειδὴ ἐπληροφόρηθησαν, ὅτι ἤγγιζεν
ἡ πτώσις τοῦ Ναυπλίου, ὅθεν εἰδοποίησαν καὶ τὰ ἀπόντα Μῆλη
καὶ συνῆλθον ὅλοι ἐκεῖ εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐξηκολούθουν τὰς πρά-
ξεις των. Πλὴν τὰ Μῆλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἔχοντα καὶ τινὰς
τοῦ Βουλευτικοῦ ὁπλοδούς, ἐνήργουν δεσποτικῶς, χωρὶς νὰ εἰδο-
ποιῶσι διόλου τὸ Βουλευτικόν· καὶ τὸ ἐπὶ τούτου χεῖρον, ἐνήρ-
γουν ὅχι τὰ ἀφωρῶντα εἰς τὸ κοινὴν συμφέρον καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν

τοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ τὰ ἀπορῶντα εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους σκοποὺς τῆς φητρίας των καὶ εἰς τὴν μονιμότητά των ἀτόμων των. Πολλὰ προβουλευόμενα τοῦ Βουλευτικοῦ κοινωφελέστατα ἀνεντρέποντο καὶ ἄλλα περσιωπῶντο, καὶ εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις οὐδὲν ὑγιὲν ἀπερρασίζετο. Κιττήνησαν δὲ οἱ ἐμπειρότεροι καὶ φρονιμώτεροί τῶν Βουλευτῶν, νὰ μὴ δύνανται νὰ προβάλωσι διόρθωσιν τῶν κατὰχρησεων, ἐπειδὴ ἄλλοι ἐκ τοῦ σώματος τούτου, ἀντὶ τοῦ ἔθνικων Περσιστῶν, ἔγειναν κατὰσκοποι, καὶ περρησίχ μὲν οὐδὲν ἔλεγον, ἐπειδὴ δὲν εἶχον λόγον, κρυφίως δὲ διεβάλλον τὰ καλῶς ἔχοντα, καὶ ἐκίνουν πάντα λίθον νὰ διεγείρουν τὰ πάθη τῶν ἄλλων, καὶ νὰ αὐξάνουν τὰς διχονοίας· καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ διέτρεχε μεγίστη ἔρις μετὰ τῶν Πολιτικῶν καὶ τῶν Καπιτανίων, διεσπάρη λόγος, ὅτι συνώμωσαν οἱ Καπιτανιοὶ νὰ ἀνταρτίωσιν τὴν Διοίκησιν· ὅθεν κάθε πατριώτης ὅπου ἤθελε προβάλλει τὰ δικαίωματα τῶν Καπιτανίων καὶ κατὰχρησεις μερικῶν Πολιτικῶν, τὸν ἐσυκοφαντοῦν ὡς σύμφωνον εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῆς Διοικήσεως. Συνεχῶς ἔγραφεν ὁ Κολοκοτρώνης ἐκ τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, προβάλλων διάφορα ζητήματα καὶ ἀπαιτῶν παρὰ τῆς Διοικήσεως δικαίωματα τῶν στρατιωτῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐνομίζετο ὡς πρῶτον ὄργανον, δι' οὗ τὸ στρατιωτικὸν μέρος κατήντησεν εἰς τελείαν δυσἀρέσκειαν ἐναντίον τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως, οὐδὲ ἀπόκρισις τὸν ἐδίδετο· ὅθεν ἐκεῖνος διεκήρυττε μυρία ὅσα ἐναντίον τῆς Διοικήσεως, καὶ συνέδεσεν ἔγγραφον συμφωνίαν μετὰ τινων Καπιτανίων ἐναντίον τῶν Προκρίτων.

Τότε ἔρθησεν ἐκεῖ ἡ εἰδησις τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξίου Νούτζου καὶ τοῦ Κ. Μπαλάσκου, οἵτινες ἐθελοντῶθησαν μὲν ἀπὸ τὸν Κ. Ὀδυσσεύ, πρωτεύοντι δὲ πρέπει νὰ νομίζωνται τινες, οἱ ὅποιοι θέλοντες νὰ ἔχουν τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὴν Ῥούμελην, μὲ τὸ νὰ ἐβλεπον τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀλεξίου Νούτζου καὶ τὴν ἐπιρροὴν ὅπου εἶχεν ἐκεῖ, ὅτι τοὺς ἐγίνετο ἐμποδῶν, ἐμεθοδεύθησαν νὰ τὸν ἀποκαταστήσουν Πληρεξούσιον εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἐξώσῃ τὸν Ὀδυσσεύ· καὶ ἄρ' ἐτέρου μέρους εἰδοποίησαν

τὸν Ὀδυσσεά περὶ τοῦ σκοποῦ τούτου, ὥστε τρόπον τινὰ τὸν ἐβίασαν νὰ πράξῃ αὐτὸ τὸ ἔτοπον διὰ τὴν ἀσφάλειάν του. Ἐφονεύθησαν δὲ καθ' ὁδὸν πλησίον τοῦ χωρίου Δαδιοῦ, ὅπου τοὺς εἶχεν ἐνεδραν ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐκλείσθησαν εἰς μίαν παλαιάν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ διαυθεντευθῶσι· πλὴν, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον ἰκανὴν δύναμιν νὰ ἀντισταθῶσι, παρεδόθησαν, ἐλπίζοντες νὰ τὰ συμβιβάσωσι μετὰ τοῦ Ὀδυσσεως· ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἔλαβε παρ' αὐτῶν ὅλα τὰ ἔγγραφα, ὅπου ἐπέφερον, τοὺς ἐθανάτωσε.

Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο τοὺς μὲν Ἀρεοπαγίτας κατεφόβισε καὶ διεσκορπίσθησαν ἐνθεν κἀκεῖθεν, τὴν δὲ Ἑθνικὴν Διοίκησιν κατετάρταξε, μὲ τὸ νὰ ὑπώπτευεν, ὅτι τοῦτο ἦτον ἀρχὴ ἄλλων ἐνδεχομένων κακῶν. Ὅθεν μετεχειρίσθη τὸ Ἐκτελεστικὸν ὅλην τὴν δραστηριότητά, καὶ ἐξέδωκε γράμματα κατὰ τοῦ Ὀδυσσεως καθαιρετικὰ τῆς στρατηγίας του καὶ ἀμοιβὴν πέντε χιλιάδων γροσίων εἰς ἐκεῖνον, ὅπου ἤθελε τὸν φονεῦσει. Τὸ Βουλευτικὸν σῶμα δὲν ἐνέδιδεν εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπρόβαλε τὴν διόρθωσιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ πράγματος μὲ ἥσυχον τρόπον, διὰ νὰ μὴν ἐξαγριωθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ Καπιταναῖοι· πλὴν τὸ Ἐκτελεστικόν, ἐπερειδόμενον εἰς τὸ γράμμα τῶν Καπιταναίων, εἰς τὸ ὅποιον ἔλεγον, ὅτι εἶναι σύμφωνοι κατὰ τοῦ Ὀδυσσεως, ἐπέμεινε εἰς τὸ νὰ τὸν καταστρέψῃ ἀναφανδόν· ἀλλ' ἠπατηθῇ εἰς τὰς ιδέας του, διότι οἱ μὲν τῶν ἐκείσε μερῶν Καπιταναῖοι, μὲ τὸ νὰ ἠλπιζεν ὁ καθεὶς ἀπ' αὐτοὺς νὰ λάβῃ τὸν τρόπον τοῦ Ὀδυσσεως, καθὼς τοὺς ὑπέσχοντο οἱ Ἀρεοπαγίται, ἐνέδωκαν πρότερον εἰς τὴν ἔξωσίν του· ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδον, ὅτι ἀπεστάλη ὁ Κ. Παλάσκας μὲ δίπλωμα στρατηγίας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἠνώθησαν ἅπαντες μετὰ τοῦ Ὀδυσσεως. Ὁμοίως καὶ οἱ τῶν ἄλλων μερῶν Καπιταναῖοι ἠνώθησαν μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ὑπερασπίζοντο, ἐπειδὴ ὑπώπτευον, ὅτι οἱ ἀντικείμενοι εἰς αὐτοὺς Πολιτικοὶ σκοπεύουν νὰ τοὺς κατατρέξουν ἔνα, ἕνα, ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι.

Ὁ δὲ Ὑψηλῆτης, μὲ τὸ νὰ ἔβλεπεν ἀνώμαλα τὰ ἐκεῖ, καὶ μὲ τὸ νὰ ὑπώπτευε, μήπως ἡ δοθεῖσα πληρεξουσιότης τοῦ Μαυ-

ροκορδάτου ἔχει τινὰ ὑποκεκρυμμένον σκοπὸν κατὰ τοῦ ἀτόμου του, ἄφησεν ἐκεῖ τὸν Νικῆτα μὲ τοὺς στρατιώτας του, καὶ αὐτὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Ἄργος περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου· πλὴν τὸν ὑπέβλεπον τὰ πλείονα Μέλη τῆς Διοικήσεως ὡς ἔνοχον εἰς τὸν φόνον τοῦ Νούτζου καὶ Μπαλάσκα, καὶ ὡς σύμφωνον μετὰ τῶν Καπιταναίων ἐναντίον τῶν Πολιτικῶν Προκρίτων, καὶ ἔκτοτε τὸ Ἐκτελεστικὸν ἔπαυσε σχεδὸν διόλου ἀπὸ τὸ νὰ κοινοποιῇ εἰς τὸ Βουλευτικὸν τὰς ἐθνικὰς ὑποθέσεις, ἐπειδὴ προέδρευεν ὁ Ὑψηλάντης· καὶ ἐγίνοντο μὲν συνελεύσεις τοῦ Βουλευτικοῦ συνεχῶς, πλὴν οὐδεμία οὐσιώδης σκέψις ἐγίνετο, εἰμὴ περὶ ἀπλῶν καὶ ἀδιαφόρων πραγμάτων· αἱ δὲ οὐσιωδέστεραι ὑποθέσεις ἐνεργοῦντο πρότερον παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ἔπειτα τὰς ἐμάνθανε τὸ Βουλευτικόν. Ἐπρόβαλλον τινὰ τῶν Μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ, ὅτι τοῦτο εἶναι παράνομον καὶ ἄτοπον· πλὴν πότε τοὺς ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα τὸ Βουλευτικὸν νὰ λαμβάνη ἑκτακτα μέτρα· πότε ἐκοινολόγουν ὅτι εἶνε σύμφωνα τινὰ τῶν Μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ μὲ τοὺς Καπιταναίους διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν Διοίκησιν, πότε ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἔλεγε τὸ «ἔτσι θέλω» καὶ οὕτω τὰ πράγματα εὐρίσκοντο εἰς ἀνωμαλίαν καὶ ἀκαταστασίαν.

Εὐρισκομένου δὲ τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου, οἱ Ἑλληνες ναῦται, οἵτινες παρεφύλαττον νὰ τὸν βλάψουν, ἐπέτυχον ἀρμόδιον καιρὸν, καὶ διὰ μέσον τῶν εἰς φυλακὴν διωρισμένων ἐχθρικῶν πλοίων διέβησαν διὰ νυκτὸς μὲ δύο μπουρλότα, τὰ ὁποῖα διεύθυνον ἐπὶ νῶ εἰς δύο Δελίνια, καὶ τὸ μὲν μπουρλότον τῶν Ψαριανῶν, ὁδηγούμενον ἀπὸ τὸν Καπιτὰν Κανάρην, εὐτύχησε καὶ κατέκαυσε τὸ Δελίνι, ἐν ᾧ εὐρίσκετο ὁ Καπιτὰν Πασῆς, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Στόλου, οἵτινες ἦτον συνηγμένοι ἐκεῖ μὲ τὸ νὰ ἐξημέρωνεν ἡ ἑορτὴ τοῦ Μπαίραχμιοῦ τους, καὶ συγκατεκίχησαν ἀπ᾽ ἑξῆς πάντες· τὸ δὲ ἄλλο μπουρλότον ἐπλησίασε μὲν, πλὴν ἐπρόρθησεν οἱ ἔνδον τοῦ Δελινίου, καὶ ἐμπόδισαν τὴν πυρκαϊάν· μ' ὅλον τοῦτο ἐβλάφθη καὶ ἐκείνο εἰς τὴν πρῶρην

ἀρκετά. Ὁμοίως καὶ μία Φεργάδα, ὅπου ἦτον ἀρξαμένη πλησίον τοῦ κατκαίνεντος Δελινίου. Ἐκ δὲ τῶν διευθυνόντων τὰ μπουρλότα Ἑλλήνων νκυτῶν οὐδείς ἐβλάστη. Ὅθεν οἱ ἐχθροὶ κυριευθέντες ἀπὸ μέγαν φόβον, εὐθὺς ἐκοψαν τὰς ἀγκύρας ἀπὸ τὰ λοιπὰ πλοῖα τοῦ Στόλου καὶ ἀνεχώρησαν ἐκείθεν μὴ τολμῶντες πλέον νὰ ἀρχῶσιν εἰς κἀνὲν μέρος. Οἱ δὲ νκυτὰι τῶν μπουρλότων ἦλθον εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἐτιμῆθησαν ἱκανά, καὶ ἔγινε λειψανία εὐχαριστήριος εἰς τὸν Θεόν.

Συγχρόνως ἐφθασεν ἐκεῖ καὶ ἡ εἰδησις τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὸ ὅποιον εἶχεν ἀποστείλει ἡ Διοίκησις προλαβόντως δύο Πληρεξουσίου, διὰ νὰ πρᾶγματευθῶσι τὴν παράδοσιν τακτικῶς, καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὰς καταχρήσεις. Ἀλλ' οἱ ἐκεῖ στρατιῶται μετὰ τὰς συνθήκας ἐφόνευσάν τινας τῶν παραδοθέντων, καὶ διηρπάγη ὅλον τὸ πρᾶγμα τῶν ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ γίνη ἡ δικνομή κατὰ τὴν συμφωνίαν, τὸ ὅποιον ἐδυσχερῆστητε καὶ τοὺς ἐκεῖ Κονσόλους μὲ τὸ νὰ ἦτον τρόπον τινὰ ὡς μεσίται. Τοὺς δὲ ὀλίγους ἐνκομείναντας τῶν Τούρκων ἱμβαρχάρισαν, καὶ μετεβίβασαν εἰς τὴν Ἀσίαν. Τὸ δὲ κοινὸν ταμεῖον οὐδὲν ὠφελήθη ἐκ τῶν λαφύρων τοῦ Φρουρίου τούτου.

Οἱ δὲ ἐν τῷ Νκυπλίῳ ἐχθροὶ ἐφθασαν εἰς τελείαν σχεδὸν ἔλλειψιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκάων, καὶ ἐζήτησαν πολλάκις Συνθήκας, διὰ νὰ πρᾶξωσιν τὸ Φρούριον. Ὅθεν διωρίσθησαν τινὰ τῶν Μελῶν τῆς τε Ἑθνικῆς Βουλῆς, καὶ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας μὲ ἑγγραφον πληρεξουσιότητα, διὰ νὰ πρᾶγματευθῶσι μετ' αὐτῶν καὶ νὰ ὑπογράψωσι τὰς Συνθήκας. Διώρισαν δὲ καὶ οἱ πολιορκούμενοι Πληρεξούσιους, οἵτινες ἐξῆλθον πολλάκις ἀπὸ τοῦ Φρουρίου, καὶ ἐπρᾶγματεύοντο περὶ παραδόσεως. Καὶ τέλος πάντων συνεφώνησαν νὰ πρᾶξωσιν πρότερον οἱ ἐχθροὶ εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λιμένος Μπούρτζιον νὰ εἰσέλθωσι, εἰς τὸ Φρούριον οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων μὲ ὀλίγους ἀνθρώπους, καὶ πρὸς ἀτφάλειάν τους νὰ δοθῶσι δέκα τρεῖς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων Τούρκων ἐνέχυρον εἰς τὴν Διοίκησιν· νὰ κατκα-

γράφωσιν οἱ Πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων ὅλην τὴν περιουσίαν τῶν Τούρκων, καὶ νὰ τοὺς ἀρῇσῃσι τὸ ἐν τρίτον, ἐκτὸς τῶν ὀπλων, τὰ ὅποια νὰ παρὰδῶσιν ὅλα εἰς τοὺς Ἑλληνας, καθ' ἣν ὥραν ἱμβρακκισθῶσι νὰ τοὺς δοθῶσι πλοῖα Ἑλληνικά, ὅσα εἶναι ἱκανὰ διὰ νὰ τοὺς μετκατοίσωσιν εἰς τὴν Ἀσίαν· νὰ τοὺς δίδετῃ ἡ καθημερινή τους τροφή μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ ἱμβάρκου των. Ταῦτα συμφωνηθέντα ὑπεγράφησαν, καὶ ἀμέσως οἱ Πληρεξούσιοι εἰσῆλθον εἰς τὸ Φρούριον, καὶ ἔρχησαν τὴν καταγραφὴν. Παρέλαθε δὲ ἡ Διοίκησις εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς τοῦ Μπούρτζιον, ὁμοίως καὶ τὰ ἐνέχυρα, καὶ ἐστελλετο ἐκ τοῦ Ἀργους ἡ καθημερινή τροφή τῶν Τούρκων. Πλὴν ἐδυσχερестήθησαν ἅπαντες δι' αὐτὰς τὰς συμφωνίας, ἐπεὶ οἱ Τούρκοι, ἑνοπλοὶ, ἔμενον κύριε τοῦ Φρουρίου καὶ ἐτρέφοντο ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, χωρὶς νὰ προσδιορισθῶσιν ἡμέραι, ἐν ᾧ ὁ κακὸς καὶ ἡ περίστασις δὲν ἐσυγχῶρει πολλὴν ἀνβολὴν τοῦ πράγματος.

Συγχρόνως τότε ἐρωράθησαν τινες διχπραγματευόμενοι ἄνευ κοινῆς γνώμης μετὰ τὴν Διοικητὴς τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, καὶ ζητοῦντες τὴν Βρεττανικὴν προστασίαν διὰ τὴν Πελοπόννησον. Καὶ ἡ μὲν Γερουσία ἀνεκάλυψε τοὺς ἀδελφοὺς Ζαφειροπούλους ἐνασχολημένους εἰς ἐν τοιοῦτον, καὶ εὐθὺς ἐφυλάκωσεν τὸν εἰς Τριπολιτζάν διὰτρίβοντα Παναγιώτην καὶ ἀπέστειλε στρατιώτας νὰ πιάσῃ καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν, διὰτρίβοντα εἰς τὴν Ἀνδρίτζιαν· πλὴν ἐκεῖνος ἐφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν. Ἐκ δὲ τῆς Ζακύνθου εἰδοποίησαν, ὅτι ὁ Πετρόμπεϊς ἀπέστειλεν ἐκ τῆς Κλαματίας ἕνα Ἰερέα περὶ αὐτῆς αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Ὅθεν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου μετέφερον εὐθὺς εἰς τὸ Ἀργος τοὺς Ζαφειροπούλους, διὰ νὰ τοὺς ἐξετάσῃσι περὶ τοῦτου. Ἀλλ' ἐπεὶ οὐδὲν εὗρον ὑγιές, ἀλλὰ παραλογισμοὺς καὶ κινήματα χωρὶς βάσιν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσιν εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐπ' ἄλλῃ κίτιξ τὸν Ρέοντος καὶ Πραστοῦ, διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν πηγὴν τοῦ πράγματος, ὅστις ἀπῆλθε μὲν ἐν ἀπλοῦν συστατικὸν πρὸς τὸν Πρωτοπαπᾶν τῆς Ζακύνθου

σχετικὸν ὄντα μὲ τὸν ἐκεῖ Διοικητὴν· ἀφοῦ δὲ ἐφθασεν ἐκεῖ, ἀνταμύθη μὲ τὸν Πρωτοπαπᾶν, τὸν ἐφκνέρωσε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς του, καὶ τὸν ὑπεχρέωσε μεθ' ὅρκου νὰ τὸν πληροφορήσῃ, ἂν οἱ Διοικηταὶ τῶν Ἰωνικῶν Νήσων ἔχουν τοιαύτην ἔδειαν ἀπὸ τὴν Βρεττανικὴν Διοίκησιν, ὥστε νὰ δεχθῶσι προβλήματα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἂν ὑπόσχεται αὐτῇ τὴν προστασίαν τῆς εἰς τοὺς Ἑλληνας μὲ συνθήκας, καὶ τίνι τρόπῳ. Ὁ δὲ Πρωτοπαπᾶς ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἐκεῖ Διοικητὴν, ὅστις τὸν εἶπεν, ὅτι καμμία ἀπόκρισις δὲν ἡμπορεῖ νὰ δοθῇ εἰς τοιαῦτα προβλήματα, εἰὰν δὲν ζητήσωσιν οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου μὲ ἐπίσημον ἔγγραφον τὴν προστασίαν τῆς Βρεττανίας. τὸ ὅποιον ἔγγραφον θέλει ἀποσταλῇ εἰς τὴν Λόνδρον, καὶ ἐκεῖθεν θέλει εἰλθεῖ ἡ ἀπόκρισις. Τοιαύτην ἀπόκρισιν ἀκούσαντες οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἰδόντες τοῦ πράγματος τὸ σαθρὸν, ἀδιαφόρησαν

Ἐν τοσούτῳ, ἐπειδὴ αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις ἐπροχώρουν εἰς τε τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκπαιλεῖτο ἡ Πελοπόννησος, τὰ δὲ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἔμενον εἰς ἀπραξίαν διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας, γενικῆς συνελεύσεως συγκροτηθείσης, ἀπεφασίσθη μὲ κοινὴν γνώμην, ὥστε εἰς μὲν τὸ Βουλευτικὸν σῶμα νὰ μείνῃ μία Ἐπιτροπὴ ἐπταμελὴς νὰ ἐργάζεται τακτικῶς μετὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως, ὁμοίως καὶ τῆς Γερουσίας, ὄντες Πρόκριτοι τῶν Ἐπαρχιῶν, καὶ ἔχοντες ἐπιρροὴν εἰς τὸ στρατιωτικόν, νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς Ἐπαρχίας των, νὰ στρατολογήσωσιν, ὅσον δυνατόν, ταχύτερον, νὰ συμπαραλάβωσι καὶ τοὺς προκρίτους τῶν χωρίων τοὺς ἔχοντας ἐπιρροὴν, καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσιν, οἱ μὲν διὰ τὴν Ἀνατολικὴν, οἱ δὲ διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Διωρίσθη δὲ καὶ ὁ Πετρόμπεϊς, διατρίβων τότε εἰς τὴν Καλαμάταν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, μὲ ὅσους Μανιάτας δυνήθῃ νὰ στρατολογήσῃ. Καὶ οἱ μὲν διορισθέντες ἀπῆλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας των νὰ στρατολογήσουν.

Ὁ δὲ Πετρόμπεϊς, δυσχερὴς τῆς ἐργασίας ὢν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, καὶ διότι πολλάκις ἐζήτησε χρήματα ἐπὶ λόγῳ στρατολογίας, καὶ

δεν οἰκονομήθησαν νὰ τὸν δοθῶσι, καὶ διὰ τὰς ἐριδὰς ὅπου ἠκολούθησαν εἰς τὴν Κόρινθον μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γεωργίου καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ἐσυμφώνησε κρυφίως μετὰ τοῦ Κωλοκοτρώνη καὶ ἐδικαιολόγει τὰς προτάσεις του. Ἀφ' οὗ δὲ ἔμαθεν, ὅτι τὸ Ναύπλιον εἶναι ἐν τῷ παρὰ δέδεσθαι, πρῶτα μὲν ἀπέστειλε τὸν Καδὴν τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἀρχιμάλωτον ὄντα ἐκεῖ, ἐξυρισμένον τὸ γένειον, καὶ ἐνδεδυμένον φράγκικα φορέματα, διὰ νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ νὰ πείσῃ τοὺς ὁμογενεῖς τοῦ Τούρκου, ὥστε νὰ ζητήσωσιν ἐπιμόνως τὴν παρρησίαν τοῦ Πετρόμπεη, διὰ νὰ ἐμπιστευθῶσι νὰ παραδοθῶσι, καὶ οὕτω νὰ βιασθῇ νὰ τὸν προσκαλέσῃ ἡ Διοίκησις. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐρχόμενος διὰ θαλάσσης εἰς τοὺς Μύλους μὲ ἕνα Κεφαλλονίτικον πλοῖον, συνελήφθη ἀπὸ τοὺς ναύτας Ἕλληνας, καὶ ἀναγκασθεὶς μετεκομίσθη εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ ὡμολόγησε τὴν αἰτίαν τῆς μεταμορφώσεώς του καὶ τῆς ἀποστολῆς του. Καὶ ἐπειδὴ ἔμεινεν ἀπρακτον αὐτὸ τὸ κίνημα, ἀφ' οὗ τὸ ἔμαθεν ὁ Πετρόμπεης, συμπάρελθε μερικὸς Καπιταναίους Μανιάτας καὶ ἐπεκκασίους περίπου στρατιώτας, ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι θέλει λαφυρὰ χωγήσουσιν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ μετέβη εἰς τὸ Ἄργος.

Ἡ δὲ Διοίκησις, ἥτις εἶχε διωρισμένους τοὺς Μανιάτας διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὅπου ἐχρειάζετο συνδρομὴ στρατιωτικὴ ἐδυσχερεστήθη διὰ τὴν εἰς τὸ Ἄργος ἔλευσιν τοὺς καὶ τοὺς ἐμήνυσεν, ὅτι ἐκεῖ δὲν εἶναι χρεῖα στρατιωτῶν, καὶ ὅτι δὲν οἰκονομοῦνται τροφὰ διὰ τόσον πλῆθος, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκστρατεύσωσιν ὅπου διωρίσθησαν. Πλὴν ἐκεῖνοι, εὐθὺς ὅπου ἐφθασαν, ἐζήτησαν νὰ ἀποστείλωσι καὶ ἐκ μέρους των Πληρεξούτους μέσῃ εἰς τὸ Φρούριον νὰ συμπράττωσι μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις δὲν τὸ ἐδέχθη, ἀρχήσαν νὰ ἀψηφῶσι διόλου τὴν Διοίκησιν, καὶ νὰ κάμνουν μυριάς ἀτιμίας καὶ ἀρπαγὰς. Ἐφόνεον, ὅσους Τούρκους εὕρισκον, οἱ ὅποιοι ἦτον εὐγαλμένοι ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, καὶ περιεφέροντο ἐκεῖ ἐλευθέρως, ἐπεριεδόμενοι εἰς τὰς Συνθήκας· ἐφροβέριζον νὰ εἰσπληθῇσι διὰ νυκτὸς εἰς τὸ ὀσπῆτιον

ὅπου εἶχεν ἡ Διοίκησις πεφυλαγμένα τὰ ἐνέχειρα τῶν Τούρκων καὶ νὰ τοὺς φρονέωσιν. Ἀλλ' ἡ Διοίκησις ἐπρόλαβε καὶ ἀπέστειλε τὰ ἐνέχυρα εἰς μίαν Γολέτταν Ἑλληνικὴν ἀρμασμένην εἰς τοὺς Μύλους. Ἐπρόδωκε τὸ Βουλευτικόν, διὰ νὰ οἰκονομηθῇ ἡ ὑπόθεσις τῶν Μανιατῶν, καὶ νὰ τοὺς δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ ἀποστείλωσιν ὀλίγους ἀνθρώπους εἰς τὸ Φρούριον διὰ νὰ παύσωσιν αἱ κατὰχρήσεις· ἀλλὰ τὸ Ἐκτελεστικόν δὲν ἐπέισθη εἰς τοῦτο, καὶ οὕτως εἰς τὸ Ἄργος ἠκολούθουν καθ' ἡμέραν ταραχαὶ καὶ ἄτοπα.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐπὶ συνελεύσεως προὔβληθη, ὅτι, ἐπειδὴ προλαβόντως δὲν ἀπεστάλησαν Ἰκέται εἰς τὰς Αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, νὰ ἀποσταλῇ καὶ μία Πρεσβεία εἰς τὸν Πάπαν, διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τοὺς Μονάρχας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἀπερσάσθη ὁ Π. Πατρῶν καὶ ὁ Νεόφυτος Βάμβας, οἵτινες τὸ ἐδέχθησαν· καὶ ἐμποδίσθη ὁ Π. Πατρῶν νὰ ἐκστρατεύσῃ διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἦτον διωρισμένος, καὶ περιέμενεν ἐκεῖ νὰ γίνουν τὰ ἀναγκαιὰ ἐγγραφα. Ἀλλὰ τὸ Ἐκτελεστικόν εἶτε δι' ἄλλας αἰτίας, εἶτε διότι τότε ἴσως ἔμαθε παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὅτι ἐκεῖνος ἄνευ κοινῆς γνώμης ἀπέστειλεν ἐκ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὸν ἱατρὸν Τζαπραζλὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρεσβευτὴν εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Πάπα, διὰ νὰ κατορθώσῃ δάνεια ἐκεῖθεν, μετεμελήθη δι' αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀνέβαλε μὲ διὰφόρους προφάσεις τὴν ὑπογραφὴν τῶν γραμμάτων.

Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ λοιποὶ Καπιταναῖοι τῆς Πελοποννήσου, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, μαθόντες, ὅτι οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου στρατολογοῦσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ ἐκστρατεύσωσιν οἱ ἴδιοι, καὶ νομίσαντες ἴσως, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι στρατήγημα τῶν Πολιτικῶν, διὰ νὰ γυμνώσωσι τοὺς Καπιταναίους ἀπὸ τοὺς στρατιώτας ὅπου εἶχεν εἰς τὴν πολιορκίαν, συμπεράνας τὸ τοιοῦτον, διότι οἱ μὲν Καλαβρυτινοὶ Πρόκριτοι ἐπροσκάλουν τοὺς Πετιμεζαίους καὶ τοὺς ἄλλους Καλαβρυτινοὺς ὅπου εὕρισκοντο εἰς Πάτρας, οἱ δὲ Δελιγιανναῖοι τοὺς Καρυτινοὺς καὶ καθεξῆς, ἀπεφάσισαν καὶ ἔλιψαν αἰ-

φνης τὴν πολιορκίαν. Καὶ οἱ μὲν λοιποὶ Καπιτωναῖοι ἦλθον εἰς τὰς ἐπαρχίας των· ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχεν ἐκεῖ, καὶ μὲ ὅσους ἄλλους ἐσύναξε καθ' ὁδόν, ἐφθάσεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, κηρύττων ἄσυδοσίαν εἰς τὸν Λαόν, διὰ νὰ τὸν ἐφελκύσῃ, καὶ κατηγορῶν τινὰ τῶν Μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως καὶ τῆς Γερουσίας, ὅτι σφετερίζονται τὰ κοινὰ, ἐνῶ στρατιῶται ὑστεροῦνται τῶν ἀναγκασιῶν· καὶ ὅτι θέλει μεταβῆ εἰς τὸ Ἄργος, διὰ νὰ κριθῇ μετ' αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ μετάβασίς του εἰς τὸ Ἄργος τὸ περισσότερον ἴσως ἀπέβλεπε, διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, καὶ νὰ ὠφελῇ ἐκ τῶν λαφύρων. Εἰς δὲ τὴν ἐν Τριπολιτζᾷ διατριβὴν του ἀπέβλαλε τὸν ἐκ Καρυτκίνης Γερουσιαστὴν, καὶ ἀντικατέστησεν ἄλλον ἐκ τῆς φατρίας του. Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκινεῖτο ἄνευ χαλινοῦ τινος. Διεσπάρη λοιπὸν ἐτι μᾶλλον ἡ περὶ τῆς Διοικήσεως κακὴ ὑπόληψις, καὶ ὅλος ὁ Λαὸς κατεβόα ἐναντίον αὐτῆς, πλάττων κατὰ φαντασίαν μυιλιούνια, ὅτι ἐσφετερίσθησαν ἀπὸ τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως, καὶ ἐπαπειλῶν τὰ πάνδεινα κατ' αὐτῶν. Διὸ καὶ ἐταράχθη ἡ Διοίκησις ἐνεκα τούτου, καὶ ἐφοβήθη, μ' ὅλον ὅτι αὐτὴ ἡ συκοφαντία ἦτον παραλογωτάτη, ὥσάν ὁποῦ οὐδὲν τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως ἔλαβεν οὐδ' ὁβολὸν ἐκ τοῦ κοινοῦ Ταμείου, ἐξαιρουμένων τινῶν Προκρίτων οἵτινες ἰδιαιτέρως ὠφελήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας των.

Οἱ δὲ ἐν τῷ φρουρίῳ πληρεξούσιοι, ἄρῳ κατέγραψαν μερικὰ ὁσπῆτικα, βλέποντες ὅτι, διὰ νὰ γίνῃ ἐπὶ λεπτοῦ καταγραφή καὶ ἐκτίμησις τῶν πραγμάτων, χρειάζονται πολλοὶ μῆνες, ἐγνώρισαν τὸ λάθος των καὶ ἐπαυσαν τῆς καταγραφῆς, καὶ ἐζήτουν παρὰ τῆς Διοικήσεως τὴν ἄδειαν, διὰ νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τῶν Τούρκων μίαν ποσότητα διωρισμένην, χωρὶς νὰ καταγράψωσιν. Ὅθεν ἡ μὲν Διοίκησις τοὺς ἔδωκεν αὐτὴν τὴν ἄδειαν, καὶ τοὺς ἐβίβασε νὰ παραβλέψωσι καὶ νὰ δώσωσι τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, διὰ νὰ περαλῶσιν τὸ φρούριον ὅσον τάχος.

Ὁ δὲ Ἰωάννης Ὀρλάνδος, εἰς ὧν τῶν Πληρεξουσίων, κίφνης

ἄνευ εἰδήσεως ἄλλου τινὸς ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Φρούριον, καὶ μετέβη εἰς ἓν πλοῖον. Τοῦτο ἐτάραξε τοὺς Τούρκους, καὶ ἐδυσκολεύοντο πλέον νὰ ἔμβωσιν εἰς συμφωνίας, προβάλλοντες, ὅτι δὲν ἔχουν τόπον αἱ συμφωνίαι, μὴ παρόντων ὅλων τῶν Πληρεξουσίων, καὶ ὅτι ἡ φυγὴ τοῦ Ὀρλάνδου τοὺς βάνει εἰς ὑποψίαν, μήπως οἱ ναῦται Ἕλληνες ἔχουν κακὸν σκοπὸν περὶ αὐτῶν, ἀφοῦ τοὺς παραλάβουν ἀόπλους. Ἐμηνύθη ὁ Ὀρλάνδος, διὰ νὰ εἰσέλθῃ πάλιν εἰς τὸ Φρούριον, πλὴν δὲν ἠθέλησεν, εἴτε διότι ἐφοβεῖτο ἀπὸ τοὺς Ναυπλιώτας Τούρκους, μήπως παροξυνθῶσιν ἀπὸ τὰ κακὰ ὅπου ἔκχμον οἱ Μανιάται εἰς τοὺς ἔξω Τούρκους, εἴτε διότι ἔμαθεν, ὅτι αἱ ἔχθρικαὶ δυνάμεις ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, ὅστις ἦτο ἀπροφύλακτος. Ὅθεν ἔγραψαν οἱ Πληρεξούσιοι εἰς τὴν Διοίκησιν νὰ τοὺς σταλθῇ ἄλλο ἔγγραφον Πληρεξουσιότητος ἄνευ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὀρλάνδου, τὸ ὁποῖον τοὺς ἀπεστάλη. Πλὴν τίς ἡ ὠφέλεια, ἀποῦ μὲ τοιαύτης μτασιότητος εἶχον ἀπεράσει δύο ἐβδομάδες, χωρὶς νὰ κατορθώσουν τί; Ἐκτὸς τούτου ἐδυσκόλευε τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, διὰ νὰ ἐμβαρκαρισθῶσιν οἱ Τούρκοι, ἐπειδὴ οἱ Πρόκριτοι τῶν Νήσων ἐζήτησαν νὰ πληρωθῇ πρῶτον ὁ ναῦλος ἀπὸ τὴν Διοίκησιν πρὸς τριάκοντα γρόσια τὴν κάθε ψυχὴν καὶ ἔπειτα νὰ ἔλθουν τὰ πλοῖα. Ἀλλ' ἡ Διοίκησις δὲν εἶχεν οὐδ' ὀβολὸν εἰς τὸ Τραπεζιὸν της. Καὶ οὕτω παρήρχοντο αἱ ἡμέραι ἀνωφελῶς, ἐνῶ ἔβλεπον ὅλοι, ὅτι κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰς χειράς του τὸ Φρούριον.

Αἱ δὲ περὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν συσσωματωθέντων εἰς τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐπὶ τὰ Πασάδων, ἔχοντες καὶ πλῆθος ζώων φορτηγῶν, ἔφθασαν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, χωρὶς νὰ ἀπκντήσουν καμμίαν ἀντίστασιν. Ἐγγραφε καθ' ἡμέραν ἡ Διοίκησις εἰς τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ τὰ χύνωσι τὴν ἑξοδὸν τοὺς οἱ Πρόκριτοι μετὰ τῶν στρατιωτῶν, διὰ νὰ προκαταλάβωσι καὶ τὸν Ἰσθμόν· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὴδὲ εἶχον συνάξει εἰσέτι τοὺς στρατιώτας διὰ τὰς δυσκολίας ὅπου ἀπαντοῦσαν. Παρεκίνησε τὸν Πετρόμπεϊν καὶ τοὺς Καπιτανζίου Μανιά-

τας, τοὺς εὐρισκόμενους εἰς τὸ Ἄργος, διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν Ἴσθμόν· πλὴν καὶ ἐκεῖνοι ἐζήτουν μηνικῆ πρὸς 50 γρόσια νὰ πληρωθῶσι πρῶτον καὶ ἔπειτα νὰ κινηθῶσι. Τοὺς ὑπεσχέθη μὲ μυρίους τρόπους, πλὴν δὲν ἐπείσθησαν. Μόλις ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν ἐξεκίνησαν χίλιοι περίπου στρατιῶται, ἔχοντες Ἀρχηγούς τὸν Γεώργιον Σέκερην καὶ τὸν Ρῆγην Παλαμῆδην, οἵτινες ἔφθασαν ἐν κκιρῷ εἰς τὸν Ἴσθμόν καὶ κατέλχον θέσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ στρατιῶται ὀλίγοι ὥς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ ἄπειροι διόλου τοῦ πολέμου. Οἱ δὲ Δερβινοχωρίται διεσκαρπίσθησαν εἰς τὰς πέριξ νήτους καὶ εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη, διὰ νὰ ἀτφαλίσωσι τὰς φαιλιάς των. Ὁ Καπιτάν Τζαλχαφτίνος, Μανιάτης ἔμπειρος τοῦ πολέμου, ἦτον ἐκεῖ, ἀλλὰ μὲ μόνους εἴκοσιν ἀνθρώπους· ὅθεν δὲν ἐδύνάτο νὰ κατόρθωσῃ οὐδέν.

᾽Ωρμησάν λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸν Ἴσθμόν, καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν θέσιν τῶν Τριπολιτζιωτῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἰδόντες τὸ πλῆθος, εὐθὺς ἄφησαν τὴν θέσιν των καὶ ἔφυγον πρὸς τὸ μέρος τῆς Κορίνθου. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπροχώρουν χωρὶς ἀνθίστασιν, καὶ τέλος πάντων ἔφθασαν εἰς τὴν Κόρινθον ἀνχιμωτὶ, καὶ ἐστρατοπέδευον ἐκεῖ τῇ 6 Ἰουλίου. Οἱ δὲ φεύγοντες Τριπολιτζιωταί, διεσκαρπισμένοι ἐκ τοῦ φόβου εἰς δικφόρους δρόμους, διέσπειραν μέγαν τρόμον εἰς τὰ μέρη, ὅθεν διέβκινον, κηρύττοντες ἑκαστος εἰς τὸν Λχόν, ὅτι αὐτὸς μόνος ἐσώθη ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν ἐχθρῶν, καὶ κατήντησεν τοὺς χωριάτας εἰς τόσῃν ἀπελπισίαν, ὥστε κατέφευγον εἰς τοὺς δρυμοὺς καὶ σπήλαια. Αὐθημερὸν ἔφερε τὴν εἰδήσιν εἰς τὸ Ἄργος ὁ Χιλίαρχος Ἀγαλόπουλος, καὶ ἔγινε μέγας θόρυβος πρὸς ἅπαντας, καὶ ἤκούετο πνιτχόθεν ὀλολυγμὸς τῶν γυναικῶν καὶ παιδιῶν, καὶ μέλιστα τῶν ἐκεῖ εὐρισκόμενων ξένων ρχιμιλιῶν ἐκ τῆς Χίου, τῶν Κυδωνιῶν, καὶ ἄλλοθεν, αἵτινες ἤρπασαν εἰς τοὺς ὤμους των, ὅ,τι ἐδύναντο ἀπὸ τὸ πρῆγμα τους καὶ ἔρευγον ἔξω τῆς πόλεως. Οἱ δὲ Μανιάται διετηρήθησαν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἀπκνθρώπως, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν προκκτέλχον τοὺς δρόμους ἔξω τῆς πόλεως, ἐπὶ προφάτει διὰ νὰ ἐμ-

ποδιζούν τοὺς φεύγοντας ἐνόπλους, καὶ ἐγύμνωσαν πάντας τοὺς διαβαίνοντας ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ἄλλοι δὲ ὠρμησαν εἰς τὰ ὀσπητικά καὶ ἐργαστήρια καὶ τὰ ἐγύμνωσαν, ἐν ᾧ ἦσαν παρόντες ἔτι οἱ οἰκοκύριοι, πρὸς τοὺς ὁποίους, κλαίοντας, ἔλεγον, ὅτι, ἂν τοὺς τὰ ἀφῇσουν, θέλει τὰ κυριεύσουν οἱ Τοῦρκοι· καὶ, ἂν οὐ ἔπραζεν ταιαῦτα ἄτοπα, οἱ πλείονες ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Μάνην, ἐνεργοῦντες καὶ καθ' ὁδὸν εἰς τὰ χωρία ὅχι ὀλιγώτερα.

Τὰ δὲ Μέλη τῆς Διοικήσεως, χωρὶς νὰ συνέλθωσιν εἰς ἓν, καὶ νὰ λάβωσι κοινὰ μέτρα περὶ τοῦ ποιητέου, διεσκορπίσθησαν, ἐπειδὴ πρῶτον ἔδωκε τὸ παράδειγμα τοῦτο τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐραβεῖτο μᾶλλον τὴν ὁρμὴν τοῦ Λαοῦ, ἢ τοὺς ἐχθροὺς πλησιάζοντας· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφρόντισεν ἄλλο εἰμὴ τίνι τρόπῳ νὰ διασωθῇ μέσα εἰς τὰ πλοῖα, ὅπου εὕρισκοντο εἰς τοὺς Μύλους. Τὸ αὐτὸ ἠκολούθησαν καὶ οἱ Μινίστροι καὶ τὰ Μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ, Νησιῶται καὶ Ρουμελιῶται, ἐκτὸς τινῶν Πελοποννησίων, οἵτινες ἀνέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν. Ἐφυγε καὶ ὁ Χιλιάρχος τῆς Διοικήσεως μὲ ὀλιγίστους ἀνθρώπους, ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ τὸν ἀφῆσαν καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἐπροσπάθει νὰ συναθροίσῃ στρατιώτας, καὶ νὰ συγκροτήσῃ ἓν σῶμα, διὰ νὰ προκαταλάβωσιν μίαν θέσιν ὀχυρὰν πρὸς βλάβην τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' οὐδεὶς τὸν ἠκολούθει. Ὅθεν τὴν μὲν νύκτα ἐκείνην ἔμεινε εἰς τὸν ἄνωθεν τοῦ Ἄργους λόφον, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν μετέβη εἰς τοὺς Μύλους, ὅπου εὔρε καὶ τὸν Πετρόμπεϊν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν μέρος τῶν ἐχθρῶν ἐφιπποὶ ἐπροχώρησαν, διὰ νὰ κατὰσκοπεύσουν τοὺς δρόμους· καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἠπάντησαν οὐδὲ ψυχὴν, οἱ μὲν ἐπέστρεψαν εἰς Κόρινθον, διὰ νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς Πασάδες· ἐβδομήκοντα δὲ περίπου ἐξ αὐτῶν ἐπλησίασαν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἰδόντες τὴν πόλιν καὶ ὅλον τὸ πεδῖον ἔρημον, διευθύνθησαν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ Φρούριον μετὰ μεγίστης χερᾶς τῶν ἐντοπίων· ὅτε οἱ πληρεξούσιοι τῶν Ἑλλήνων ἔμειναν ἀίχμηλάτοι. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐφθασεν εἰς τὸ Ναύπλιον ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, Ἀργεῖος, μὲ

700 περίπου ἰππεῖς, τὸν ὅποιον ἐδέχθησαν μὲ κρότους παμπληθεῖς πυροβόλων. Οἱ δὲ λοιποὶ Πασάδες μὲ τὰ στρατεύματά τους ἐμεινῶν τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Φρούριον χωρὶς πόλεμον· ἐπειδὴ ὁ διωρισμένος εἰς αὐτὸ Φρούραρχος, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀχιλλέως ἀνὰζίως οἰκειοποιηθεὶς, ἔχων καὶ 100 περίπου στρατιώτας, μ' ὅλον ὁποῦ εἶχε τροφὰς καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ ἐδύνατο νὰ φυλάξῃ τὸ Φρούριον, μὲ τὸ νὰ ἦναι εἰς μίαν θέσιν δυσανάβατον καὶ ὀχυρωτάτην, μέχρις ὅτου νὰ τὸν προφθάσῃ καὶ ἄλλη βοήθεια στρατιωτικὴ, αὐτὸς, χωρὶς νὰ βιασθῇ διόλου ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἀποφάσισε νὰ φύγῃ· καὶ, ἀφοῦ ἐφώνησε μόνον τὸν Κικιμήλπεγι καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχιμικλῶτους Τούρκους ἐκλείσει μέσα εἰς ἓν μαγαζεῖον. ἀνεχώρησε διὰ νυκτός, καὶ ἄφησε τὸ Φρούριον ἔρημον, ἐφωδιασμένον μὲ ἱκανὴν ποσότητα πολεμικῆς ὕλης καὶ πυροβόλων ὀπλῶν. Οἱ δὲ ἐχθροί, ἀφοῦ παρετῆρησαν μακρόθεν καὶ δὲν εἶδον διόλου ἄνθρώπους εἰς τὸ Φρούριον, ἐπλησίασαν πρὸς τὸ μέρος τῆς πόρτας, τὴν ὁποίαν εὔρον ἀνοικτὴν. Μὲ τὰ νὰ ὑπώπτειον δέ, μήπως τοὺς ἔχουν ἐνέδραν οἱ Ἕλληνες, ἐκαμαν διαφόρους δοκιμάς· ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀφοῦ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι τὸ Φρούριον ἦτον ἔρημον, εἰσῆλθον, καὶ ἄμεσως ἡλευθέρωσαν τοὺς ἐγκλειστούς Τούρκους, ἄφησαν τὴν ἀνάγκαν φρουρὰν ἐκεῖ, καὶ οἱ λοιποὶ ἐστράτευσαν διὰ τὸ Ἄργος. Διεδόθη τότε φήμη, ὅτι ὁ Φρούραρχος Ἀχιλλεὺς ἔλαβεν ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς,¹⁾ διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ Φρούριον.²⁾ ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄδηλον.

Ἐφθασαν λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄργους, χωρὶς νὰ ἀπικντήσουν ἀντίστασιν. Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰχον προχωρήσει πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος εἰς ἓν χωρίον λεγόμενον Κουτσοπόδι, ὅ,τε Πάνος Κολοκοτρῶνης μετὰ ὀλίγων στρατιωτῶν,

1) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ φράσις «ἀπὸ τὸν Κικιμήλπεγι» τῆς φράσεως «ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς» τεθείσης κατόπιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου.

2) Ὑπάρχει διαγεγεγραμμένη ἡ περιχοπὴ: «καὶ ὅτι διὰ νὰ μὴ φανερωθῇ ἐφώνησε τὸν Κικιμήλπεγι μόνον».

καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Πετρόμπει μετὰ τινων Μανιατῶν, καὶ τινες Ἀργεῖοι στρατιῶται, ἐπὶ λογῷ διὰ νὰ καύσουν τὸν σίτον, ὅπου εὐρίσκετο ἐκεῖ εἰς ἀποθήκην. Ὅθεν τοὺς ἐπρόφθασαν οἱ ἐχθροί· καὶ, ἐπειδὴ ἦσαν ὀλίγοι οἱ Ἕλληνες, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἀντισταθοῦν, ἀλλ' ἔφυγαν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐφιπποὶ τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τινός, καὶ ἐφόνευσαν ὅσους ἐπρόφθασαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ ἐκλείσθησαν εἰς μερικὰ ὀσπήτια,¹⁾ διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσοδὸν τῶν ἐχθρῶν. Ἀφοῦ ἔμαθον τοῦτο εἰς τοὺς Μύλους, ἐκίνησεν ὁ Ὑψηλάντης με ὀλιγίστους ἀνθρώπους ὅπου εἶχε, καὶ ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ Ἄργος, βλέπων τὴν πληθύν τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν ὀλιγότητα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐμποδισθῇ ἡ εἰσοδὸς τῶν ἐχθρῶν, ἀνέβησαν ὅλοι καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ παλαιόκαστρον τοῦ Ἀργους, διὰ νὰ φυλάξουν τὴν θέσιν ἐκεῖνην. Ἀλλὰ τὸ φρούριον τοῦτο κεῖται μὲν εἰς θέσιν ὀχυρωτάτην, πλην διόλου ἀνεφοδίαστον, καὶ μὴδὲ τροφὰς εἶχον, μὴδὲ ὕλην πολεμικὴν, ἐκτὸς ὅσον ρίζι καὶ βούτυρον εἶχον μετακομίσει ἐκεῖ οἱ Μανιάται ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια τοῦ Ἀργους. Οἱ δὲ ἐχθροὶ νομίσαντες, ὅτι μέσα εἰς τὸ Φρούριον εὐρίσκονται ὅλα τὰ πλούτη τῶν Ἀργείων καὶ ἀποθήκαι με πλῆθος τροφῶν, ἐπολιόρχησαν εὐθὺς τὸ Φρούριον, καὶ ἄρχησιν νὰ προετοιμάζουν μπαταρίας, διὰ νὰ τὸ πολεμήσουν.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, ἀφήσας μέσα εἰς τὸ Φρούριον τοὺς λοιποὺς, ἐξῆλθε μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ μετέβη εἰς τοὺς Μύλους, ὅπου εἶχε φθάσει καὶ ὁ Παναγιώτης Κρεβατᾶς με 800 περίπου στρατιῶτας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοὺς ἔλειπον καὶ αἱ τροφαὶ διὰ τοὺς στρατιῶτας καὶ αἱ πολεμικαὶ ὕλαι, ἐπροσκάλεσαν ἅπαξ καὶ δις τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως τὰ ἐν τοῖς πλοίοις, διὰ νὰ ἐξέλθωσι καὶ νὰ συσκεφθῶσι περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν ἀναγκαίων· πλην δὲν ἠθέλησαν. Ἐστοχάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς ἐκείνην τὴν ἀνάγκην τὸ ἀσῆμι,

1) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ φράσις «ὁμοῦ καὶ τινες Ἀργεῖοι στρατιῶται».

ποῦ εἶχε συνάξει πρότερον ἡ Διοίκητις ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας καὶ Μοναστήρια τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὅποῖον μόλις διέσωσαν ἀπὸ τοῦ Ἀργος, καὶ τὸ μετεκόμισαν εἰς ἓν πλοῖον μὲ σημαίαν Ἀουστριακὴν· ἀλλ' ἀπέτυχον καὶ κατὰ τοῦτο, ἐπειδὴ οἱ Σπετζιῶται ναῦται, μαθόντες, ὅτι τὸ ἄσῃμι εὐρίσκεται ἐκεῖ, ὥρμησαν μὲ πλῆθος βάρκας, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἤρπασαν τὸ ἄσῃμι, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τοὺς χρεωστοῦνται μισθοὶ μηνιαῖοι. Ἄλλη ἐλπίς λοιπὸν οἰκονομίας δὲν ἔμεινεν, εἰμὴ ἡ ἀπὸ μέρους τῆς ἐν Τριπολιτζᾷ Πελοποννησιακῆς Γερουσίας· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ὀλίγα Μέλη εὐρίσκοντο, καὶ ἐκεῖνοι ἔμποδοι μετὰ τὴν εἰσόδον τῶν ἐχθρῶν καὶ μεμονωμένοι, ἐπειδὴ ἔφυγον ἐκ τῆς Τριπολιτζᾶς ἅπαντες οἱ κάτοικοι, καὶ τὴν ἄφησαν σχεδὸν ἔρημον, καὶ διὰ τοῦτο εὐρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν οἱ Γερουσιασταί. Ἄλλ' ἐνθαρρυνθέντες ἀπὸ τὰ Μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ, ὅπου ἐκεῖ μετέβησαν, ἐπεχειρίσθησαν τὴν οἰκονομίαν τῶν ἀναγκαιῶν μὲ δραστηριότητα, καὶ θερμότητα, καὶ ἐπρόβλεψαν εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιμον περίστασιν καὶ τὰς τροφάς, καὶ τὰς πολεμικὰς ὕλας, καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα δι' ὅλα τὰ στρατεύματα.

Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης εὐρισκόμενος εἰς τὴν Τριπολιτζάν καὶ πληροφορηθεὶς τὴν εἰσόδον τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Κόρινθον, ἔτι μᾶλλον κατεβόα κατὰ τῶν Μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τοῦ κινδύνου τῆς Πελοποννήσου εἰς αὐτοὺς, ὥστε οἱ στρατιῶται οἱ μετ' αὐτοῦ ἦσαν ἐξηγριωμένοι. Ἄλλ' ὁ Π. Πατρῶν, εὐθὺς ὅπου ἔφθασεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, μὲ τὸ νὰ εἶδεν, ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔλαβε μεγάλην ἐπιρροὴν ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς τοὺς στρατιώτας, καὶ ὅτι εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν οὐδεὶς ἄλλος ἐδύνατο μᾶλλον ἐκείνου νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Πατρίδα, ¹⁾ ἠκούσθη μετ' αὐτοῦ, τοῦ ὑπέθρεψε τὴν φιλοτιμίαν, τοῦ ἔβαλε

1) Ὑπάρχουσι διαγεγεαμμένοιαι αἱ φράσεις «τὸν ἐμαλάκωσεν ὡπιοῦν, τοῦ ἐπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς πατρίδος... νὰ δοξασθῇ καὶ νὰ μείνῃ τὸ ὄνομά του ἀθάνατον».

ποῦ ὀφθαλμῶν, ὅτι ἐκείνη ἦτον ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἐμελλε νὰ ἐπι-
τύχη καὶ δόξαν καὶ εἴ τι ἄλλο ἐπιθυμήσῃ, εἰν τρέξῃ, μὲ ὅσους
στρατιώτας ἔχει, εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος· καὶ οὕτως ὁ Κολο-
κοτρῶνης, παραιτήσας ὅλα κατὰ μέρος τὰ παράπονα, ἔγραψε
μετὰ τῆς Γερουσίας εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου,
διὰ νὰ τρέξωσιν οἱ στρατιῶται, καὶ αὐτὸς μετέβη εἰς τὸν Ἀχλα-
δόκαμπον, μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχε. Τὸν δὲ Κ. Κολιόπουλον
διώρισε νὰ προκαταλάβῃ τὸν στενὸν δρόμον, Πόρταις λεγόμενον,
καὶ τὰ περίξ ἐκεῖ μέρη, οὓς δὲ Τριπολιτζιώτας στρατιώτας νὰ
φυλάξωσι τὸν δρόμον τοῦ Τουρνικιοῦ.

Οἱ δὲ εὐρισκόμενοι εἰς τοὺς Μύλους Ὑψηλάντης, Πετρόμπεῖς
καὶ Κρεβατᾶς, μαθόντες τὴν κατὰ βασιν τοῦ Κολοκοτρῶνη εἰς τὸν
Ἀχλαδόκαμπον, ἀνέβησαν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖ διὰ νὰ συσχεθῶσι περὶ
τοῦ ποιητέου. Ὅθεν ἀπεφάσισαν διὰ τε τὸ ὀχυρὸν τῆς θέσεως
καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν τροφῶν, νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ὀλίγας ἡμέ-
ρας, ὥστε νὰ συναχθῶσι καὶ ἄλλοι στρατιῶται, καὶ οὕτω νὰ κα-
ταβῶσι πλησίον τοῦ Ἀργους.¹⁾ Ἐκεῖ εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον ἀπέ-
στειλαν μεσίτας ἐκ τῶν πλοίων, διὰ νὰ συμβιβασθῶσι τὰ Μέλη
τῆς Διοικήσεως· ἀλλ' ὁ Πετρόμπεῖς καὶ Κολοκοτρῶνης ἐζήτουν, νὰ
ἀποβληθοῦν ὅ,τε Θάνος Κανσκάρης καὶ ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιαν-
νόπουλος ἐκ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ ὁ Θεόδωρος Νεγρης καὶ ὁ
Ἰωάννης Κωλέττης ἐκ τῶν Μινιστερίων· οἱ δὲ λοιποὶ νὰ ἐξελθῶσι
τῶν πλοίων, νὰ συναχθῶσι καὶ τὰ λοιπὰ Μέλη, καὶ νὰ διοικῶσι
τακτικῶς, καὶ νὰ προμηθεύωσι τὰ ἀναγκαῖα, καὶ θέλει ὑποτάσσων-
ται ὅλοι εἰς τὴν Διοίκησιν. Πλὴν δὲν ἐζήλθον, τὸ μὲν, διότι δὲν
ἐδέχοντο νὰ γίνῃ μετὰλλαγὴ ὑποκειμένων εἰς τὴν Διοίκησιν. τὸ
δὲ, διότι ἐφοβοῦντο τὴν ἀγανάκτησιν τῶν στρατιωτῶν.

1) Ἐπονται διαγεγραμμένα τὰ ἐξῆς : «διὰ νὰ ἐνδυναμώσωσι δὲ τοὺς ἐν
τῷ φρουρίῳ τοῦ Ἀργους κεκλεισμένους Ἕλληνας ἀπέστειλαν ἐκεῖ τὸν Πάνον
υἱὸν τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ τὸν Ἰωάννην υἱὸν τοῦ Πετρόμπεϊ μὲ μερικὸς
στρατιώτας».

Οἱ δὲ ἔχθροί, γενόμενοι κύριοι ὅλης τῆς πεδιάδος Ναυπλίου καὶ Ἄργους, περιεφέροντο ἀνεμποδίστως μετὰ τῶν Ναυπλιωτῶν εἰς τὰ χωρία καὶ ἐσύναζον τροφάς ὅθεν εὕρισκον· ἐπειδὴ οἱ τῶν χωρίων κάτοικοι Ἕλληνες μὲ τὸ νὰ ἔφυγον αἰσινιδίως, δὲν ἐπρό-
θρασαν νὰ σηκώσουν ὅλον τὸ πρᾶγμα τους.

Ἄφ' οὗ δὲ συνήχθησαν εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον ἱκανοὶ στρα-
τιῶται Ἕλληνες, ὥστε συνεποσούντο ὅλοι δέκα περίπου χιλιάδες ἀπεφάσισταν οἱ Καπιταναῖοι νὰ κατὰβῶσιν εἰς τοὺς Μύλους τοῦ Ἄργους καὶ νὰ ἐνδυναμώσωσιν ἐκείνην τὴν θέσιν, ὥστε νὰ ἐμπο-
δίστῃ τοὺς ἔχθρους, ἂν ἐπιχειρισθῶσι νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους. Ὁ δὲ Κ. Κολιό-
πουλος, ἐνδυναμωμένος μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας, διωρίσθη νὰ φυ-
λάττῃ τὸν ἄλλον δρόμον τὸν ἀπὸ μέρος τῶν Πορτῶν, καὶ οὕτω
νὰ ἔχῃσι τρόπον τινὰ πολιορκημένους τοὺς ἔχθρους εἰς τὸ πεδίον
τοῦ Ἄργους, ὅπου δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μείνωσι διὰ πολὺν και-
ρὸν διὰ τὴν ἄλλειψιν τῶν τροφῶν. Ἐκείθεν λοιπὸν οἱ Ἕλληνες
συνεκρότησαν διαφόρους πολέμους μετὰ τῶν ἔχθρῶν, ὁρμῶντες εἰς
τὰ ταμπούρια των ὡς λέοντες· ἀλλὰ τὸ ἱππικὸν τοῦ ἔχθρου ἐμ-
πόδιζε τὴν πρόοδον τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ πεδινὰ μέρη. Εἰς ἕνα δὲ
πόλεμον, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες ἦσαν νικηταὶ εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη, καὶ
ἔτρεψαν τοὺς ἔχθρους εἰς φυγὴν, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν,
ὕστερον μὲ τὸ νὰ ἐπροχώρησεν ἐν σῶμα στρατιωτῶν Ἑλλήνων
εἰς τὸν κάμπον, τοὺς περιεκύκλωσε τὸ πολυάριθμον ἱππικὸν τῶν
ἔχθρῶν, καὶ ἐφόνευσαν περίπου 150 Ἕλληνας, ὅπου δὲν ἐπρόλα-
βον νὰ φύγουν.

Ἐπόμενον δὲ οἱ ἔχθροί εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Φρουρίου τοῦ
Ἄργους, ἐλπίζοντες, ὅτι εὕρισκοντο ἐν αὐτῷ πολλὰ καὶ μεγάλᾳ
πράγματα, καὶ ἐστενοχώρησαν τόσοι τοὺς ἐν αὐτῷ Ἕλληνας,
ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν καμμίαν συγκοινωνίαν μὲ τοὺς ἔξω
καὶ ἐκινδύνουν, ἐπειδὴ τοὺς ἔλειπον καὶ τροφὰ, καὶ νερὸν καὶ
ἄλλαι πολεμικαί. Οἱ δὲ ἔξωθεν Καπιταναῖοι, ἀφ' οὗ ἔδοκίμασαν
δῖς νὰ τοὺς δώσουν τὰ ἀναγκαῖα καὶ δὲν ἐδυνήθησαν, ἀπεφάσισταν

νὰ πλησιάσουν διὰ νυκτὸς εἰς τὰς θέσεις τῶν πολιορκηόντων, νὰ συγχροτήσουν πόλεμον εἰς πολλὰ μέρη, διὰ νὰ βιάσουν τοὺς ἐχθροὺς ν' ἀφήσουν ἕν μέρος τοῦ Φρουρίου ἐλεύθερον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ὁρμήσωσιν οἱ πολιορκούμενοι καὶ νὰ φύγουν, τὸ ὅποῖον καὶ κατάρθωσαν καὶ τοὺς ἀπῆλλαξαν ὅλους χωρὶς καμμίαν ζημίαν. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Ἑλλήνων εἰσῆλθον οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸ Φρούριον, καὶ, ἐπειδὴ δὲν εὗρόν τι εἰς αὐτὸ, τὸ παραίτησεν παρευθὺς, καὶ κατέβησαν εἰς τὸ Ἄργος. Ὅντες δὲ ὑστερημένοι τῶν ἀναγκαίων περιεφέροντο εἰς τὰ χωρία διεσκορπισμένοι, καὶ ζητοῦντες τροφάς· οἱ δὲ Ἕλληνες συνεχῶς ἔκαμον ἐνέδρας, καὶ ἐφόνευον, καὶ ἡχμαλώτιζον ἐξ αὐτῶν μάλιστα ὁ Καπ. Τζόρκης μὲ τοὺς Ἀργεῖους στρατιώτας, οἵτινες ἐγνώριζον κάλλιστα τὰς τοποθεσίας, τοὺς ἐπρόξενουν καθ' ἡμέραν μεγίστην βλάβην.

Ἐντρομοὶ λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ ἐκ τούτου, καὶ βλέποντες τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων ἀκαταμάχητον, ἀπελπίσθησαν ἀπὸ τὸ νὰ προχωρήσουν εἰς τὰ μεσόγεια τῆς Πελοποννήσου· ἀλλὰ οὐδὲ ἐκεῖ νὰ μείνωσιν ἐδύναντο διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων. Ὅθεν ἀπεφάσισεν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου διὰ θαλάσσης ἦτον εὐκολώτερον νὰ λάβωσι τροφάς, ἢ καὶ ἄλλην βοήθειαν, ἢ καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀχαιίας. Διὰ νὰ ἀπατήσωσι δὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ἔχωσιν ἐλεύθερον τὸν διὰ Κόρινθον δρόμον, ἀπέστειλεν ὁ Μαχμοὺτ Πασᾶς Δράχμαλης τὸν Γραμματικὸν του εἰς τοὺς Μύλους μὲ προβλήματα τινα παράλογα, ὅτι νὰ προσκυνήσωσι, καὶ ὅτι αὐτὲς τοὺς ὑπόσχεται ἀμνηστίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἀφ' οὗ δὲ ἔλαβε περὶ τούτου τὴν πρέπουσαν ἀπόκρισιν, τοὺς ἐπρόβαλε μυστικᾶς ὁ Γραμματικὸς, τάχα ὡς Χριστιανός, ὅτι νὰ μένωσιν προσεκτικοί, καὶ νὰ ἐνδυναμωθῶσι κελῶς ἐκεῖ εἰς τοὺς Μύλους, διότι οἱ Πασάδες ἔχουν ἀπόφασιν νὰ ὁρμήσουν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτον ἀπάτη, διὰ νὰ μεταφέρωσιν ἐκεῖ τὰ στρατεύματα, καὶ νὰ μὴ ἐμποδισθῶσιν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸν δρόμον τῆς Κορίνθου. Οἱ Καπιταναῖοι λοιπὸν, μὴ ἐγνωσάντες τὴν ἀπάτην, τὸν μὲν Γραμματικὸν μὲ πρόφασιν, ὅτι πρέπει

νά συνομιλήσωσι καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν προκρίτων, καὶ οὕτω νὰ τὸν δώσωσιν ἐκ συμφώνου μίαν ἀπόκρισιν, τὸν ἐκράτησαν ἐκεῖ, αὐτοὶ δὲ ἐφρόντιζον νὰ ἐνδυναμώσωσι πρῶτον τὸ μέρος ἐκείνο τῶν Μύλων μὲ στρατεύματα ἱκανά, καὶ ἔπειτα νὰ ἀφήσωσι τὸν Γραμματικόν.

Οἱ δὲ ἐχθροὶ, χωρὶς νὰ περιμείνωσι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Γραμματικοῦ, ἐκίνησαν τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν πανστρατιά διὰ τὴν Κόρινθον, καὶ ἔφθασαν εἰς τὰ Δερβενάκια, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένοι ὀλίγοι στρατιῶται ἐκ τῆς Καρυταίνης μετὰ τοῦ Κ. Ἀντωνίου Κολοκοτρώνη· εἰς δὲ τὰ χωρία, Ἀγινόρι καὶ Στεφάνι λεγόμενα, πλησίον τοῦ χωρίου Κλένια, εὐρέθη τότε ἀγαθὴ τύχη ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Καπ. Νικῆτα, καὶ μὲ 500 περίπου στρατιώτας,¹⁾ οἵτινες ἐπήγαινον νὰ προκαταλάβουν τὰς θέσεις τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ νὰ τὸν ἐνδυναμώσουν, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν διόδον, τόσον τῶν προεισελθόντων ἐχθρῶν, ὅσων καὶ ἄλλων ἐχθρικῶν δυνάμεων ἔζωθεν. Ὄθεν πρῶτον εἰς τὰ Δερβενάκια συνεκροτήθη ὁ πόλεμος, καὶ οἱ ὀλίγοι στρατιῶται, χωρὶς νὰ φοβηθῶσι τὴν πληθὺν τῶν ἐχθρῶν, ἔμενον σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἐφόνευον πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ὥρμουν νὰ περάσουν ἐκεῖνα τὰ στενὰ μέρη. Ἐφθασεν ἡ εἰδησις εἰς τὸ Στεφάνι, καὶ εὐθὺς ἔτρεξεν ὁ Κ. Νικητῆς καὶ ἐπρόφθασεν ἐν καιρῷ ἐκεῖ, καὶ ἐπροξένησε μέγαν ὄλεθρον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ὁμοίως ἔτρεξαν καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη οἱ στρατιῶται, πλὴν δὲν ἔφθασαν ἐν καιρῷ· ἐπειδὴ οἱ μὲν τῶν ἐχθρῶν ἐπρόλαβον καὶ ἐπέρασαν, παραιτήσαντες ἐκεῖ πλῆθος ζῶων φορτηγῶν μὲ διαφόρους ἀποσκευὰς καὶ τῆς καθβάλας· οἱ δὲ Πασάδες, ὅπισθεν ὄντες τοῦ στρατεύματος, καὶ ἰδόντες τὴν φθορὰν τῶν ἔμπροσθεν, ἐπέστρεψαν μὲ πέντε χιλιάδας περίπου ἰππεῖς καὶ, μὲ τὸ νὰ ἐφοβοῦντο, μὴπως τοὺς περικυκλώσουν οἱ Ἕλληνες, ὑπῆγον ἔμπροσθεν τοῦ Ναυπλίου καὶ ἐστρατοπέδευσαν. Ἐμειναν δὲ

1) Ὑπάρχει διαγεγραμμένη ἡ περικοπή : «οἵτινες πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχον ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν Ρούμελην καὶ τότε εἶχον ἀποφασιν νὰ υπάγουν...»

εἰς ἐκείνην τὴν μάχην πεφονευμένοι ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἔλχον πλῆθος λαφύρων οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Κ. Νικήτας μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πρώτην του θέσιν εἰς τὸ Στεφάνι· οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται ἐμβόηκον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀργούς, καὶ εὗρον ὑπὲρ τοὺς 150 τῶν ἐχθρῶν πληγωμένους καὶ ἀρρώστους, καὶ πολλὰ ζῶα καὶ βερέας ἀποσκευάς.

Οἱ δὲ Πασάδες, ἐμφοβοὶ διὰ τὴν φθοράν, ὅπου τοὺς ἠκολούθησε, καὶ διὰ τὴν διαίρεσιν τῶν δυνάμεών τους, καὶ ὑποπτεύοντες, μήπως τοὺς πολιορκήσουν οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ, καὶ τότε ἀφεύκτως ἐμελλε καὶ αὐτοὶ ὅλοι νὰ χαθοῦν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὅσοι μετέβησαν εἰς τὴν Κόρινθον μὴ ἔχοντες ὁδηγούς, ἀπεφάσισαν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν, καὶ ὁδηγηθέντες ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους ἠκολούθησαν τὸν δρόμον τῆς Κλένιας, τὸν ὅποιον, ὡς παρὰ μερον, ἐνόμιζον, ὅτι εἶνε ἀποφύλακτος. Ἀφοῦ δὲ ἐφθασαν εἰς τὰ στενά, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος ὁ Νικήτας, ὅστις τοὺς ἄφησε καὶ ἐπροχώρησαν ἀρκετὰ, διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ ὑπισθοδρομήσωσι, συνεκροτήθη ὁ πόλεμος, καὶ οἱ ἐχθροὶ, μὴ δυνάμενοι μήτε νὰ διαφυλαχθοῦν, μηδὲ νὰ φύγουν ἐφιπποὶ διὰ τὸ δύσβατον τοῦ δρόμου, οἱ μὲν ἄφησαν τὰ ἄλογά τους, καὶ ἐδοκίμαζον πεζοὶ νὰ ἀποφύγουν τὸν κίνδυνον, οἱ δὲ ἐρρίπτον τὰ ὅπλα καὶ ἔφευγον, οἱ δὲ στενοχωρούμενοι μεταξὺ τῶν εἰς τὰ στενά καὶ ἀπὸ τὴν πληθὺν τῶν ἵππων, ἐρρίπτοντο κάτω εἰς τοὺς κρημνούς, καὶ δὲν ἐφρόντιζον διόλου, πῶς νὰ ἀντισταθῶσιν, ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῶσιν· ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐφόνευσαν πλῆθος ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ Κ. Νικήτας μετὰ τὴν σπῆλιν εἰς τὰς χεῖρας διέσπειρε φρίκην εἰς αὐτούς, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται ὥρμησαν ὡς εἰς ἀγέλην ζώων, καὶ τοὺς κκτέσφαζον. Καὶ ἔμεινεν εἰς ἐκείνην τὴν μάχην ὁ ἡμισὺς ἀριθμὸς τῶν ἐχθρῶν πεφονευμένος καὶ τινες τῶν Πασάδων· οἱ δὲ λοιποὶ διέβησαν κκχῶς ἔχοντες καὶ ἐφθασαν εἰς τὴν Κόρινθον ὀδυρόμενοι καὶ γυμνοὶ, ἐπειδὴ ὅλα τὰ φορητὰ ζῶα, ἐν οἷς καὶ 200 κῆμηλοι, καὶ ὅλαι αἱ ἀποσκευαὶ

τῶν ἐχθρῶν καὶ πλῆθος ἱππέων τῆς καθβάλας, ἔγιναν λάφυρα τῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ὁ Ὑψηλάντης καὶ Κ. Νικήτας μετέβησαν εἰς τὸν Ἰσθμόν, καὶ ὠχύρωσαν ἐκεῖνας τὰς ῥηθείας, συνάξαντες καὶ τοὺς Δερβενοχωρίτας.

1) Ἡ δὲ πεδιάς τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους ἔμεινε πάλιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἀφήσαντες τὸν Καπιτὰν Νικόλαον Σταματελόπουλον, μὲ ὅσους στρατιώτας ἦσαν ἱκανοὶ διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, ἐνῶ ἔμεινε φρούραρχος ὁ Ἀλῆ Πασᾶς μὲ 600 περίπου στρατιώτας, οἱ δὲ λοιποὶ Καπιταναῖοι καὶ στρατιῶται ἔχοντες Ἀρχηγὸν τὸν Κολοκοτρώνην, μετέβησαν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐπολιορκήσαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ πεδῖον τῆς Κορίνθου.

Οἱ δὲ στρατιῶται Ἑλληνες ἔφθασαν εἰς τόσῃν ἀκμῇν γενναϊότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε εἰς οὐδὲν ἐλογίζοντο τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἤθελεν ἐξακολουθήσουν τὸν βλαπτικὸν πόλεμον, καὶ ἤθελε προχωρήσουν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐὰν ὠδηγοῦντο καλῶς, καὶ ἐὰν δὲν τοὺς ἐσπάραττον οἱ ἀλληλομαχίαι τῶν Προκρίτων καὶ Καπιταναίων.

Ἄλλ' ὅσον τὸ Στρατιωτικὸν μέρος τῶν Ἑλλήνων εἶχε καλῶς, τόσον τὸ Πολιτικὸν κακῶς καὶ ἀνωμάλως· ἐπειδὴ ἡ μὲν Ἐθνικὴ Διοίκησις ἠπράκτει διόλου, καὶ τὰ μέλη αὐτῆς ἦσαν διεσκορπισμέναι· ἐκ δὲ τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων μόνῃ ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσίᾳ ἐφάνετο ἐνεργεῖν, πλὴν καὶ ἐκεῖνη οὐσα ἐξηρητημένη ὅλως διόλου ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἄλλους Καπιταναίους δὲν ἐνήργει, εἰμὴ δι' ἐκείνων καὶ ὅσα ἤθελον ἐκεῖνοι. Ὁ δὲ Ἀρείος

1) Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπάρχουν καὶ τὰ ἐξῆς παραλειφθέντα εἰς τὰς προηγουμένας ἐκδόσεις : «Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας μετέβησαν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἂν νὰ καθησυχάσουν τὰς ἐκεῖ διαφωνίας, συνήχθησαν ἐκεῖ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ λοιποὶ καπιταναῖοι καὶ πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀφοῦ κατέκριναν ἅπαντας τοὺς ἀρεοπαγίτας, κατήργησαν ἐγγράφως τὸν διοργανισμὸν ἐκεῖνον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἐσύστησαν ἐφορείας εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας».

Πάγος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πρὸ καιροῦ ἦτο διακελυμένος· ἐσχάτως δὲ κατηργήθη διόλου, καὶ μόνον οἱ ἐκεῖ Καπιταναῖοι μετὰ τῶν Ἐφόρων ἐδιοίκουν τὰς Ἐπαρχίας ὡς ἔτυχε. Ἡ δὲ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Γερουσία διελύθη, ἅμα ὅπου μετέβη ἐκεῖσε ὁ Μαυροκορδάτος, ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἐγκολπώθῃ τινὰς τῶν Καπιταναίων καὶ μάλιστα τὸν Κ. Μάρκον Μπότζαρην, καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ ἀνώτερον τῶν ἐντοπίων Καπιταναίων, ἔκαμε νὰ δυσχερευθῶσιν οἱ λοιποὶ, καὶ μάλιστα ὁ Κ. Γεώργιος Βαρνακιώτης, ὅστις ἕως τότε ἦτον καὶ ἐγνωρίζετο παρὰ πάντων Στρατηγὸς τῶν Ἀρμάτων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ μὴ προσηρμόζετο εἰς τὴν γραμμὴν τῆς τοῦ Μαυροκορδάτου πολιτικῆς, καὶ παρεμπόδιζε τὴν πρόοδόν της, ἐνηργεῖτο κατὰ πάντα τρόπον ἡ πτώσις του. Ὅθεν ἐξῆψαν καὶ ἐκεῖ τὰ πάθη καὶ αἱ ἔριδες, καὶ οὐδὲν ἐκ συμφώνου ἐπράττετο. Ἐκ δὲ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος οὐδ' ὀβολὸς ἐδόθη εἰς τὸ Κοινὸν τοῦ ἔθνους Ταμείον, ἀλλ' ἡρπάζοντο ἀπὸ τοὺς δυνατωτέρους ἐκάστου τόπου. Μόνον ἐκ τῶν τῆς Πελοποννήσου Ἐπαρχιῶν συνήχθη ἓν μέρος εἰσοδήματος, πλὴν καὶ ἐκεῖνο, ὀλίγον ὡς πρὸς τὸ ὅλον, δὲν ἐξήρκει μηδὲ εἰς τὰ μικρότα ἐξοδα τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἥτις βιαζομένη ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας, ἐστοχάσθη νὰ ζητήσῃ ἔρανον ἀπὸ τοὺς εὐκαταστάτους Πελοποννησίους, καὶ ἀπέστειλε τινὰς ἐκ τῶν Μελῶν αὐτῆς μὲ ἐκτελεστικὴν δύναμιν, νὰ τὸν ζητήσωσι· πλὴν ἐκ μὲν τῶν δυνατῶν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ λάβωσιν οὐδὲν, ἐκ δὲ τῶν ἀδυνάτων ἔλαβον ὀλίγα τινά, καὶ ἐκεῖνα βιάτως, τὰ ὅποια ποῦ πρῶτον νὰ ἐπαρκέσωσιν; ἐπειδὴ καὶ οἱ νησιῶται ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐζήτουν χρήματα διὰ ναυτικόν, καὶ ἄλλαι ἀναγκαῖαι δαπάναι ἐκείθεν ἐζητοῦντο. Ὅθεν μὲ τοιζύτην κατὰστασιν πολιτικὴν ἐξ ἀνάγκης ἦτον ἐπόμενον νὰ χωλαίνῃ καὶ τὸ πολεμικόν.

Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα λοιπόν, ἀφ' οὗ μετέβη ὁ Κ. Κυριακούλης εἰς τὰ παράλια τοῦ Σουλίου, ἐπροχώρησεν ἐκεῖ εἰς τὰ χωρία, καὶ ἔδωκε τρόμον εἰς τοὺς Ἀλβανούς, καὶ εἰς διαφόρους πο-

λέμους, ὅπου μετ' αὐτῶν συνεκρότησεν, ἔδειξεν ἀνδρείαν μεγίστην, καὶ πάντοτε ἦτον νικητῆς μὲ μεγάλην ζημίαν τῶν ἐχθρῶν· πλὴν τέλος πάντων ἐφονεύθη εἰς μίαν μάχην, ἐπειδὴ ἀπροφυλάκτως εὐγῆκεν ἀπὸ τοῦ ταμποῦρί του, καὶ ἐπροξένησε μεγίστην θλίψιν εἰς τοὺς στρατιώτας. Καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ γενναίου τούτου ἀνδρὸς μετεκόμισαν εἰς τὸ Μεσολλόγγι καὶ τὸ ἐκήδευσαν ἐνδόξως· οἱ δὲ στρατιῶται διεσχορπίσθησαν καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια· τὸ δὲ Σοῦλι ἔμεινε ἀπλὴν περιωρισμένον ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ δὲ ἐστρατοπεδευμένοι εἰς Ἄρταν ἐχθροί, μαθόντες, ὅτι εἰς τὸ Πέτα ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες, ἐπροχώρησαν πανστρατιᾷ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ συνεκρότησαν πόλεμον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ πρῶτον μὲν ἀντέκρουσαν ἰσχυρῶς εἰς αὐτοὺς καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἡ θέσις των ἀνεπιτηδεῖα, δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τέλους νὰ ἀνθέξουν, καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ἐμείναν δὲ οἱ Τακτικοὶ Φιλέλληνες εἰς τοὺς πρόποδας ἑνὸς λόφου, ὅπου τοὺς περιεκύκλωσαν πανταχόθεν οἱ ἐχθροί· ἀλλ' ἐκεῖνοι οἱ γενναῖοι ἀντέκρουον εἰς αὐτοὺς μὲ ἀνδρείαν, καὶ σταθεροί εἰς τὴν θέσιν των, ἐφόνευσαν πλῆθος τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἐφονεύθησαν καὶ ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς 100, καὶ ὁ Γκιενεράλ Νορμάνδ ἐπληγώθη, ὅστις μετὰ τῶν λοιπῶν διεσώθη εἰς τὸ Μεσολόγγι, καὶ ἐκεῖ μετὰ πολὺν καιρὸν ἀπέθανεν ἐξ ἀσθενείας ὁ φιλέλλην καὶ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ. Καὶ οὕτω διελύθη ἐκεῖνο τὸ Στρατόπεδον τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μαυροκορδάτου· ἐπειδὴ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια, οἱ δὲ Καπιταναῖοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὄντες καὶ ἄλλως δυσαρεστημένοι, ἀνεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Οἱ δὲ ἐχθροί, μ' ὅλον ὅπου εὐκόλως ἐδύναντο νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν τότε, πλὴν ἀπεφάσισαν ὁλαῖς δυνάμεις νὰ ὑποτάξουν τὸ Σοῦλι πρότερον, τὸ ὁποῖον τοὺς ἦτον πάντοτε ἐνοχλητικόν. Ὅθεν ἐτυσσωματώθησαν ὅλοι περίπου εἴκοσι χιλιάδες καὶ ἐπολιόρχησαν στενὰ τοὺς Σουλιώτας, αἵτινες πολλάκις ἔκαμνον ἐξόδους ἐκ τοῦ φρουρίου, καὶ μὲ τὴν συνειθισμένην τους ἀνδρείαν εἰς-

ἐβελλον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοὺς ἐπροξένουν μέγαν ὄλεθρον, καὶ ἐφόνευσαν ἱκανὸν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν εἰς διαφόρους προσβολὰς λαμβάνοντες καὶ ἀρκετὰς ἀποσκευὰς. Ἄλλ' οἱ ἐχθροὶ ἐπέμενον εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἐμπύκνισαν τὴν συγκοινωνίαν τῶν Σουλιωτῶν μὲ τῇ παράλι, ὅθεν ἐλάμβανον τὰς τροφὰς τῶν καὶ διὰ τοῦτ' ἐπλησίαζον νὰ κατεντήσωσιν εἰς ἔλλειψιν τῶν πρὸς τὸ ἥϊον ἀναγκαιῶν, μὲ τὸ νὰ ἐχρειάζετο ποσότης ἱκανὴ νὰ τραφῶσιν εἴκοσι χιλιάδες περίπου ψυχὰς γυναικῶν καὶ παιδίων ὅπου εἰς τὸ Σούλι εἶχον καταφύγει ἐκ τῶν ἐκεῖτε περίξ μερῶν διὰ τὸν φόβον τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Πρόκριτοι λοιπὸν τῶν Σουλιωτῶν, συσχεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ ἀσφαλίσωσιν εἰς ἄλλο μέρος τοὺς ἀδυνάτους, καὶ νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ὅσοι στρατιῶται ἐξικαانوῦσαν εἰς φύλαξιν τοῦ φρουρίου. Ὅθεν ἐγραψαν εἰς τὴν Διοίκησιν ζητοῦντες τόπον εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ μεταφέρωσι τὰς φαμηλίας τῶν· ἄλλ' ἡ Διοίκησις, οὐσα τότε διεσκορπισμένη καὶ ἐν ἀπραξίᾳ, δὲν τοὺς ἀπεκρίθη εὐθύς· μετὰ δὲ ὀλίγον καιρὸν, ἄφ' οὗ τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως συνήχθησαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, τοὺς ἐγραψαν, μὲ συγκατάνευσιν τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ὅτι τοὺς δίδεται τὸ Νεόκαστρον καὶ τὰ περίξ χωρία διὰ κατοικίαν τῶν φαμηλιῶν, ἐπὶ συμφωνίᾳ, ὅτι νὰ μείνωσιν ἐκεῖ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Σουλίου οἱ ἀναγκαστοὶ στρατιῶται καὶ διὰ φύλαξιν ἐκείνου, τὸ ὅποιον εἶναι διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀναγκασιότατον εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διὰ νὰ μένῃ ἓνα μέρος ἐχθρικοῦ στρατεύματος ἐνησχολημένον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἄλλ' οἱ Σουλιῶται, μέχρις οὗτο νὰ φθάσωσι τὰ γράμματα ἐκεῖ, μὲ τὸ νὰ κατήντησαν εἰς παντελῆ σχεδὸν ἔλλειψιν, καὶ μὲ τὸ νὰ διεσπάρῃ εἰς αὐτοὺς πνεῦμα διχονοίας, καὶ ἐπειδὴ ὁ εἰς Πρέβεζαν Ἀγγλικὸς Κόνσολος Μέργιερ ἐμεσίτευσε διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὑποσχόμενος, ὅτι θέλει τοὺς δεχθῇ ἡ Διοίκησις τῶν Ἰωνικῶν Νήσων εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ θέλει τοὺς προμηθεύσει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, ἐσύμφωνησαν νὰ εὗρωσιν ἀπὸ τὸ Σούλι σὺν γυναιξὶ καὶ τέχνοις μὲ τὰ ὅπλα τοὺς καὶ μὲ τὸ πρᾶγμα τοὺς, καὶ μετέβησαν ἅπαντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν.

Οἱ δὲ ἔχθροί, γενόμενοι κύριοι ἐκείνης τῆς ὀχυρᾶς θέσεως καὶ ἀσφαλίσαντες τὰ ἐκεῖσε μέρη, ἀπεφάσισαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀφ' ἐνὸς μέρους ἡτοιμάζοντο καὶ συνηθροίζοντο τὰ στρατεύματά τους εἰς τὴν Ἀρταν' ἀφ' ἑτέρου δὲ μέρους ἡ ἐξαφθεῖσα εἰς τοὺς Καπιταναίους Ἑλληνας ζήλοτυπία κατῆντησεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὅχι μόνον δὲν ἐφρόντιζον νὰ ἐνδυναμωθῶσι πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ ἀπεφάσισάν τινες ἐξ αὐτῶν ἐν φοικῶδες καὶ ἀνομώτατον ἔργον, τὸ νὰ εἰσάξωσιν εἰς τὴν Πατρίδα τοὺς ἐχθρούς. Πρῶτος δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἀποτρόπαιον συνωμοσίαν ἦτον ὁ Βαρνακιώτης, ὅστις εἶχε καταντήσει εἰς τόσῃν μανίαν, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὸν μὲν Κ. Μάρκον Μπότζαρην ἐνδυναμούμενον μὲ στρατιώτας Σουλιώτας, ὅπου συνεχῶς εὐχκινον ἀπὸ τὴν Κεφαλληνίαν, τὸν δὲ Μανροκορδάτον, ὅτι τὸν ἐγκολπώθη ὁλῶς διόλου, καὶ ἐπέτυχε νὰ καταβάλῃ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Καπιταναίων, καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Κ. Μάρκον καὶ ἄλλους τινάς, ὥστε, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἀπεφάσισε τὴν τοιαύτην προδοσίαν, καὶ συμφῶνως μετὰ τοῦ Κ. Ἀνδρέα Καραίσκου, τοῦ Κ. Ράγκου, καὶ ἄλλων τινῶν, ὅπου ἐφείλκυσε εἰς τὸν σκοπὸν του, ἄρχησαν νὰπραγματεύωνται μετὰ τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ Βριῶνη, ὅστις ὠδήγει τότε τὰ στρατεύματα τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Ρεσητ Πασᾶ.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, εἶχον φθάσει εἰς τὸν Ἀργολικὸν Κόλπον μίᾳ Ἀγγλικῇ Φεργάτᾳ καὶ μίᾳ Γαλλικῇ, ἡ μὲν πρώτη ζητοῦσα ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τὴν πληρωμὴν τοῦ σίτου, ὅπου ἔλαβον ἀπὸ ἐν πλοῖον μὲ Ἀγγλικὴν σημαίαν διευθυνόμενον εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου· ἡ δὲ δευτέρα ζητοῦσα τὴν πληρωμὴν μιᾶς Γολέττας μὲ Γαλλικὴν σημαίαν, ἥτις πρὸ καιροῦ τινος κατεκρατήθη εἰς τὴν Μονεμβασίαν ἀπὸ τὸν ἐκεῖσε φρουράρχου Κ. Τζανετάκην μὲ τὸν σίτον, καὶ εἰ τι ἄλλο πρᾶγμα εἶχεν ἐν αὐτῇ, μὲ τὸ νὰ ἐφορᾷ ὁ Καπιτανιὸς τῆς, ὅτι ἦτον ἀπεσταλμένος ἐπίτηδες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μὲ γράμματα πρὸς τινὰς ἐκεῖ, διὰ νὰ κατορθώσῃ συνωμοσίαν ἐκεῖ πρὸς παράδοσιν

τοῦ Φρουρίου. Ὅθεν τὰ μέλη τῆς Διοικήσεως, τὰ εὐρισκόμενα τότε εἰς τοὺς Μύλους, ἐσυμβιβάζσθησαν μὲ τοὺς Κυβερνήτας τῶν Φεργάτων νὰ τοὺς πληρώσωσι μετὰ παρέλευσιν ἐξήκοντα μιᾶς ἡμερῶν, καὶ μὲ εὐχαρίστησιν τοῦ ἀνεχώρησαν.

Τὰ δὲ Μέλη τῆς Διοικήσεως τὰ ἐν τοῖς πλοίοις μετὰ τῶν Νησιωτῶν, συμφώνως καὶ ὁ Πετρόμπεις καὶ ὁ Κρεβατᾶς, βλέποντες, ὅτι μόνης τῆς Γερουσίας αἱ διαταγαὶ ἠκούοντο εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὅτι ἐκείνη ἠκολούθει τὴν ἀρέσκειαν τῶν Καπιταναίων, ἐστοχάσθησαν, ὅτι ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἡ Ἐθνικὴ Διοίκησις δύνανται διοικητικὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Πελοποννήσου καὶ ὑπεροχὴν εἰς τοὺς Καπιταναίους, ἦτον τὸ νὰ καταργηθῇ ἡ Γερουσία, καὶ τὰ μέλη αὐτῆς νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος. Ὅθεν ἔγραψαν ἐντόνως περὶ τούτου εἰς τὴν Γερουσίαν, ἀποστείλαντες ἐπίτηδες καὶ τὸν Κρεβατᾶν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, διὰ νὰ ὀργανίσῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον εἶχε προβληθῇ καὶ εἰς τὸν Κολοκοτρῶνην, ὄντα εἰς τοὺς Μύλους, καὶ τὸ ἐδέχθη, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν, καὶ ἔγραψε περὶ τούτου καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Γερουσίαν. Ἄλλ' οἱ Γερουσιασταὶ δὲν ἐδέχθησαν κατ' οὐδένα τρόπον τὸ τοιοῦτον, προβάλλοντες· Α' ὅτι κατὰ τὸν Διοργανικὸν νόμον πρέπει νὰ διατηρηθῇ ἐνιαύσιος ἡ Γερουσία, καὶ ἔπειτα ἡ πατρὶς ἄς διοργανίσῃ τὰ πράγματα, ὅπως βούλεται· Β' ὅτι οὐ παρ' αὐτοῖς κεῖται τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ γενικῶς εἰς τὴν θέλησιν τῶν λαῶν τῆς Πελοποννήσου, οἵτινες ὡς Γερουσιαστὰς τοὺς ἐκλεξάν, καὶ ὅχι ὡς μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ· Γ' ὅτι, ἂν πράξωσιν ἐν τοιοῦτον, θέλει λογίζωνται ὡς παράνομοι, καὶ δικαίως ὁ Λαὸς ἡμπορεῖ νὰ τοὺς καταδικάσῃ εἰς ποινὴν. Καὶ τέλος πάντων ἔγραψαν εἰς τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, καὶ ἐκεῖθεν νὰ γράψωσιν ἐκ συμφώνου εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου περὶ τῆς ἐνώσεως ταύτης καὶ τῆς καταργήσεως τῆς Γερουσίας· καὶ, ἂν ἐγκριθῇ, θέλει τὸ ἀκολουθήσωσιν. Οἱ δὲ ἐκ τῶν Μύλων ἔγραψαν πρὸς τὸν Κολοκοτρῶνην ἀποστείλαντες καὶ πρέσβεις, διὰ νὰ βιάσῃ

ἐκεῖνος τὴν κατάργησιν τῆς Γερουσίας· ἀλλὰ μαθόντες τοῦτο οἱ Γερουσιασταὶ ἀπέστειλαν καὶ αὐτοὶ ἕνα τῶν Γερουσιαστῶν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου, παρόντων καὶ τῶν ἀπὸ μέρους τῶν Μελῶν τῆς Ἑθνικῆς Βουλῆς Ἀπεσταλμένων καὶ ὄλων τῶν ἐκεῖσε Καπιτανκίων, ἔγινε μεγίστη λογοτριβὴ περὶ τούτου, καὶ τέλος πάντων ἐπανέστησαν ὅλοι οἱ Καπιτανκιοὶ καὶ στρατιῶται ζητοῦντες τὴν ἐνικύσιον διαμονὴν τῆς Γερουσίας, ὁμοίως καὶ τῆς Ἑθνικῆς Βουλῆς ἐκτὸς τινων Μελῶν, τῶν ὁποίων ἐζήτουν ἐπιμόνωσ τὴν ἀποβολήν. Καὶ ὁ μὲν Κολοκοτρῶνης ἐζήτηε νὰ ἀποβληθῇ ὁ Θάνος Κανακάρης, ὁ Ἀναγνώστης Δελιγιάννης, ὁ Νέγρης καὶ ὁ Κολέτης· ὁ δὲ Κ. Παναγιώτης Γικτράκος δὲν ἤθελε τὸν Κρεβατζῆν· ὁ δὲ Κ. Βασιλείος Πετιμεζῆς δὲν ἤθελε τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμεν. Ὅθεν ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς Μύλους οἱ Ἀπεσταλμένοι ἀπρχικοί, ἐπειδὴ καὶ ἐκυρώθη μᾶλλον ἡ Γερουσία παρὰ τοῦ στρατιωτικοῦ κόμματος. Καὶ ἤθελεν ἦτον ὠφέλιμος ἡ ἐνωσις αὕτη τῆς Γερουσίας μετὰ τῆς Ἑθνικῆς Βουλῆς καὶ εὐκτόρθωτος, ἐὰν ἤθελεν ἐπιχειρισθῶσι τὸ πρᾶγμα μὲ τὸν πρέποντα τρόπον, καὶ ὅχι μὲ βίαν.

Τὰ δὲ Μῆλη τῆς Διοικήσεως τὰ ἐν τοῖς πλοίοις, συμφώνως μετὰ τῶν ἔξω εἰς τοὺς Μύλους, μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη, ὅθεν εὐρίσκοντο, διὰ νὰ συναχθῶσιν ἐκεῖ, καὶ ἀρχήσαν νὰ συνάζωνται, καὶ ἐσχημάτισαν πάλιν τὴν Ἑθνικὴν Διοίκησιν, καὶ ἐξηκολούθουν τὰς πράξεις των τεκτικῶς. Καὶ ἐπειδὴ πολλὰ γόθεν ἦτον πληροφορία, ὅτε ἐμελεῖτο Συνέλευσις τῶν Μονάρχων εἰς τὴν Βερώνην, ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσι Πρέσβεις μυστικούς ἐκεῖσε, αἵτινες νὰ μεταχειρισθῶσι κάθε τρόπον νὰ πηρευρεθῶσιν ἐκεῖ καὶ νὰ ἐμφανίσωσιν εἰς τοὺς Μονάρχας τὰ ἔργα τοῦ ἔθνους, δι' ὧν ἐζητεῖτο ἡ φιλόκθρωπος συγκατάθεσις των εἰς τὴν Ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους. Πλὴν, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀναγκασίον νὰ μὴ κοινολογηθῇ αὕτη ἡ ἀποστολή, ἐνεκρίθη παρὰ πάντων νὰ ἀποσταλῶσιν ἄνθρωποι ξένοι, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐκινεῖτο περιέρ-

γεια. Ὅθεν διωρίσθη ὁ Κόντε Ἀνδρέας Μεταξᾶς καὶ ὁ Πίκολος, εἰς Ἰδρὸν διατρίβων τότε. Μὲ τὸ νὰ ἐζητεῖτο δὲ κοινῶς παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων νὰ ἀποσταλῶσι Πρεσβεῖαι εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπεφασίσθη συγχρόνως νὰ ἀποσταλῇ καὶ εἰς τὸν Πάπην μία Πρεσβεῖα φανερά, καὶ διωρίσθη περὶ αὐτῆς ὅτε Π. Πατρῶν καὶ ὁ Γεώργιος, υἱὸς τοῦ Πετρόμπεη. Καὶ τὰ μὲν γράμματα διὰ τὴν Βερώνην ἐγίναν ἐν κοινὸν πρὸς τοὺς Μονάρχας καὶ ἐν ἰδιαιτέρον πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῶν Ρωσσιῶν Ἀλέξανδρον μὲ διαταγὴν ἰδικιτέραν πρὸς τοὺς ἀποστελλομένους, ὅτι, ἂν δὲν ἀξιωθῶσιν ὑποδοχῆς, νὰ ἐκδώσωσιν ἐν τύποις τὴν πρὸς τοὺς Μονάρχας ἀναφοράν, ἐν ἣ διεμαρτύρετο τὸ ἔθνος εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· τὰ ὅποια ἐδόθησαν εἰς τὸν Μεταξᾶν καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἰδρὸν καὶ ἐκεῖθεν διὰ τὴν Ἰταλίαν μόνος του, ἐπεὶ δὴ ὁ Πίκολος διὰ τινὰς αἰτίας ἐδυσκολεύθη. Τὰ δὲ διὰ τὸν Πάπαν ἐμελλε νὰ γίνωσιν παρακλητικὰ διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τοὺς Μονάρχας ὑπὲρ τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ δὲ ἐχθρικός Στόλος, ἡνωμένος μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ καὶ τῶν Ἀφρικανικῶν πλοίων μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τὰ ἐκεῖ Φρούρια, καὶ νὰ λάβῃ τὸν ἐν Πάτραις Χασὰν Πασᾶ, τὸν ὁποῖον ὁ Σουλτάνος ἐπροβίβασεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Καπιτάν Πασᾶ, ἀφ' οὗ ὁ πρὸ αὐτοῦ κατεφυροπολήθη εἰς τὴν Χίον. Ἀφ' οὗ ἐφωδίασε λοιπὸν τὰ Μεσημβρινὰ Φρούρια τῆς Πελοποννήσου, ἐφθασεν εἰς Πάτρας καὶ ἐφωδίασε τὰ ἐκεῖ Φρούρια· ὁμοίως ἔδωκε ζωτοφείας καὶ εἰς τοὺς ἐν Κορίνθῳ ἐχθροὺς, οὔτινες ἄλλως ἤθελεν λιμοκτονήσωσιν ἐκεῖ· ἐπεὶ δὴ οἱ Ἕλληνες, ὄντες ἐστρατοπεδευμένοι εἰς τοὺς πρόποδας τῶν πέριξ λόφων, δὲν τοὺς ἄφιναν νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ χωρία, ἣ δὲ πεδιάς τῆς Κορίνθου ἦτον ἀκχλλιέργητος καὶ κατ'ἄξηρος, ὥστε μηδὲ χόρτον εὐρίσκειται εἰς αὐτάρκειαν διὰ τὰ ἄλογά τους. Καὶ μ' ὅλον ὅπου ὁ Στόλος τοὺς ἐπρομήθευε διὰ θηλάσσης πολλὰ ἀναγκαῖα, μ' ὅλον τοῦτο ἦτον εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ἄλογά τους καὶ ἀπέθνησκον πλῆθους ἐξ αὐτῶν. Ὅσάκις δὲ ὠρμήσαν εἰς θέσεις τῶν Ἑλ-

λήνων διὰ νὰ τοὺς βιάσουν νὰ ὑποχωρήσουν, ἔπαθον τὰ πάνδεινα, ἐπειδὴ σταθεροὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀντέκρουον καὶ ἐφόνευον πολλοὺς, καὶ ἤχμαλῶτιζον, καὶ τοὺς κατεδίωκον ἀγελήδον εἰς τὸ πεδῖον. Ἡρίστευσε δὲ εἰς αὐτάς τὰς μάχας ὁ Κ. Δημήτριος Κολιοπούλος, ὁ υἱὸς τοῦ Κολοκοτρῶνη Ἰωάννης, καὶ ὁ Ἀναγνώστης Πετιμεζᾶς μετὰ τοῦ Παπᾶ Κκαλομοίρη. Ἀλλ' οἱ δύο τελευταῖοι ἐφονεύθησαν εἰς μίαν μάχην μὲ ἄλλους ἐξήκοντα ἐκλεκτοὺς στρατιώτας, ἐπειδὴ ἀπερισκέπτως ἐπροχώρησαν εἰς τὸ πεδῖον καταδιώκοντες τοὺς ἐχθροὺς, οἵτινες εἶχον ἐνεῶσαν εἰς ἓνα χεῖμαρρον, τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ διέβησαν οἱ Ἕλληνες, ἐπέστρεψεν ἐκ τῶν φευγόντων ἐχθρῶν ἓν σῶμα ἱππέων, ἐξῆλθον καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τοῦ χειμάρρου, καὶ περιεκύκλωσαν τοὺς Ἕλληνας 300 περίπου τὸν ἀριθμὸν, οἵτινες πολεμοῦντες ἀνδρείως καὶ φονεύοντες ἱκανοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν, οἱ μὲν ἐφυγον διὰ μέσου τοῦ πλήθους τῶν ἐχθρῶν, οἱ δὲ εἰρημμένοι ἐφονεύθησαν.

Στενοχωρημένοι λοιπὸν ἐκεῖ οἱ ἐχθροί, ἐμβῆκαν εἰς τὰ φορτηγὰ πλοῖα τοῦ Στόλου, ὅκτω περίπου χιλιάδες, καὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν Περαιχώραν, εἴτε διὰ νὰ ἀρπάσουν τροφάς, εἴτε διὰ νὰ προχωρήσουν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ζητουνίου, ἂν δυνηθῶσιν, (ἐπειδὴ, ἀφ' ἧς ὥρας διέβησαν τὸν Ἰσθμόν, μῆτε αὐτοὶ ἔμαθον περὶ τοῦ Χουρσῆτ Πασσᾶ, ὅστις τοὺς ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει προφθάσει κατόπιν μὲ ἄλλας δυνάμεις, μῆτε ὁ Χουρσῆτ Πασσᾶς περὶ αὐτῶν) εἴτε διὰ νὰ ἐφελκύσουν ἐκεῖ τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ εὗρουν οἱ λοιποὶ τὰς θέσεις τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλευθέρας, διὰ νὰ ἐξέλθουν ἐκεῖθεν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Κ. Νικητᾶς, ἔτρεξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὁμοίως καὶ τινες ἄλλοι τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκτύπησαν τοὺς ἐχθροὺς γενναίως, καὶ ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν ἱκανοὺς, τοὺς λοιποὺς ἐβίασαν νὰ ἔμβουν εἰς τὰ ἴδια πλοῖα, καὶ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Κόρινθον ἄπρακτοι. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης εἰς ταύτην τὴν περίστασιν μετέβη ἐκ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Ἰσθμόν, διὰ νὰ ἐνδυναμώσουν οἱ στρατιῶται ἐκείνας τὰς θέσεις· ἄλλ' ἄφου εἶδεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν Κόρινθον, ἐπικύλησε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Τριπολιτζάν.

Ἄφρου δὲ διέτριψεν ἱκανὰς ἡμέρας ὁ ἐχθρικός Στόλος εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, παρέλαθε τὸν Καπιτὰν Πασᾶν μὲ ὀλίγους ἀνθρώπους του καὶ ἀνεχώρησε. Τὰ δὲ ἐν Πάτραις στρατεύματα τοῦ εἰρημένου ἔμειναν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἄλλου. Ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ Στόλου ἦτον διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ τὸ Ναύπλιον, καὶ διὰ τοῦτο εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ ἱκανὰ πλοῖα μὲ σημαίας Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, φορτωμένα μὲ διάφορα εἶδη ζωοτροφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαιῶν. Ἄφρου δὲ ἐφθασεν εἰς τὸ Τζιρίγον, περιέπλεεν ἐκεῖ περιμένων τὸν ἀρμόδιον ἄνεμον. Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς Στόλος, ἑτοιμὸς κατὰ πάντα, περιεφέρετο εἰς τὰς νήσους Ὑδρας, καὶ Σπετζῶν, καὶ εἰς τὸν Ἀργολικὸν Κόλπον· τὸ μὲν, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσόδον τοῦ ἐχθρικοῦ εἰς τὸν Κόλπον, τὸ δὲ, διὰ νὰ ὑπερασπίζεται τὰς δύο αὐτὰς Νήσους, μὲ τὸ νὰ ὑπώπτειον, μήπως οἱ ἐχθροὶ σκοπεύουν νὰ κάμουν ἑφοδὸν εἰς αὐτάς, καὶ μάλιστα εἰς τὰς Σπέτζας, ὅπου δὲν εἶναι τόπος ὁχυρός· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Σπετζιῶται μετέφερον τὰς φαμιλίας των εἰς τὴν Ὑδραν καὶ Πελοπόννησον, τὴν δὲ πόλιν ὠχύρωσαν μὲ στρατιωτικὴν δύναμιν, ὅπου κατὰ ζήτησίν τους μετέβη ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης μὲ 500 στρατιώτας.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, παρ' ἐλπίδα ἐφθασεν εἰς τοὺς Μύλους ἡ Γαλλικὴ Φεργάτα μὲ ἄλλα δύο πολεμικὰ πλοῖα, καὶ εὐθὺς ὁ Διοικητὴς ἔγραψεν εἰς τὴν Διοίκησιν τῶν Ἑλλήνων ζητῶν νὰ ἀποσταλοῦν δύο τῶν μελῶν αὐτῆς, διὰ νὰ τοὺς ὁμιλήτῃ ἀναγκαιὰ τινα. Ὅθεν διωρίσθησαν ὁ Θ. Νέγρης, ὁ Ἰωάννης Παπαδικμυντόπουλος καὶ ὁ Γρίκας Καρκατζάνης, τοὺς ὁποίους ἄφ' οὗ ἐφθασαν, ἐδέχθη ὁ Διοικητὴς Γάλλος μὲ μεγάλην αὐστηρότητα ζητῶν αὐθωρὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς Γολέττας καὶ τοῦ πράγματος, καὶ ἱκανοποίησιν διὰ τὴν Γαλλικὴν σημαίαν ὅπου ἐπεριφρονήθη. Ἐπρόβαλον οἱ ἀπεσταλμένοι τὴν συμφωνηθεῖσαν διορίαν, ἐκ τῆς ὁποίας μόλις τὸ ἥμισυ ἦτον περασμένον, πλὴν εἰς μᾶτην, ἐπειδὴ ἐκεῖνος μήτε εἰς τὴν εὐλογότητα ἐπείθετο, μήτε εἰς τὰς παρακλήσεις, ἀλλ' ἐφοβέριζεν ὅτι θέλει διατελῇ ἐχθρικῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι θέλει νὰ εἰσάξῃ τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐζήτει

νὰ κρατήσῃ ὡς ἐνέχυρον τοὺς Ἀπεσταλμένους. Μόλις μετὰ πολ-
λὰς ὥρας ἐπείσθη νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ ἐπκνέλθουν, καὶ τοὺς ἔδωκε
διορίαν τριῶν ἡμερῶν, διὰ νὰ μετρηθοῦν τὰ χρήματα, καὶ νὰ
ἐκτελεσθοῦν, ὅσα ἐζήτηι. Καὶ ἄφ' ἐνὸς μὲν μέρους ἐφέρετο τοι-
ουτοτρόπως, ἐχθρῶδῶς καὶ ἀλόγως, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἔδωκε σχέδιον
εἰς τοὺς Ἀπεσταλμένους, διὰ νὰ γίνῃ ἐν γράμμα ἀπὸ μέρους τῆς
Διοικήσεως καὶ νὰ τῷ ἐγχειρισθῇ, διαλαμβάνον, ὅτι οἱ Ἕλληνες
εἶναι εὐγνώμονες κατὰ πάντα λόγον εἰς τὴν Γαλλικὴν σημαίαν,
μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἡνόχλησε πώποτε κατ' οὐδένα τρόπον. Ὅθεν
μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἀπεσταλμένων, τὸ μὲν ζητούμενον
γράμμα ἔγινε κατὰ τὸν πρέποντα τρόπον, ἐπειδὴ δὲ τὰ χρήματα
ἦτον ἀδύνατον νὰ οἰκονομηθοῦν τότε, διωρίσθησαν δύο ἄλλοι ἐκ
τῶν Μελῶν τῆς Διοικήσεως νὰ ὑπάγουν μὲ τὸ γράμμα καὶ νὰ
τὸν περκαλέσων νὰ περιμείνῃ τὴν διορίαν.

Μόλις ἔφθασαν οἱ Ἀπεσταλμένοι εἰς τὴν Γαλλικὴν Φρεγάταν,
καὶ ὁ ἐχθρικός Στόλος ἐφάνη πλησίον τοῦ Ἀργολικοῦ Κόλπου,
συνιστάμενος ἀπὸ 90 περίπου πολεμικὰ πλοία· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ
συμποσούμενα εἰς τεσσαράκοντα πέντε, ἀντεπεκράτχθησαν ἔσθθεν
τοῦ Κόλπου, διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν τὴν εἰσοδόν. Ἐκεῖ συνε-
κροτήθη ναυμαχία φρικτὴ, ἣτις διήρκεσεν ἱκανὰς ὥρας, καὶ οἱ
ναῦται Ἕλληνες χωρὶς νὰ φοβηθοῦν τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος
τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ὠρμησαν ἐναντίον τους, οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐβιά-
σθησαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω μετὰ ζημίας. Εἰς ἐκεῖνον τὸν
θόρυβον τοῦ πολέμου ἐστοχάσθη νὰ ὠφεληθῇ εἰς τὸν σκοπὸν του
ὁ Κεπιτὰν Πασᾶς, καὶ ἔκρησεν ἐν πλοῖον μὲ Ἀουστριακὴν ση-
μαίαν, φορτωμένον σιτᾶρι νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἀλλ' οἱ
Ἕλληνες τὸ παρετήρησαν, καὶ ἀμέσως διώρισαν ἐν ταχύπλουν
πλοῖον νὰ τὸ προκαταλάβῃ· τὸ δὲ Ἀουστριακὸν, μὴ δυνάμενον
νὰ ἀπορύγῃ ἄλλως τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ἐπλησίασεν εἰς τὴν
Γαλλικὴν Φρεγάττα, καὶ ἄραξεν ἐκεῖ διὰ νὰ λάβῃ ὑπεράσπισιν·
πλὴν τὸ Ἑλληνικὸν ἔφθασεν ἐκεῖ, τὸ ἔλαβε καὶ τὸ μετέφερον εἰς
τὴν Ὑδραν, εἰς τὸ ὅποιον ἦτο καὶ ἄνθρωποι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ

διάφορα γράμματα. Περιφερόμενος δὲ ὁ ἐχθρικός Στόλος ἐκεῖ δυο ἡμέρας, ἐπέτυχε πάλιν ἀρμόδιον αἶρα, καὶ ἐδοκίμασε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Κόλπον· πλὴν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἀντεπερετάχθησαν γενναίως, συνεκροτήθη καὶ δευτέρα ναυμαχία καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐδικάσθησαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσι, φοβούμενοι μᾶλλον τὰ μπουρλότα, ἢ ἄλλο τι. Ἐδοκίμασαν νὰ εἰσάξουν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἄλλο πλοῖον μὲ σιτᾶρι· πλὴν μηδὲ τοῦτο ἐδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ, μὲ τὸ νὰ τὸ ἐπρόφθασκν τὰ Ἑλληνικά. Ὅθεν ἀπελπισθεὶς ὁ Καπιτάν Πα-σᾶς ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Στόλου καὶ διευθύνθη πρὸς τὰ ἐπάνω μέρη, χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ δώσῃ βοήθειαν ἐκεῖ.

Ὁ δὲ Διοικητὴς τῶν Γαλλικῶν πλοίων, μετὰ τὴν ἀναχώρη-σιν τοῦ ἐχθρικοῦ Στόλου, ἀφ' οὗ ἤκουσε πρᾶ τῶν Ἀπεσταλμέ-νων, ὅτι πρὶν τῆς διορίσεως εἶναι ἀδύνατον νὰ οἰκονομηθῶσι τὰ χρη-ματτα, ἐζήτησε δι' ἀσφάλειάν του τάχα νὰ λάβῃ τὰ ἐνέχυρα τῶν Ναυπλιωτῶν Τούρκων ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Γολέτταν· καὶ, ἐπειδὴ ὁ Καπιτάνιος τῆς Γολέττας δὲν τοὺς ἔδωκε, προβάλλων, ὅτι δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐν τοιοῦτον ἀνευ ἀδείας τῆς Διοικήσεως, ἐπεχει-ρίσθη νὰ τοὺς λάβῃ βιαίως· πλὴν ἡ Γολέττα ἔφυγεν ἐκεῖθεν· ὁ δὲ τὴν κατεδίωξε κτυπῶντάς τιν μετὰ τὰ κανόνια, ἀλλ' οὐδὲν κατῴρ-θωσεν. Ὅθεν ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν φρυάττων κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν κινήματων τοῦ Γαλλικοῦ Διοικητοῦ εὐλόγως ἐσυμπέραναν πολλοὶ, ὅτι ἦτον ἀκουσμένος μὲ τὸν ἐχθρικὸν Στόλον καὶ μὲ τοὺς Ναυπλιώτας, διὰ νὰ τοὺς συνδράμῃ, πλὴν δὲν ἐπέτυχε.

Τὰ δὲ μετὰ τῶν Προκρίτων Πολιτικῶν καὶ Καπιταναίων ἐπρόβαινον εἰς τὸ χεῖρον· καὶ οἱ μὲν Καπιταναῖοι ἐζήτουν νὰ ἀφε-θῶσιν ἀπὸ τὸ Στρατιωτικὸν οἱ Πολιτικοὶ, καὶ νὰ τὸ ἀφήσωσιν εἰς τὴν ὁδηγίαν τῶν Καπιταναίων, ὡς εἶδημονεστέρων, αὐτοὶ δὲ νὰ περιορίζωνται εἰς μόνα τὰ πολιτικά· οἱ δὲ, ὑποπτεύοντες ἀπὸ τοὺς Καπιταναίους, ἔτι μᾶλλον τὸ οἰκειοποιοῦντο καὶ ἐδυναμώνοντο, καὶ ἐσυμφώνησαν μετὰ τῶν νὰ μείνωσι σταθεροὶ ἐνκντίον τῆς θελήσεως τῶν Καπιταναίων. Ἰδιαιτέρως δὲ τὰ τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ Δελιγιανναίων κατήνησαν σχεδὸν εἰς τὸ ἀσυμβίβαστον· ἐπειδὴ

τὸ Κολοκοτρώνης ἐζητεῖ μὲ βίαν νὰ ἀποσπάσῃ τοὺς στρατιώτας τῶν Δελιγιανναίων, καὶ νὰ τοὺς ἀραιρέσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἀρχηγοὶ στρατιωτῶν· καὶ τὸν μὲν Κανέλλον Δελιγιάννην ἀπέβηλεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ ἐγγραφὸν διαταγὴν τῆς Γερουσίας, τῆς ὁποίας τὸ πλεῖστον μέρος ἐσυμφώνει μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη· τὸν δὲ Δημητρίον Δελιγιάννην ἀπέβηλεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Κορίνθῳ· οἱ δὲ ἐπικνελθόντες εἰς τὰ ἴδια ἐφύλαττον καὶ τοὺς στρατιώτας των περὶ αὐτούς· οἱ δὲ Καπιταναῖοι κατεβόων κατ' αὐτῶν καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν Προκρίτων, ὅτι ἐμποδίζουσι τοὺς στρατιώτας, ἐν ᾧ ἡ Πικτρὶς ἔχει τόσῃν ἀνάγκῃν στρατιωτῶν. Συνέπιπτον δὲ καὶ ἄλλαι κίττιαι καθ' ἡμέραν σχεδὸν τοῦ νὰ αὐξάνουν καὶ ἔριδες, ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς φατρίας τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ Κολιοπούλου, ἀντιφερόμενοι μὲ ἐκείνους τῶν Δελιγιανναίων, ἐζητοῦν παρὰ τῶν Καπιταναίων τοὺς ἐκδίκησιν· οἱ δὲ Καπιταναῖοι ἐγγραφὸν εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ τοὺς φέρῃ, νὰ τοὺς κρίνῃ, καὶ νὰ τοὺς παιδεύσῃ. Ἐστειλέν εὐθὺς ἡ Γερουσία προσταγὴν εἰς αὐτούς νὰ ἔλθουν· ἀλλ' οἱ Δελιγιανναῖοι τοὺς ὑπερασπίζοντο καὶ ἀντέπραττον εἰς τὰς τῆς Γερουσίας προσταγὰς. Ὅθεν κατήντησε τὸ πρᾶγμα, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ ὑποτάξωσι τοὺς Δελιγιανναίους καὶ τὴν φατρίαν των μὲ τὴν δύναμιν τῶν ὀπλων, καὶ ἐτοιμάζετο κατὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.

Ταῦτα μαθοῦσα ἡ Διοίκησις, καὶ φοβουμένη μήπως ἐκραγῇ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅστις ἀφεύκτως ἔπρεπε νὰ καταντήσῃ γενικώτερος, παρεκίνησε τὸν Π. Πικτρῶν καὶ τὸν Πετρόμπεϊν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, νὰ προσπαθήσουν νὰ τοὺς συμβιβάσωσι, καὶ ἐν ταυτῷ νὰ παρakinήσωσι καὶ τὴν Γερουσίαν νὰ οἰκονομησῇ χρήματα διὰ τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους, μὲ τὸ νὰ ἐπλησίαζεν ἡ διορὶς τῆς πληρωμῆς. Μετέβησαν λοιπὸν ἐκεῖ· καὶ τὸν μὲν βρασμὸν ἐκείνου τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καθησύχασαν, δὲν ἐδυνήθησαν ὅμως νὰ τοὺς συμβιβάσωσιν ἐντελῶς, καθότι ἦτον ἀδύνατον νὰ

συμφωνήσωσιν εἰς τὰ οὐσιώδη, δηλονότι εἰς τὸ περὶ τοῦ Στρατιωτικοῦ κεφάλαιον.

Ἀνεφάνη δὲ συγχρόνως καὶ ἄλλο κῆτιον σκανδάλου. Οἱ εἰς τὸ Στρατοπέδον τῆς Κορίνθου Καπιτανεῖοι, εἴτε οἰκοθεν, εἴτε ἐκ συνεργείας τοῦ Κολοκοτρώνη, τὸν ἔκλεζαν Ἀρχιστράτηγον τῆς Πελοποννήσου, καὶ τὸν ἐπροσκάλεσαν εἰς τοῦτο τὸ ἀξίωμα ἐγγράφως. Ὁμοίως ἔγραψαν καὶ εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν ζητοῦντες νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν δυνάμει τοῦ δικαιώματος ὅπου εἶχε κατὰ τὸν Ὁργανικὸν τῆς Νόμον. Ὅθεν ἡ Γερουσία ἐδέχθη τὴν ἐκλογὴν, καὶ ἔδωκε τὸ δίπλωμα τῆς Ἀρχιστρατηγίας εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, ἀφ' οὗ ἔλαβε καὶ αὐτὴ παρ' αὐτοῦ ἐγγράφον τὸν ὄρκον τῆς πίστεώς του εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν Διοίκησιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀναγκαῖα ἡ ἐπικυρώσις τούτου καὶ ἀπὸ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως, ἔγραψεν ἡ Γερουσία ἀποστέλλουσα τὰ ἀντίγραφα τῆς ἐκλογῆς, καὶ ζητοῦσα τὴν ἐπικυρώσιν. Ὁ δὲ Πετρόμπεϊς, ὅστις καὶ πρότερον ἔλαβεν κίτιας τινὰς δυσαρεσκείας κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, μαθὼν τὴν ἐκλογὴν ταύτην τῆς Ἀρχιστρατηγίας, τὴν ὁποῖαν ἀνέκαθεν ἐζήτει δι' αὐτὸν, ἐνηρύχθη ἐναντίος του καὶ σύμφωνος μετὰ τῶν προκρίτων Πολιτικῶν, καὶ ἀμέσως ἐνήργησε καὶ ἦλθε μίᾳ ἀνχορᾷ ἀπὸ τὴν Μάνην εἰς τὴν Διοίκησιν, ἐν ᾗ ἐζήτουν νὰ δοθῇ ἡ Ἀρχιστρατηγία εἰς τὸν Πετρόμπεϊν, καὶ ὅτι, ἂν δοθῇ εἰς ἄλλον τινὰ, ὅχι μόνον δὲν θέλει ὑποταχθῶν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ θέλει κηρυχθῶν καὶ πολέμιος. Ἡ Διοίκησις λοιπὸν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐπικυρώσιν ὅπου ἐζήτει ἡ Γερουσία ἐπρόβαλε τὴν ἀνχορὰν ταύτην ὡς ἐμπόδιον, καὶ ἔγραψεν εἰς τὴν Γερουσίαν, ὅτι νὰ μείνῃ κατὰ τὸ παρὸν αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, διὰ νὰ μὴ προξενηθῇ σκάνδαλον μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Μάνης. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, κεντηθεὶς εἰς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ, ἐσκληρύνθη ἔτι μᾶλλον· οἰκαιοποιήθη ὁμῶς τὸν Τίτλον μὲ μόνον τὸ δίπλωμα τῆς Γερουσίας, καὶ ὑπεγράφετο Ἀρχιστράτηγος.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη τῆς Ἀρχιστρατηγίας ὠφέλησε τὰ μέγιστα

τοὺς Πολιτικούς Προκρίτους εἰς τὸν σκοπὸν τοὺς, ἐπειδὴ ὄχι μόνον ὁ Ὑψηλάντης καὶ ὁ Πετρόμπεης καὶ οἱ Καπιταναῖοι, οἱ μὴ εὐρισκόμενοι ἐν Κορίνθῳ, ἐδυσχερестήθησαν μεγάλως κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τινες ἐκ τῶν παρευρεθέντων ἐκεῖ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ὑπογραψάντων, μετεμελήθησαν. καθὼς ὁ Κ. Παναγιώτης Γιατράκος, ὅστις μὲ τὸ νὰ ἦτον τότε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἀδύνατος καὶ ὑστερημένος στρατιωτῶν, ἠκολούθει τὴν ἀρέσκειαν τοῦ Κολοκοτρώνη· μετὰ ταῦτα ὅμως, ἂφ' οὗ κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἐπιρροὴν πάλιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μιστρός, ἐσυμφώνησε μετὰ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὴν Ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὁμοίως καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Καπιταναίων ἐς αὐτῆς τῆς αἰτίας ἐκλιναν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, καὶ οἱ Προκρίτοι εὗρον ἁρμόδιον καιρὸν νὰ διαλύσωσι τὴν συμφωνίαν τῶν Καπιταναίων, καὶ νὰ ἐξασθενήσωσι τὴν ἡνωμένην αὐτῶν δύναμιν τὴν ὁποίαν ἐφοβοῦντο πάντοτε.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ ἐν Ναυπλίῳ πολιορκούμενοι, οἵτινες ἠλπίζον βεβαίαν τὴν βοήθειαν ἀπὸ τὸν Στόλον τοὺς καὶ τροφὰς ἱκανάς, ἰδόντες, ὅτι ἀπέτυχον, ἀπελπίσθησαν μ' ὅλον τοῦτο ἀντεῖχον μὲ τὰς ὀλίγας τροφὰς ὅπου τοὺς ἔμεινον· καὶ διὰ νὰ τὰς οἰκονομοῦν, ἐξήρχοντο σχεδὸν καθ' ἡμέραν ἔξω τοῦ Φρουρίου καὶ ἐσύναζον χόρτα, καὶ εἴ τι ἄλλο εὕρισκον τρόφιμον. Πολλάκις ἐπροχώρουν καὶ εἰς τὰς ἀμπέλους διὰ νὰ συνάξουν σταφύλια· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον καὶ ἐφόνευσον ἐξ αὐτῶν. Εἰς μίαν δὲ μάχην ὥρμησεν ἑφιππος ὁ Κ. Νικόλαος Σταματελόπουλος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐπληγῶσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐφρονεύθη καὶ αὐτός. Ἦτον δὲ ὁ νέος οὗτος γενναῖος, ἀλλ' ὀρμητικὸς καὶ ἀπρόσεκτος.

Ὁμοίως καὶ οἱ πολιορκοῦντες τοὺς ἐν Κορίνθῳ ἐχθροὺς δὲν ἔπαυον καθ' ἡμέραν νὰ τοὺς βλάπτουν μὲ διαφόρους τρόπους· μάλιστα συνεχῶς ἐπλησιάζον εἰς τὸ στρατόπεδόν τοὺς διὰ νυκτός, καὶ ἐφόνευσον ἐξ αὐτῶν καὶ ἠχμαλώτιζον, καὶ πολλὰ ζῶα τοὺς ἐπαιρνον.

Ἡ δὲ Διοίκησις ἡτοίμασε τὰ διὰ τὸν Πάπαν γράμματα, τὰ ὅποια ἐνεχειρίσθησαν τῷ Π. Πατρῶν, διὰ τὴν ἀπέλθῃ ἐκεῖ. Ἀλλ' οὐσα εἰς διαφωνίαν μετὰ τῆς Γερουσίας καὶ δι' ἄλλας προλαβούσας αἰτίας καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κολοκοτρῶνη, ἀπέστειλεν εἰς Τριπολιτζάν τινὰ ἐκ τῶν Μελῶν αὐτῆς, τὸν Σωτήριον Χαραλάμπην, τὸν Ἀνδρέαν Ζαήμεν, τὸν Π. Κρεβατῆν, τρεῖς ἐκ τῶν Νησιωτῶν καὶ τὸν Φώτιον Καραπάνου Ρουμελιώτην, ἐπὶ λόγῳ διὰ τὴν συμβιβάζωσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κολοκοτρῶνη, ὃ δὲ σκοπὸς ἦτο νὰ ἐφελκύσωσι τὰ σημαντικώτερα μέλη τῆς Γερουσίας εἰς ἑαυτούς, καὶ νὰ ἀνατρέψωσι τὴν ἐπιρροὴν ὅπου ὁ Κολοκοτρῶνης καὶ οἱ ἄλλοι Καπιταναῖοι εἶχον εἰς αὐτήν· ἀλλ' ἄφου ἐπροσπάθησαν καὶ δὲν ἐκτῶρθωσάν τι, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι διὰ τὰς ἐπαρχίας των νὰ τὰς διοργανίσωσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην. Καί, ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις ἔμεινε μόνον ὄνομα καὶ τύπος, χωρὶς νὰ ἐνεργῇ τι, καὶ χωρὶς νὰ ἀκούεται, ἀπεφάσισαν τὰ ἐκεῖ Μέλη νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἑρμιόνην δι' ἀσφάλειαν τῶν ἀτόμων τους.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πρῶτων ἐκεῖ, ὁ Χουρσὴτ Πασῆς, διατρίβων εἰς τὴν Λάρισσαν, ἐνήργει μὲ δραστηριότητα καὶ μ' ὅλον ὅπου ἦτον ἡγανκτισμένος, διότι εἰς τοσοῦτον διάστημα καιροῦ δὲν ἐδυνήθη νὰ λάβῃ ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν εἰσελθόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον στρατευμάτων, ἡτοίμασεν ἄλλας ὀκτὼ περίπου χιλιᾶδας καὶ τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν· οἵτινες μὲ τὸ νὰ ἐφοβήθησαν νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸν Ἰσθμόν, διευθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σάλωνος, καὶ μὴ εὐρόντες ἀντίστασιν, ἐμβήκαν εἰς τὴν πόλιν Σάλων. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες μὲ τὰς φαμιλίας των προλαβόντες κατέφυγον εἰς τὰ ὄρεινὰ μέρη καὶ ἐφυλάχθησαν· οἱ δὲ ἐχθροὶ ἔμενον ἐκεῖ ἡμέρας τινάς, καὶ ἐλεηλάτουν τὴν πόλιν. Ἀλλ' ἄφου ἔμακθον, ὅτι συνάζονται εἰς τὰ ἐκεῖ περίξ Στρατεύματα Ἑλληνικά, καὶ ὅτι μεταβαίνουνσι καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου διὰ θαλάσσης ἀπὸ τὴν Βοστίτζαν στρατιῶται, ἐφοβήθησαν, μήπως τοὺς πολιορκήσουν εἰς ἐκεῖνα τὰ

στενὰ, καὶ ἀμέσως κατέκχυσάν τινα ὁσπήτια, καὶ ἔφυγον διευθυνόμενοι πρὸς τὸ Ζητοῦνι. Ἀλλ' ὁ Κ. Ὀδυσσεὺς εἶχε προκαταλάβει ἓνα στενὸν δρόμον, ὅθεν ἔμελλε νὰ περάσουν οἱ ἐχθροί, οἵτινες, ἀφοῦ ἐπλησίισαν, βλέποντες τὸν κίνδυνον, ἐσυμβιβάσθησαν μετὰ τοῦ Κ. Ὀδυσσεὺς νὰ κάμουν ἀνγκωχὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ ἐλευσομένου Ἀπριλίου, καὶ νὰ τοὺς ἀφῇσῃ ἐλευθέραν τὴν διάθεσιν.

Εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὁ Κ. Βαρνακιώτης μετὰ τῶν συνομωτῶν του, συμφώνως καὶ ὁ Κηπιτὰν Γῶγος ἔβαλον εἰς πρᾶξιν τὴν προδοσίαν τῆς Πατρίδος· ἐπειδὴ ἐπῆγαν εἰς προσκύνησιν τῶν Πασάδων, ἐσυμφώνησαν νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν, καὶ νὰ συμπράξωσιν εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἀκαρνανίας, τοὺς ἐξηγήσαν τὴν ἐσωτερικὴν κατὰστασιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ὠδήγησαν, πῶς νὰ δικτεθῶσι, καὶ διέσπειραν εἰς τοὺς Λαοὺς, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τελεσφορήσῃ τὸ Κίνημα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι, ὅσα μέρη προλάβουν νὰ προσκυνήσουν, ὅχι μόνον θὰ εἶναι ἀνέπαφα εἰς τὴν ζωὴν των, τιμὴν των καὶ οὐσίαν των, ἀλλὰ θέλει τοῖς χαρισθῇ καὶ ἀσυδοσία διὰ πολλοὺς χρόνους· ἐξ ἐναντίας, ὅσα μέρη ἐπιμένουν εἰς τὴν ἀνταρσίαν, ἀφεύκτως θέλει ἐξολοθρευθῶν. Τὰ τοιαῦτα διασπειρόμενα ἐπιτηδεύως εἰς τοὺς Λαοὺς τῆς Ἀκαρνανίας, ὑστερημένους ἀπὸ ὁδηγόν, τοὺς ἔκκλινον νὰ ἀποναρακωθῶν, καὶ νὰ μένουν ἀκίνητοι, καὶ ἄρχησαν νὰ προσφέρουν τὴν ὑποταγὴν τοὺς εἰς τοὺς Πασάδες, οἵτινες χειραγωγούμενοι ἀπὸ τοὺς προδότας, ἐμβόηκαν εἰς τὸ Βραχῶρι με δεκαπέντε περίπου χιλιάδας στρατὸν, χωρὶς πόλεμον, καὶ ὑπέταζαν ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐκεῖθεν ἐπροχώρησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας ἀνεμπαδίστως, καὶ ὁ Βαρνακιώτης εἶχε σπουδαίαν φροντίδα νὰ προετοιμάζῃ τροφὰς διὰ τὸ στράτευμα· ἀλλὰ πόθεν; ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Ἑλληνας, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπέσχετο πρότερον ἀσυδοσίαν. Καὶ τοῦτο δὲν ἦτον ἱκανόν, ἀλλὰ τὸ τούτου χειρόν ἦτον, ὅπου τὸ ἐχθρὸν στράτευμα, συνθεμένον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ Ἀλβανῶν, ἤθελον λάφυρα. Ὅθεν διηρπαζόν τὰ πράγματα τῶν προσκυνησάντων,

καὶ τοὺς κατέθλιβον καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσαν. Τὸ τοιοῦτον μέγα δυστύχημα, διχδοθὲν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἀχαρνάνιας, προὔξενησε μέγα τρομόν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἄρχησαν νὰ φεύγουν ἀγγελιδὸν, καὶ νὰ μεταβαίνουν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἥτις τοὺς ἐδέχετο μὲ ἀνοικτάς ἀγκάλας. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ ὅχι μόνον τοὺς Ἕλληνας ἐγύμνωναν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Βραχωρίτας Τούρκους ὅπου εἶχε πεφυλαγμένους εἰς τὸ Δραγαμέστον ὁ Βαρνακιώτης, τοὺς ἐγύμνωσαν διόλου. Ἐπειτα αὐτὸς τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Πρέβεζαν. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Κατοχήν, καὶ ἐκείθεν εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ Μεσολογγίου κατακάυσαντες ὅλα τὰ χωρία, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἦσαν φυγάδες, ὥστε οἱ ἐχθροὶ ἔγιναν κύριοι ὅλων ἐκείνων τῶν μερῶν, ἐκτὸς τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ Μεσολογγίου, εἰς τὰ ὅποια δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ ἐμβωσιν· ἐπειδὴ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι νῆσος, καὶ πλοῖα δὲν εἶχον διὰ νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ· τὸ δὲ δεύτερον εἶχεν ἀνέκαθεν ἐν χαράκωμα βυθὺ πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, εἰς τὸ ὅποιον μίαν μόνον στενὴ εἴσοδος ἦτον, καὶ τὴν εἶχον ἐνδυναμωμένην ἀρκετά.

Οἱ δὲ Μεσολογγίται μέρος μὲν τῶν φαμιλιῶν τοὺς μετεβίβασαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μέρος εἰς τὰς ἐκεῖ περὶξ ἐρήμους νήσους, καὶ ἔμειναν εἰς τὴν πόλιν μόνοι· οἱ ἐνοπλοὶ ἐντόπιοι, καὶ ὁ Καπιτάν Μάρκος Μπότζαρης μὲ 300 περίπου Σουλιώτας, καὶ ὁ Κ. Μακρῆς μὲ 200 περίπου στρατιώτας, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, οἵτινες ἔγραφον καθ' ἡμέραν σχεδὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον ζητοῦντες στρατιωτικὴν βοήθειαν, καὶ ἐπαπειλοῦντες, ὅτι, ἂν δὲν τοὺς προφθᾷ ἐν καιρῷ, θέλει ἀναχωρήσουν διὰ τῶν πλοίων, καὶ θέλει ἀφήσουν τὴν πόλιν ἐκείνην εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες κύριοι ὄντες ἐκεῖνης τῆς θέσεως, εὐκόλως δύνανται νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοὺς ἔγραψαν νὰ ἀνθέξωσι, καὶ ἀφεύκτως θέλει τοὺς ἀποσταλῇ βοήθεια, καὶ διωρίσθησαν ἀμέσως ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος καὶ ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ μὲ ὅσους στρατιώτας δυνηθῶσι νὰ

συνάξωσι. Καὶ οἱ μὲν ἡτοιμάζοντο· ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸν Κόλπον ἐχθρικὰ πλοῖα ἐπολιορκήσαν καὶ διὰ θαλάσσης τὸ Μεσολόγγι καὶ Ἀνατολικὸν, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐχρειάζετο θαλασσίαι δύνამεις Ἑλληνικῇ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔγραψαν πρὸς τοὺς Νησιώτας νὰ ἀποστείλωσιν ἐκεῖ δέκα πλοῖα, τὸ μὲν, διὰ νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν, τὸ δέ, διὰ νὰ μεταβιβάσωσι τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, οἵτινες τὸ ὑπεσχέθησαν.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Κ. Μάρκος Μπότζαρης βλέπων, ὅτι μὴδὲ δύναμιν ἀνάλογον εἶχον ὡς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, μὴδὲ τὰ ἀναγκαῖα τὰ πρὸς τροφήν καὶ πόλεμον, καὶ ὅτι ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῇ ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἐπενόησεν ἕν στρατήγημα ἀξιόλογον, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τοὺς Πασάδες, ὅτι θέλει παρὰδῶσει τὴν πόλιν, πλὴν ἐπ'ἀνάγκης νὰ περιμείνωσιν ἡσυχοὶ ἡμέρας τινάς, ἕως ὅτου νὰ πεισθῶσιν εἰς τοῦτο καὶ τινες ἄλλοι τῶν Καπιταναίων ἐναντιούμενοι. Καὶ τοῦτο μετεχειρίσθη, διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ νὰ μὴ δοκιμάσωσι τὴν ἔφοδον διὰ πολέμου, ἕως ὅτου νὰ προφθῇ ἡ ἐκ τῆς Πελοποννήσου βοήθεια, ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ νομίζοντες βεβαίαν τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κ. Μάρκου, ἡσύχαζον καὶ εἶχον καθημερινὴν ἀνταπόκρισιν μετ' αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῷ μετὰξὺ τούτου τοῦ διαστήματος συνέπεσεν ἕν εὐτύχημα εἰς τοὺς ἐν τῷ Μεσολογγίῳ, ἐπειδὴ ἕν Ἱμπρίκι τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ, διευθυνόμενον ἀπὸ τὰς Πάτραις εἰς τὴν Πρέβεζαν μετὰ 150 ἐπιβάτας Τούρκους, οἵτινες εἶχον μεθ' ἐκυτῶν ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων καὶ πραγμάτων ἐκ τῶν λαφύρων, ὅπου οἱ στρατιῶται τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ ἔκαμον εἰς τὰς Πάτραις, ἐκάθησεν εἰς τὰς ριχὰς τοῦ Μεσολογγίου, εἴτε ἐξ ἀπειρίας τῶν νηυτῶν, εἴτε ἐκ περιστάσεως. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Μεσολογγῖται καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ Κ. Μακρῆ, οἵτινες εἶχον τὴν φρουρὰν ἐκείνης τῆς πόλεως, ἔτρεξαν μετὰ πλοιάρια, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Ἱμπρι, καὶ τοὺς ἐπιβάτας εὐγὰλον εἰς τὴν ζῆρὰν δεδεμένους καὶ τοὺς ἐφόνευσαν, τὰ δὲ χρήματα καὶ τὰ πράγματα ὅλα συμποσούμενα εἰς ἕν ἡμισυ μιλιοῦνι χρήματα, κατὰ τὴν φήμην ὅπου διεδόθη τότε, μετεχόμισαν εἰς τὸ

Μετολόγγι, καὶ τὰ διεμοίρασαν. Πλὴν καὶ τοῦτο ἐγένεν ἐν αἰτίον σκανδάλου, ἐπειδὴ ἡ διανομὴ δὲν ἐγένεν ἀνάλογος. ἀλλ' οἱ δυνατοὶ ἤρπασαν τὰ τῶν ἀδυνάτων.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν οἱ εἰρημένοι Πελοποννήσιοι ἡτοίμασαν τρεῖς χιλιάδας περίπου στρατιώτας, ἔφθασαν μετ' αὐτῶν εἰς τὰ παράλια τῶν ἐπαρχιῶν Πάτρως καὶ Γαστούνης, ὅπου συγχρόνως ἔφθασαν καὶ οὐκῶ Ἑλληνικὰ πλοῖα· καὶ τὰ μὲν ἐχθρικά ἀμέσως ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν τοῦ Μετολόγγιου, καὶ κατέφυγον εἰς τὸν Ναύπακτον· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ διεβίβασαν τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα εἰς τὸ Μετολόγγι, καὶ εὐθὺς ὠχύρωσαν τὰς θέσεις καλῶς. Ὁ δὲ Κ. Μάρκος διέκοψε τὴν μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἀνταπόκρισιν, καὶ τοὺς ἐμήνυσεν, ὅτι τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ εἶναι ἔτοιμοι οἱ Ἕλληνες νὰ πολεμήσωσιν. Ὅθεν οἱ ἐχθροὶ δειλιάσαντες, ἐφοδὸν μὲν δὲν ἐτόλμησαν νὰ κάμουν, ἐπεμεινον δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐκαμναν συνεχεῖς ἀκροβολισμούς, ὅταν οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐδίδον αἰτίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι δὲν εἶχον εὐκολίαν εἰς τὰ τῆς ζωοτροφίας, τοῦτο μὲν, διότι ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀκρναντίας ἐρήμωσαν, καὶ δὲν εὕρισκετο σχεδὸν ψυχὴ, ὅχι πρᾶγμα· τοῦτο δὲ, διότι καὶ ὁ Κ. Καρραϊσκος, καὶ Ράγκος, καὶ ἄλλοι, ὅπου πρότερον εἶχον συμφωνήσει μετὰ τοῦ Βαρνακιώτου, ἐκήρυξαν ὅτι ἡπατήθησαν καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὁμοίως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὅπου εἶχον προσκυνήσει εἰς τοὺς Πασάδες, βλέποντες, ὅτι ἐπίσης οἱ ἐχθροὶ μεταχειρίζονται καὶ τοὺς ὑπηκόους καὶ τοὺς πολεμίους, ἔλαβον πάλιν τὰ ὅπλα, καὶ ἐτραβήχθησαν τὰς τὰ ὀρεῖνὰ μέρη. Ὅθεν ἠναγκάζοντο οἱ ἐχθροὶ νὰ φέρουν τροφῆς μικρόθεν ἐκ τῆς Πρεβεζῆς καὶ ἄλλων μερῶν· πλὴν καὶ κατὰ τοῦτο δυσκόλιζεν μεγίστη, ἐπειδὴ δὲν εὕρισκον ζῶα φορτηγὰ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ πρὸς τούτοις τοὺς ἐχρειάζετο καὶ μία δύναμις στρατιωτικὴ νὰ τὰ συνοδεύη, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες, καταβαίνοντες ἀπὸ τὰ ὀρεῖνὰ μέρη τὰ ἤρπάζον. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ἐδοκίμαζον κηκουχίαν οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἐγόγγυζον οἱ Ἀλβανοὶ ἐναντίον τῶν Πασάδων, μ' ὅλον τοῦτο ἐξηκολούθουν τὴν πολιορκίαν. Οἱ δὲ

Ἕλληνες ἐλάμβανον τὰ ἀναγκαῖα ἐλευθέρως ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐκ τῶν Ἰωνικῶν Νήσων.

Ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πρὸς τὰς πόλεις ἐκείναις, οἱ πολιορκοῦντες τὸ Ναύπλιον ἐστενοχῶρουν τόσον τοὺς ἐχθροὺς, ὥστε δὲν ἐδύναντο πλέον νὰ προχωρῶσιν εἰς τὴν πεδιάδα, διὰ νὰ συνάξωσι τι βρώσιμον, καὶ κατήντησαν εἰς ἑλλειψιν τῶν πρὸς τροφήν. Μεταξὺ δὲ τῶν πολιορκούντων Καπιταναίων ἦτον καὶ ὁ Κ. Στάϊκος, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, νέος γενναῖος, φρόνιμος καὶ καλὸς πετριώτης, ὅστις ἀνέκαθεν εὐρίσκετο εἰς αὐτὴν τὴν πολιορκίαν. Οὗτος λοιπὸν φυλάττων νυκτερινὴν φυλακὴν μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, ἐπέτυχε τὴν νύκτα δύω Ὀθωμανίδας γυναῖκας ἔξω τοῦ φρουρίου, τὰς ὁποίας ἐξετάσας ἔμαθε παρ' αὐτῶν, ὅτι τὸ Παλαμίδι ἦτον ἀπροφύλακτον ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, ἐπειδὴ ὅλοι σχεδὸν ἦσαν εἰς τὴν πόλιν, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὅπου ἔμενον εἰς αὐτὴν τὴν Ἀκρόπολιν. Ὅθεν ὠφελήθεις ἐκ ταύτης τῆς εἰδήσεως, τὰς μὲν γυναῖκας διώρισε νὰ φυλαχθῶσιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, εὐθὺς συμπαρκαλαβόντες καὶ ἄλλους στρατιώτας μέχρι τῶν ἑκατὸν, καὶ τὰς ἀναβάντας ὅπου εἶχον προετοιμασμένας, ἐπλησίασαν εἰς τὸ Παλαμίδι, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ τεῖχος ἀνεμποδίστως, ἐκυρίευσαν τὴν Δάπιαν τῆς Πόρτας, καὶ ἀμέσως ἀνοιξαν τὴν πόρταν, διὰ νὰ ἔμβουν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, οἵτινες μὲ ὀλίγον κόπον ἐκυρίευσαν καὶ τὰς ἄλλας Δάπιας, ἐκτὸς τῆς Πεζερινῆς Δάπιας λεγομένης, ἥτις ἐφυλάττετο ἀπὸ τινὰς τῶν ἐχθρῶν· ἀλλὰ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγην ἀνθίστασιν παρεδόθησαν καὶ ἐκεῖναι, καὶ οὕτως ἐκυριεύθη ἡ ὀχυρὰ ἐκεῖνη Ἀκρόπολις ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία τοῦ 30 Νοεμβρίου.

Τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐδόθη ἡ εἰδήσις πανταχόσε, καὶ ἀμέσως ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας μετέβη ἐκ τῆς πολιορκίας τῆς Κορίνθου εἰς τὸ Παλαμίδι, καὶ ἄρχησε νὰ πρὸς τὰς πόλεις μετὰ τῶν ἐχθρῶν περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως, χωρὶς νὰ περιμεῖνῃ μηδὲ ἀνθρώπους τῆς Διοικήσεως, μήτε τὰς διαταγὰς αὐτῆς. Ὅθεν ἔγιναν αἱ Συνθήκαι μετὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ

τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες παρέδωσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν Κολοκοτρῶνην· αὐτοὶ δὲ διέβησαν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἔγινε κύριος τοῦ ὠραίου ἐκείνου Φρουρίου καὶ ὄλων τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων. Τοῦτο ἠύξησε τὴν κατακρυγὴν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρῶνη, καὶ τὸν κατηγόρουν ἄπαντες ὡς πλεονέκτην καὶ ἄρπαγχα, ἐπεὶδὴ ὄχι μόνον τὸ κοινὸν Ταμεῖον τοῦ Ἑθνους οὐδὲν σχεδὸν ὠφελήθη ἐκ τῶν πλουσιῶν λαφύρων ἐκείνης τῆς πόλεως, ἀλλ' ἠδικήθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι Καπιταναῖοι καὶ στρατιῶται, οἵτινες εὕρισκόμενοι ἐξ ἄρχῃς εἰς τὴν πολιορκίαν ἐκείνου τοῦ Φρουρίου ὑπέφερον πολλὰς κακουχίας καὶ κινδύνους. Ἀφοῦ δὲ διέταξαν τὰ τοῦ Φρουρίου, ἔμεινεν εἰς αὐτὸ Φρούρχος ὁ Κ. Δημητρίος Κολιόπουλος· ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Τριπολιτζάν.

Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον διετέθη ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τοῦ Ναυπλίου, ἐδυσχερύνει ἅπαντας τοὺς Προκρίτους πολιτικούς, ἐξαιρέτως ὁμως τοὺς Νησιώτας, οἵτινες ἐσχεδιάζον ἄλλως πως τὰ περὶ τοῦ Φρουρίου τούτου. Ὅθεν ἀπεφασισαν συμφώνως νὰ καταπολεμήσουν παντοίως τρόποις τὸ ἀγέρωχον τούτου τοῦ ἀνδρός, καὶ νὰ τὸ καταβάλουν.

Ἐπεὶδὴ δὲ ἐπλησιάζε τὸ τέλος τῆς Α' ἐνιαυσίου Περιόδου τῆς Διοικήσεως, τὰ μέλη αὐτῆς, τὰ εἰς τὴν Ἑρμιόνην εὕρισκόμενα, μὲ τὴν γνώμην καὶ τῶν λοιπῶν Προκρίτων πολιτικῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους ἐξέδωκαν προκηρύξεις εἰς ὅλην τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ὅτι νὰ ἐκλέξωσι Παρυστάτας καὶ Ἐπαρχίαι διὰ τὴν Β'. Περίοδον, εἴτε νέους, εἴτε τοὺς ἰδίους τῆς Α'. Περίοδου, καὶ νὰ τοὺς ἀποστείλωσιν, ὅπου καὶ ἡ Διοίκησις· καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ προφθᾶσιν ἐκεῖ περὶ τὰ μέσχα Δεκεμβρίου, διὰ νὰ ἐκλέξωσι τὰ πέντε Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, εἴτε τὰ ἴδια τῆς Α'. Περίοδου, εἴτε ἄλλα, διὰ νὰ διοικήσωσι προσωρινῶς κατὰ τὸν ἐν Ἐπιδαύρῳ Ὅργανικὸν Νόμον. Ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶχον οἱ Πρόκριτοι μυστικούς διοργανιστὰς εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ὥστε ἡ ἐκλογὴ νὰ γίνῃ εἰς τοὺς ἰδίους, ἢ εἰς ἄλλους συμφώνους μὲ τὰ φρονήματα αὐτῶν.

Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, συμφώνως μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη καὶ τῶν Καπιτανείων, ἐξέδωκαν εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου ἄλλας προκηρύξεις, προσκαλοῦντες Ἐθνικὴν Συνέλευσιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ὅργανικοῦ Νόμου, καὶ ἐκλογὴν Μελῶν τῆς Διοικήσεως· εἶχον δὲ καὶ οὗτοι τοὺς διοργανίζοντας περὶ τούτου εἰς τὰς Ἐπαρχίας. Μετὰ τούτων ἐσυμφώνουν καὶ οἱ Πολιτικοὶ καὶ Στρατιωτικοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ὅθεν ἔγινε σχίσμα μέγα εἰς τὰς Ἐπαρχίας, καὶ οἱ μὲν ᾔθελον τὴν ὀλιγαρχικὴν Διοίκησιν, κλίνοντες εἰς τὴν ἀρέσκειν τῶν Προκρίτων· οἱ δὲ ᾔθελον νὰ συγκροτηθῇ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, καὶ νὰ μορφωθῇ ἡ Διοίκησις εἰς τὸ δημοκρατικώτερον· καὶ ἐγίνοντο ἐκλογαὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν μέρος καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλο, καὶ διέτρεχεν ἓνας γενικὸς θροῦς ταραχῆς μετὰ τοῦ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀδιακόπως εὐρίσκοντο εἰς ἐνέργειαν καὶ τὰ δύο μέρη, οἱ μὲν προσπαθοῦντες νὰ διαιρέσωσι τὴν Γερουσίαν καὶ τοὺς Καπιτανεῖους, καὶ νὰ τοὺς ἐφελκύσωσιν εἰς τὸ ὀλιγαρχικόν, οἱ δὲ νὰ ἐνώσωσι τὸ φρόνημα τῶν λαῶν εἰς τὸ δημοκρατικώτερον. Τὸ δὲ Βουλευτικόν, διὰ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν τὸν Ὑψηλάντην, τὸν ἐπροσκάλεσε νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἑρμιόνην· ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ ἀπεκρίθῃ, ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ παρουσία του ἐκεῖ, ἐνῶ μελετᾶται νὰ γίνῃ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἔγραψαν διαμικτυρίαν κατ' αὐτοῦ, ὡς λειποτακτοῦντος.

Καὶ αἱ μὲν φατρίαι αὗται ἡγωνίζοντο ὅλκις δυνάμεσι, ποῖα νὰ καταβάλῃ τὴν ἄλλην· οἱ δὲ ἐν Μεσολογγίῳ ἐχθροὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐνηργηθῇ τι οὐσιῶδες, ἐκτὸς μικρῶν τινῶν ἀκροβολισμῶν εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας, νομίσαντες, ὅτι οἱ Ἕλληνες μένουσιν ἀπρόσεκτοι, ἀπεφάσισαν νὰ κάμουν τὴν ἔφοδον εἰς τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστοῦ Γεννῶν, καθ' ἣν ὥραν οἱ Ἕλληνες ψάλλουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸν Ὕμνον, καὶ διέταζαν τοὺς στρατιώτας τῶν καὶ εἶχον τὰ πάντα ἑτοιμα, ὥστε δοθέντος τοῦ σημείου νὰ ὀρμήσωσιν. Ὁ δὲ Κ. Γ' ὦγος, ὅστις μ' ὅλον ὅπου τότε εὐρίσκεται μετὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐκυκλοφόρει ὁμῶς εἰς αὐτὸν

τὸ Ἑλληνικὸν αἷμα, ἔδωσε κρυφίως τὴν εἶδῃσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀμέσως οἱ Καπιταναῖοι διέταζαν τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ μέρη τοῦ χαρκαώματος, ὅθεν οἱ ἐχθροὶ ἔμελλε νὰ εἰσβάλωσιν. Ὁχύρωσαν δὲ μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας καὶ τὸ ἔνδον χαρκώμα, τὸ ὅποιον ἐσχάτως εἶχον κάμει, καὶ μετὰ μεγάλης σιωπῆς περιέμενον τὴν προσβολὴν τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες, κατὰ τὴν διωρισμένην ὥραν δοθέντος τοῦ σημείου, ὤρμησαν εἰς τὸ χαρκώμα, καὶ εἰσепήδησαν ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ ἀμέσως οἱ Ἕλληνες ἀλλαλάζαντες πανταχόθεν, τοὺς ἐκτύπησαν μὲ τὰ πυροβόλα, ὥστε οἱ ἐχθροὶ ἐκπλαγέντες, ἔμειναν ἐν ἀμηχανίᾳ· καὶ οἱ μὲν ἐξώ τοῦ χαρκαώματος, ἀφοῦ ἔπεσον νεκροὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, οἱ λοιποὶ ὑπεσύρθησαν εἰς τὰ ὀπίσω· οἱ δὲ εἰσπεδήσαντες ἐντὸς τοῦ χαρκαώματος, μὴ ἔχοντες πλέον εὐκόλον τὴν ἐξοδον, ἐφονεύθησαν ἅπαντες ἐκεῖ. Καὶ οὕτως ἐματαιώθη ὁ σκοπὸς τῶν ἐχθρῶν μετὰ μεγάλης των ζημίας.

Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ ἐχθροὶ ἔμφοβοι καὶ τεταραγμένοι ἀπεμακρύνθησαν τῆς πόλεως ἱκανὸν διάστημα, καὶ ἐκεῖ ἐστρατοπέδευσαν, χωρὶς νὰ τολμοῦν πλέον νὰ πλησιάσουν. Εὐρίσκοντο δὲ καὶ εἰς κακὴν κατὰστασιν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν, καὶ εἰς ἀλληλομαχίαν οἱ Ἀλβανοὶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ρεσίτ Πασᾶ, καὶ ἐβιάζον τοὺς Πασάδες νὰ ἀνχωρήσουν ἐκεῖθεν· ἀλλ' ἐκεῖνοι φιλοτιμούμενοι ἐπέμενον ἔτι.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, βλέποντες οἱ Ἕλληνες, ὅτι τὸ Μεσολόγγι εὐρίσκειται ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ ὅτι οἱ ἐχθροὶ μελετοῦν νὰ ὀπισθορμήσωσιν, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσι διὰ θαλάσσης, ὁ Πετρόμπεϊς καὶ ὁ Κ. Γζόγκας μετὰ χιλίων περίπου στρατιωτῶν εἰς τὸ Δραγαμέστον, καὶ διὰ νὰ βλάψωσιν, ὅσον δύνανται, τοὺς ἐχθροὺς ὀπισθορροῦντας, καὶ διὰ νὰ ἐμψυχώσωσι τοὺς ἐκεῖ διεσκορπισμένους εἰς τὰ ὄρη Ἑλληνας, ὥστε νὰ συσσωματωθῶσι καὶ νὰ φυλάξωσιν ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέβησαν ἐκεῖ τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, ὁ μὲν Βαρνακιώτης μὲ τοὺς ὑπαλλήλους του ἔφυγεν εἰς τὴν νῆσον Κάλαμον, ὅπου εἶχε τὴν παρα-

καταθήκην του· οἱ δὲ λοιποὶ Καπιτχναῖοι, οἱ παρεκτραπέντες προτερον, ἀποδῶσαντες τὰς αἰτίας εἰς τὸν Βαρνακιώτην, ἠνώθησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ Ἀκχρνάνες. Οἱ δὲ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, ὅτε Ἀνδρέας Ζαήμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος καὶ ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Οἱ δὲ ἐχθροὶ μαθόντες, ὅτι μετέβησαν εἰς τὸ Δραγαμέστον Ἑλληνικὰ στρατεύματα, καὶ ὅτι ἄφ' ἐτέρου μέρους ἐπλησίαζεν ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ ἱκανοὺς στρατιώτας, καὶ ὑποπτεύσαντες, ὅτι θέλει τοὺς προκαταλάβουν τὰ στενὰ, καὶ θέλει τοὺς ἀποκλείσουν ἐκεῖ, ὥστε νὰ ἐξολοθρευθῶσι διόλου ἀπὸ τὴν πείναν, ἔσπευσαν βιαίως νὰ φύγουν ἐκεῖθεν καὶ μετέβησαν εἰς τὸ Βραχῶρι, παραιτήσαντες τὰ κανόνιά τους καὶ ὅλας τὰς βαρέας ἀποσκευάς, τῶν ὁποίων ἔγιναν κύριοι οἱ Ἕλληνες.

Ἐστρατοπέδευσαν λοιπὸν εἰς τὸ Βραχῶρι οἱ ἐχθροὶ, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐκεῖ ὑστεροῦντο τροφῶν, ἐπεὶ δὴ οἱ τόποι ἦτον ἔρημοι. ὅθεν ἀπέστειλαν τὸν Ἰσμαὴλ Πασᾶ Πλιάσα μὲ τρεῖς χιλιάδας περίπου στρατιώτας, νὰ μεταβῇ διὰ τῶν ὄρεινῶν ἐκείνων μερῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀγρᾶφων, καὶ νὰ τοὺς προβλέψῃ τροφάς, μὲ τὸ νὰ ἐσκόπευον ἴσως νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ ἱκανὸν καιρὸν. Ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης, Καπιτάνιος τῶν Ἀγρᾶφων, μαθὼν τὸ τοιοῦτον, προκατέλαβεν ἕνα στενὸν μέρος, ὅθεν ἔμελλον νὰ περάσουν οἱ ἐχθροὶ. τοὺς ἐκτύπησε μὲ ἀνδρείαν, ἐφόνευσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ τέλος τοὺς ἐβίασε νὰ ὀπισθορμήσωσιν ἄπρακτοι, οἵτινες, ὡς κύνες λυσσῶντες, ὥρμησαν νὰ ἐκδικηθοῦν εἰς τινα χωρία, ὅπου ἦτον ἔτι εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν Τουρκῶν, τὰ ὁποῖα κατέκαυσαν, ἐλεηλάτησαν, καὶ ἐφόνευσαν ἱκανοὺς γέροντας, γυναῖκας καὶ παιδία. Ὅτε ὅλοι οἱ ἐκείνων τῶν μερῶν Ἕλληνες εἶδον ἐμπράκτως, πόσον ἄπιστον καὶ αἰμοδορόν εἶναι τὸ Ὄθωμανικὸν Ἔθνος, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀποθάνωσι κάλλιον μὲ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας.

Οἱ δὲ ἐχθροὶ, ἀποτυχόντες καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος τῶν τροφῶν, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πρέβεζαν, καὶ ἐκεῖ νὰ

προχωρήσωσιν. Ἄλλ' ἐπεὶδὴ ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς ἦτον πλημμυρισμένος διὰ τὰς ἀδιακόπους βροχάς, περιέμειναν εἰς τὰς ὄχθας ὀλίγας ἡμέρας· πλὴν βλέποντες, ὅτι ἡ πλημμύρα διαρκεῖ, καὶ αἱ τροφαὶ ἐξέλιπον διόλου, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπλησίαζον εἰς αὐτοὺς πνυχτχόθεν, ἐρρίφθησαν, ὡς ἀπελπισμένοι, εἰς τὸν ποταμὸν νὰ τὸν διαπεράσωσι· ὁ δὲ καλὸς ἀγαθὸς Ἀχελῷος ἐπνίξεν ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς χιλίους, οἱ δὲ λοιποὶ διέβησαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Πρέβεζαν κακῶς ἔχοντες, μόλις πέντε χιλιάδες περίπου ὄλοι· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀπήντησαν δυσκολίας, ἐπεὶδὴ ὁ φρούρχος τῆς Πρεβέζης Μπεζκίρ Τζογκδόρος, δυσαρεστούμενος τὸ νὰ ἔμβουν οἱ Πασάδες εἰς τὸ Φρούριον ἐκεῖνο μετὰ τῶν στρατευμάτων τους, διήγειρε τοὺς ἐκεῖ Κονσόλους, καὶ ἔγραψαν εἰς τοὺς Πασάδες, ὅτι νὰ στρατοπεδεύσουν εἰς ἄλλο μέρος, διότι, ἂν ἀποφασίσουν τὴν εἰς Πρέβεζαν εἰσοδὸν τους, θέλει φύγουν ἐκεῖνοι, μὲ τὸ νὰ φοβοῦνται τὸ ἄτακτον τῶν στρατιωτῶν. Οἱ δὲ Πασάδες τοὺς ἔγιναν ἐγγυηταὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας των, καὶ οὕτως εἰσῆλθον, καὶ ἀμέσως οἱ στρατιῶται ἄρχισαν νὰ πράττουν μυρία ὅσα καλὰ εἰς τοὺς ἐκεῖ Χριστιανούς· οἱ δὲ Ἀλβανοὶ κατ' ὀλίγον διεσκορπίζοντο, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρίδα τους. Καὶ ἡ μὲν ἐκστρατεία ἐκείνη τῶν ἐχθρῶν τοιαύτην ἐκβασιν ἔλαβεν.

Οἱ δὲ Καπιταναῖοι Σουλιῶται μετὰ τῶν Στρατιωτῶν δι' ἀδείας τῆς Διοικήσεως τῶν Ἰωνικῶν νήσων, μετέβησαν ἐκ τῆς Κερκυλληνίως εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα· καὶ οἱ μὲν ἐμείναν ἐκεῖ, καὶ ἐνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν· μέρος δὲ ἐξ αὐτῶν μετέβησαν εἰς τὸ Ἀσπροπόταμον πρὸς βοήθειαν τοῦ Κ. Στουρνάρη, ὅστις τότε ἔλαβε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπολέμει ἐν σώμα ἐχθρικὸν ὁποῦ ἐπροχώρησεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἐκ τῆς Λαρίσσης, τὸ ὅποιον ἐδίωξαν ἐκείθεν κακῶς οἱ Ἕλληνες καὶ μὲ μεγάλῃν του ζημίαν, καὶ ἐφύλαττον ἐν ἀσφαλείᾳ ἐκείνους τοὺς πρόποδας τοῦ Πίνδου. Οἱ δὲ ἐν Κορίνθῳ ἐχθροὶ, μὴ ἔχοντες πλέον ἐκ τῆς θαλάσσης ζωτροφίας, ἐπεὶδὴ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἀφ' οὗ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι αἱ Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης θεωροῦσιν ἀδιαφόρως τὴν πο-

λιπορχίαν τῶν Ἑλλήνων, περιέπλεον ἐκεῖ, καὶ ἐμποδίζον ὅλα τὰ πλοῖα μὲ ὁποῖανδὴποτε σημαίαν καὶ ἂν ἦτον, νὰ πλησιάζωσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη μὲ τροφάς, κατῆντησαν νὰ λιμοκτονῶσι καὶ νὰ τρέφονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ χόρτα, καὶ διὰ τοῦτο ἐπέπεσεν εἰς αὐτοὺς ὀλεθρία νόσος, καὶ ἀπέθνησκον καθ' ἡμέραν πλῆθος ἐξ αὐτῶν, ὥστε μόλις ἔμειναν ἐκ τοῦ ὅλου ἄριθμοῦ πέντε χιλιάδες περίπου, καὶ ἐκεῖνοι ἐστερημένοι προστασίας· ἐπειδὴ ἐκ τῶν Πασιδάδων ἄλλοι μὲν ἐφονεύθησαν, ἄλλοι δὲ ἀπέθανον, καθὼς καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγός τους Μαχμὺτ Πασῆς Δράμικῆς εἶχεν ἀποθῆναι, πληρωθεὶς εἰς ἓνα πόλεμον. Ἦσαν δὲ ζῶντες ἐτι δύο Πασάδες μετὰ δύο Τούγια· αὐτοὶ λοιπὸν, μόλις τότε μαθόντες, ὅτι τὸ Ναύπλιον παρεδόθη, καὶ βλέποντες, ὅτι ὅλοι ἔμελλε νὰ διαφθαρώσιν ἐκεῖ ἐκ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως, συσκεφθέντες μετὰ τῶν λοιπῶν Μπελουκμπασάδων, ἀπεφάσισαν, νὰ προλάβωσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς Πάτρας, ἐν ὧσιν οἱ Ἕλληνες εἶχον παρημελημένην τὴν πολιορκίαν, καὶ δὲν τοὺς ἐμποδίζετο ἡ διέλευσις. Ὅθεν ἀφῆκντες φρουρὰν πεντακοσίων στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἀκροχόρινθον, οἱ μὲν Πασάδες, καὶ οἱ λοιποὶ Ἀξιωματικοὶ μὲ χιλίους περίπου στρατιώτας μετέβησαν διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Καστέλι τῆς Πάτρας, διότι τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἶχον ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν· ἀλλ' ὁ Ἰσούφ Πασῆς δὲν τοὺς ἐδέχθη μέσκα εἰς τὸ φρούριον, καὶ διὰ τοῦτο μετέβησαν εἰς τὰς Πάτρας οἱ δὲ λοιποὶ, τέσσαρες χιλιάδες περίπου, ἐκίνησαν διὰ ξηρᾶς καὶ ἐφθασαν ἀνεμποδίστως ἕως εἰς τὰ Μαῦρα Λιθάρια. Ἐκεῖ πλησίον συνέπεσε νὰ εὕρισκωνται τὰ Καλαβρυτινὰ στρατεύματα, διηρημένα εἰς δύο φετρίας, ἡ μὲν τῶν Προεστώτων, ἡ δὲ τῶν Πετιμεζαίων, καὶ ἦτον εἰς ἀκμὴν ἐμφυλίου πολέμου. Οὗτοι λοιπὸν, εὐθύς ὅπου ἔμαθον, ὅτι πλησιάζουν οἱ ἐχθροὶ, ἄφησαν κατὰ μέρος ὅλα τὰ ἰδιαιτέρα των καὶ ἐκ συμφώνου ὥρμησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς ἀπέκλεισαν εἰς ἐκεῖνα τὰ στενά. Ἐφθασαν κατόπιν καὶ ἄλλοι στρατιῶται ἀπὸ τὰ περίξ μέρη Βοστίτζης καὶ Κορίνθου, καὶ ἐνεδυνάμωσαν τὴν πολιορκίαν, ὥστε δὲν ἐδύναντο πλέον οἱ ἐχθροὶ μήτε ἐμπρὸς νὰ προχωρήσουν, μήτε

ὀπίσω νὰ ἐπιστρέψουν. Ἐδοκίμασαν ἅπαξ καὶ δις νὰ βιάσουν τοὺς Ἑλληνας διὰ νὰ τοὺς παραχωρήσουν τὴν διάβασιν, πλην εἰς μᾶτην, ἐπεὶδὴ ἐκεῖνοι ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἐφόνευσαν πλῆθος ἐκ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἀπελπισθέντες ἄρχισαν νὰπραγματεύωνται περὶ παραδόσεως. Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθασε καὶ ὁ Κ. Ὀδυσσεύς ἐκεῖ μὲ τρικκοσίους περίπου στρατιώτας, ὅστις μετέβη διὰ τοῦ Μεσολογγίου εἰς τὴν Συνέλευσιν· ὅθεν συνέπραξε καὶ οὗτος εἰς τὴν παράδοσιν τῶν ἐχθρῶν, πλην ἐν ᾧ ἐμελλε νὰ παραδοθῶν, ἐφθασαν ἐκεῖ εἰς τὸ παράλιον πλοῖα ἀπεσκαλμένα παρὰ τοῦ Ἰσοῦφ Πασᾶ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμβαρκαρίσθησαν οἱ ἑναπομείναντες ἐχθροὶ, χίλιοι περίπου, καὶ κατέφυγον εἰς τὰ ρρούρια τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου.

Τὰ δὲ ἐν Ἑρμιόνη Μέλη τῆς Διοικήσεως, μὲ τὸ νὰ εἶδον, ὅτι ἀναβάλλεται ἡ Συνέλευσις τῶν Παραστατῶν ἐξ αἰτίας τῶν διχονιῶν, ἐξέδωκαν καὶ ἄλλην προκήρυξιν, ὅτι ἡ Διοίκησις, καίτοι παρελθούσης τῆς προθεσμίας, θέλει ἐξακολουθεῖ ἐνεργοῦσα, μέχρις ὅτου νὰ συνέλθωσι τοὐλάχιστον τὰ δύο τρίτα τῶν Παραστατῶν, τοὺς ὁποίους ἐπροσκάλουν εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου καὶ ἐκεῖνοι ἐμελῶν νὰ μεταβῶσι, καὶ εὐθὺς μετέβησαν ἐκεῖ. Πλην ὁ φρούραρχος Κ. Δ. Κολιόπουλος τοὺς ἐμήνυσεν ἐτι εὐρισκομένους εἰς τὸν λιμένα, ὅτι ὡς μὲν ἀπλοῦς πατριώτας τοὺς δέχεται νὰ ἔμβουν, οὐχὶ δὲ ὡς Διοικητάς, ἐπεὶδὴ περῆλθεν ἡ ἐνιαύσιος περίοδος. Οἱ δὲ ἐπέμενον νὰ ἔμβουν ὡς Διοικηταί, προβάλλοντες, ὅτι πρὶν τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς ἐκλογῆς ἄλλων Μελῶν δὲν δύνανται νὰ ἀφήσωσι τὸ ἔθνος ἄνευ Διοικήσεως. Ἀφοῦ δὲ ἠκολούθησε λογοτριβὴ περὶ τούτου ἰκανὰς ἡμέρας, ἔφυγον τὰ Μέλη τῆς Διοικήσεως ἐκεῖθεν, καὶ μετέβησαν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψαν εἰς ὅλα τὰ μέρη προσκαλοῦντες νὰ γίνῃ ἡ Συνέλευσις ἐκεῖ.

Ἀρχισαν τέλος πάντων νὰ συνέρχωνται ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν οἱ ἐκλελεγμένοι, καὶ οἱ μὲν Δημοκρατικοὶ συνήρχοντο εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου ἐπροσκάλουν καὶ ὅλους τοὺς λοιπούς· οἱ δὲ Ὀλιγαρχικοὶ εἰς τὸ Ἄστρος. Καὶ εἰς μὲν τὸ Ναύπλιον συνῆλ-

θον οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος Πολιτικοὶ καὶ Καπιταναῖοι, καὶ τινες τῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, σύμφωνοι μετὰ τῶν Δημοκρατικῶν· ὁμοίως καὶ ὁ Ὑψηλάντης μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, Νικητὰ καὶ ἄλλων Καπιταναίων· ὁμοίως καὶ οἱ ἐκλελεγμένοι παρὰ τῶν Δημοκρατικῶν Παραστάται τινῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου. Εἰς δὲ τὸ Ἄστρος οἱ Προεστῶτες τῆς Πελοποννήσου μετὰ τινῶν Καπιταναίων καὶ ἄλλων ὁπζδῶν τους, ὁ Πετρόμπεϊς, ὁ Μαυροκορδάτος, καὶ τινες τῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος σύμφωνοι μετὰ τῶν Ὀλιγαρχικῶν, καὶ οἱ Πρόκριτοι τῶν νήσων. Ὅπόσαι δὲ ἔριδες ἠκολούθησαν μεταξὺ τῶν δύο φατριῶν, καὶ πῶς ἐφελκύσθησάν τινες ἀπὸ τὸ Δημοκρατικὸν εἰς τὸ Ὀλιγαρχικόν, καὶ τίνι τρόπῳ ἐπείσθησαν τέλος πάντων οἱ ἐν Ναυπλίῳ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ πόσα ἠκολούθησαν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῆς Συνελεύσεως, καὶ τίνι τρόπῳ ὑπεγράφη ὁ Ὅργανικὸς Νόμος πάλιν μὲ ὀλίγην ἐπιδιόρθωσιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάμπολα ἀνήκει νὰ περιγραφῶσιν εἰς τὰ Ὑπομνήματα τῆς Β' Περιόδου. Ἡ ἐπισφράγισις δὲ τοῦ παρόντος εἶνε ὅτι ὑπερίσχυσε τὸ Ὀλιγαρχικόν, ἐπειδὴ μὲ διαφόρους τρόπους οἰκαιοποιήθη τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐναντίων. Ἐκλεξαν τὰ πέντε Μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ Πρόεδρον τούτου τὸν Πετρόμπεϊν· τὸν δὲ Ἰωάννην Ὀρλάνδον Πρόεδρον τοῦ Βουλευτικοῦ, ὅστις μετ' ὀλίγας ἡμέρας παρητήθη τῆς Προεδρίας διὰ τὴν δυσἀρέσκειαν τῶν ἄλλων Νησιωτῶν. Καὶ ἐπεκυρώθη ἡ Διοίκησις τῆς Β' Περιόδου ἐνιαύσιος τῇ 1 ἰ Ἀπριλίου 1823· εὐθὺς δὲ μετέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, τὴν ὁποίαν ἔκλεξαν διὰ προσωρινὴν μονὴν τῆς Διοικήσεως.

Τὸ αὐτόγραφον τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ αἰοδίσμου Μητροπολίτου Π. Πατρῶν Γερμανοῦ, ἀποτεθειμένον ἐν τῷ τμήματι τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀπὸ τῆς 12 Αὐγούστου 1838, ἐκ προσφορᾶς τοῦ τότε Ἱεροκήρυκος Καλλιπύχου Καστόρη, παρεβλήθη, παρακλήσει τοῦ ἐκδότου κ. Γεωργ. Ι. Παπούλα, ἐπιμελῶς πρὸς τὸ κείμενον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ παρῶσα ἔκδοσις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἀπριλίου 1900.

(Ο) Ἐπιμελητὴς τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης
Δημήτριος Γρ. Καμπούρογλου

ΓΕΡΜΑΝΟΣ Π. ΠΑΤΡΩΝ

Τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ, θέλει ζητηθῇ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν
(σελ. 180)

ΓΕΡΜΑΝΟΥ Π. ΠΑΤΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΝ

Εἰσαγωγὴ τῶν ἀρχιερέων, πνευματικῶν, ἱεροκληρύκων
καὶ ἱερέων.

Διῆξον μοι τὴν πλίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου.

Εἶναι ἀποδεδειγμένον ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ βάσις καὶ τῆς θρησκείας, καὶ τῆς Πολιτικῆς κοινωνίας, καὶ τῆς εὐδαιμονίας γενικῶς παντὸς ἔθνους, καὶ μερικῶς παντὸς ἀνθρώπου, καὶ ἡ κλίμαξ δι' ἧς ἕκαστος δύναται νὰ ἀναβῇ εἰς τοὺς οὐρανούς· ἀλλὰ. . . . δὲν ἤθελεν εἶναι περιττόν, ν' ἀποδείξωμεν τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐν ὀλίγοις· ἡ ἀρετὴ συνίσταται ἐκ τεσσάρων ἀρετῶν γενικῶν λεγομένων, οἷον τῆς φρονήσεως, τῆς σωφροσύνης, τῆς δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἀνδρείας, αἱ ὁποῖαι ἐμπεριέχουσιν ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς, καὶ ὡς ρίζα ἡ κάθε μία ἀπὸ τὰς τέσσαρας γεννᾷ ὡς κλώνους πλῆθος ἄλλων ἀρετῶν αἱ ὁποῖαι στολιζοῦσι τὸν ἐνάρετον ἄνθρωπον.

Ἡ φρόνησις, ἥτοι ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος γνωρίζει τὰ καθήκοντα εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀγαπᾷ πρῶτον τὸν Θεόν ὅστις τοῦ ἔδωσε τὸ εἶναι, καὶ δεύτερον τὸν πλησίον του ὡς ἑαυτόν· ἀποφεύγει τὴν ὑψηλοφροσύνην, καὶ τὴν καταφρόνησιν τῶν ἄλλων, ὅσον καὶ ἂν ἡ φύσις ἢ ἡ τύχη ἤθελε τὸν κάμῃ ἀνώτερον τῶν ἄλλων· ἔχει τὴν ὑπομονὴν εἰς κάθε ἐναντίον συμβεβηκός, καὶ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὴν φρόνησιν δὲν παρεκτρέπεται εἰς ἄτοπα· γνωρίζει τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀναλόγως προσαρμόζει τὸν ἑαυτόν του εἰς κάθε περίστα-

σιν· χωρὶς νὰ ἀπομακρύνηται ἀπὸ τὸ τίμιον, καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν συμφέρον· καὶ γίνεται τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα πάντως τινὰς κερδίσῃ· ἔχει τὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν μὲ τοὺς λοιποὺς, διότι γνωρίζει· ὅτι ἡ πολιτικὴ κοινωνία εἶναι δῶρημα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ δι' αὐτῆς ἔφθασεν ὁ ἄνθρωπος εἰς ἕνα ὑψηλὸν βαθμὸν γνώσεων, τεχνῶν, καὶ ἐπιστημῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη τὸ ἐννόμως καὶ καλῶς ζῆν· ἔχει τὴν διάκρισιν καὶ δὲν κάμνει εἰς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνο ὅπου δὲν θέλει νὰ πάθῃ ἀπὸ ἄλλους· φροντίζει περὶ τῆς ψυχικῆς του σωτηρίας, διότι ἔχει πάντοτε κατὰ νοῦν τὸν θάνατον· δὲν ἐπιχειρίζεται κανένα πρᾶγμα χωρὶς πρότερον νὰ τὸ σκεφθῇ καλῶς, εἴαν εἶναι κατορθωτόν, τίμιον, καὶ συμφέρον· καὶ γενικῶς εἰπεῖν εἰς τὴν φρόνησιν ἀνάγονται τόσαι ἄλλαι ἀρεταί, τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατος ἡ περιγραφή.

Ἡ σωφροσύνη, ἥτοι ὁ σώφρων ἄνθρωπος ἔχει τὴν μετριότητα εἰς ὅλα τὰ πράγματα, καὶ ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου ὅτι οἱ νόμοι συγχωροῦσι, καὶ ἀποφεύγει τὰ ἀπηγορευμένα· δὲν καταχρᾶται μὴτε τὰς σωματικὰς του δυνάμεις, μὴτε τὰς ψυχικὰς· εἶνε νηφάλιος, εἶνε ἐγκρατής, μεταχειρίζεται τὸ λογικὸν ὁδηγὸν τοῦ σώματος, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνώτερος τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὀρέξεων, καὶ δὲν κυλίνεται καθὼς τὰ ζῶα εἰς τὰς ὀρέξεις τοῦ σώματος αἱ ὁποῖαι καταβάλουν τὸ λογικόν· ὁμοίως ἔχει καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους ἀρετάς.

Ἡ δικαιοσύνη, ἥτοι ὁ δίκαιος ἄνθρωπος εἶναι φιλαλήθης, εἶναι εἰλικρινής, δὲν ἐπιβουλεύεται τίνα μὴτε εἰς τὴν τιμὴν του μὴτε εἰς τὴν ὑγείαν του, μὴτε εἰς τὴν ζωὴν του, δὲν φθονεῖ τοὺς ἄλλους, δὲν ἀρπάζει τὰ τοῦ ἄλλου, ἔχει τὴν ἐμπιστοσύνην ἀπὸ ὅλους· ἔχει τὴν εὐγνώμοσύνην εἰς τοὺς εὐεργέτας του· προκρίνει τὴν δικαίαν πτωχικὴν ζωὴν ἀπὸ τὸν ἄδικον πλοῦτον· εἶναι ἀδωρόληπτος, μισεῖ τὴν κολακείαν· εἶναι ἐλεήμων ὅταν εὐπορῇ δὲν βλέπει εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου ὅταν πρόκηται λόγος περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἄλλας μυρίας ἀρετάς ἔχει ὁ δίκαιος.

Ἡ ἀνδρεία, ἥτοι ὁ ἀνδρεῖος ἄνθρωπος ἔχει τὴν ὑπομο-

νήν σταθεράν εἰς κάθε περίστασιν καὶ εἰς κάθε κατάστασιν ὅπου εὐρεθῇ, εἶ·αι ἀδιάσειστον τὸ φρόνημά του καὶ ἐν τῷ πλουτεῖν, καὶ ἐν τῷ πένεσθαι· εἶ·αι ἀνεξίκακος, καὶ πρᾶος· εἶ·αι συμπαθητικός· εἰς τοὺς ἀδυνάτους καὶ τοῦναντίον ἀπτότητος· εἰς τοὺς δυνατούς· δὲν ἀπορρίπτει τὴν φίλιν τοῦ φίλου δυστυχοῦντος· συνκινδυνεύει πολλάκις πρὸς ὑπεράσπισιν φίλου ἀδίκως πάσχοντος· δὲν εἶ·αι δόλιος, μηδὲ κατήγορος τῶν ἄλλων· εἶ·αι παρρησιαστικός· εἰς τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἄλλαι πάμπολαι ἀρεταὶ ἔπονται εἰς τὴν ἀνδρείαν.

Ἄλλὰ τὰς τέσσαρας αὐτὰς γενικὰς ἀρετὰς δὲν πρέπει νὰ τὰς ὑποθέσωμεν ὅτι εὐρισκόμεναι διηρημένως, δύνανται νὰ σημειώσωσι τὸ ἐνάρετον αὐτοῦ· ἐν ἄτομον, ὅταν ἔχῃ τὴν μίαν καὶ στερῇται τῶν ἄλλων τότε εἶ·αι μία ἀρετὴ συνηνωμένη μὲ τόσας ἄλλας κακίας, ὅθεν τὸ τοιοῦτον ἄτομον δὲν λέγεται ἐνάρετον. Ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος πρέπει νὰ μετέχῃ ὅλων τῶν ἀρετῶν, καὶ ἂν εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν εἶ·αι τελειότερος πλὴν δὲν εἶ·αι γυμνασμένος καὶ τῶν ἄλλων· τοιαύτην ἰδέαν πρέπει νὰ συλλάβῃ ἕκαστος περὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἐναρέτου ἐν συντόμῳ.

Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἀρετὰς ἔχων ὁ διδάσκαλός μας Ἰησοῦς Χριστὸς θεμελιωμένον τὸ Εὐαγγέλιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν ἱεράν ἡμῶν θρησκείαν, λέγει ὅτι πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσωσιν αὐτῆς· εἰς αὐτὰς τὰς ἀρετὰς εἶ·αι θεμελιωμένα ὅλα αἱ νομοθεσίαι τῶν ἐθνῶν καὶ εἰς αὐτὰς ἀποβλέπουσιν διὰ νὰ συστήσουν τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν· μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς στολισμένοι ἐπαινοῦνται εἰς τὴν ἱστορίαν τόσοι ἄνδρες, καὶ τὸν μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ζῶντα ἄνθρωπον ὀνομάζουσιν οἱ σοφοὶ εὐλαίμονα.

Τὰς ἀρετὰς αὐτὰς ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοὺς ἀποστόλους του, καὶ ἐκεῖνοι τὰς ἄφησαν ἐγγράφους εἰς τὸ εὐαγγέλιον, καὶ δὲν ἔπαισαν νὰ τὰς διδάσκουσιν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὅπου περιῆλθον, κηρύττοντες τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὰς ὁποίας ἐκθαμβοὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἐνηγκαλίζοντο τὴν ἀληθὴ πίστιν βλέποντες αὐτὴν θεμελιωμένην ὅχι εἰς ἐπιδείξεις πομπώδεις, ἀλλ' εἰς πραγματι-

κὴν ἀρετὴν· «ἡμεῖς δὲ κηρύττομεν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρω-
μένον».

Οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων ἐκείνων αἰώνων προτιμῶντες τὴν
εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσ-
μου, ἀφιερώνοντο ὅλως διόλου εἰς αὐτάς, καὶ εἶχον καταστή-
ματα εἰς διαφόρους τόπους ζῶντες ὡς ἀδελφοί, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν
ἀφιέρωσαν εἴτι καὶ ἂν εἶχον εἰς τὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐτρέφοντο με-
κοινὰ τῆς ἀδελφότητος ἐξοδα, καὶ ἦτον διωρισμένοι διάκονοι νὰ
φροντίζωσι περὶ τῶν ἀναγκαίων τοῦ ζῆν.

Εἶχον μεταξύ των ἔνωσιν τοιαύτην οἱ χριστιανοὶ τότε, ὥστε
ὅταν τις ἐξ αὐτῶν ἤθελε πάσχει ἢ ἀπὸ καταδρομῆν τῶν τότε πα-
ρανόμων διοικήσεων, ἢ ἀπὸ καμμίαν ἄλλην περίστασιν, συνέτρε-
χον ὅλοι εἰς βοήθειάν του, καὶ τὸν ὑπερεσπίζοντο καὶ με χρήματα
καὶ με ὅποιονδήποτε ἄλλον τρόπον ἐδύναντο· καὶ πολλάκις ἔτρε-
χον εἰς μακρυνοὺς τόπους δια νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἓνα ἀδελφόν τους
χριστιανόν.

Οἱ ἀπόστολοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες
τῆς ἐκκλησίας ἦταν οἱ ὁδηγοὶ αὐτῆς τῆς ἀξιολόγου μηχανῆς, καὶ
αὐτοὶ εἶχον μεταξύ των ἄκραν ἔνωσιν, καὶ ἐκυβέρνην τὸ κοινὸν
πηδάλιον τῆς Ἐκκλησίας με συμφωνίαν, ἔχοντες τοὺς ὑπαλλήλους
των πνευματικῶν καὶ ἱερεῖς οἵτινες διευθέτουν τὰ κατὰ μέρος καὶ
διεῦθνον ὅλα εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν τῆς ἀγίας πίστεως.

Εἶχον ἀνταπόκρισιν οἷτ' ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν,
καὶ μόνοι ἐγνώριζον τὰ μυστήρια τῆς πίστεως, δίδοντες εἰς τοὺς
λοιποὺς ὅτι ἡ δύναμις ἐκάστου ἐχώρει· *ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ
μυστήρια, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς*· οἱ δὲ πνευματικοὶ καὶ εἰ
ἱερεῖς ἀνέφερον τὰ πάντα εἰς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ ὡς πνευματέμφο-
ροι ὠδήγουν νὰ πράγματα εἰς τὸν σκοπὸν τὸν σωτηριώδη.

Τοιουτοτρόπως με ἔνωσιν καὶ με ἀρετὴν κυβερνῶντες τὸ σκά-
φος τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν πα-
τέρες τῶν πρώτων αἰώνων, ἐφείλκυσαν ὅλα τὰ ἔθνη εἰς τὴν εἰς
Χριστὸν πίστιν, καὶ τέλος πάντων κατάρθρωσαν νὰ λάβῃ τὴν ἐς-

ρότητα ὅλου σχεδὸν τοῦ κόσμου, ἡ εἰς Χριστὸν πίστις θρησκευτικῶς τε καὶ πολιτικῶς καὶ νὰ βασιλεύσῃ εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον, ὥστε ἡ σύστασις ὅλων τῶν χριστιανῶν βασιλέων ἐπήγαγεν ἀπὸ τοὺς ποιμένας τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας.

Μετὰ καιρὸν πολὺν συνήργησεν ὁ φθονερός δαίμων καὶ εἰσεχώρησε διχόνοια εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τέλος πάντων διηρέθη εἰς πολλὰ τμήματα, τοῦτο ἐπέφερε μεγίστην βλάβην, καὶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς, ἡ ἀρετὴ ἐνοθεύθη, ἡ πίστις ἐψυχράνθη, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὑπέπεσαν εἰς πάθη, οἱ χριστιανοὶ ἔχασαν τὸν ζῆλον καὶ τὴν εὐλάβειαν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ μὲν πρώτη παραδεχθεῖσα τόσας καὶ τόσας αἱρέσεις, καὶ διασχισθεῖσα εἰς τόσα τμήματα, κατῆ-τησεν, ὥστε τὸ ἐν τμῆμα νὰ νομίζῃ ἔχθρὸν ἄσπονδον τὸ ἄλλο, ἡ δὲ δευτέρα διαιρεθεῖσα εἰς τόσας μικρὰς δυνάμεις καὶ βασιλείας ἔπαθε τὰ πάνδεινα, πότε ἐξ αἰτίας τοῦ μεταξὺ των πολέμου. πότε ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων καὶ τέλος πάντων ἐκ τούτων τῶν αἰτιῶν ἐπροχώρισεν ὁ μωχμεθανισμὸς θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς τὸ κέντρον τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἥτις διεφύλαξεν ἀπαράλλάκτως τὰς ἐξ ἀρχῆς δογματικὰς παραδόσεις τῶν ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων, καὶ δὲν ἐδέχθη καμμίαν καινοτομίαν, μισουμένη ἀπὸ τὰς ἄλλας τῶν αἰρετικῶν ἐκκλησίας, ἐγκατελείφθη εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες ὑπέταξεν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ βασίλειον τῆς.

Οἱ τότε πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔμποδοι ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ τυράννου καὶ μὴ ἐλπίζοντες ποθὲν βοήθειαν, εὐχαριστήθησαν μὲ τὰ ὀλίγα προνόμια ὅπου τοὺς ἔδωσεν ὁ κατακτητὴς, καὶ δὲν ἐφρόντιζον εἰμὴ περὶ μόνης τῆς ὑπάρξεως, τῶν δὲ ἐπιστημῶν ἡ καλλιέργεια ἐξέλιπε διόλου, καὶ κατήντησεν πρεῖόντος τοῦ καιροῦ οἱ χριστιανοὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἰς ἄκραν ἀμάθειαν· μόλις ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐφυλάχθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἐπειδὴ εἶχε τὰ βιβλία τῆς γραμμένα εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν τὸ ἱερατεῖον κατήντησεν εἰς τόσῃν ἀμάθειαν, ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοί, ἔχασαν καὶ τὰς μυστικὰς παραδόσεις τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων, ἐξέλιπε διόλου ἡ ἀδελφικὴ ἔνωσις τῶν χριστιανῶν, ἐξηγριώθη τὸ ἠθικόν, καὶ ὠμοιώθησαν κατὰ τὰ ἦθη μὲ τοὺς τυράννους των, μόνην τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐφύλαττον μὲ ἀκρίβειαν· δὲν ἐλείψαν ὅμως ἀλληλοδιαδόχως ἐνάρετοι ἄνδρες ἐν παραβύστω ζῶντες εἰς τοὺς ὁποίους ἐφυλάττοντο τὰ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα ὅτε τὰ φῶτα τῆς μαθήσεως ἔφθασαν εἰς τὸν τέλειον βαθμὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἔτρεξαν πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν μας καὶ ἐφωτίσθησαν, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπροχώρησαν εἰς τὰς μαθήσεις ἱκανά· αὐτοὶ ζῶντες ἐλεύθεροι εἰς τὴν Εὐρώπῃ καὶ θέλοντες νὰ ἐντείνωσι καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ὁμογενῶν τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας, συνέγραψαν πολλὰ περὶ τούτου, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν ἡπατημέεοι εἰς τὰς ἰδέας των, ἐνόμισαν ὅτι ἐὰν ὑποψυχράνωσι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοὺς κάμωσιν ἀνεξιθρήσκους, θέλουσι τοὺς κάμει καὶ φιλελευθερωτέρους καὶ ἐναρετωτέρους· ὅθεν διὰ νὰ ρίψουν τὴν ὑπόληψιν τῆς θρησκείας ἄρχισαν καὶ ἐπεσώρευσαν γενικῶς κατὰ τοῦ ἱερατείου τόσας καὶ τόσας ἀδίκους κατηγορίας, ἔσφαλον ὅμως μεγάλως, ἐπειδὴ τὸ ἱερατεῖον εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐχρησίμευσε μεγάλως καὶ θέλει χρησιμεύσει εἰς τὴν ἀνθρώπιν τοῦ ἔθνους καὶ ἂν ἡ τυραννία τὸ ἐγύμνωσε τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος καὶ ἀρετῆς, πλὴν δὲν ἐλείψαν κατὰ καιροὺς μεταξὺ τοῦ ἰσοῦ κλήρου ἄνδρες ἐνάρετοι καὶ σοφοί, καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους ὠφέλιμοι εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἔθνους.

Ἐφθασε τέλος πάντων καιρὸς ὁποῦ τὸ ἔθνος μας ἔλαβε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων, καὶ τὰ πράγματα ἔδειξαν πόσον τὸ ἱερατεῖον συνετέλεσεν εἰς τοῦτο· καὶ ἤθελε συντελέσῃ πολὺ περισσώτερον ἂν πολλοὶ τῶν πεπαιδευμένων δὲν ἐπέμενον εἰς τὴν πρώτην τους πλάνην κατὰ τῆς θρησκείας, καὶ τοῦ ἱερατείου, καὶ ἂν οἱ προκριτώτεροι τοῦ ἔθνους ἤθελον ἐπιμεληθοῦν ἐκ πρώτης ἀρχῆς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας διὰ νὰ λάβῃ

ἐπιρροὴν τὸ ἱερατεῖον εἰς τὸν λαόν, ἐπειδὴ τότε ἤθελεν εἰσαχθῆ
εἰς αὐτὸν ζήλος ὑπὲρ τῆς θρησκείας, καὶ ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ, ὠφελιμώ-
τατα καὶ τὰ ὅσο διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους, καὶ διὰ τὴν πολι-
τικὴν αὐταξίαν.

Ἠκολούθησε δὲ τουναντίον, διότι ἡ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
εἰς τὸ ἱερατεῖον ἀνευλάβεια τῶν μεγαλητέρων, ἔσυρε καὶ τὸν λαόν
εἰς τοῦτο, ὃ ὅποιος ἀφοῦ ἀπέρριψε τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, ἀφη-
νίασε καὶ ἀπὸ τὰ εἰς τὴν ἱεράν θρησκείαν χρέη του καὶ οὕτω
κατήντησεν εἰς ἄκραν αἰωνίαν κακοήθειαν καὶ κακουργίαν· καὶ τὸ
χείριστον παρεξέτράπησαν καὶ πολλοὶ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου.

Τὴν γενικὴν ταύτην διαφθοράν εἰς ἀφίσωμεν οἱ ποιμένες τῆς
ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ οἱ Ἀρχιερεῖς συνάμα καὶ οἱ πνευματι-
κοὶ πατέρες, καὶ οἱ ἱεροκήρυκες καὶ οἱ ἱερεῖς νὰ προβῇ περαιτέρω
θέλει καταντήτει εἰς τὸ ἀνίατον, ὥστε καὶ ἡ πίστις μας νὰ ψυ-
χρανθῇ διόλου καὶ ἡ ἀρετὴ νὰ ἐξορισθῇ ἀπὸ τὸ ἔθνος, χωρὶς τῶν
ὁποίων βάσιν σταθερὰν πολιτικὴν εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβῃ· κατὰ
τοῦτο ἔχομεν χρέος καὶ νὰ κοπιάσωμεν, καὶ νὰ κινδυνεύσωμεν, καὶ
νὰ ἐξοδεύσωμεν, καὶ νὰ ἐπιχειρισθῶμεν κάθε τι.

Εἶναι καιρὸς ἤδη νὰ ἀνακαλέσωμεν τὴν ἀρχαίαν σεμνοπρέπειαν τῆς
ἐκκλησίας, εἶναι καιρὸς νὰ ἐπισυναῶμεν τὸ ἔθνος εἰς τὴν θερμότητα
τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν ἀδελφικὴν
σύμπνοιαν, καὶ ἔνωσιν· εἶναι καιρὸς νὰ εἰσάξωμεν εἰς τὸ ἔθνος τὰ
πρῶτα τῆς μαθήτεως, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος γίνεται εὐδαίμων.

Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο πρέπει νὰ ἐνωθῶμεν ἡμεῖς πρῶτον
μὲ ἐκείνην τὴν πνευματικὴν ἔνωσιν μὲ τὴν ὁποίαν ἦσαν καὶ οἱ
ἀπόστολοι, καὶ ὅλοι οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας συνηνωμένοι, καὶ
νὰ συνενώσωμεν καὶ ὅλους τοῦ σεμνοπρεπεῖς τοῦ ἱερατείου· καὶ μὲ
τὸ πραγματικὸν παράδειγμά μας νὰ ὠφελήσωμεν εἰς τὸ καλὸν
τοὺς λαοὺς μας, καὶ νὰ τοὺς ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὸ νὰ γνωρί-
ζωσι τὰ χρέη των εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον, καὶ τοι-
ουτοτρόπως θέλει τοὺς κάμωμεν εὐτυχεῖς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ
Θεοῦ, «λέγει γάρ, ὅπου ὅσο ἡ τρεῖς σήνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα

ἐκεῖ εἰμὴ ἐν μέσῳ αὐτῶν» κατ' ἀρχὰς ἴσως ἀπαντήσωμεν δυσκολίας, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν, καὶ συμβοηθούντες ἀλλήλους ὅλαις δυνάμεις θέλει κατορθώσωμεν τῇ θείᾳ ἀντιλήψει τὸ σκοπούμενον, καὶ ἔχοντες ἐν μέσῳ ἡμῶν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, θέλει ὑπερπηδήσωμεν ὅλα τὰ ἀντιπίπτοντα καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, καὶ οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ὑπερεπήδησαν τοιούτους διωγμούς καὶ κινδύνους μεταξὺ διαφόρων ἐθνῶν κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἄφοῦ ἀναγνώσει μετὰ προσοχῆς ὁ κατηχῶν τὴν εἰσαγωγὴν, πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τὸν κατηχούμενον ὅποια αἰσθήματα ἔλαβε καὶ ἄφοῦ τὸν ἰδῇ ὅτι ἔλαβε θερμότητα καὶ ζῆλον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, καὶ πρόθυμον, εἰς τὸ καλόν, τότε νὰ τὸν εἰπῇ «ἀδελφέ, ἔχω νὰ σὲ εἰπῶ τι, πλὴν θέλω πρότερον νὰ ὑποσχεθῇς ὅτι τὸ φυλάττης μυστικὸν ἐφ' ὅρου ζωῆς σου, καὶ διὰ νὰ πληροφορηθῶ κατὰ τοῦτο, θέλω νὰ ἀναγνώσῃς αὐτὴν τὴν ἑγγραφοὺς ὑπόσχεσίν σου καὶ νὰ τὴν ὑπογράψῃς.»

Τότε τοῦ παρουσιάζει τὴν ἐφεξῆς ἑγγραφοὺς ὑπόσχεσιν τὴν ὅποιαν ἄφοῦ ἀναγνώσει, καὶ ὑπογράψῃ ὁ κατηχούμενος, τὴν λαμβάνει ὁ κατηχῶν καὶ τὴν φυλάττει ὡς ὁμολογίαν.

Ἕ' υπόσχεσις

«Ὑπόσχομαι ἐνώπιον τῆς ὑπερουσίου θεότητος καὶ ἐνώπιον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀρχιερωσύνης σου, ὅτι θέλω φυλάττει μυστικὸν ἐφ' ὅρου ζωῆς μου ἐκεῖνο ὅπου μέλλεις νὰ ἀνακαλύψῃς εἰς ἐμέ· καὶ ἂν παραβῶ ταύτην μευ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ εἶμαι ὑπεύθυνος εἰς τὴν ἀγανάκτησιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ ὑπόδικος εἰς τὸ πῦρ τῆς γεέννης».

Κατήχησις εἰς ἀρχιερέα

Μετὰ τὴν ἑγγραφοὺς ὑπόσχεσιν τὸν λέγει ὁ κατηχῶν· ἀδελφέ, εἶσαι ἀρχιερεὺς καὶ οὐκ εἶναι ἀλφιβολία ὅτι ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικῆς

κὴν ἱστορίαν εἰξεύρεις τίνι τρόπῳ ἐξηπλώθη ἡ εἰς Χριστὸν πίστις εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τίνι τρόπῳ ἐσυστήθη ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· εἰξεύρεις πόσους κόπους καὶ κινδύνους ὑπέφεραν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες τῆς ἐκκλησίας περὶ τούτου, εἰξεύρεις ὅτι ἐκτὸς τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων, ἡ ἄκρα ἐπιμονή, ὅπου ἔδειξαν εἰς τὸ ἔργον τους, καὶ ἡ ἐνάρετος διαγωγή των καὶ ἡ ἀδιάρρηκτος ἑνωσις ὅπου εἶχον μεταξὺ των, ἐφείλκυσε τόσα ἔθνη εἰδωλολατρῶν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ κατώρθωσαν νὰ βασιλεύσῃ ὁ χριστιανισμὸς εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον καὶ νὰ λάμπῃ ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τόσους αἰῶνας. — Τώρα βλέπεις εἰς ποίαν κατάστασιν ἔφθασεν ἡ ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· βλέπεις πόσον ἐκαταφρονήθη καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἱερατεῖον· βλέπεις ὅτι προχωροῦν τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ χεῖρον· καὶ ἐνῷ ἐπαραινέταμεν τὸ ἔθνος μας νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ τυράννου διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ν' ἀναλάμπῃ ἡ προτέρα τῆς δόξας, ἡκολούθησε τὸ ἐναντίον· καὶ κατήντησε τώρα εἰς κατάστασιν πολλὰ χειροτέραν ἀπὸ ἐκείνην ὅπου ἦτον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Μωάμεθ. Ποία ἄραγε νὰ ᾔναι ἡ αἰτία ἀδελφέ !

Ἰδού. Εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος μας ἐπροχώρησαν ἐξ ἀρχῆς ἄνθρωποι χωρὶς εὐλάβειαν διόλου εἰς τὴν θρησκείαν. Αὐτοὶ παραινούμενοι καὶ ἀπὸ πολλοὺς αἵρετικούς Εὐρωπαίους, οἱ ὅποιοι πάσχουν νὰ νοθεύσουν τὸ ἀμώμητον τῶν ὁρθῶν δογμάτων μας, δὲν ἠθέλησαν νὰ βαλθῇ εἰς εὐταξίαν τὸ Ἐκκλησιαστικόν, μὲ ὅλον ὅπου πολλάκις τοὺς ἐπεβλήθη. Αὐτοὶ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπὶ προσχήματι τάχα ὅτι εἶναι καλοθεληταὶ τοῦ ἔθνους ἐσυμβούλευσαν τοὺς προκρίτους τοῦ ἔθνους διὰ νὰ ἐνσπείρουν τὴν ἀνεξιθρησκείαν εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ μὴ ἐννοοῦντες τὴν λέξι· ἀνεξιθρησκείαν οἱ πρόκριτοι διέσπειραν τὴν καταφρόνησιν εἰς τὴν θρησκείαν καὶ τὸ ἱερατεῖον, λέγοντες καὶ ποιοῦντες ἐναντίον τοῦ καθήκοντος εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Ὁ λαός, ὅστις συνειθίζει πάντοτε νὰ μιμῆται τοὺς μεγαλητέρους καὶ εἰς τὸ καλὸν καὶ εἰς τὸ

κακόν, βλέποντες τοὺς ἄρχοντας, ὅτι καταφρονοῦν τὴν θρησκείαν, ἀφ᾽ ἣς αὐτοί, καὶ μηδὲ ἐκκλησίαν θέλουν νὰ εἰξεύρουν οἱ περισσότεροι, μηδὲ ἱερατεῖον, καὶ ἀπεμακρύνθησαν διόλου ἀπὸ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθιμα, ἐκ τούτου τί συμβαίνει ;

Οἱ μὲν ἄρχοντες, οἱ διοικοῦντες τὰ τοῦ ἔθνους, μὴ ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου, ἐηλονότι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀγάπην, τὴν ταπεινώσιν, τὴν σωφροσύνην κτλ. πράττουν ἀναισχύντως ὅσα κακὰ δύνανται. Ὁ δὲ λαὸς ἀκολουθοῦντες τὸ κακόν παράδειγμα τῶν ἀρχόντων, μὴ ἔχοντες δὲ καὶ τὸν χαλινὸν τῆς θρησκείας, κατήντησαν ὥστε νὰ τρώγωνται ὡς τὰ θιρία μεταξὺ τῶν, νὰ ἀρπάζῃ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὸ πρᾶγμα ἀναφανδόν, νὰ φονεύωνται, νὰ κατατρέχωνται, ν' ἀσελγαίνουν, καὶ ὁ δυνατὸς νὰ πράττῃ εἰς τὸν ἀδύνατον ὅσα θέλει, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ «τυφλοὶ τυφλοὺς ὁδηγοῦντες, ἀμφοτέροι εἰς βόθρον ἐμπεσοῦνται».

Τὰ τοιαῦτα, ἀδελφέ, ὅχι μόνον κρημνίζουν τὸ ἔθνος μας εἰς τὴν ψυχικὴν ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐὰν ἀκολουθοῦν τοιοῦτοτρόπως θέλουν τὸ κρημνίσουν καὶ εἰς παντελεῖα καταστροφὴν τῆς πολιτικῆς τοῦ ὑπάρξεως, ἐπειδὴ ἡ διαφθορά τῶν ἡθῶν εἶναι ἐκείνη ὅπου κρημνίζει ὅλα τὰ ἔθνη. Ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ ἡλπίζομεν διόρθωσιν τῶν ἡθῶν μέ τὴν ἐλευθερίαν, βλέπομεν ὅτι ἀκολουθεῖ τὸ ἐναντίον ἐξ αἰτίας ὅπου κακῶς μεταχειρίζονται τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὅποια μόνη δύναται νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἥθη τοῦ ἔθνους.

Ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων πρέπει ν' ἀπελπισθῶμεν ἀδελφέ ; πρέπει ν' ἀφήσωμεν τὸ πρᾶγμα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ἀνίατον ; πρέπει νὰ σταθῶμεν θεαταὶ ἀδιάφοροι τῆς πτώσεως τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως ὅλου τοῦ ἔθνους ; ὅχι ! διότι θέλει ὁσώμεν λόγον εἰς τὸν Θεὸν περὶ τούτου· διότι ἡμεῖς εἴμεθα ποιμένες τοῦ λαοῦ τούτου καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ θέλει ζητηθῇ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν.—τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμωμεν ;

Πρέπει ἀναλαβόντες τὸν θώρακα τῆς πίστεως καὶ ἀναζωσάμενοι τὴν ῥομφαίαν τοῦ πνεύματος, νὰ μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμα

τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν ὁποίων εἴμεθα διάδοχοι· καὶ πρῶτον μὲν νὰ ἐνωθῶμεν ἡμεῖς μὲ μίαν ἑνωσιν, τὴν ὁποίαν καμμία περὶστασις νὰ μὴ δύναται νὰ λύσῃ. Ἐπειτα νὰ συνενώσωμεν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν καὶ ὅλους τοὺς εὐλαβεῖς καὶ ἐχέφρονας Πνευματικούς καὶ ἱεροκλήρυκας, ὁμοίως καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐπαρχιῶν μας, καὶ τῶν Μοναστηρίων, ὅσους γνωρίζει ἕκαστος ἀξίους τοιοῦτου μυστηρίου ὁμοίως καὶ τοὺς ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς· ἕκαστον τάγμα ὅμως θέλει ἔχει ἰδιαιτέρον τρόπον ἐνώσεως· διὰ δὲ τῶν πνευματικῶν νὰ συνενώσωμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὸν λαόν.—Εὐρίσκονται ἀκόμη πολλοὶ εὐλαβεῖς Χριστιανοὶ εἰς τὸ ἔθνος μας, καὶ εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐπαναγάγωμεν καὶ τοὺς λοιποὺς εἰς τὰ θρησκευτικὰ χρέη τους, καὶ νὰ ρυθμίσωμεν τὰ ἔθνη τους. Εἶναι ἀνάγκη ὅμως νὰ ρυθμίσῃ καὶ τὸ Ἱερατεῖον τὰ ἱδικά του ἔθνη· ἐπειδὴ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς πείθει περισσότερον τὸ δι' ἔργων παράδειγμα, παρά οἱ λόγοι. Καὶ ἐὰν καὶ οἱ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἄνθρωποι, ἔχοντες τὰς ἀδυναμίας των, ὡς ἄνθρωποι, πλὴν ἡ ἐπιφάνεια πρέπει νὰ ἦναι καθαρὰ πάντοτε, καὶ ὁ λαὸς νὰ βλέπῃ εἰς τὸ Ἱερατεῖον ὡς εἰς καθρέπτην.

Τοιοτουτρόπως ὅταν ἀκολουθήσωμεν πρῶτον θέλει συστήσωμεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἱερατείου, διὰ νὰ μὴν τὴν λακτίξῃ ὁ τυχών, ἔπειτα θέλει κατορθώσωμεν εὐκόλως νὰ εἰσaxθῶσιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους ἄνθρωποι εὐλαβεῖς δίκαιοι καὶ ἐνάρετοι, οἱ ὅποιοι ἔχοντες τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν, θέλει ὁδηγοῖσι τὰ πράγματα ἐννόμως διὰ νὰ φθάσῃ τὸ ἔθνος εἰς τὴν εὐτυχίαν, ὅπου ἐπιθυμεῖ.—Τὴν ἑνωσιν ταύτην ὠνομάσαμεν *ἱερὸν σύνδεσμον*, τοῦ ὁποίου ἡ βέσις μὲ τὸ νὰ ἦνε ἡ στερέωσις τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους μας καὶ γενικῶς εἰπεῖν ἡ ἀρετὴ «Πύλαι Ἄδου, οὐ κατισχύουσιν αὐτοῦ».

Ἀδελφέ, οὗτος ὁ ἱερὸς *Σύνδεσμος* συνετέθη ἀπὸ ἀδελφούς ἀρχιερεῖς πεπαιδευμένους φρονίμους, καὶ ζηλωτὰς τῆς πίστεως, τῆς ἐκκλησίας, τοῦ Ἱερατείου, καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν εὐτυχίαν τοῦ

ἔθνους μας· τὸν διήρθησαν εἰς ἑπτὰ βαθμούς· καὶ ἕκαστος τούτων ἔχει ἰδιαιτέραν κατήχησιν καθὼς θέλεις τὰς ἰδεῖ ἐπομένως· μόνοι οἱ ἄρχιερεῖς ἱξεύρουσι τὰ μυστήρια τοῦ *ἱεροῦ Συνδέσμου*, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναλόγως κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἑκάστου· εἰς μόνους τοὺς ἄρχιερεῖς εἶναι συγκεχωρημένον νὰ κατηχῶσι τοὺς πνευματικούς, τοὺς ἱεροκλήρυκας καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ λοιποὺς βαθμούς, ὅχι ὁμῶς τοὺς τυχόντας ἀλλ' ἐκείνους ὅπου εἶναι δοκιμασμένοι ὡς πιστοὶ τιμίῳ χαρακτήρῳ, καὶ ζηλωταί, καὶ ὅπου δὲν ἔχουν σχέσεις πολιτικὰς τοιαύτας ὥστε νὰ ἦναι ὑποπτοὶ μήπως ἀνακαλύψωσι τὸ μυστήριον· τοὺς δὲ διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς, θέλει κατηχῶσι καὶ οἱ πνευματικοὶ κατὰ τὸν τρόπον ὅπου ὁδηγοῦνται (τὸ ἱερὸν ταμεῖον θέλει γίνῃ γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς ἀποβλέπον εἰς περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν, τῶν χηρῶν, καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ εἰς σύστασιν σχολείων, ἀλλὰ τὸ ἱερὸν τοῦτο ταμεῖον θέλει χρησιμεύσῃ καὶ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, καὶ τῆς ἀκλονήτου στερεώσεως τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου· ἐπειδὴ πολλάκις τὰ δυσκολώτατα πράγματα εὐκολύνονται διὰ τῶν χρημάτων) τὸν *ἱερὸν σύνδεσμον* θέλει ὁδηγῶσιν ἄρχιερεῖς ἔμπειροι οὓς ἂν ἐκλέξῃ ἡ ἀδελφότης τῶν ἄρχιερέων, καὶ δι' ἐκείνων θέλει δημοσιεύονται εἰς ὅλην τὴν ἀδελφότητα ὅσον ἀναγκαῖα, ἥτις χρεὶς ἔχει νὰ ἐνεργῇ προθύμως, καὶ ἀόκνως τὰ δόξαντα. Ὅμοίως καὶ τὸ ἱερὸν ταμεῖον θέλει οἰκονομεῖται παρὰ ἀρχερέως ἑμπέρου, πιστοῦ καὶ τιμίῳ· καθ' ἕκαστον ἔτος θέλει οἰδεταὶ ὁ λογαριασμὸς τοῦ ταμείου εἰς τὴν ἀδελφότητα καὶ θέλει ἐκλέγονται ἢ οἱ ἴδιοι, ἢ οἱ ἄλλοι ὁδηγοὶ καὶ ταμίαι.

Ἰδὲ, ἀδελφέ, καὶ τὰ χρεὶ καὶ δικαιώματα γενικῶς τοῦ *ἱεροῦ συνδέσμου* καὶ ἰδιαιτέρως τὰ τῶν ἄρχιερέων ὁμοίως καὶ τὰ συνήματα καὶ γνωρίσματα τὰ ὅποια πρέπει νὰ μεταχειρίζονται ὅταν κατὰ πρώτην φορὰν γνωρίζονται δύο ἄρχιερεῖς· ἰδὲ καὶ τὰς κατηχήσεις τῶν λοιπῶν ταγμάτων καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἀντιγράψῃς ἰδιοχείρως διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇς ὅταν ἡ χρεὶα τὸ καλέσῃ μετὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ προσοχὴν.

Κατήχησις εἰς πνευματικὸν καὶ ἱεροκλήρικα, καὶ ἐλλόγιμον ἱερέα.

Μετὰ τὴν ἐγγραφον ὑπόσχεσιν τὸν λήγει ὁ κατηχῶν· εἶσαι πνευματικὸς (ἢ ἱεροκῆρυξ, ἢ ἱερεύς), καὶ δὲν εἶνε ἀμφιβολία ὅτι· ἰξεύρεις ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τίνι τρόπῳ ἐξηπλώθη ἡ εἰς Χριστὸν πίστις εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τίνι τρόπῳ ἐυστήθη ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία. Ἰξεύρεις πόσους κόπους καὶ κινδύνους ὑπέφερον οἱ ἅγιοι· Ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν πατέρες τῆς ἐκκλησίας περὶ τούτου. Ἰξεύρεις ὅτι ἐκτὸς τῶν ὑπερφυῶν θαυμάτων, ἡ ἄκρα ἐπιμονὴ ὅπου ἔδειξαν εἰς τὸ ἔργον τους καὶ ἡ ἐνάρετος διαγωγή των καὶ ἡ ἀδιάρρηκτος ἑνώσις· καὶ Σύνδεσμοι, ὅπου εἶχον μεταξύ των, ἐφείλκυσε τόσα ἔθνη εἰδωλωλατρῶν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ κατώρθωσαν νὰ βασιλεύσῃ ὁ χριστιανισμὸς εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον, καὶ νὰ λάμπῃ ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τόσους αἰῶνας.

Τώρα βλέπεις εἰς ποίαν κατάστασιν ἔφθασεν ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, βλέπεις πόσον ἐκαταφρονήθη καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἱερατεῖον, βλέπεις ὅτι προχωροῦν τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ χεῖρον, καὶ ἐν ᾧ ἐπαραινέσαμεν τὸ ἔθνος μας νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ τυράννου διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἀναλάβῃ ἡ προτέρα τῆς δόξης, ἠκολούθησε τὸ ἐναντίον καὶ τώρα κατηντησεν εἰς πολλὰ χειροτέραν κατάστασιν ἀπὸ ἐκείνην ὅπου ἦτον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Μωάμεθ· ποῖα ἄραγε νὰ εἶνε τὰ αἷτια; Ἰδοὺ, πρῶτον, αἷτιον εἶναι ἐπειδὴ ὁ σύνδεσμος τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας δὲν ἤμπορούσε νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τὸ πρέπον ἀφοῦ τὸ ἔθνος μας ὑπεδουλώθη εἰς τὴν τυραννίαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἀλλὰ μόνον ὀλίγοι σοφοὶ καὶ πεπαιδευμένοι ἀρχιερεῖς εἰξευρον τὸ μυστήριον τοῦ συνδέσμου τούτου, καὶ ἀλληλοδιαδόχως τὸν ἐφύλαττον μυστικῶν μέχρι τοῦδε καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἐπαναστάσεως τὰ συμβεβηκότα ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς πολλοὺς νὰ

ἀφηνιάσουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν μὲ τὸ νὰ ἔλιπεν ὁ χαλινὸς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου· δεύτερον, ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὸ ἱερατεῖον εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ἐπαναστάσεως μὲ τὸ νὰ μὴ ἐνόησαν καλῶς τί πρέπει νὰ μεταχειρισθοῦν ὥστε καὶ τὴν ἐκκλησίαν νὰ στηρίζουν, καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατείου νὰ φυλάζουσιν, καὶ τὴν πατρίδα πολιτικῶς νὰ ὠφελήσουν, καὶ τὸ ἔθνος ὁλόκληρον νὰ εὐεργετήσουν, διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ὠπλίσθησαν, καὶ συμμιγέντες μὲ τὸ στρατιωτικόν, διέφθειραν καὶ τὰ ἑοικῶς τῶν ἡθῆ, καὶ κακὸν παράδειγμα ἔγιναν εἰς τὸν λαόν, οἱ δὲ, ἀποδειλιάσαντες δι' ὅλου ἐκρύβησαν ἔνθεν κακείθεν, καὶ παρημέλησαν διόλου τὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν χρέη τῶν, οἱ δὲ σχετισθέντες μὲ διαφόρων ἐπαγγελημάτων ἀνθρώπους διὰ νὰ ἔχουν τάχα ὑπεράσπισιν ἀπὸ αὐτοὺς ἐδόθησαν ὅλως διόλου εἰς ἰντερέρσια ἐμπορικά, καὶ ἐξουθένωσαν τὸ μεγαλεῖον τῆς ἱερωσύνης καὶ γενικῶς ἅπαντες κατεφρόνησαν τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ κατεπάτησαν τοὺς κανόνας, καὶ πράττουν ὡς ἀποστάται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐξέσχισαν τὴν ἀλληλεγγύην τῆς ἐκκλησίας τάξιν μὴ ὑπακούοντες οἱ κατώτεροι εἰς τοὺς ἀνωτέρους· καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἐσήκωσε διόλου τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀπειμαράνθη ἡ ἀγία ἡμῶν πίστις, καὶ ἡ ἡθικὴ ἀρετὴ τοῦ εὐαγγελίου ἐξέλιπε διόλου σχεδόν, καὶ κινδυνεύει ὥστε ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ ἱερατεῖον νὰ νομίζωνται ἀπὸ τὸν λαόν ὡς παίγνια, οἱ δὲ καλοὶ καὶ φρόνιμοι, ὅπου εὐρίσκονται μετὰ τοῦ ἱερατείου διεσκορπισμένοι, ὅταν ἐνώθησαν μὲ ἀπόφασιν σταθερὰν νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατείου, ἐξ αἰτίας ὅπου δὲν εἴξευρον τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης ἐνώσεως, καὶ τί προήλθεν ἐκ τούτου! μέγιστον κακὸν καὶ ἐπειδὴ ἀπομακρυνθεὶς ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν ἱεράν τοῦ εὐαγγελίου διδασκαλίαν κατήντησεν εἰς ἄκραν κακοήθειαν, καὶ ἀθεοφοβίαν εἰς ἔχθρας καὶ πάθη μετὰ τῶν, εἰς δολοφονίας, εἰς ἀρπαγὰς, καὶ εἰς ἄλλα μυρία κακὰ ἀπὸ τὰ ὅποια ὅταν κυριεύται ἐν ἔθνος εἶνε ἀδύνατον νὰ συστήσῃ πολιτικὴν ὑπαρξίν.

Τὰ τοιαῦτα βλέποντες μὲ ἄκραν λύπην τινὲς τῶν σοφῶν καὶ

ἐναρέτων ἀρχιερέων, οἵτινες ἦναι μεμνημένοι τὰ μυστήρια τοῦ *ἱεροῦ συνδέσμου* τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν πατέρων, ἀπεφάσισαν τώρα ὅπου θεῶ ἐλέει ἐλευθεροῦται τὸ ἔθνος μας νὰ μυσταγωγήσουν καὶ ἄλλους καὶ νὰ τοὺς εἰσάξουν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον, διὰ νὰ ἀνακαλέσουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατείου καὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, νὰ ρυθμίσουν τὸ ἔθνος εἰς τὸ κρεῖττον καὶ νὰ τὸ ὠφελήσουν οὐσιωδῶς, ὃ δὲ τρόπος αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὃ ἴδιος ὅπου μετεχειρίζοντο τοῦτο καὶ εἰς τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες ἔχοντες τὴν μυστικὴν ταύτην πνευματικὴν ἔνωσιν, ἐσύστησαν μέγα βασίλειον καὶ μέγα ἔθνος, καὶ ἔλαμψεν ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον μὲ μεγάλην ὑπόληψιν τοῦ ἱερατικοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἡ ἔνωσις αὕτη τοῦ ἱερατείου ὀνομάζεται *Ἱερὸς Σύνδεσμος*, ὅστις ἀποβλέπει, ὡς εἴπωμεν, εἰς τὴν στερέωσιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱερατείου, καὶ εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τῶν ἡθῶν τοῦ ἔθνους μας, καὶ διὰ τοῦτο εἰσάγονται εἰς τοῦτον τὸν ἱερὸν σύνδεσμον, οἱ εὐλαβέστεροι, φρονιμώτεροι καὶ τιμιώτεροι τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, οἱ ὅποιοι εἰξεύρουν νὰ οἰκονομήσουν τὸ μυστήριον τοῦτο μὲ γενικὴν ὠφέλειαν, χωρὶς νὰ παρεκτρέπωνται ἀπὸ τὰ χρέη τους, τὰ ὅποια τοὺς δίδονται ἐγγράφως, καὶ χωρὶς νὰ παρατείνωσι κατ' οὐδένα τρόπον τὰς ὁδηγίας τῶν ἀνωτέρων ὅπου θέλει τοὺς δίδονται κατὰ καιρούς, καθὼς ἡ χρεία καὶ ἡ περίστασις τὸ καλέσει.

Ὁ *Ἱερὸς σύνδεσμος* ὁδηγεῖται παρὰ ἀρχιερέων ἐμπείρων καὶ ζηλωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐκλέγει ἡ ἀδελφότης τῶν ἀρχιερέων καὶ αὐτοὶ χρέος ἔχουν νὰ δημοσιεύουν εἰς τὸ κοινὸν τῆς ἀδελφότητος, ὅσα ἀναγκαῖα εἰς τὸν σκοπὸν, τὰ ὅποια θέλει ἐνεργῶνται προθύμως ἀπὸ τοὺς κατὰ μέρος ἀδελφούς.

Ὁ *Ἱερὸς σύνδεσμος* ἔχει ταμεῖον, « Ἱερὸν Ταμεῖον » ὀνομαζόμενον, τὸ ὅποιον ἀποβλέπει εἰς περίθαλψιν ἀσθενῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, καὶ μάλιστα εἰς ἐξοικονόμησιν τῶν πτωχῶν ἱερωμένων καὶ μοναχῶν, καὶ εἰς σύστασιν σχολείων, θέλει δὲ τὸ ταμεῖον οἰκονο-

μείται παρ' ἐμπείρων, πιστῶν καὶ τιμίων ὑποκειμένων τῆς ἀδελφότητος, οἵτινες θέλουν δίδουν λογαριασμὸν κατ' ἔτος τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων· ἰδὲ καὶ τὰ χρέη καὶ δικαιώματα γενικῶς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ ἰδιαιτέρως τῶν πνευματικῶν, ἱεροκηρύκων ἢ ἱερέων· ὁμοίως ἰδὲ καὶ τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα, τὰ ὅποια θέλει μεταχειρίζονται, ὅταν κατὰ πρώτην φοράν γνωρίζονται δύο ἀδελφοί· ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἀντιγράψῃς ἰδιοχείρως διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇς, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ προσοχὴν.

Κατήχησις διακόνων καὶ μονιχῶν.

Τέκνον μου πνευματικόν, μὲ τὸ νὰ ᾗσαι ἐσφραγισμένος μὲ τὴν χάριν τοῦ παναγίου πνεύματος, καὶ ἐμβῆκες εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ γνωρίζεις τὸ χρεὶός σου εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸ χρεὶός σου εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπιθυμεῖς τὴν στερέωσιν τῆς πίστεώς μας καὶ τὴν καλὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ σὲ ὁμιλήσω ὡς πνευματικὸς πατήρ, ὅχι τὰ συνειθισμένα ὅπου λέγομεν ὅταν ἐξομολογῶμεν τοὺς λαϊκοὺς, ἀλλὰ κάποια νοήματα ἀνώτερα, τὰ ὅποια ἔχομεν ἐκ παραδόσεως ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐμπιστευόμεθα εἰς μόνους τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς τοὺς εὐλαβεῖς καὶ φρονίμους, καθὼς εἶσαι καὶ σὺ τέκνον μου.

Ἰεεύρεις, τέκνον μου, πῶς ἐσυστήθη ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐξ ἀρχῆς καὶ πῶς ἐξηπλώθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον, δὲν ἦτον μόνον τὰ θαύματα καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἔσυραν ὅλα τὰ ἔθνη εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μαζὺ μὲ αὐτὰ ἦτον καὶ ἓνας σύνδεσμος μυστικός, ὅπου εἶχαν μεταξὺ των οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἀναμεξὺ των ἐσυμβουλευόντο τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὅποια δὲν ἦναι συγχωρημένον νὰ κοινολογοῦνται εἰς κάθε ἄνθρωπον καὶ μάλιστα εἰς τοὺς λαϊκοὺς, αὐτὸν τὸν ἱερὸν σύνδεσμον ἐφύλαξαν οἱ

πατέρες τῆς ἐκκλησίας μας ἕως εἰς τὸν καιρὸν ὅπου οἱ Τοῦρκοι ὑπέταξαν τὸ Βασίλειόν μας, ἀπὸ τότε καὶ ὕστερον διὰ τὸν φόβον τῶν τυράννων δὲν ἐτόλμα νὰ κοινολογήσουν τὰ μυστήρια εἰς πολλούς, ἀλλὰ μόνον ὀλίγοι παιδευμένοι καὶ σοφοὶ ἀρχιερεῖς ἐφύλαττον μεταξὺ των τὸν ἱερὸν σύνδεσμον. Τώρα ὅπου ἡ θεία πρόνοια μᾶς ἐλέησε μὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γένους μας, οἱ σοφοὶ καὶ ἐνάρετοι ἀρχιερεῖς μας ἀπεφάσισαν νὰ ἀποκαταστήσουν πάλιν τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν λαμπρὰν καθὼς ἦ-ον πλαιὰ καὶ νὰ λάβωσι πάλιν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τὴν πρώτην των ἀξίαν καὶ ὑπόληψιν καὶ τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας νὰ τὰ διδῶσιν ὅσοι εἶνε ἐνάρετοι καὶ καλοὶ πνευματικοὶ καὶ ἐνωμένον ὅλον τὸ ἱερατεῦον μὲ τὸν ἱερὸν σύνδεσμον, νὰ στηρίζουν τὴν πίστιν μας, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γένους μας, ὥστε νὰ μὴν ἡμποροῦν οἱ ἄθεοι καὶ κακοὶ ἄνθρωποι νὰ καταφρονοῦν τὸν Θεὸν καὶ νὰ κατατρέχουν τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ νὰ φέρουν εἰς κίνδυνον τὸ ἔθνος μας. "Οθεν πνευματικόν μου τέκνον, ἐπ' ἐδῇ καὶ σὲ ἐγνώρισα τίμιον καὶ ζηλωτὴν, ἰδοὺ ὅπου σὲ εἰσάγω εἰς τοῦτο τὸ σύστημα, καὶ ἂν φανῇς εὐδόκιμος καὶ μυστικός, θέλει διδῶσθαι μὲ τὸν κειρὸν καὶ τὰ τελειότερα μυστήρια τῆς ἐκκλησίας· πρόσεχε ὅμως νὰ ζῇς κατὰ τὸ ἐπάγγελμά σου, νὰ ἀποφεύγῃς τὰ ἐλαττώματα καὶ νὰ ἦσαι πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

Ἰδοὺ τέκνον μου, καὶ τὰ χρέη καὶ δικαιώματα γενικῶς τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ ἰδιαιτέρως τὰ τῶν διακόνων ἢ μοναχῶν, ἰδοὺ καὶ τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα, διὰ νὰ γνωρίζῃς ὅταν τύχῃ νὰ ἀνταμωθῇς πρώτην φορὰν μὲ κανένα συνάδελφον τοῦ βαθμοῦ σου· καὶ πρόσεχε καλῶς μὴ πραραμελήσῃς τὰ χρέη σου, διότι κολλάζεις τὴν ψυχὴν σου καὶ θέλει νομίζῃσαι ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἓνας προδότης.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα ἀρχιερέων.

"Οταν ἀνταμωθοῦν δύο ἀρχιερεῖς καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ

τοῦ ἄλλου, εὐθὺς ὅπου παρουσιασθεῖ τὸν λέγει·

ὁ α'. » ἐπιθυμία ἐπεθύμησα νὰ νὰ σᾶς ἰδῶ·

ὁ β'. » σᾶς εἶμαι εὐχάριστος.

καὶ εὐθὺς ἐμβάλει ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ ἀσπάζεται ἕκαστος τὸν δεξιὸν ὦμον τοῦ ἄλλου ἅπαξ· καὶ ἂν εἰς ἐξ αὐτῶν εἶνε ἐπίσκοπος, ἀσπάζεται καὶ τὴν ὑεξιὰν χεῖρα τοῦ μητροπολίτου καὶ ἔπειτα κάθετα·

ἄφ' οὗ δὲ μένουσι μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » Ἰδοὺ ὃν τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κα-
τοικεῖν ἀδελφούς ἅμα.

ὁ β'. » ἐν τούτῳ γὰρ κύριος ἐπηγγείλατο ζῶν αἰώνιαν.

ὁ α'. » ἱερός.

ὁ β'. » σύνδεσμος.

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως πλέον ὁμιλοῦσιν ὅ,τι ἀναγκαῖον περὶ τοῦ Ἱεροῦ συνδέσμου.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα πνευματικῶν.

ὅταν ἀνταμωθοῦν δύο πνευματικοὶ καὶ θέλει ὁ εἰς νὰ γνωριοθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει·

ὁ α'. » πολὺς καιρὸς εἶναι ὅπου ἐζητοῦσα πνευματικὸν πατέρα.

ὁ β'. » δῶησοι κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου· καὶ εὐθὺς βάνει καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος τὴν δεξιὰν τοῦ χεῖρα εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμον τοῦ ἄλλου καὶ ἀσπάζονται τρεῖς φοαῖς.

ἄφ' οὗ δὲ μένουσι μόνοι τους λέγει.

ὁ α'. » ηὐφράνθη μου τὸ πνεῦμα

ὁ β'. » συγχαίρει ἡ καρδία.

ὁ α'. » εἰς ποῖον βαθμόν ;

ὁ β'. » εἰς τὸν δεύτερον.

καὶ οὕτως ὁμιλοῦσιν ἀνυπόπτως περὶ παντὸς πράγματος.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα ἱεροκηρύκων.

Ὅταν ἀνταμωθῶσι δύο ἱεροκήρυκες καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει

ὁ α'. » ὁ διδάσκαλος πάρεστι·

ὁ β'. » πρὸς τὸν εὐαγγελίου κήρυκα·

καὶ εὐθὺς ἄπτονται τῶν χειρῶν σταυροειδῶς, ἡ δεξιὰ τοῦ ἑνὸς μετὰ τὴν δεξιάν τοῦ ἄλλου καὶ ἡ ἀριστερὰ μετὰ τὴν ἀριστεράν, καὶ ἀσπάζεται τὸ μέτωπον ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

ἄφ' οὗ δὲ μένουσι μόνοι τους λέγει,

ὁ α'. » καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὥτε εἶνε·

ὁ β'. » ὁ ἔχων βαλάντιον λαβέτω καὶ πῆραν·

ὁ α'. » πολλαχοῦ·

ὁ β'. » πανταχοῦ·

καὶ οὕτως ὁμιλοῦσιν ἀνυπόπτως περὶ παντὸς πράγματος.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα τῶν ἱερέων.

Ὅταν ἀνταμωθῶσι δύο ἱερεῖς καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου τὸν λέγει.

ὁ α'. » δέσποτα ἅγιε εὐλόγησον·

ὁ β'. » ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν·

καὶ εὐθὺς ἐναγκαλίζονται, ὥστε ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἑνὸς νὰ ᾔηται εἰς τὸν βραχίονα τῆς ἀριστερᾶς τοῦ ἄλλου, καὶ ἀσπάζονται ἅπαξ εἰς τὸ στόμα.

ἄφ' οὗ δὲ μένουσι μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » ποίμενε τὰ πρόβατά σου·

ὁ β'. » ὁ ποιμὴν ὁ κληρὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων·

ὁ α'. » ἔχεις χάριν ἄνωθεν,

ὁ β'. » τὴν τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως ὁμιλοῦσι περὶ παντὸς πράγματος.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα διακόνων.

ὅταν ἀνταμωθῶσι δύο διάκονοι καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει·

ὁ α'. » ἡ παρουσία σου μὲ εὐφραίνει ἀδελφέ,

ὁ β'. » ἀδελφὸς ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρά.
καὶ εὐθὺς ἐμβάλλει ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὰς ἐνώνουν ὀλίγον συσφίγγοντες αὐτάς.

Ἄφου δὲ μείνωσι μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίαι

ὁ β'. » ὁ θέλων πρῶτος εἶνε, ἔστω πάντων ἔσχατος·

ὁ α'. » ἀφιερωμένος·

ὁ β'. » ὅλη ψυχῇ καὶ διανοίᾳ·

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως ὁμιλοῦσι περὶ παντὸς πράγματος.

Συνθήματα καὶ γνωρίσματα μοναχῶν.

ὅταν ἀνταμωθῶσι δύο μοναχοὶ καὶ θέλει ὁ εἷς νὰ γνωρισθῇ μετὰ τοῦ ἄλλου, τὸν λέγει

ὁ α'. » ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι, πάτερ,

ὁ β'. » ὁ κύριος νὰ μᾶς ἐλεήσῃ·

καὶ ὅταν μείνουν μόνοι τους, λέγει·

ὁ α'. » ἐπιθυμῶ τὴν σωτηρίαν μας.

ὁ β'. » τὴν εὐρήτωμεν βέβαια

ὁ α'. » ποῦ ;

ὁ β'. » εἰς τὸν σύνδεμον·

καὶ οὕτως ἀνυπόπτως ὁμιλοῦσι περὶ παντὸς πράγματος·

Χρῆς καὶ δικαιώματα τῶν πνευματικῶν.

§ α'. — Δὲν δύναται τις νὰ ὑπάρχῃ πνευματικὸς, ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας.

§ β'. — Θέλει ἐξομολογεῖ ἱερωμένους, καὶ λαϊκοὺς προσερχομένους εἰς αὐτόν.

- § γ'. — Θέλει κατηχεῖ καὶ εἰσάγει εἰς τὸν *ιερόν συνδέσμον* τοὺς διακόνους, μοναχοὺς, καὶ λαϊκοὺς, πλὴν μετὰ πολλῆς προσοχῆς, καὶ παρατηρήσεως τῶν ὑποκειμένων ἐὰν ᾖαι ἄξιοι τοῦ τοιούτου, καὶ κατὰ τὸν τρόπον ὅπου τὸν ὁδηγεῖ ὁ *ιερὸς συνδέσμος*.
- § δ'. — Τοὺς πεπαιδευμένους ἐκ τοῦ *ιερατείου* ἢ λαϊκῶν, θέλει τοὺς ἀφίνει εἰς τὸν Ἀρχιερέα νὰ τοὺς κατηχῇ, ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ ἀπατηθῇ ὁ πνευματικὸς ἀπὸ ἀπατεῶνας, καὶ νὰ προzeugηθῇ πειρασμὸς εἰς τὸ σύστημα τοῦ *ιεροῦ συνδέσμου*.
- § ε'. — Ἀπαντας ἀπλῶς τοὺς ἐξομολογουμένους νὰ τοὺς παρακινή εἰς τὴν πρὸς τὸ *ιερατεῖον* εὐλάβειαν, καὶ ὑπακοήν, καὶ νὰ κανονίζῃ αὐστηρῶς τοὺς κακολογοῦντας, ἢ ἄλλως πῶς βλάπτοντας τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν.
- § ς'. — Θέλει ἐξετάζει μὲ ἐπιτήδειον τρόπον τὸν ἐξομολογούμενον περὶ πολιτικῶν πραγμάτων καὶ ὅταν ἀνακαλύπτῃ οὐσιώδη τινὰ πράγματα εὐθὺς νὰ τὸν ἀναφέρῃ εἰς τὸν Ἀρχιερέα ὅπου γνωρίζει ὅτι εἶνε ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ *ιεροῦ συνδέσμου*. 1
- § ζ'. — Θέλει ἔχει κατάλογον, εἰς τὸν ὅπου νὰ καταγράψῃ τὰ ὀνόματα καὶ τὴν πατρίδα ὧν κατηχεῖ.
- § η'. — Θέλει δοκιμάζει πολλάκις τὸν ἐξομολογούμενον, καὶ ἀφ' οὗ πληροφορηθῇ ὅτι εἶναι τίμιος καὶ πιστός, τότε νὰ τὸν εἰσάγῃ εἰς τὸν *ιερόν συνδέσμον*.
- § θ'. — Νὰ προτιμᾷ πάσης ἄλλης ἐλεημοσύνης τὴν εἰς τὸ *ιερόν ταμεῖον* συνεισφορὰν καὶ νὰ παρακινή κατὰ τοῦτο τοὺς ἐξομολογούμενους.
- § ι'. — Οἱ πνευματικοὶ θέλει ἔχουν τὴν προτίμησιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους *ιερεῖς* καὶ εἰς τὸ κάθισμα, καὶ εἰς κάθε συναναστρο-

1 Σημ. Ἐν τῇ ὧφ ζωγραφίζεται χεῖρ, ἄνευ τοῦ ἀντιχειρός, ἔχουσα τὴν παλάμην πρὸς τὰ ἔξω καὶ δεκνύουσα διὰ τοῦ λιγανοῦ, ἐξ οὗ ἄρχεται γραμμὴ, περιβάλλουσα τὰς ἐν τῷ κειμένῳ, διὰ κυρτῶν γραμμῶν γεγραμμένας λέξεις.

φήν, καὶ θέλει γνωρίζονται ἀπὸ τὸν *ιερόν σύνδεσμον* δευτέροι κατὰ τὴν τάξιν.

§ ια'. — Οἱ πεπαιδευμένοι, καὶ ἄξιοι, πνευματικοὶ θέλει προβιβάζονται εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλῇ.

§ ιβ'. — Οἱ πεπαιδευμένοι πνευματικοὶ θέλει ἔχουν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἱεροκήρυκος εἰς τὸν τόπον ὅπου εὐρίσκονται.

§ ιγ'. — Ὅταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως, νὰ ἐγχειρίζῃ τὰ ἔγγραφα ὅπου φέρει τοῦ *ιεροῦ συνδέσμου* εἰς τὸν Ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ νὰ τὰ φυλάξῃ, καὶ ἂν ὄν εὐρίσκηται ἄλλος ἀδελφὸς ἐκεῖ, νὰ τὰ καίῃ, καὶ ἀφ' οὗ ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα πυρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

§ ιδ'. — Νὰ προσέχῃ ὅταν μέλλῃ νὰ γνωρισθῇ μετ' ἄλλον ἀδελφόν, νὰ μεταχειρίζεται μετὰ ἀκριβείας τὰ διωρισμένα γνωρίσματα, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῇ παρὰ τινος.

§ ιε'. — Τὰ χρεὴ καὶ δικαιώματα θεωροῦνται ἐπίσης τόσον εἰς τοὺς ἱερομονάχους πνευματικούς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους.

Χρεὴ καὶ δικαιώματα τῶν Ἱεροκηρύκων.

§ α'. — Θέλει ἐκτελοῦν τὸ χρέος τοῦ ἱεροκήρυκος μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως.

§ β'. — Ὅσοι τῶν ἱεροκηρύκων εἶναι σεβάσμιοι καὶ ἱερεῖς, ἀφοῦ λαμβάνωσι πρῶτον τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ Ἀρχιερέως, θέλει ἔχουν καὶ τὸ ἔργον τῶν πνευματικῶν, καὶ ἐπομένως ὅλα τὰ χρεὴ καὶ δικαιώματα τῶν πνευματικῶν.

§ γ'. — Θέλει προσέχουν εἰς τὰς ἐπ' ἡμῶνος διδασκαλίας των νὰ μὴν εὐγαίνουν ἀπὸ τὴν ἡθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, ἐκτὸς ὅταν ἤθελε διορισθῶσιν ἀπὸ τὸν *ιερόν σύνδεσμον* ἐπὶ ρητῇ ὑποθέσει.

§ δ'. — Θέλει ἐξετάζει περὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἰδιαίτέρως καὶ

μὲ ἐπιτήδειον τρόπον τοὺς γνωρίμους του, ἱερωμένους ἢ λα-
ϊκοὺς καὶ ὅταν εἶναι οὐσιώδη θέλει τὰ ἀναφέρει εἰς Ἄρ-
χιερέα ἐκ τοῦ συστήματος ὄντα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ ε'. — Θέλει προσπαθῶσι νὰ εὕρισκωσι πόρους διὰ τὸ ἱερὸν ταμεῖον.

§ ς'. — Οἱ ἱεροκήρυκες θέλει ἀνάγονται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Ἀρ-
χιερωσύνης, ἄξιοι ὄντες.

§ ζ'. — Οἱ ἱεροκήρυκες ἔχοντες καὶ τὸ ἔργον τοῦ πνευματικοῦ, θέ-
λει ἔχουν καὶ τὸν τύπον τοῦ δευτέρου βαθμοῦ.

§ η'. — Ὅταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως νὰ ἐγχειρίξῃ τὰ ἔγγραφα ὅπου
φέρει τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου ὡς τὸν ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλ-
λον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ νὰ τὰ φυλάξῃ καὶ ἂν δὲν
εὕρισκῃται ἄλλος ἀδελφὸς ἐκεῖ, νὰ τὰ καίῃ καὶ ἀφ' οὗ
ἀναλάβῃ θέλει λάβῃ ἄλλα παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

§ θ'. — Νὰ προσέχῃ ὅταν μέλλῃ νὰ γνωρισθῇ μὴ ἄλλον ἀδελφὸν
νὰ μεταχειρίζεται μὲ ἀκρίβειαν τὰ διωρισμένα γνωρίσματα
διὰ νὰ μὴ ἀπατηθῇ παρὰ τινος.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν ἱερέων.

§ α'. — Οἱ ἱερεῖς δὲν δύνανται νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς ἐνορίαν, ἄνευ ἐγ-
γράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως.

§ β'. — Δὲν δύνανται νὰ ἐξομολογῶσιν ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ
κατὰ τόπον Ἀρχιερέως, ἐκτὸς ὅταν κινδυνεύῃ εἰς θάνα-
τον ὁ ἀσθενῶν καὶ δὲν εὔρεθῇ ἐκεῖ πλησίον πνευματικός.

§ γ'. — Θέλουν προσφέρει σέβας καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς
τοῦ Ἀρχιερέως καὶ θέλουν παρακινεῖ καὶ τοὺς λαϊκοὺς
εἰς τοῦτο.

§ δ'. — Θέλει ἐπιμελῶνται διὰ τὰ κανονικὰ δικαιώματα τῶν Ἀρ-
χιερέων τους.

§ ε'. — Θέλουν καταγράφει ἕκαστος τοὺς ἐνορίτας του κατ' ὄνομα
ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία, καὶ τὸν κατάλογον νὰ τὸν
δώσῃ εἰς τὸν ἀρχιερέα του.

- § 5'. — Θέλει βασιτᾶ δύο κατ᾽άστιχα καὶ εἰς τὸ ἓν νὰ γράφῃ ὅσους ἀποθνήσκουν μεγάλους καὶ μικροὺς, καὶ εἰς τὸ ἄλλο ὅσα βρέφη γεννῶνται, καὶ ποῖος τὰ ἐβάπτισε, καὶ πότε καὶ ποῦ, καὶ κάθε χρόνον νὰ δίδῃ τὰ κατ᾽άστιχα εἰς τὸν Ἀρχιερέα.
- § 7'. — Νὰ μὴ ἀφορίζωσιν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὅταν εἴνε χρεῖα ἀφορισμοῦ νὰ γίνηται μὲ τὴν ἀδειαν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ μὲ τρόπον καὶ ἀρὰς φοβεράς, διὰ νὰ δίδῃ τρήμον εἰς τοὺς ἀκροατὰς καὶ νὰ συστέλλωνται νὰ κάμνουν τὸ κακόν.
- § 9'. — Οἱ ἱερεῖς, ἄξιοι ὄντες θέλει προβιβάζονται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πνευματικοῦ.
- § 10'. — Θέλει προσπαιθῶσι διὰ τὸ ἱερὸν ταμεῖον.
- § 11'. — Ὅταν ἀσθενήσῃ τις τῶν ἱερέων βαρέως, νὰ ἐγχειρίζῃ τὰ ἔγγραφα ὅπου φέρῃ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς τὸν Ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, διὰ νὰ μὴ πέσουν εἰς χεῖρας λαϊκῶν καὶ ἂν δὲν εὐρίσκηται ἐκεῖ ἄλλος ἀδελφός, νὰ τὰ καίῃ, καὶ ἂν ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.
- § 12'. — Νὰ προσέχουν καλῶς, ὅταν γνωρίζονται μεταξὺ των οἱ ἱερεῖς, ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου, νὰ μεταχειρίζωνται μὲ ἀκρίθειαν τὰ γνωρίσματα, καθὼς εἶναι διωρισμένα διὰ νὰ μὴ ἀπατῶνται.
- § 13'. — Τὰ χρέη καὶ δικαιώματα θεωροῦνται ἐπίσης τόσον εἰς τοὺς ἱερομονάχους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους ἱερεῖς.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν διακόνων.

- § 14'. — Δὲν δύνανται νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐνορίαν ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως.
- § 15'. — Θέλει προσφέρουσι σέβας καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιερέως, θέλει τιμῶσι τοὺς ἱερεῖς ὡς ἀνωτέρους των.

- § γ'. — "Όταν φανῶσιν ἄξιοι, θέλει προβιβάζονται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἱερέως χειροτονούμενοι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.
- § δ'. — "Όταν ἀσθενήσῃ τις βιρέως θέλει ἐγχειρίζει τὰ ἔγγραφα ὅπου φέρει τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς τὸν ἀρχιερέα ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ ἂν δὲν εὕρεται ἐκεῖ ἄλλος ἀδελφὸς νὰ τὰ καίῃ, καὶ ἂν ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ πνευματικοῦ του ἢ παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.
- § ε'. — Θέλει προσέχωσιν ὅταν γνωρίζονται μὲ ἄλλον ἀδελφόν, νὰ μεταχειρίζεται μὲ ἀκρίβειαν τὰ γνωρίσματα ὅπου εἶναι διωρισμένα.
- § ς'. — Θέλει προσπαθοῦσι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ταμείου.
- § ζ'. — Τὰ χρέη καὶ δικαιώματα θεωροῦνται ἐπίσης τόσον εἰς τοὺς ἀγάμους διακόνους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑπανδρευμένους.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν μοναχῶν.

- § α'. — Θέλει προσφέρωσι σέβας καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχιερέως.
- § β'. — Ἐν μοναστηρίῳ ὄντες, θέλει προσφέρουσιν ὑποταγὴν εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ λοιποὺς προεστῶτας τοῦ μοναστηρίου.
- § γ'. — Θέλει εὐλαβῶνται τοὺς ἱερεῖς καὶ θέλει φυλάττωσι τὰ καθήκοντα εἰς τὸν μοναχόν.
- § δ'. — Οἱ μονοχοῖ ἄξιοι ὄντες, προβιβάζονται εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης.
- § ε'. — "Όταν ἀσθενήσῃ τις βαρέως, τὰ ἔγγραφα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου νὰ ἐγχειρίζῃ εἰς τὸν πνευματικόν του, ἢ εἰς ἄλλον ἀδελφόν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ ἂν ἀναλάβῃ θέλει ζητήσῃ ἄλλα παρὰ τοῦ πνευματικοῦ του.
- § ς'. — Θέλει προσπθῶσι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ταμείου.

**Τρόπος ἐξομολογήσεως, ὅπου πρέπει νὰ μεταχει-
ρίζονται οἱ πνευματικοὶ εἰς τοὺς ἁπλοὺς
Χριστιανοὺς, διὰ νὰ τοὺς κάμουν
συστηματικούς.**

Ὁ πνευματικὸς πρέπει νὰ εἶνε ἐνδεδυμένος τὰ ἱερὰ ἄμφια, ὥστε ὅταν παρουσιασθῇ ὁ ἐξομολογούμενος, νὰ προσφέρῃ σέβας καὶ συστολήν, νὰ τὸν δεχθῇ μὲ ἰλαρὸν πρόσωπον, νὰ σταθῶν καὶ οἱ δύο ὄρθιοι καὶ ἄσκεπεῖς, καὶ μὲ τὰς χεῖρας ὑψωμένας, νὰ κάμῃ μίαν προσευχὴν σύντομον, ὁ πνευματικὸς, εἶτα νὰ τὸν ἀποδείξῃ μὲ λόγους ἁπλοῦς ὅτι στέκωνται καὶ οἱ δύο ἔμπροσθεν τοῦ ἁοράτου Θεοῦ, καὶ ὅτι οἱ πνευματικοὶ εἶνε ὄργανα διὰ τῶν ὁποίων ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ συγχωρεῖ τὰ ἁμαρτήματα τῶν καθαρῶς ἐξομολογουμένων καὶ μετανοούντων καὶ ὅτι ὅταν ὁ χριστιανὸς γελᾷ τὸν πνευματικόν, ἢ δὲν ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς του, γελᾷ τὸν ἴδιον Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς τοὺς τοιοῦτους χριστιανοὺς τοὺς ἀποστρέφεται καὶ τοὺς κολάζει. Ἐπειτα νὰ ἀρχίσῃ νὰ τὸν ἐρωτῇ τακτικῶς, ἂν ἐξομολογῇται συνεχῶς, ἂν ἐξομολογῇται μὲ σκοπὸν νὰ κάμῃ ἀποχὴν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, ἢ κατὰ συνήθειαν. Ἐπειτα τὸν ἐξετάζει εἰς ποῖα ἁμαρτήματα ἐξέπεσεν ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἂφ' οὗ τὸν ὁδηγήσῃ καὶ τὸν κανονίσῃ διὰ τὰ ἁμαρτήματά του καὶ τὸν παρακινήσῃ νὰ κάμῃ ἀποχὴν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ νὰ γίνῃ καλὸς χριστιανὸς καὶ καλὸς πατριώτης, τὸν ἐξηγῇ πῶς γίνεται ὁ καλὸς χριστιανὸς λέγοντάς τον, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ὅπου πρέπει νὰ φυλάττῃ ὁ χριστιανός, ἡ πρώτη καὶ μεγαλητέρα ἐντολὴ εἶνε ἡ ἀγάπη εἰς τὸν Θεόν καὶ ἡ ἀγάπη εἰς τὸν πλησίον· ὅταν ἀγαπᾷ τις τὸν Θεόν, ἔχει καὶ πίστιν καθαρὰν εἰς αὐτόν, καὶ εἰς αὐτόν ἐλπίζει νὰ τὸν διαφυλάττῃ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ τὸν ἀζιώσῃ τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, δὲν ἀμελεῖ νὰ κάμῃ τὴν προσευχὴν του πουργὸν καὶ βράδου ταῖς καθημεριναῖς, καὶ ταῖς ἑορταῖς νὰ πηγαίνῃ

εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἀκούῃ τὴν θεῖαν λειτουργίαν, καὶ νὰ ἀγιά-
ζεται ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, δὲν παραβλέπει νὰ ἐξομο-
λογῇται τρεῖς καὶ τέσσαρας φορᾶς τὸν χρόνον καὶ νὰ μετα-
λαμβάνῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, φυλάττων τὰς παραδεδομένας
νηστείας, ἐκτὸς ὅταν καμμία ἀνάγκη τὸν βιάσῃ νὰ τὰς χαλάσῃ,
φυλάττει τὸ σέβας εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ δὲν
ανοίγει ποτὲ τὸ στόμα του νὰ τοὺς κακολογῇ, διότι αὐτοὶ εἶνε
ὑπερέται τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κατὰ τους εἶνε ρομφαία δίστομος,
αὐτὰ ὅταν κάμῃ ὁ χριστιανός, τότε ἀγαπᾷ ἀληθινὰ τὸν Θεὸν καὶ
ὁ Θεὸς τὸν βοηθεῖ εἰς ὅλα του τὰ ἔργα.

Πάλιν ὅταν ἀγαπᾷ τις τὸν πλησίον του, δὲν ἡμπορεῖ ποτε, μήτε
νὰ τὸν φονεύσῃ, μήτε τὴν τιμὴν του νὰ ἐπιβουλευθῇ, μήτε νὰ
τὸν κλέψῃ, μήτε νὰ τὸν ἀδικήσῃ, μήτε νὰ τὸν δείρῃ, μήτε νὰ τὸν
ὑβρίσῃ, μήτε ἄλλο κανένα κακὸν νὰ τὸν κάμῃ ὥστε ὅταν ἔχῃ
τινάς τὴν ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον,
ἦτοι εἰς τὸν ἀδελφόν του χριστιανόν, ἐκεῖνος εἶνε ὁ καλὸς χρι-
στιανός καὶ ὁ καλὸς πατριώτης, ἐξ ἐναντίας ὁποῖος δὲν ἀγαπᾷ τὸν
Θεὸν καὶ δὲν τὸν πιστεύει, ἐκεῖνος ὅλα τὰ κακὰ τοῦ κόσμου τὰ
κάμνει, χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίζῃ ἡ συνειδήσις του, φθάνει νὰ ἡμ-
πορῇ νὰ κάμῃ τὸ κακὸν καὶ εἶναι ἕτοιμος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ
ἄλλου νὰ ἐπιβουλευθῇ καὶ νὰ ἀρπάσῃ καὶ νὰ κλέψῃ καὶ νὰ προ-
δώσῃ καὶ νὰ φονεύσῃ.

Ἐπειτα τὸν λέγει, ἡξεύρεις, πνευματικόν μου τέκνον, διὰ τί
ἐξομολογοῦνται ἕνας ἕνας εἰς χριστιανοὶ διότι εἶνε προσταγὴ τοῦ
Θεοῦ νὰ μὴν ἰξεύρῃ κανένας ἄλλος μὴ τε ἐκεῖνα ὁ ποῦ ὁ ἐξομολο-
γούμενος εἰπῇ εἰς τὸν πνευματικόν, μήτε ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ πνευμα-
τικός εἰπῇ εἰς τὸν ἐξομολογούμενον καὶ ἂν κανένας παραβῇ τὴν
προσταγὴν τοῦ Θεοῦ τὸν παιδεύουν καὶ οἱ θεῖοι νόμοι καὶ οἱ ἄν-
θρώπινοι· ὅθεν ἐπειδὴ σὲ γνωρίζω εὐσεβῇ χριστιανόν καὶ θέλω
τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου, σὲ λέγω, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸ
γένος μας μερικοὶ ἄθεοι καὶ μάλιστα τέρα ἀφ’ οὗ ἄρχισεν ἡ ἐπα-
νάστασις ἐσυνάχθησαν ἄρκετοὶ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, οἱ ὅποιοι

θέλουν νὰ σπεύρουν τὴν ἀθεΐαν εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ μὴ ἐκκλησίαν θέλουν νὰ ἱξεύρουν, μὴτε νηστεΐαν, μὴτε τὸν σταυρόν τοὺς ποτε κάμνουν, μάλιστα βλασφημοῦν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, κατηγοροῦν τὰς νηστείας, κατηγοροῦν καὶ κατατρέχουν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ θέλουν νὰ κάμουν ὅλους τοὺς χριστιανούς ἀθέους καὶ τοὺς παρακινοῦν εἰς τὸ κακόν· ἀπὸ αὐτοὺς ἴσως εἶδες καὶ σὺ μερικοὺς, τέκνον μου, ὅθεν ἀπὸ τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους νὰ φεύγῃς μακριά, καθὼς φεύγεις ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ νὰ τοὺς ἀποστρέφῃς, καὶ νὰ τοὺς στοχάζεσαι ἐχθροὺς τῆς πίστεως, καθὼς στοχάζεσαι καὶ τοὺς Τούρκους· καὶ καθὼς εἶσαι στρατιώτης διὰ τὴν πατρίδα, ἔτσι νὰ εἶσαι καὶ διὰ τὴν πίστιν μας καὶ καθὼς ἐξοδεύεις τὸ τίποτέ σου, καὶ χύνεις τὸ αἷμα σου διὰ τὴν πατρίδα, ἔτσι καὶ διὰ τὴν πίστιν, ὅταν ἡ χρεία τὸ κηλέσῃ· ἂν τὰ ὑπόσχῃς αὐτά, τέκνον μου, ἵξευρε ὅτι ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ὅλα σου τὰ περασμένα ἁμαρτήματα, καὶ τὸν ἔχεις πάντοτε βοηθὸν σου, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἶσαι στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ· πρόσεχε ὅμως, τέκνον μου, καθὼς σὲ εἶπα καὶ ὅταν ἐδῶ ὁμιλοῦμεν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ νὰ τὰ ἱξεύρῃς σὺ καὶ ἰγῶ.

Ἱερὸς Σύνδεσμος.

Ἐπειδὴ τὸ ἔθνος μας, κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος, ὑπέπεσεν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν τυραννίαν καὶ ἤδη Θεοῦ συναιρουμένου, συντρίβει τὰς ἀλύσεις του, ἀναλαμβάνει καὶ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τὴν προτέραν τῆς λαμπρότητά καὶ ὑπόσχονται οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τοῦτο ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμὸν του, καὶ κατὰ τὴν ὁδοῖσάν αὐτῷ χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος, μιμούμενοι τοὺς ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν ὅπου γὰρ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκὶ εἰμί ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Χρὴ καὶ δικαιοῶματα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ α'. — Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος συνίσταται ἀπὸ ἑπτὰ τάγματα, ἥτοι

ἀρχιερεῖς, πνευματικούς, ἱεροκλήρυκας, ἱερεῖς, διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς.

§ β'. — Πρῶτος βαθμὸς εἶνε τῶν ἀρχιερέων, δεύτερος τῶν πνευματικῶν, τρίτος τῶν ἱεροκλήρυκων, τέταρτος τῶν ἱερέων, πέμπτος τῶν διακόνων, ἕκτος τῶν μοναχῶν καὶ ἑβδόμος τῶν λαϊκῶν.

§ γ'. — Ἐκαστον τάγμα ἔχει ἰδιαίτερα γνωρίσματα.

§ δ'. — Εἰς μόνον τὸ τάγμα τῶν ἀρχιερέων εἶνε συγκεχωρημένον νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς πνευματικούς, τοὺς ἱεροκλήρυκας καὶ ἱερεῖς.

§ ε'. — Εἰς δὲ τὸ τάγμα τῶν πνευματικῶν εἶνε συγκεχωρημένον νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον τοὺς διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς.

§ ς'. — Ἐκαστον τάγμα χρέος ἔχει νὰ τιμᾷ καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἀνώτερόν του κατὰ τὸν βαθμόν.

§ ζ'. — Ἐκαστος τῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλήρου, ἔχει ἑγγραφον μαρτυρίαν τοῦ βαθμοῦ του παρὰ τοῦ εἰσαγαγόντος αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον.

§ η'. — Εἶνε ἀπηγορευμένον πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐκκλησιαστικούς, ὅποιουδήποτε βαθμοῦ καὶ ἂν εἶνε, τὸ νὰ δείξωσι τὰ ἑγγραφα τοῦ ἱεροῦ *συνδέσμου* εἰς λαϊκόν, ἢ νὰ ὁμιλῶσι περὶ τούτου μὲ λαϊκοὺς· ἕκτος τῶν πνευματικῶν κατὰ τὸν τρόπον, ὅπου τοὺς εἶνε ὁρισμένους.

§ θ'. — Εἶνε συγχωρημένον εἰς ὅλα τὰ τάγματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν νὰ συμβουλευώσι τοὺς λαϊκοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακινοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἔχουν ζῆλον ὑπὲρ τῆς πίστεως, καὶ εὐλάβειαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰς τὸ ἱερατεῖον.

§ ι'. — Ὁ ἱερός *σύνδεσμος* σκοπὸν ἔχει τὴν στερέωσιν τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τὴν πρὸς τὴν πίστιν θερμότητα τῶν χριστιανῶν.

§ ια'. — Ὁ ἱερός *σύνδεσμος* ἔχει ταμεῖον, «ταμεῖον ἱερὸν» λεγόμενον.

- § 16'. — Τοῦ ἱεροῦ ταμείου ὁ πόρος συνίσταται ἀπὸ τὰς προαι-
ρετικὰς συνεισφορὰς τῶν μελῶν τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου καὶ
ἀπὸ συνεισφορὰς φιλανθρώπων καὶ φιλοκάλων χριστιανῶν.
- § 17'. — Τὸ ἱερὸν ταμεῖον ἀποβλέπει εἰς περίθαλψιν, ἀσθενῶν,
πτωχῶν, γηρῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ εἰς σύστασιν σχολείων,
νοσοκομείων καὶ ἄλλων τοιούτων φιλανθρώπων καὶ κοινο-
φελῶν ἔργων.
- § 18'. — Τοῦ ἱεροῦ ταμείου ἡ οἰκονομία θέλει ἀφιερῶνται εἰς ἄν-
δρας ἐναρέτους, τιμίους καὶ ἀξίους, ὧν χρέος νὰ δίδουν
κατ' ἔτος λογαριασμὸν εἰς τὴν ἀδελφότητα.
- § 19'. — Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος διορίζει νὰ γίνεταί συνέλευσις τῶν ἀξιω-
τέρων μελῶν ὅταν πρόκηται ὑπόθεσις περὶ στερεώσεως
τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱερατείου καὶ συσχεπτόμενοι νὰ
ἐνεργῶσι δραστηρίως τὰ δόξαντα συμβοηθούμενοι καὶ
παρὰ τῶν λοιπῶν μελῶν μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν.
- § 20'. — Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος συγχωρεῖ εἰς ἓνα ἕκαστον ὅποιοι δῆποτε
βαθμοῦ καὶ ἂν εἶνε τὸ νὰ δεχθῇ νὰ γνωρισθῇ μὲ ἄλλον
ἀδελφὸν ἢ ὄχι.
- § 21'. — Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος εἰς μόνους τοὺς ἀρχιερεῖς συγχωρεῖ
νὰ μεταχειρισθῶσι καινοτομίας κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὰς
περιστάσεις.
- § 22'. — Ὁ ἱερὸς σύνδεσμος συγχωρεῖ εἰς τοὺς ἀνωτέρους κατὰ τὸν
βαθμὸν νὰ γνωρίζωσι τὰ συνθήματα καὶ γνωρίσματα τῶν
κατωτέρου βαθμοῦ ὄντων, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀνάπαλιν.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν ἀρχιερέων

- § α'. — Οἱ ἀρχιερεῖς ἔχουν χρέος νὰ κατηχῶσι τοὺς πνευματικούς,
ἱεροκλήρυκας καὶ ἱερεῖς, ὅσοι ἐδοκιμάσθησαν ὅτι εἶνε βίου
ἀνεπιλήπτου καὶ εὐλαβεῖς.
- § β'. — Ἐκαστος τῶν ἀρχιερέων, θέλει κάμει κατάλογον τῶν ἐν
τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἱερωμένων, σημειῶν τοὺς γονεῖς, τὴν

πατρίδα, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ποιότητα ἐκάστου ὁμοίως καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ πόσοι εἰς ἕκαστον τούτων εὐρίσκονται ἱερωμένοι, διάκονοι καὶ μοναχοί.

§ γ'. — Θέλει ἔχει κώδικα περιεκτικὸν τῶν κατοίκων ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, εἰς κάθε πόλιν καὶ χώραν καὶ χωρίον τῆς ἐπαρχίας των, εἰς τὸν ὁποῖον νὰ σημειῶνται ὅσα βρέφη γεννῶνται κατ' ἔτος καὶ ὅσοι ἀποθνήσκουν κατὰ τὸν κατάλογον, ὅπου θέλει δίδουν οἱ ἐφημέριοι ἐκάστου τόπου.

§ δ'. — Θέλει ἀναφέρει εἰς τὴν ἀδελφότητα τῶν ἀρχιερέων, ἂν τινες τῶν λαϊκῶν, καταφρονοῦντες τὰ τῆς θρησκείας, φανλίζουσι καὶ κακολογοῦσι τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἱερατεῖον ἢ καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχιερέα ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργῇ ἐλευθέρως τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρέη του.

§ ε'. — Ὅμοίως θέλει ἀναφέρει ἂν προσταχθῇ ἀπὸ τὴν διοίκησιν, νὰ ἐνεργήσῃ τι ἐναντιούμενον εἰς ὄγμα τι τῆς ἐκκλησίας ἢ εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ἔθιμα.

§ ς'. — Θέλει προθυμοποιεῖται μὲ φρόνησιν καὶ προσοχὴν διὰ νὰ εἰσαῇ εἰς τὸν ἱερὸν σύνδεσμον πάντας τοὺς φρονίμους καὶ καλοὺς πνευματικούς καὶ ἱερεῖς καὶ δι' αὐτῶν τοὺς λοιποὺς χριστιανούς, διὰ νὰ συστηθῇ ὅσον τάχος ἢ τῆς ἐκκλησίας στερέωσις· θέλει ἀποκλείει δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου ὅσοι ἐκ τοῦ ἱερατείου περιφέρονται ὡς στρατιῶται ἐνοπλοὶ καὶ εἶνε ἕκτοτε εἰς τὰ πολιτικά.

§ ζ'. — Θέλει προσέχει νὰ χειροτονῇ ἱερεῖς ἀνδρας εὐλαβεῖς καὶ χρηστοί, καὶ ἐν καιρῷ τῆς χειροτονίας μέσα εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα μυστικά νὰ τοὺς λέγῃ, ὅτι νὰ εἶνε προσεκτικοί, διότι θέλει ἔμβουν εἰς μεγάλα μυστήρια, ἃν φανοῦν ἄξιοι.

§ η'. — Θέλει ἐπιμελεῖται περὶ τοῦ ἱεροῦ ταμείου, νὰ ἐφευρίσκῃ πόρον εἰς αὐτό, νὰ παρακινῇ καὶ διὰ λόγου καὶ ἐγγράφως τοὺς φιλοκάλους διὰ νὰ συνεισφέρωσι.

§ θ'. — Ἐχει τὸ δικαίωμα ἕκαστος νὰ ἐμβαίνει εἰς τὴν αἰκονομίαν

τοῦ ταμίου, ὅταν κριθῇ ἄξιος παρὰ τοῦ κοινοῦ τῆς ἀδελφότητος.

§ ι' .— Ὁ ταμίας θέλει δίδει λογχριασμόν κατ' ἔτος.

§ ια' .— Ὁ ταμίας δὲν δύναται νὰ ἐξοδεύσῃ τι, ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ διωρισμένου ὁδηγοῦ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ ιβ' .— Ἐκ μόνου τοῦ τάγματος τῶν ἀρχιερέων θέλει διορίζονται οἱ ὁδηγοὶ τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου.

§ ιγ' .— Ὅταν ἀσθενήσῃ τις τῶν ἀρχιερέων βαρέως, ν' ἀποστέλλῃ εὐθὺς ἐσφραγισμένα ὅλα τὰ ἐγγραφα τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου εἰς ἄλλον ἀδελφὸν ἀρχιερέα, καὶ ἂν τοῦτο εἶνε δυσκόλον, νὰ τὰ καίῃ καὶ ἀφοῦ ἀναλάβῃ θέλει λάβῃ ἄλλα παρ' ἄλλου ἀδελφοῦ.

Τ' αὐτόγραφα ταῦτα παρεδόθησαν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις μηχανουργοῦ κ. Ἡλ. Οἰκονόμου ἐπαινέσαντος τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεως, μετὰ τὴν δημοσίευσιν ὅμως τῶν προλεγομένων καὶ ὅτε τῷ ἀπομνημονευμάτων εἶχε προχωρήσει ἡ δημοσίευσις.

Σημ. Τὸ πανομοιότυπον τῆς ἀνωτέρω ὑπογραφῆς τοῦ Π. Πατρῶν, ἐλήφθη ἐκ τινος συνοδικοῦ ἐπιτιμίου, ἐκδοθέντος κατ' Αὐγούστου τοῦ 1815, ὑπογεγραμμένου δὲ παρὰ τε τοῦ τότε Πατριάρχου Κυρίλλου καὶ ὀκτῶ ἄλλων συνοδικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Π. Πατρῶν ἐπίστυρε δὲ τὴν προσοχὴν μας, διότι τὸ κείμενον φέρει τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ Π. Πατρῶν καὶ καταλήγει, ὥς οὐ ποιῶσαι, ὡς γράφομεν * * Δι' ἄφορος δὲ οὕσα ἡ ὑπογραφή αὕτη τῆς ἐν δευτέρῃ σελίδι τυπωθείσης, τὰ ἐν αὐτῇ σημεῖα, εἶναι ἀκατά-

ληπτα εἰς ἡμᾶς, πάντως ὅμως σχετίζεται μὲ τὸ κείμενον τῆς 191 σελίδος § 5, καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸ σημειώσιν μας. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀπαγχονισθέντος Πατριάρχου Γρηγορίου, νομίζομεν ὅτι σχετίζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δεικνύουσα τὸν μόνον καθηγητὴν καὶ διδάσκαλον.

Αὐτόγραφος ἐπιστολὴ

Τὴν περιπόθητόν μοι τιμιότητα αὐτῆς ὁλοψύχως ἐν Κυρίῳ εὐχόμενος ἠδέως προσαγορεύομεν.

Τὸ ἀπὸ 6'. Ἰουνίου περιπόθητόν μοι γράμμα της ἔλαβον, καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, τὴν ὁποίαν εἶθε ὁ πανάγαθος Θεός, νὰ τῇ τὴν χαρίζῃ οἷα παντὸς συνδεομένην μὲ ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Ἐφεξῆς εἶδον νὰ μοι γράφῃ περὶ τοῦ Σταμάτη, (;) ὅτι ἐπιμελεῖται διὰ τὴν προκοπὴν του, καὶ προχωρεῖ εἰς τὸ κρεῖττον, καὶ ἔλαβον εὐχαρίστησιν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅμως, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὡς συμπατριώτης καὶ ζηλωτῆς τῶν καλῶν, θέλει τὸν ἐπιμελεῖται, διὰ νὰ λάβῃ τὴν δυνάτην προκοπὴν, διὰ τὸ ὁποῖον τὴν παρακαλῶ καὶ θέλω τῆς μένει ὑπόχρεως. Περὶ δὲ τῶν ἐξόδων του εἶπον τοῦ ἰδικοῦ μας Γεωργίου, καὶ κάμνει τὸν τρόπον, ὅπου γνωρίζει, καὶ αὐτὸς θέλει φροντίσει. Ἠξέυρουσα ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἰδιάζουσιν κλίσιν καὶ ἀγάπην εἰς τὸ ὑποκείμενόν της, μὴ διαλείπη νὰ μοι γράφῃ συνεχῶς καὶ νὰ μὲ χροποιοῇ διὰ τῆς ἀγγελίας τῆς περιποθήτου μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, ἀξιοῦσά με καὶ εἰς τὰ δυνατά, καὶ θέλει εὐρεῖ με πρόθυμον.

Τὰ δὲ ἔτη της εἶσαν θεόθεν πλεῖστα καὶ πανευτυχῆ.

1819 Ἰουλίου πρώτῃ ἐν Πάτραις.

τῆς τιμιότητός της διάπειρος ἐν Κυρίῳ Εὐχέτης.

καὶ ὅλος πρόθυμος. Ὁ Πατρῶν Γερμανός:—

Καὶ αὖθις τῇ λέγω, ὅτι περὶ τῶν ἐξόδων παρεγγείλαμεν τῷ Γεωργίῳ, καὶ γράφει αὐτόθι, καὶ καθὼς γράφει θέλει ἀκολουθησέτε.

Σημ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἄνευ ἐπιγραφῆς, εὑρίθη μεταξὺ ξένων καὶ ἀχρήστων ἐγγράφων, καὶ περὶ μὲν τοῦ Σταμάτη ἀγνοοῦμεν, ὁ δὲ Γεώργιος ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλων ἐπιστολῶν τούτου, ὠνομάζετο Παναγιωτόπουλος, γνωστός ἐν Δημητσάνῃ ὡς Γκρινζόπουλος, ἐξαδελφός τοῦ Π. Πατρῶν, ἐξ ἀδελφῆς τοῦ πατρός· τότε ὁ πατήρ τοῦ Γερμανοῦ διέμενεν ἐν Πάτραις ὑπογραφόμενος Ἰωάννης Δημητρίου, ὑποφέρον ἐκ στομαχικοῦ παθήματος, ἐξ οὗ καὶ ἀπεβίωσεν αὐτόθι. Ἐκ σημειώσεων δὲ τινων τοῦ Σταματίου Κόσσυθα, φαινομένου καὶ ὡς συνδρομητοῦ τῶν ἀπομνημονευμάτων τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἐκ τῶν ἐν Καῖρῳ, μαρθάνομεν ὅτι ἡ οἰκία ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ Γερμανός, ἦτο ἡ ἐτέρα ἐκ τῶν δύο οἰκιῶν τῶν Σεργοπούλων ἢ Κοσσυθέων, παρὰ τὸν Ναῖσκον τοῦ ἁγίου Δημητρίου· ὅτι δὲ οὗτος ὁ ναὸς ἄλλοτε ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη πυρίτιδος, ὡς τοῦτο δείκνυται καὶ ἐκ τῆς ἐν γένει κατισκευῆς, ἔχων κλίσιν πρὸς μεσημβρίαν, μικρὰν μόνον θύραν πρὸς ἀνατολάς, ἄνευ ξυλίνων εἰκονοστασιῶν, ἁγιογραφιῶν, κονιαμάτων, καὶ πλακοστρώσεως. Εἰς τὴν εὑρεῖαν δὲ περιοχὴν τοῦ ναοῦ καὶ τῶν οἰκιῶν ἐργάζοντο ἐταιρικῶς ὅτε Γκόζιας καὶ ὁ Κόσσυθας πρὸς κατασκευὴν τῆς πυρίτιδος διὰ μετόχων ἀναλόγως τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ παρ' ἑνὸς ἐκάστου καταβαλλομένου νίτρου. Γεώργιος Καλαμογδάρτης ἐν Πάτραις, ἦτο γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἱεράρχου.

Αὐτόγραφος ἐπιστολὴ

Τὴν περιπόθητόν μοι αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς ἐν κυρίῳ κατασπαζόμεθα, ἡδέως προσαγορεύω.

εἰτά τὴν ἔρευναν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς ὑγείας τῆς,
 'τῇ, ὅτ ἀναχωροῦντός μοι ἐκ βασιλευούσης διὰ τὴν
 'εχειρίσθη μοι παρὰ τε τῆς παναγιότητός σου, καὶ
 'κοινοῦ ἡ περικλειομένη ἡδὴ Πατριαρχικῇ ἐπι-
 'τῆς Πανιερότητα με διορισμόν ἵνα λάβω τὴν

διαλαμβανομένην ἐν τῇ ἐπιστολῇ ποσότητα, ὀφειλομένην παρ' αὐ-
τῆς εἰς τὸ κοινόν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἀποστεῖλω
αὐτὴν ἀσφαλῶς. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀποστέλλεται πρὸς αὐτὴν ἡ ἐπιστολή,
ἐξ ἧς πληροφορεῖται ὅποια τὰ ἐπιταττόμενα· τῇ συμβουλεύω δὲ
καὶ ἐγὼ ἀδελφικῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ τὴν ποσότητα ταύτην ὅσον
τάχος, διὰ νὰ ἀποσταλῇ, ὅτι τὸ κοινόν μας, ἀδελφέ, βεβαρυμέ-
νον ὑπὸ χρεῶν πολυαρίθμων καὶ δυσοικονομήτων, χρήζει τῆς παρ'
ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν προθύμου, καὶ ἀνυπερθέτου ἀποπληρώσεως τῶν
ὀφειλομένων, εἰ δὲ μή γε, κινδυνεύει εἰς τὸ πάντῃ ἀνοικονόμη-
τον· καὶ διὰ νὰ μὴ ἀκούῃ ἡ αὐτῆς πανιερότης ἐπιπλήξεις καὶ λό-
γους δυσφήμους παρὰ τε τῆς ἁγίας συνόδου καὶ τῶν ἐπιτρόπων
τοῦ κοινοῦ, ἅς μὴ ἀναβάλῃ ἐπὶ πλέον τὴν ἀποστολὴν τῆς ποσό-
τητος ταύτης.

Περιμένομεν δὲ ἀποτελεσματικὴν ἀπόφασίν της, σὺν τῇ δη-
λώσει τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας της· ἥς εἶεν τὰ ἔτη πάμπολλα
καὶ πανευδαίμονα.

ἡμῶν· **Π**· Φεβρουαρίου α'. ἐν Πάτραις.

τῆς πανιερότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ὁ Πατρῶν Γερμανός:—

ἅς εἶσαι πληροφορημένος, ἀδελφέ, ὅτι διὰ τε τὸ ὁμοπάτριον, καὶ
τὸ ἀδελφικὸν χρέος σῶζωμεν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην εἰλικρινῇ, ὅθεν ἅς
γράψῃ ἡμῖν συνεχῶς τὰ τῆς ὑγείας της, καὶ εἴτι αὐτῇ μὲν χρή-
σιμον, ἡμῖν δὲ δυνατόν.

Σημ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον
Ἀκώδων Δανιήλ, ἐκ Δημητσάνης, Αἰμίναλίτην, πρόφῃν διδάσκα-
λον, Διαμαντῆν Ἀνδρέου Παπαπαναγιωτόπουλον λεγόμενον ἐν
τοῖς κοσμικοῖς, προχειρισθέντα ἀρχιεπίσκοπον, συστάσει τοῦ ἀνα-
γνώστου Παπαγιαννοπούλου ἐκ Λαγκαδίων, διαμένοντος ἐν Κων-
σταντινουπόλει, καὶ τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων Γρηγορίου τοῦ
Πελοποννησίου, ἐν ἔτει 1814, εἶδραν ἔχοντα τὰ Λαγκαδία, διαδε-
χθέντα τὸν ἀποβιώσαντα Σίλβεστρον, μετατεθέντα δ' ὑπὸ τοῦ Πα.

τριάρχου Γρηγορίου, τοῦ καὶ συγγενοῦς του εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Τριπόλεως καὶ Ἀμυκλῶν ἐν ἔτει 1819, φυλακισθέντα ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ προϋχόντων τῆς Πελοποννήσου, ἐπιζήσαντα δὲ καὶ περιγράψαντα διὰ στίχων ἀνεκδότων τὰ ἐν τῇ φυλακῇ παθήματά του, καὶ ἀποβιώσαντα ἐν Τριπόλει ἐν ἔτει 1831.

Αὐτόγραφον

Εἰσαγωγὴν, δι' ἧς ὁ Π. Πατρῶν, κατὰ τὸ 1826 ὑπέβαλεν εἰς τοὺς συναδέλφους του ἀρχιερεῖς τὴν πρότασιν περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ.

Ὁδηγίαι

α'. Νὰ γνωρίζωνται ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος παρὰ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ ἔθνους ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, προσωρινῶς πρωτεύοντες εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά καὶ κυβερνῆται ἀνεξάρτητοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου.

β'. Νὰ εὐτακτῇσωσι τὸν κλῆρον καὶ νὰ τὸν ἀνακαλέσωσιν εἰς τὰ χρέη του.

γ'. Νὰ παιδεύωσιν Ἐκκλησιαστικῶς τοὺς παρανομοῦντας καὶ παρεκτρεπεμένους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.

δ'. Ν' ἀναφέρωσιν εἰς τὴν διοίκησιν περὶ τῶν ἀπειθούντων, ἧς χρέος νὰ συμπράττῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἱερῶν κανόνων.

ε'. Νὰ φροντίσωσι περὶ τῶν χηρεουσῶν ἐπαρχιῶν διὰ νὰ μὴ μένωσιν ἐστερημέναι ἀρχιερατικῆς προστασίας.

ς'. Νὰ θεωρῶσι τὰς μεταξὺ τῶν κληρικῶν διαφορὰς κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας.

ζ'. Νὰ καθειργνύωσι τοὺς ἀπειθοῦντας κληρικούς.

η'. Νὰ θεωρῶσι διαφορὰς συνοικεσίων καὶ κληρονομικὰς ἀνεκκλητίως.

θ'. Νά φροντίζωσι περὶ τῆς τῶν Μοναστηρίων εὐταξίας καὶ καλῆς καταστάσεως.

ι'. Νά ἐκδίδουν ἐγκύκλια γράμματα πρὸς τὸ ἔθνος ἡθικὰ καὶ παραινετικά.

ια'. Νά μετακαλῶσιν ἄλλοθεν ἢ παρεκτρεπομένους κληρικούς ἢ ἐναγομένους. Ὁμοίως καὶ Λαϊκούς, ἐναγομένους περὶ συνοικεσίου ἢ κληρονομίας.

ιβ'. Νά παρευρίσκωνται, ὅπου καὶ ἡ διοίκησις.

ιγ'. Νά ὑπακούωσιν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως, μὴ ἐναντιουμένους εἰς τὸ δογματικὸν ἢ εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικούς νόμους καὶ κανόνας.

ιδ'. Νά ἔχωσιν ἀρχιγραμματέα καὶ τοὺς ἀναγκαίους γραμματικούς.

ιε'. Νά ἔχωσι σφραγίδας.

Δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. . . ἐπισήμου γράμματος τῆς Σ. Ἑθνικῆς Γ'. Συνελεύσεως συνελθόντες οἱ ὑπογεγραμμένοι καὶ συνδιασκεψάμενοι περὶ ἀποκαταστάσεως καὶ ρυθμίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ εὐταξίας τοῦ ἱεροῦ κλήρου, καὶ διαφόρως βασάνισαντες τὰ περὶ τῆς ὕλης ταύτης, καθ' ὅσον δηλονότι ἀνάγεται εἰς τὸ δογματικόν, καὶ καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὸ ἡθικὸν καὶ τὸ πολιτικόν, ἐνεκρίναμεν ἐκ συμφώνου, περὶ μὲν δογματικοῦ ν' ἀναφέρωμεν οὐδέν, ἐπειδὴ τοῦτο ἐπὶ στερεᾷ πέτρᾳ ἐπικροδομημένον, θέλει μένει ἀμετακίνητον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οὐδεὶς γὰρ δύναται θεῖναι θεμέλιον ἄλλο εἰμὴ τὸ κείμενον. Περὶ δὲ ἡθικοῦ καὶ πολιτικοῦ, ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ μετακαλεσθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ νὰ γνωμοδοτήσωσι περὶ τοῦτου, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν μὴδ' ὁ καιρὸς, μὴδ' ὁ τόπος συχωροῦσι τὴν μετάκλησιν ταύτην, νὰ ἐκδοθῇ ψήφισμα παρὰ τῆς Σ. Ἑθν. Συνελεύσεως, ὅπως μετὰ τὴν σύστασιν τῆς νέας διοικήσεως τῆς Δ'. Περιόδου, νὰ μετακαλεσθῶσιν οἱ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς διὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Θρησκείας εἰς τὸν τόπον, ὅπου καὶ ἡ διοίκησις, εἴτινες συνοδικῶς νὰ καταγράψωσι τοὺς ὅρους τῆς εὐταξίας

τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἐπὶ τὰ βέλτιον βυθμίσεως τοῦ ἡθικοῦ τῶν λαϊκῶν, ἐπὶ ταῖς ἐφεξῆς ῥηταῖς βάσεσιν.

α'. Νὰ μὴ δύναται τις νὰ μετακινήσῃ τὰ θεμέλια τοῦ δόγμα-
τος τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

β'. Οἱ κανόνες τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων
ἐπτὰ Συνόδων νὰ διατηρῶνται ἀμετάτρεπτοι.

γ'. Νὰ εἰσαχθῶσι γνήσιοι Ἀρχιερεῖς εἰς τὰς χηρευούσας ἐπαρ-
χίας κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν.

δ'. Νὰ μένωσιν ἐλεύθεροι οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Αὐλικῶν χρεῶν
ἀφότου τὸ ἔθνος ἔλαβε τὰ ὅπλα κατὰ τῶν τυράννων.

ε'. Νὰ διορισθῇ ὁ ἀνάλογος πόρος εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς περὶ
τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαιῶν διὰ ν' ἀποτείνηται διόλου ἡ φροντίς
αὐτῶν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν χρέη.

ς'. Νὰ εἶναι ἀπαραβίαστοι παρ' ὁποιοῦδήτινος εἰς τὴν δια-
τήρησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, καθυποβάλλωσιν εἰς Ἐκ-
κλησιαστικὴν ποινὴν ἀνεμποδίστως τοὺς παραβάτας τῶν κανόνων
τόσον κληρικούς ὅσον καὶ λαϊκούς.

ζ'. Νὰ μὴ συγχωρῆται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον νὰ
ἐπλοφορῇ.

Σημ. Τὰ σχέδια ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Μ. Οἰ-
κονόμου, ὡς καὶ τὰ ἐν Σελίσιν 171—177, ἡμαρτημένως ὁμῶς
ἐν πολλοῖς.

Κρίσεις περὶ τοῦ Π. Πατρῶν.

Καὶ ἐγὼ δὲ μεράκιον ἔτι ὦν, ἐγνώρισα αὐτόν, τὸν Λόντον,
ὅτε μετὰ τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, τοῦ Ἀσημάκη Ζαῖμη,
τοῦ Ἀνδρέου Καλαμογῳάρτου, τοῦ Παπαλέξη, τοῦ ἐξ Ἀρχαδίας
Κύρ Γρηγόρη καὶ τοῦ ἐμοῦ πατρός, συνελθόντες εἰς τὴν κατὰ
τὴν Προποντίδα νῆσον Ἀντιγόνην ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγίου Γεωρ-
γίου τοῦ Ἀκτήμονος, διεβουλευόντο μακρὰν τῶν κρατούντων περὶ
τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰ δὲ καί, ὡς εἶπον, ἤμην τότε νεώτατος, τὸ

ἦθος ὁμως τῶν προϋχόντων ἐκείνων τῆς Πελοποννήσου ἐχαράχθη ζωηρόν ἐν τῇ μνήμῃ μου. Ὁ μὲν Παλαιῶν Πατρῶν ἦτο καθάρσιος, προσηνής, ἀστεῖος καὶ ἐτέρπετο ἐπιδιδόμενος συνεχῶς εἰς ἀλυσίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἡστέχει συνήθως περὶ τὴν ἄγραν ἐχλευάζον αὐτὸν οἱ λοιποί, ὁ δ' ἐμὸς πατὴρ καὶ δι' ἀρχαίων ἰάμβων ἐπεμπεν αὐτῷ παιδιᾷ χάριν συνταγὰς ἐρμηνεύουσας κατὰ Δειπνοσοφιστὴν τὸν τρόπον τῆς ὀψαρτυσίας τῆς ἀθηράτου θήρας.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ν. Δραγούμη)

Ὁ Φίνλαϋ, ὁ σπανίως, ἵνα μὴ εἰπωμεν καὶ ὁ οὐδέποτε σχεδὸν ἐπαινέσας οὐδεμίαν πράξιν τῶν Ἑλλήνων, λέγει περὶ τοῦ Γερμανοῦ, ὅτι ἦτο τὸ ἐξοχώτερον μέλος τῶν ἐφόρων.

Ὁ δὲ Γόρδων τὰ ἐξῆς :

Ἡ μὲν ἐν Βερβαίνοις συνέλευσις διελύθη, ἀλλ' ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, ἣν δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ κάλλιον Σύνοδον κοτσαμπάσιδων συνηθροίσθη εἰς Ζαρράκοβαν, καὶ ἐγένετο περιφανὴς καὶ δημοτικὴ ἕνεκα τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας καὶ συμπράξεως τοῦ Γερμανοῦ Μητροπολίτου Π. Πατρῶν. Ὁ Ἱεράρχης οὗτος εἶχεν ἐξοχὸν ἱκανότητα καὶ μεγάλην εὐγλωττίαν. Τὰ ὑψηλὰ ἐκκλησιαστικά του καθήκοντα καὶ ἡ δραστηριότης του ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνέπνευσαν εἰς τὸν λαὸν ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Πουκεβίλ, ὅστις ὡς πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Πάτραις ἐγνώρισε καὶ ἐσπούδασεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐπὶ πολὺ τὸν Γερμανὸν γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἐξῆς : Ὅτε ἐγένοντο γνωστοὶ οἱ πρῶτοι πολιτικοὶ δονισμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τὸ ὑπέρτατον ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα κατεῖχεν ὁ Γερμανός, ἀνὴρ ἐμβριθὴς καὶ ὅσον κάτοχος ἐκκλησιαστικῶν γνώσεων, τοσοῦτον καὶ εἰδήμων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· εἰς τὸν Γερμανόν, τὸν ὁποῖον πολλοὶ παρωμοίαζον κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς τὸν Σωκράτην. δὲν ἡυνοήθη πολὺ ὑπὸ τῆς φύσεως δι' ἐξωτερικῆς καλλονῆς, εἶχεν ὁμως τὴν φρόνησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Σωφρονίσκου. Δημοτικὸς, ὡς ὁ φιλόσοφος τῆς Πνυκός, ἦτο κάτοχος καὶ

τῆς γλώσσης τοῦ Πλάτωνος, ἣν ἐλάλει μὲ ἡδύτητα καὶ χάριν Ἀκαδημαϊκοῦ. Πλὴν δὲ τῆς ἐκκλησιολογικῆς παιδείας ἦτον ἐγκρατὴς καὶ τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας. Αἱ ὁμιλίαι τοῦ ἦσαν πειστικώταται καὶ ἐφαίνοντο ὡς θεόπνευστοι· ἡ φαντασία τοῦ ἦτο ζωηρά, ἡ δὲ πίστις τοῦ ἀκράδαντος. Τοιοῦτος ἀθλητὴς ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαρτύρων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἀμείβει μόνον ὁ ἐνδοξος θάνατος ἐν τῷ μέσῳ ἡγώνων ὑπὲρ τε τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος των».

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἀν. Γούδα)

Αὐτόγραφος ἐπιστολὴ.

Κύρ Χρυσοβέργη σοὶ εὐχόμεθα· ὁμοίως τὴν Γερόντισσαν καὶ ὅλους τοὺς ἐδικοὺς μας.

Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς ὑγείας σας, σᾶς φανερόνομεν, ὅτι τὴν περασμένην ἐβδομάδα, τὴν τετράδην, ἦλθον εἰς τὸ Μοναστήρι ὅπου ἡσυχάζομεν μερικοὶ στρατιῶται μὲ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα, καὶ μὲ ἐπῆραν διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Γαστούνην ὅπου εὐρίσκεται καὶ ἡ ἐξοχότης τοῦ· ὅθεν ἐκινήσαμεν τὴν πέμπτην, καὶ ἕως σήμερον τετράδῃ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Δίβρην ἐξ αἰτίας τοῦ χειμῶνος· σήμερον μελετῶμεν νὰ κιήσωμεν σὺν Θεῷ ἁγίῳ· λοιπὸν σᾶς πληροφοροῦμεν μὲ τὸ παρόν μας, ὅτι εἴμεθα καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν μας καὶ εἶπέ τὴν γερόντισσαν νὰ μὴ λυπῇται καὶ ἡ θεία Πρόνοια ὅλα τὰ οἰκονομεῖ καὶ τὰ διορθώνει, καθὼς πολλάκις τὰ οἰκονόμησε. Δὲν ἤξεύρομεν πῶς ἐπεράσατε αὐτοῦ καὶ ἂν ἐνοχλήθητε, καὶ μὲ τὸν παρόντα πεζὸν δώσατέ μας νύξιν· ἀπὸ Γαστούνης ἂν εὖρωμεν κίνενα διὰ τὰ αὐτῶ· θέλει σᾶς γράψωμεν πάλιν· Πλὴν εἶπέ τὴν γερόντισσαν ὡς μὴν ἐννοιάζεται· εἴητε ὑγιαίνοντες.

1825, Ἰανουαρίου 28, Δίβρη.

Ὁ Εὐχέτης σας

† Πατρῶν Γερμανός.

Ἐκ τῆς «Ἐστίας» ἔτος 1877, φύλ. 104.

Πρὸς δὲ τὴν Κυβέρνησιν ἔγραψε κατὰ Σπηλιᾶδην :

Αἴφνης σήμερον ἦλθον τινες στρατιῶται τοῦ Γκούρα καὶ με ἤρπασαν ὡς κατάδικον· ἂν ἦναι διαταγῇ τῆς Κυβερνήτεως, (καθότι τοιαύτη δὲν μοι ἐπαρουσιάσθη) ἢ τοῦ Γκούρα, ἃς γράψῃ πρὸς τοῦτον νὰ με ἀφίσῃ νὰ ἔλθω αὐτόσε, ἵνα ἀπολογηθῶ ἀν' ἐσφαλὰ κατὰ τι· εἰδὲ μὴ νὰ με ἀφίσῃ ἐλεύθερον.

Ἐπιστολή.

Αἰδεσιμώτατε Παπᾶ Ἀνδρέα σὲ εὐχόμεθα.

Τὸ αἷτιον τοῦ παρόντος μας εἶναι νὰ σᾶς φανερώσωμεν, ὅτι μερικὸν πρᾶγμα ὅπου αὐτοῦ εἴχομεν, οἱ καλοὶ πατριῶται μας εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ὁ Ἰμπραήμης εἰσέβαλεν εἰς τὴν Καρύταιναν, τὸ ἤρπασαν ὅσον τὸ ἰδικόν μου καθὼς καὶ τῆς μακαρίτισσας τῆς Γερόντισσας καὶ τῶν παιδίων τῶν ἀνεψιῶν μου· διὸ ἅμα λάβητε τὴν παροῦσαν μας, νὰ ὁμιλήσητε πνευματικῶς με ὅποιον τρόπον γνωρίζητε διὰ νὰ μᾶς δοθῇ τὸ πρᾶγμα μας, διότι ἀλλέως εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ δώσωμεν ἀναφορὰν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ θέλει σταλθῇ ἐκτελεστικὴ δύναμις, καὶ θέλει τὰ δώσουν με ζημιὰν τοὺς τὸ ὅποιον δὲν τὸ θέλομεν, πρὸς δὲ τούτοις ὅσα πράγματα μας ἔχωσι χαλασμένα νὰ τὰ βᾶλλουν εἰς τὸν τόπον τοὺς, καθὼς μερικὰ ὅπου ἀκούω ὅτι ἐχάλασαν δηλ. ἓνα τζατῆρι τὸ ὅποιον εἶχον ἀγορασμένον ἀπὸ τὴν Τριπολιτζάν, πεντακόσια γρόσια καὶ τὰ φορτζέρια μου ὅλ' αὐτὰ παπᾶ ἀνδρέα ἐγὼ δὲν τὰ ἔκλεψα ἀλλὰ τὰ ἔχω ἀποκτήσει με κόπους καὶ ἰδρωτάς καὶ τὰ θέλω καὶ ἂν παρέλθουν καὶ χίλιοι χρόνοι, θάβει μόνον νὰ ὑπάρξῃ ἡ πατρις, θὰ τὰ πάρω, καὶ ἃς μὴ τοὺς περνᾷ ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι θὰ ἀδιαφορήσω, Ἐλπίζω λοιπὸν εἰς τὴν ἀξιότητά σας διὸ ἔρρωσθε.

τῇ α'. Ἰανουαρίου αὐχς'. Ναύπλιον

† Πατρῶν Γερμανὸς εὐχέτης σου :—

Σημ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη γεγραμμένη διὰ ξένης χειρός, ὑπε-

γρᾶφι παρὰ τοῦ Ἱεράρχου. Ὁ δὲ Ἀνδρέας Σπηλιόπουλος ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ ἦτον ἐν Δημητσάνῃ.

Ὅχι μόνον ἀποθαμμένον, διὰ τῆς σαλατοποιήσεως τῶν ἀπομνημονευμάτων, ἀλλὰ καὶ ζωντανὸν ἐλήστευσαν τὸν ἱεράρχην οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, οἵτινες ὑπὸ τὸν Ψαρόν, παραλαβόντες καὶ τὰς γυναῖκας των μὲ τὰ ταγάρια κενὰ πρὸς μετακόμισιν τῆς λείας, ἐπολέμησαν τοῦ Τούρκου πρὸ τῆς Τριπόλεως ἐν ἔτει 1770 (Σάθα Τσερκ. Ἑλλάς 493). Φαίνεται ὅτι συνέβαινον τοιαῦτα τινες ἀταξίαι καὶ ληστεῖαι ἐν Δημητσάνῃ, ὥς ἐκ τῆς ἀναρχίας. Δι' ὃ οἱ κάτοικοι συνελθόντες τὴν 6 Μαρτίου 1826 ἀπεφάσισαν, ὅπως μετακομίσωσι τὰς οἰκογενεῖας των εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Φιλοσόφου, ἀνακαινιζομένης τῆς ἐν τῷ βράχῳ τῆς λεγομένης τοῦ Νεοφύτου, ὥς τοῦτο δείκνυται ἐκ τινος σωζομένου συμφωνητικοῦ ἐγγράφου φυλαχθέντος ὑπὸ τοῦ Παπανδρέου, μετ' ἀκριβοῦς σημειώσεως τῆς γενομένης δαπάνης διὰ τὴν ἀνακαίνισιν καὶ τῶν ἐκεῖ φυλαχθεισῶν οἰκογενειῶν, ὑποχρεωθείσων εἰς συνεισφοράν. Ἀρχιμπουλούκμπασης καὶ Κισλάραγας, ἦτο ὁ Παπανδρέας ὅστις, κατέστρεψε, ὥς ἐκ τῆς ἀνακαινίσεως, πᾶν τυχὸν φυλαττόμενον ἐκεῖ μεσαιωνικὸν μνημεῖον, ὅπως ἀπεξέστη διὰ Τηνίων ἐργατῶν καὶ μαρμάρινος Λέων, Μακεδονικῆς τέχνης, κατὰ τὸν ἀρχιτέκτονα Καυταντζόγλου καὶ τὸν αἰμίμηστον Καθηγητὴν Εὐθ. Καστόρχην. Τὰ ἐν τῇ μονῇ συντελεσθέντα τότε ὑδραυλικά ἔργα ἐθεώρησάν τινες ὥς τοιαῦτα τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Τοιοῦτα ἀτοπήματα γεννῶνται ὁπόταν ἀποκρύπτονται σπουδαῖα ἐγγράφα ἀφορῶντα τὴν ἱστορίαν.

Ἐπιστολή.

Παπᾶ κύρ Ἀνδρέα ἀσπάζομαί σε.

Ὁ Πανιερ. ἅγιος Π. Πατρῶν, καὶ ὅλοι οἱ πατριῶται Σὲ ἀσπάζονται· καὶ ὅλους τοὺς πατριώτας.

Μὲ λύπην μας ἐμάθαμεν ἐκ φήμης ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπέρασαν ἀπὸ

αὐτοῦ, τί ἔκαμαν δὲν ἡξεύρομεν· ὅθεν καὶ ἐπίτηδες σᾶς στέλλομεν νὰ μᾶς πληρογορήσητε ἀληθῶς, ὅ,τι ἔπραξαν χωρὶς νὰ διαστρέψητε κἀνεὸς τύχην κακὴν· διότι ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· χωρὶς ἄλλο νὰ μᾶς λεπτολογήσετε τὰ πρακτικὰ του.

Ὑπομείνατε ἀκόμη δέκα εἴκοσι ἡμέρας, ὥστε νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Ἀμιλτῶν ἀπὸ Κωνστ. καὶ τότε ἢ θὰ γίνωμεν καλὰ, ἢ ὁ σῶζων σωσάτω τὴν ἑαυτοῦ.

Ὑγιαίνετε

Ὁ Σὸς

τῇ 13 Μαΐου Ναύπλιον.

Καλλινίκος Καστόρχης.

φρόντισε καὶ διὰ τοὺς συγγενεῖς μας

καὶ μὲ ὑποχρεώνετε

Σᾶς προσκυνῶ καὶ εἰδοποίησέ με διὰ ὅλους τοὺς συγγενεῖς μου καὶ πατριότας μου ἂν εἶναι καλὰ.

ὁ ἀδελφός σας

Ἀιδρέας Παπαδιαμαντόπουλος.

Καὶ ἀνέμενον οἱ Δημητσανῖται, ἀλλ' ὡς κεραυνὸς ἐνέσκηψεν εἰς τὴν χώραν ἢ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετοδοθεῖσα εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ σεπτοῦ αὐτῶν ἱεράρχου. Ὁ δὲ σῶζων σωσάτω τὴν ἑαυτοῦ κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ τότε μὲν διδασκάλου, εἶτα δὲ ἱεροκλήρυκος καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Φθιώτιδος Καλλινίκου, τοῦ ὁποίου εἶναι περίεργος ἡ λήθη διίσχυριζομένου εἰς τὴν πρώτην ἐκδοσιν τῶν ἀπομνημονευμάτων, ὅτι ὁ Γερμανὸς ἀπεβίωσεν ἐν ἔτει 1827, Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἐγενόμεθα μάρτυρες τῆς ἀγωνίας τοῦ κ. Γούδα, ἐπικαλουμένου τὴν μαρτυρίαν τοῦ Αἰνιᾶνος, μὴ δυναμένου ὅ' ὅπως ἀντεῖπῃ εἰς τὴν ἐπιμονήν, ὅχι μόνον τοῦ Καλλινίκου, ἀλλὰ καὶ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου τοῦ καὶ καπετὰν Θεοδωράκη, διατελέσαντος καὶ διακόνου παρὰ τῷ Γερμανῷ.

Αὐτόγραφος ἐπιστολή.

Πρὸς τοὺς Πατριώτας Δημητζανίτας
Εὐχετικῶς.

Τιμῶνται πατριῶται δημη-σινῆται σᾶς εὐχόμεθα πατρικῶς !

Ἐλάβομεν εὐχαρίστως τὸ ἀπὸ 12 τρέχοντος γράμμα σας καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν σας. Εἶδομεν ἐπομένως νὰ μᾶς γράφετε καὶ νὰ μᾶς ζητεῖτε συμβουλὴν τί νὰ ἀκολουθήσητε, καὶ ἂν ἦναι ἐλπίς διὰ τὸ ἔθνος.

Σᾶς λέγομεν δὲ ὅσον περὶ ἐλπίδος, ὅτι ἡμεῖς κοντὰ ὅπου δὲν πρέπει νὰ σηκώσωμεν τὰς ἐλπίδας μας ἀπὸ τὴν θείαν πρόνοιαν, ἔχομεν καὶ ἐλπίδας εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις, ὅτι θέλουσιν ὑπερασπισθῇ αὐτὸ τὸ ἔθνος ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν εἰδῆσαι τινὰς δὲν ἡξεύρομεν τί νὰ σᾶς γράψωμεν.

Ὅσον δὲ περὶ τῆς συμβουλῆς ὅπου μᾶς ζητεῖτε εἰς τοιαύτας περιστάσεις μὴδὲ καὶ ἡμεῖς τί νὰ σᾶς συμβουλευώσωμεν δὲν ἡξεύρομεν. ἡμεῖς λέγομεν, ἂν τὸ ἐγκρίνετε καὶ ἡ τιμιότης σας νὰ ἀσφαλῆτε τὰς φαμίλλιας σας εἰς ἓνα τόπον ὀχυρόν, φθάνει νὰ ἔχετε τὰ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ ἦσθε καὶ ἀρκετὰ ἄρματα, νὰ ἦσθε προσεκτικοὶ καὶ εἰς μίαν ἔφοδον τοῦ ἐχθροῦ παρατηροῦντες μακρόθεν τὰ κινήματά του νὰ ἀντιπαραταχθῇτε ὅλοι ἐνωμένοι, καὶ ὅχι μόνον τὰς φαμίλλιας σας θέλετε διασώσει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς θέλετε τρέψαι εἰς φυγὴν, μάλιστα ὅπου οἱ ἐχθροὶ δὲν διαμένουν πολὺ εἰς κανένα μέρος ἀλλ' ἦ-αι περαστικοί. τὸ νὰ καταφύγετε δὲ εἰς ἄλλο μέρος εἶναι καὶ δύσκολον καὶ διὰ τὰ δεινὰ τοῦ δρόμου καὶ ἀχρεϊότητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς πατριώτας, δὲν θέλουν ἡμπορέσει νὰ ἀκολουθήσουν, ἐπειδὴ καὶ ὁ τρόπος καὶ ὅλα τὰ βοηθητικὰ μέσα λείπουν. αὐτὰ σᾶς λέγομεν κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἂν τὰ ἐγκρίνετε καὶ ἡ τιμιότης σας ἀκολουθήσαστε τα προσέτι πρέπει ὡς καλοὶ χριστιαν-

νοί ὅπου ἦτε, ἐπειδὴ καὶ μερικοὶ ἀπὸ τούς πατριώτας καὶ λοι-
ποὺς Χριστιανοὺς εἶναι πτωχοὶ καὶ δὲν ἔχουν μῆτε πόρεν μῆτε
τρόπον οἰκονομίας, οἱ ἔχοντες νὰ τοὺς συνδράμετε καὶ νὰ τοὺς βο-
θήσετε εἴτι δύναται ἕκαστος εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις. Ἐρῶσθε.

Τῇ ιε'. μαΐ. αὐχς'. ἐν Ναυπλίῳ.

† *Πατρῶν Γερμανὸς* εὐχέτης σις.

Ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου βεβαιοῦται ὅχι μόνον ὑπὸ τοῦ
Μιχαὴλ Οἰκονόμου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τότε ἐν Ναυπλίῳ ἐκδιδο-
μένης Γενικῆς ἐφημερίδος ἀντίτυπον τῆς ὁποίας εὑρομεν μεταξὺ
τῶν ἐγγράφων τοῦ Μ. Οἰκονόμου, τὰ λοιπὰ μεταφέρομεν ἐνταῦθα
ἐκ τῆς ἱστορίας τούτου.

Τὴν 11 Ἀπριλίου 1826 ἔπεσε τὸ Μεσολόγγιον καὶ μετὰ
τρεῖς ἡμέρας ἐγνώσθη ἡ εἴδησις, ἣτις ὡς κεραυνὸς ἐνέσκηψεν ἐν
μέσῳ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως. Τότε διωρίσθησαν ἐπιτρο-
παί, οἱ μὲν Κυβερνητικοὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ζαήμη, οἱ δὲ
τῆς Ἐθ. οὐνελεύσεως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Π. Πατρῶν. Ἀρχὰς
Μαΐου ἦλθεν ὁ Ἰμβραῆμ εἰς Πάτρας. Ὁ Ἱεράρχης δὲν ἐπέζησεν
ὅπως ἴδῃ τὰ κατορθώματα τοῦ Νενέκου.

Τὴν 16 Μαΐου ἦλθεν εἰς Ναύπλιον ἡ πειναλέα φρουρὰ τοῦ
Μεσολογγίου, ὁ Ἱεράρχης ἀπέθανεν ἐξ ὑπερμέτρου ὁδῶς ἰατρι-
κοῦ τῆς ἐμετικῆς τρυγῆς. Τὸ τοιοῦτον διήγειρεν ὑπόνοιαν κατὰ
τῶν οἰκείων περὶ δηλητηριάσεως, ἣτις ἐνισχύθη ἔπειτα καὶ ἐκ τοῦ
ὅτε ὁ Γιάννης ὁ καφφεντζῆς του, πιστὸς αὐτοῦ ὑπηρετής, ἀπώ-
λετο ὁλοφονηθεὶς μετ' οὐ πολὺ εἰς Γαστούνην ἄσθλον παρὰ τίνος
καὶ ἐκ τούτου ἐνισχυθῇ ἡ ὑπόνοια, ὅτι καὶ τοῦτο ἴτως ἐγένετο πρὸς
ἐφάλειψιν πάσης ἐνδεχομένης ἀποκαλύψεως Ἀποθανόντα δὲ τὸν
Ἱεράρχην, ἐθρήνησε μέχρι κοπετοῦ ὁ Ἀνδρέας Ζαήμης, καὶ ὁ
πατὴρ αὐτῶν Ἀσημάκης, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀσθενῶν μετ' ὀλίγας
ἡμέρας ἀπεβίωσε.

Γενομένου δὲ λόγου περὶ τῆς κηδείας αὐτοῦ ὡς Προέδρου τῆς
Ἐθνοσυνελεύσεως καθ' ὃ δὲ καὶ Ἀρχιερεὺς, κατὰ τὰ διὰ τοὺς
τοιούτους ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα, νὰ κηδευθῇ εἰς τὸν καθεδρικὸν ναόν

τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἁγίου Γεωργίου. Πολλοὶ τινες φθονερῶς πρὸς αὐτὸν καὶ δυσμενῶς δι' ἀντιπολίτευσιν διακείμενοι κατέκρινον καὶ ἐμπόδιζον τοῦτο καὶ ἄλλοι ἡδιαφόρουν, ὥστε ἐκινδύνευε νὰ στερηθῇ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ τῆς ἐπιταφίου ἐκείνης συνήθους ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς καὶ ἡ κοινὴ γνώμη νὰ προσβληθῇ. Ἀλλ' ἐξαναστάντες οἱ ἐκ τοῦ Ἑπτανησιακοῦ σώματος ἐν Ναυπλίῳ εὐρισκόμενοι καὶ ἀναδεξάμενοι αὐθόρμητοι καὶ ἔνοπλοι τὰ κατὰ τὴν κηδεῖαν του, παράταξιν, καὶ πομπήν, ἐματαίωσαν πᾶσαν ἐναντίωσιν, καὶ ἐκηδεύθη ἐντὸς μάλιστα τοῦ ρηθέντος ναοῦ.

Τὰ περὶ τῆς ἐκταφῆς καὶ μετακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ Γερμανοῦ Π. Πατρῶν, διέταξεν ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς πρώτης βασιλείας Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος Κύριλλος ὁ Βογάσαρης, ἐκ Δημητσάνης· οὗτος διὰ τοῦ γραμματέως του Ζαχαρίου Μαθᾶ ἐξεφράσθη οὐχὶ εὐμενῶς κατὰ Κυρίλλου τοῦ Καρακάλου, ἐν τῇ καταλόγῳ τῶν Πατριαρχῶν· κατὰ τινα δὲ ἐπιστολὴν τοῦ Καλλινίκου Καστόρχη ἐνήργησεν ὅπως διαλυομένης τῆς παρὰ τὴν Δημητσάναν Μονῆς τοῦ φιλοσόφου, διατηρηθῇ ἄλλη τις τῆς Ἐπαρχίας του,

Δρυὸς δὲ πεσούσης πᾶς ἀγὴρ ξυλεύεται.

Ἐκλιπόντος τοῦ ἐπὶ αἰῶνας διατηρουμένου ἀσκητικοῦ βίου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Μ. Βασιλείου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλοσόφου συνεξέλιπον καὶ οἱ ἐνάρετοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἵτινες ἐλπίζοντες διὰ τῆς πίστεως ἀνέστησαν τὴν πατρίδα.

Αἰώνια αὐτῶν ἡ Μνήμη !

Τ Ε Λ Ο Σ

